

**IMPERATORUM
ROMANORUM A IULIO
CAESARE AD
HERACLIUM USQUE
NUMISMATA...**

Jacob : de Bie, Jan Hemelaers,
Giovanni Battista Coccini

6

~~39-C~~

~~10~~

~~7-7-C-3.~~

7

7 C

3

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

M

75.218.

75
E
18

6-39-C-10

IMPERATORVM ROMANORVM

A

IVLIO CESARE ad HERACLIVM usq;

NVMISMATA AVREA,

EXCELL.^{MI} nuper dum viveret,

CAROLI

DVCIS CROII ET ARSCHOTANI, &c.

Biblio. Sec.

Magno & sumptuoso studio
collecta,

Coll. Rom. S. I.

Nec minore fide, atque industria:

IACOBI DE BIE

ex archetypis in æs incisa;

Leg.

Brevi & Historico Commentario explicata.

M. Cocchi

Antverpia, 35

Prostant Apud Hieron. Verdussium. 1615.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

ANTVERPIÆ,
Typis Gerardi Wolschatij et Henrici Aertlij. Cum privilegio A. M. DC. XV.

ILLVSTRISSIMO
ALEXANDRO CROIIO
CHIMAIO ARENBERGIO,
PRINCIPI CHIMAICENSI,
COMITI BELLIMONTIS,
DOMINO AVENNENSI, &c.

On fuit mihi anxie inquirendum ILLVSTRIS-
SIME PRINCEPS, cujus
sub auspiciis aureorum
numismatū novum hoc-
ce opus prodiret. Quæ e-
nim cura cæteros aucto-
res exercet, dum studiorum suorū labores
commendant, ingeniisq; patrocinia con-
ciliant; eam operis hujus proprietas, tuæ-
que beneficentiæ singularis Genius mihi
ademit. Tuum enim est ILLME quod ad
te venit. Veniunt aurei nummi, ab æternæ

memoriæ Excellentissimo nuper Duce
CAROLO CROIO avunculo tuo conge-
sti digestique. Quos ille inter Principes e-
legantissimus, inter elegantissimos Prin-
ceps, non ut pici aurum suum abscondere,
sed omnium ad utilitatem proferre, atque
incredibili cum sumptu, uti nunc appa-
rent, eleganter publicare constituerat. In-
gentibus pulcherrimisque ausis mors invi-
da intercessit, cujus ne se ictibus totum of-
ferret, te sanguinis sui & Heroicorum impri-
mis operum, Heros ille heredem reliquit.
Quo jure igitur EXCELLENTIÆ T. hoc
opus debeatur, quod per te prodit, notum
atque testatum omnibus est. Sed imprimis
iis, quibus generosissimi animi tui dotes at-
que nobilissima studia deinceps innotes-
cent. Neque obsequij mei novum hoc aut
non antea usitatum officium erit. Olim de-
ditus devotusque tibi sum, PRINCEPS
GENEROSISSIME; nunc vero non aliter
facio.

facio quàm antiquitus agricolæ qui præmetia ad Cereris aram venerabundi deferbant. Vestræ benignitatis benevolentiaëq; erit tanquam alienum accipere quod offerre nemo potuisset nisi priùs ipse dedisses.

EXCELLENTIÆ TVÆ

Humilis cliens

IACOBVS DE BIE.

AD LECTOREM

P R Æ F A T I O.

EI Romanæ THESAURVM, CAROLI inclyti DVVIS CROII insigni nuper munificentia erutum, sub auspiciis Ill^{mi} Principis Chimacensis ALEXANDRI CROII CHIMAII ARENBERGII in lucem damus, Verè nulli secundum THESAURVM, sive metalli pretium, sive antiquitatis monumentum æstimamus. Alterum fortunæ munus est, alterum solius æternitatis conscientia imbutus animus complecti potest. Igitur quâ curâ, quantisque regiæ liberalitatis impendiis, ipsis quoque imperij sui temporibus suspiciendus numismatum cumulus, sub HEROIS CAROLI manu creverit, nil attinet ab iis referri qui neglectâ cortice incomparabilis beneficii medullam persequuntur. Historiam temporum testem, æternitatis æmulam, nulla ætas, postquam homines ad humanitatem exire cœperunt, aut condere neglexit, aut prædicare prætermisit. Vsu enim comperiebant, sine hujus luce, altis sæcula tenebris involvi, virtutum priorum occumbere laudes, vitiorum condi detestanda pericula. Magnis itaque Gentibus, ingeniisque præcipuè hæc cura cordi semper fuit, ut ea omnia accuratis inscriberentur annalibus quæ sine futurorum hominû detrimento perire non poterât. Ab Ægyptiis hoc artificium cœpit, qui rudes adhuc, multarum rerum simulachra in subsidium vocare, bestiisque & piscibus, aliisque hieroglyphicis temporum suorum signare memorias aggressi sunt. Necdum enim divini inventi scriptio-

nes

nes apices seriesque innotuerant; quibus mox in compendium advocatis, mirum, ab exiguo litterarum semine quanta ingeniorum luxuries proximam Græciam pervaserit. Quasi enim mutuis auxiliis ad æternitatem adspirarent, pulcherrimis summa ingenia factis sollicitabantur, aptaque sempiternis præconiis ingenia corporum animorumque virtutibus excitandis efficacissime operabantur. Sed non diu sine adversario præstantissimum stare studium potuit; & quasi se postliminio vindicare oblivio instituisset, perire optimorum opera auctorum posse, & breve intra tempus occidere, quæ in spem æternitatis genita erant, compertum fuit. Nam licet in excelssimorum Regum tutelam libri confugissent; & Vetus aboleret codices, & exigua ortum scintillâ incendium operosissimas bibliothecas consumere poterat. *Quadringenta millia librorum Alexandria arserunt*, inquit Seneca, *pulcherrimum Regiæ opulentia monumentum*. Adversus tantæ injuriæ calamitatem generosissima primum Græcia circumspicere artes suas cœpit, & cum nihil æque eminentissimos viros quam sempiternæ memoriæ ardor inflammaret, omnibus adminiculis se suaque ad posteritatem transmittere sategerunt. Itaque & Statuarum similitudines, & pictorum elegantias vultibus factisque adhibuerunt; scilicet ut si legendi subsidia deficerent, quæ spectari poterant monumenta superessent. Postremo tandem, primario tamen invento, excogitatum fuit historiam oculis simulque auribus tradere, iisque inscribere instrumentis sine quibus humanæ societatis commercia consistere, aut propelli necessitates non possunt. Nummi usum vetustas prima cum habere cœpisset, æs grave circumferre, & divitiis pondera, sub quibus ingemere mortales debebant, sapienter assignare voluit. Sed ut facile à majorum rite insti-

tutis posterī deficiunt, aut eorum rudibus inventis aliquid adjiciunt, à Græcis Siculisque ortus nummus, uti Varro testatur, vel à Numa Rege numus, uti arbitratur Tranquillus, formæ ususque facilitatem sub Servio Rege primum accepit, & quia is Ovium Boumque effigie primus æs signavit (uti cognominis ejus testatur Grammaticus) pecuniæ nomen tunc quoque ortum est. Ecce inventum, quo neque ab initio ullum ferè minus, neque incrementis ad majorem elegantiam & imperiorum temporumque gloriam processit. Deinceps enim nihil domi forisque aut Græca vel Romana Respublica gessit, quod non Orbi sæculisque spectandum legendumque numisma exhibuerit. Nam Reges, Consulatus, Senatusconsulta, Iani clausas apertasque fores in nummis leges: & postquam in Romanâ re ad unum cuncta conferri omnium interfuit, longo ordine venientes Principes, dein captas restitutasque provincias, victorias vel triumphos non desiderabis. Si quis Religionem Principis populi nosse amat, hîc pietas pieta est, & sacrorum omnium ritus designantur. Quæ statuæ fuerint, hinc elucent, quæ vasa, Aræ, Ædes, quæ litandi ratio, quæ templorum facies, quis Augurum lituus, quæ Pontificum vestis, quotque Sacerdotia: qui ludi sæculares, quorumque in iis animalium spectacula, quæ Ancilia Martis, spoliolum ex hoste dedicatio, funerum varietas, & post mortem honores delati Principumque Apotheosis, quos ipsorum judicio & ritu, aut virtus propria, aut successorum adulatio consecraret. Si Belli studia placent: hîc vexilla exercitus, Sacramenta militum, Prætoris cohortes, legionum globus, equitum ordo, sociorum auxilia, castrorum ratio, armaturæ modus, Imperatorum jussa concionesque. Sin Belli finis queritur: & hisce numismatibus Victoris laurus insitæ sunt: Coronæ civiæ, Obsi-

P R Æ F A T I O .

Obsidionales, Murales, Rostratæ: Arcus triumphales, Victarum gentium, Regumque effigies & spolia: Bigæ, Quadrigæ, Pardorum, Leonum, & id genus animalium conjuges currus: efficta fluminum, provinciarum, ferarumque simulachra: dicata securitati publicæ, felicitati Temporum, æternitati rerum templa visuntur. Denique quicquid de potenti ac primario populo celebrari potuit, aut de tantis rebus gestis ignorari à posteris haut decebat, in æternis numismatum tabulis servatur. Inclusum itaque nummis nobile fuisse Historiarum opus, & quod solum, etiamsi reliqua præclarissimorum ingeniorum monumenta intercidissent, stare adversus annorum edacitatem, temporumque injurias potuisset, sat superque confirmavi. Superest ut præsentis ad voluminis usum conversus adfirmem, hoc ipsum exiguâ mole complecti quæ plurimis veterum in cõmentariis variè sparsimq; notata vix observes. Fruere ergo Lector his antiquitatis imaginibus, & curam ama, quæ iis colligendis ab Excell.^{mo} quondâ Duce CAROLO ARSCHOTANO impensa est. Numismata enim omnia tanti viri diligentia & generosæ elegantia debemus, exceptis tantum, quæ asterisco notata inseruimus, beneficio Nobiliss. viri, & litterarum amantissimi NICOLAI ROCOXI Equitis auro, & sæpius apud Antuerpienses Consulis, qui ea inter plurima, in agro Mespelardensi apud Teneramondam, à rustico casu reperta, pridem selegit operique nostro benignè concessit. Sed neque in his aureis dandis subsistere intendimus, Argentea & Ærea à Julio Cæsare ad Heraclium numismata mox sequetur, Illustrissimi Principis Chimaicensis permissu, qui CAROLI DUCIS avunculi sui Virtutum ut bonorum heres, iisdem decoribus & elegantissimis oblectatur. Aderit quæ dirigat Meritissimi Venceslai Coberge ingeniosissima manus,

AD LECTOREM PRÆFATIO.

qui multa in iis eruit, restituit, aut designavit. Sed viri industria major quam ut verbis hîc exponatur. Interim hæc in antecessum accipe Lector, & si conatum nostrum benigno favore prosequeris, etiam illa propediem expecta.

VERVS.

VERYS.HIC.TANDEM.THESAVRVS.EST

AEVO.ROMANVS

METALLO.PRETIOSVS

ERVDITIONE.VARIVS

TANTVM INGENIOSISSIMA MANV

BIAEVS POTVIT

AERE.AVRVM.SECVTVS

ARTE.METALLVM.VICIT

AEVVM.INGENIO

NON.CVDIT.NVMISMATA.SED.SCALPSIT

DEDIT.IMAGINES.NE.REM.DESIDERARES

AVXIT.PRETIVM.ET.AVARITIÆ.SVBTRAXIT

SINE.AVRO.AVRVM.TAMEN.HABES

VIDEBIS.IMAGINES.LEGES.NVMISMATA

ET.VIS.FRUCTVM

INTELLIGES

TALIA.ESSE.DEBEBANT

QVAE.CROIACVS.COLLIGERET

BIAEVS.DIVVLGARET

ERYCIVS PYTEANVS

Antuerpiae scribebat, Propriid.

Kal.lun. clō. lxx. xv.

I V D O C I D E W E E R D T,

Synd: Antuerp.

D E H A C

A V R E O R V M N V M I S M A T V M

E D I T I O N E

E L E G I A.

*Æsareos quondam vultus calavit & artus
R O M A triūphatrix, dum caput orbis erat.
Aurea materies; tamen ars præstantior auro,
Æmulanatura, prodigiosa fuit.
Invidit sacris istam venientibus artem
Rerum tempus edax, & cariōsa dies.
Ergo sæda situ jacuit neglectaq;, multis
Obruta pulveribus semisepulta diu:
Nulla vetustatis reverentia, nulla metalli
Cura fuit, nullus sedulitatis amor.
Tandem syderibus fati melioribus atas
Sera, priore magis provida, gnara, sagax;
Priscarequisivit novitq;, numismata, quondam
Attica quæ tellus, quaq;, Latina dedit.
Cognita tunc veterum & laudata industria, Numus
Tunc fuit in precio, qui preciosus erat.
Hunc emit, gemmis, Pactali ac pratulit auro,
Qui ingenio & genio nobiliore fuit.*

Praci-

Præcipue Dux CROIACVS, quem stemmate clarum
Regali, ornavit Martis, & artis amor.
Martis, & artis amor, lauros, & ab hoste trophaum
Cui dedit, & variâ laude perenne decus:
Aurea collegit signata Numismata, prisco
Induperatorum tempore Romulidum,
Qua cistis inclusa diu jacuere, nec ulli
Cognita, sed soli conspicienda DVCI:
Donec & hac, & qua Musæa secreta recondunt,
Aspexit sculptrix hac manus artificis.
Vidit, & excerpfit, solido formavit in ære,
Disposuit serie, ac ordine quæq; suo:
Sicut apes, saltus ac floridarura pererrans,
Colligit in variis Attica mella favis,
Dignum opus hoc cedro, dignum graviore cothurno,
Dignum phœbeo carmine, voce, lirâ.
Quisquis amat mores, ritus, ac facta Quiritum,
Cui placet & rarâ nobilis arte labor,
Hunc librum inspiciat, legat, admiretur, & artem,
Quâ veterum sollers ars patet, artificum.

IN
OPVS NVMISMATICVM

Viri Prestantissimi

IACOBI BIAEI

Schediasma.

 Vantus in Argolicis plausus memoratur Athenis
Aurea cùm festo redeunt Quinquennia lustro,
Omnes cùm flavae tendunt in Palladis Arcem,
Qui Pandionis vicinos sedibus agros,
Actæosque tenent colles, bimarisque Corinthi
Mœnia, quique unctas Spartanâ lege Palestras;
Cernere Palladiis ubi fas radiantia Peplis
Prælia Terrigenum, domitosque à Gorgone Divæ,
Qui prius Ollæis certabant æthera saxis
Subdere, & excussum terris confundere Olympum.
Omnia sanguinei quæ fas in sindone cocci
Cernere, & intextos calo superante Triumphos.
Hæc ibi Tanario Pater ipse accingit olivo
Tempora victricis Natæ Saturnius, atque
Aurea divinæ modulantur carmina Musæ
In laudes Dea sancta tuas, auræque fragorem
Cuspidis, & fulvâ metuendos casside crineis.
Parte aliâ insignis citharâ, fidibusque canoris
Cynthius, in longâ pugnacem veste sororem
Concelebrat, sociisque adspirat numina Musis.
Tali ô nunc cuperem juvenum cultissime, plausu,

Ferre

Talibus atque hymnis meritas ad sidera laudes
 Ferre **BLÆ** tibi, dignasque adnectere lauros,
 Quas tibi frondiferâ certatim Aganippides umbrâ
 Cæsareæ * extulerunt silvæ, neque enim tuus iste
 Degeneres animos labor arguit, aut tibi mollis
 Pectora percussit thyrsus, quum prisca Quiritum
 Arma, trucesque Aquilas, formidatosque Dracones,
 Palmatamque Togam, festaque insignia lauri,
 Quando Quirinales Trabeas, & duplici clavo
 Spectatas Procerum vesteis, adytoque sacratos
 Depromis lituos, Latioque Ancilia cælo
 Imperij lapsum pignus, sanctique Catinum
 Pompilij, & nitido fulgentes marmore postes
 Templorum, Divosque, Deumque Altaria, quicquid
 Denique victurâ signavit imagine Numus
 Romulidum, exigui constringis margine libri.
 Exigui, sed quem longâ Dea nuncia pennâ
 Commendat populis quicunque repentis ab ortu
 Oceani ad seræ tenduntur litora Thules.
 Teque etiam ignavi subductum funere lethi,
CROTIADVM decus, æternis favor inserit astris
CAROLE, quo latij redeunt auspice Divi,
 Belligerique Duces superas revocantur in auras.
 Nec tua Lethæâ conamina merget in undâ
 Olim sera dies **COVBEGIE**, cuius ab arte
 SorDESCUNT Latij vitalia scripta **VITRUVI**:
 Ipsaque barbaricis fœdatum **ROMA** ruinis
 Extollit generosa caput. nec inane **ROCOXI**
 Nomen eris quondam, patrias seu fama Curules
 Fastorum inscribet Titulus; seu (quæ tua laus est
 Altera) Dardanij sanguis formosus Iuli
 Nobile perpetuo munus superabit in auro.

* Vido Plin.
 Hist. Nat.
 lib 15. c. 30
 Suet. Aug.
 c. 43.

IN
N V M I S M A T A
A

I A C O B O B I Æ O

incisa, & edita

ENCOMIASTICON.

*Q*uadrjugo invehitur majestas ardua curru
Virgatas trabeas inter cellasque curules,
Iamque superba perennandis Capitolia fastis
Scandit iô, an fallor? mendax tot nomina somnus.
Flamma triumphales ambuſit livida ramos,

Aurataſq; rotas vis leti infregit & ævi
Naumachia, Circi, templa, amphitheatra, Coloſſi,
Nunc brevis immenſo Roma de funere pulvis.
Nil ſuper ah reliquum? buſto ſagrange Quirini
Dives adhuc cornu fortuna reliquit & auram,
Viva renaſcentes cui ſpirat imago Quirites.
Semirutâ id quondam DVX CROIVS, vrbe, ſepulchroque
Ernit, antiquo quo vivat Roma metallo,
Lauricomaque rota, faſceſque, arcuſque triumphis.
Deſeſſi. at ruruſ jam cæperat ire ſub umbras
Romulidum rediuvivus honoſ, ni dextra ROCOXI
Colligeret reſugos ignota in ſcrinia numos,
Necnon gnara manu doctiſque laboribus apta.
BI ÆI inciſas æri mox ſiſteret Aras,
Rituſ, Vaſa Numa, & priſca veſtigia Romæ.
Mira fideſ! Plutuſ diu lumine caſſuſ, in auro
Nunc oculoſ centum ceu Lynceuſ Arguſ adoptat
Qui caci ante Mida iſanaſ erravit ad arceſ
Nunc ſedet ille ſophon gremio, Phæbiq; Theatro
Spectat, honorato ſpectandus & ipſe metallo,
Et docto loquitur ſacunda ſilentia vultu,
Dardanidum antiquoſ muto ut canat are triumphoſ.
Nec ſatiſ hoc; PRINCEPſ CHIMAIIVS ubere cornu
Belgiadum populis munuſ hoc miſile numoſ
Ad Scaldim ſpargit: num ſit de Principe Caſar?

AD LECTOREM.

Quicquid tot veterum plenissima scripta loquuntur,
 Hæc monstrant. ibi quanta leges: hinc ipsa videto:
 Dixerunt multi; at veterum pars maxima rerum
 Exulet, & quamvis descriptio fusa superfit,
 Vix capimus voces, tantum suspensa legendo
 Restat in ignotis veri perceptio sensus.
 Pontificum vestes legimus; quisve ordo sacrorum;
 Quæ lituo facies, cuique aut quæ victima Divo!
 Sed quoties repetemus idem? quam attendenda necesse est
 Lectio sit? sensu quis ut hæc intelligat apto
 Hic rerum seriem & formas, expressa figuris
 Imparibus verbis Pictura potentior implet.
 Iam bellorum eadem ratio; cum castra globosque
 Pugnantium, inde fugas, prostratosque adspicis hostes.
 Actu hinc denique, solâ alibi qui voce, triumphat.
 Tempia, theatra, ædes, Circi, fora Rostra, columnæ,
 Vota Deum, ac hominum, nostris his omnia chartis
 Et legis, atque vides, meliusque ac pulchrius, ipso
 Quàm si (quo hæc aderant) ævo, spectator adesses:
 Quàm si, tunc Romæ. Nam quæ quæcumque videnda
 Materiâ quondam; Puro hinc exsculpsimus auro.

Præstare Numismata Chartis, & Effigies Picturæ.

ri	R	S	D	D
Sc ptorum	erum	ummorum	espice	icta.
ul	V	N	R	P

ft	Qu	R	I	N	I	T
I a	idem	ifu	aciemus,	am	nde	accumbunt.
ll	F	V	F	I	V	Pl

C. Hattron.

I M P E R A T O R V M

H V I V S O P E R I S

O R D O.

 <i>Ilius Caesar</i>	1ab. 1	<i>Gordianus Afric.</i>	40
<i>Augustus</i>	2. 3	<i>Pupienus</i>	40
<i>Tiberius</i>	4	<i>Balbinus</i>	40
<i>Drusus Germ.</i>	4	<i>Gordianus</i>	40. 41
<i>Germanicus</i>	5	<i>Philippus</i>	41
<i>Caius Caligula</i>	5	<i>Philippus F.</i>	41
<i>Claudius</i>	6. 7	<i>Decius</i>	42
<i>Nero</i>	7. 8. 9	<i>Mes. Decius</i>	42
<i>Galba</i>	10	<i>Hostilianus</i>	42
<i>Otho</i>	10	<i>Treb. Gallus</i>	42
<i>Vitellius</i>	10	<i>Volusianus</i>	43
<i>Vespasianus</i>	11. 12	<i>Emilianus</i>	43
<i>Titus</i>	12. 13	<i>Valerianus</i>	43
<i>Domitianus</i>	13. 14	<i>Valerianus F.</i>	44
<i>Nerva</i>	14	<i>Gallienus</i>	44
<i>Trajanus</i>	15. 16. 17	<i>Salon. Valerianus.</i>	44
<i>Hadrianus</i>	18. 19. 20. 21	<i>Posthumus</i>	45
<i>L. Ælius</i>	22	<i>Victorinus</i>	45
<i>Antoninus Pius</i>	23. 24. 25	<i>Aureolus</i>	45
<i>M. Aurelius</i>	27. 28. 29	<i>Quietus</i>	46
<i>L. Verus</i>	32	<i>Tetricus</i>	46
<i>Commodus</i>	33	<i>Claudius</i>	47
<i>Hel. Pertinax</i>	34	<i>Quintillus</i>	47
<i>Did. Iulianus</i>	34	<i>Aurelianus</i>	47
<i>Pesc. Niger</i>	34	<i>Tacitus</i>	48
<i>Clodius Albinus</i>	34	<i>Florianus.</i>	48
<i>Sept. Severus</i>	35	<i>Probus</i>	48
<i>Geta</i>	35	<i>Carus</i>	48
<i>Antoninus Caracalla</i>	36	<i>Carinus</i>	49
<i>Macrinus</i>	36	<i>Numerianus</i>	49
<i>Anton. Diadumenianus</i>	37	<i>Diocletianus</i>	49
<i>Anton. Elagabalus</i>	37. 38	<i>Maximianus</i>	49
<i>Alexander</i>	39	<i>Constantius</i>	50
<i>Maximinus</i>	39	<i>Gal. Maximian.</i>	50
<i>Maximus</i>	39	<i>Maximinus</i>	50

Seve-

Severus	50	Eugenius	60
Maxentius	51	Arcadius	60
Constantinus	51	Honorius	60
Licinius	52	Priscus Attalus	61
Licinius F.	52	Iohannes	61
Crispus	52	Pla. Valentinianus	61
Delmatius	52	Marcianus	61
Constantinus	53	Leo	62
Constantius	53-54	Lib. Severus	62
Constant	55	Iul. Nepos	62
Iulianus	55	Augustulus	62
Magnentius	56	Zeno	62
Decentius	56	Anastasius	63
Iovianus	56	Iustinus	63
Valentinianus	56	Iustinianus	63
Valens	57	Iustinus	64
Valentinianus Iun.	58	Tib. Constant.	64
Gratianus	58	Mauricius	64
Mag. Maximus	59	Focas	64
Theodosius	59	Heraclius	64

AVGVSTARVM NOMINA.

A Ntonia	4-5	Iulia Mafa	38
Agrippina German.	5	Iulia Mamaa	39
Agrippina Claudj	7	Paulina	39
Plotina	18	Marcia Otacilla	41
Matidia	18	Mariniana	43
Sabina	22	Salonina	44
Faustina Ant. Pij	26	Severina.	47
Faustina M. Aureli	30-31	Helena	50
Lucilla	33	Fausta	52
Manlia Scantilla	34	Æl. Flaccilla	60
Iulia Pia	35		

AVERSORVM NVMISMATVM SYLLABVS.

A Bundantia Aug.	38-49	Egyptus	1-19
Advētus Augusti 37. Africa	19	Equitas	35
Adventus Augusti Gallia	20	Eternitas Augusti	21-41
Adventus Augusti Italia	20	Aeternitas Imperij	35
Adventus Augusti Mauritania	19	Aeternitas Temporum	26
		c ij	Africa

<i>Africa</i>	19.35	<i>Corona Civica</i>	5.6.10.15.
<i>Alamannia</i>	51	<i>Crocodilus</i>	1.19.20
<i>Alexandria</i>	19	<i>Crux</i>	61.62.63
<i>Alimenta Italia</i>	17	<i>Currus triumph.</i>	2.4.15.24.37.39
<i>Amor mutuus Augg.</i>	40	<i>Dacia</i>	16.42
<i>Anchora cum delphino</i>	13	<i>Dannuvius</i>	16
<i>Ancilia</i>	23	<i>Dardanicus</i>	15
<i>Apollo Conservator</i>	43.44	<i>Decursio</i>	9
<i>Apollo Propugnator</i>	43	<i>Diana Ephes.</i>	6
<i>Aquila signum Consecrationis</i>	25.44	<i>Elagabalus</i>	37
<i>Aquila signum Militare</i>	2.14	<i>Equestris Statua Aug.</i>	3
<i>Arabia</i>	15	<i>Equestris Statua Claudi</i>	6
<i>Arcus triumph. de Germ.</i>	4	<i>Equestris Statua Hadrian.</i>	18.21.
<i>Arcus triumph. de Britt.</i>	6	<i>Equestris Statua L.Veri</i>	32
<i>Armenia</i>	2.29	<i>Fecunditas Augusta</i>	30
<i>Rex Armen. datus</i>	17.32	<i>Felicitas Aug.</i>	20
<i>Asia</i>	19	<i>Felicitas Pub.</i>	38
<i>Basilica Vlpia</i>	16	<i>Felicitas Saculi</i>	45
<i>Biga Elephant.</i>	26	<i>Felicitas Temporum</i>	37
<i>Biga Leonum</i>	26	<i>Felicia Tempora</i>	51
<i>Biga Mularum</i>	26	<i>Felix Temporum reparas.</i>	53.55
<i>Cappadocia</i>	19	<i>Fenix</i>	55
<i>Capricornus</i>	3.12	<i>Fides Exercituum</i>	38
<i>Castra Pratoria</i>	6.50	<i>Fides mutua Augg.</i>	40
<i>Centaurus</i>	44	<i>Fortuna August.</i>	11.12
<i>Ceres</i>	22	<i>Fortuna redux</i>	17
<i>CHRISTI Nomen</i>	51.60	<i>Forum Trajani</i>	16
<i>Clementia</i>	27	<i>Francia</i>	51
<i>Clypeus Votivus</i>	2.54.56.59	<i>Fulmen</i>	13.23
<i>Clypeus Christianor.</i>	60	<i>Fundator Pacis</i>	35
<i>Concordia 30.31. Augg.</i>	32.44.52	<i>Gaudium Romanorum</i>	51
<i>Concordia Militum</i>	47.52	<i>Genius Aug.</i>	8.16.17
<i>Concordia Romanorum</i>	58	<i>Genius Pop. Rom.</i>	50
<i>Constantia Augusti</i>	5.6	<i>German. spolia</i>	4
<i>Columna Antonini</i>	25	<i>Germania</i>	14.20
<i>Columna Rostrata</i>	13	<i>Gloria Exercituum</i>	55
<i>Columna Trajani</i>	17	<i>Gloria Reipublica</i>	54
<i>Consecrationes 25.26.31.39.43.44</i>		<i>Gloria Romanorum</i>	58
<i>Conserv. urb. sua</i>	51	<i>Hercules Comes Aug.</i>	49
<i>Cornucopia</i>	13.16.25	<i>Hercules Gaditanus</i>	20

Hercules

<i>Hercules Romanus</i>	33.48	<i>Nilus</i>	19.20
<i>Hilaritas</i>	27	<i>Nobilitas</i>	35
<i>Hippopotamus</i>	19.41	<i>Nova Spes Reip.</i>	60
<i>Hispania</i>	10.20	<i>Palma</i>	11
<i>Honos</i>	28	<i>Pannonia</i>	22
<i>Iani Templum</i>	9	<i>Pannonia</i>	42
<i>Indulgentia Pia Postumi</i>	45	<i>Pavo</i>	26.31
<i>Instrumenta Religionis</i>	1.8.14.27	<i>Pax 25. aeterna</i>	39.49
<i>Instrumenta Militaria</i>	16.29	<i>Pax Augusta</i>	6.7.12.25
<i>Iudaea capta</i>	11	<i>Pax Orbis terrarum</i>	3
<i>Iulij Cas. Templum</i>	2	<i>Pax perpetua</i>	3
<i>Iulij Cas. Statua</i>	2	<i>Parthorum spolia</i>	2
<i>Iuno Lucina</i>	30	<i>Pegasus</i>	4
<i>Iuno Martialis</i>	42	<i>Pietas</i>	1.18.22.23.24.33.42.44
<i>Iuno Regina</i>	22.34	<i>Providentia Aug.</i>	39.45
<i>Iuppiter Conservator</i>	52	<i>Providentia deorum</i>	23.34.36.47
<i>Iuppiter Custos</i>	9	<i>Providentia Senatus</i>	14
<i>Iuppiter Opt. Max.</i>	1	<i>Primi decennales</i>	29
<i>Iuppiter Stator</i>	40	<i>Princeps Inventutis</i>	2.4.37.39.58
<i>Iuppiter Tonans</i>	2	<i>Profectio Aug.</i>	32
<i>Iuppiter Victor</i>	46.48	<i>Prudentia Aug.</i>	45
<i>Inventus</i>	27	<i>Pudicitia</i>	33.42
<i>Inventas</i>	27	<i>Puella Faustianiana</i>	26
<i>Labarum Christianorum</i>	56.57	<i>Quadriga Elephantorum</i>	3.25
<i>Latitia</i>	24.46	<i>Quadriga Equorum</i>	4.26.37
<i>Libertas</i>	15.56	<i>Quadriga Solis</i>	50
<i>Libertas restituta</i>	10	<i>Rektor Orbis</i>	34
<i>Liberalitas Aug.</i>	24.33.37.40	<i>Reparatio Reip.</i>	59
<i>Libero Patri conservatori</i>	44	<i>Rhenus</i>	45
<i>Luna Lucifera</i>	35	<i>Roma aeterna</i>	20.40.45.47.48
<i>Mars Gradivus</i>	11	<i>Roma invicta</i>	61
<i>Mars Victor</i>	48	<i>Vibs Roma</i>	62
<i>Mars Vitor</i>	3	<i>Romulus & Remus</i>	13.21
<i>Matri Castrorum</i>	31	<i>Romulo conditori</i>	18
<i>Matri Magna</i>	31	<i>Restitutor Achaiae</i>	19
<i>Minerva</i>	14	<i>Restitutor Africa</i>	19
<i>Minerva Victrix</i>	36	<i>Restitutor Gallia</i>	26
<i>Munificentia Aug.</i>	25	<i>Restitutor Orbis terrarum</i>	19
<i>Neptunus</i>	21	<i>Restitutor Rei publica</i>	56.57.59
<i>Neptun. redux</i>	12	<i>Restitutor Vrbis</i>	35

Sacerdos

<i>Sacerdos Solis</i>	37	<i>Tranquillitas Aug.</i>	25
<i>Sacerdos divi Aug.</i>	4	<i>Tripes</i>	10
<i>Sacrificium</i>	17. 43	<i>Trophaeum German.</i>	28
<i>Salus August.</i>	9. 23. 29. 30. 32	<i>Trophaeum Gothor.</i>	47
<i>Salus Generis humani</i>	2	<i>Trophaeum Navale</i>	3
<i>Salus Provinciârum</i>	46	<i>Vas Frument.</i>	4
<i>Salus Rei publicæ</i>	52. 60	<i>Venus Felix</i>	44
<i>Sarmat. Spolia</i>	29	<i>Venus Genetrix</i>	30
<i>Sæculares Aug.</i>	41	<i>Venus Victrix</i>	1. 31
<i>Sæculum novum</i>	42	<i>Vesta</i>	8. 9. 12
<i>Sæculi Felicitas</i>	45	<i>Vestalis</i>	7
<i>Saculo Fecundo</i>	34	<i>Vestæ Templum</i>	9. 13
<i>Securitas Aug.</i>	10. 20	<i>Via Trajana</i>	16
<i>Securitas Reip.</i>	50	<i>Quod Via munita sunt</i>	3
<i>Spes Aug.</i>	13. 20. 21	<i>Victoria Aeterna</i>	51
<i>Spes Bona</i>	34	<i>Victoria Antonini</i>	38
<i>Spes Pop. R.</i>	20	<i>Victoria Brittan.</i>	34
<i>Spes Publica</i>	46	<i>Victoria Constantini</i>	51
<i>Sol Comes Aug.</i>	50	<i>Victoria DD. NN. Aug.</i>	55. 56
<i>Sol Conservator Aug.</i>	37	<i>Victoria Germanica</i>	36
<i>Sol Inviç.</i>	46	<i>Victoria Gothica</i>	47
<i>Tellus Stabil.</i>	18	<i>Victoria Maxima</i>	5
<i>Tiberis</i>	28	<i>Victoria Orbi insitens</i>	2. 49
<i>Temporum Felicitas</i>	47	<i>Victoria Parthica</i>	29. 36
<i>Templum Aeternitatis</i>	26	<i>Vitulus</i>	12
<i>Templum Divi Augusti</i>	25	<i>Vota Suscepta</i>	17
<i>Templum Diana Ephes.</i>	6	<i>Vota Publica</i>	26. 33. 55
<i>Templum Divi Iuli</i>	3	<i>Vota Decennalia</i>	40
<i>Templum Iani</i>	9	<i>Votis v. mult. x.</i>	51. 56. 59
<i>Templum Iovis Tonantis</i>	2	<i>Votis x. mult. xx.</i>	57
<i>Templum Iunonis Martialis.</i>	42	<i>Votis xxx. mult. xxxx.</i>	54. 59
<i>Templum Martis Ultoris</i>	3	<i>Ob Victoriâ triumphalem</i>	55
<i>Templum Pacis perpetuæ</i>	3	<i>Victoria Augg. Libertas Romanorû.</i>	56
<i>Templum Roma aternæ</i>	47. 51	<i>Virtus Aug.</i>	8. 28. 46. 49. 54
<i>Templum Deæ Segetiæ</i>	44	<i>Virtus Hercules</i>	49
<i>Templum Veste</i>	9. 13	<i>Virtus Illurici</i>	49
<i>Templum Volkani</i>	43	<i>XV. Vir. sacr. fac.</i>	10
<i>Trajectus Aug.</i>	41		

1

TABVLA PRIMA.

C. IVLII CÆSARIS

N V M I S M A T A

CONTINET,

A quò formâ Reip. Romana immutatâ Consulare duorum imperium annuum in unius Principis potentiam & auctoritatem perpetuam concessit : non abrogatis tamen Consulibus, quem Magistratum & ipsi Imperatores sæpiusculè egerunt, & candidatis suis designatisq; detulerunt, sive deferri curaverunt.

A Iulio itaque Imperatorum Romanorum series initium ducit.

ITTERÆ & notæ primi Numismatis sic leguntur : CAIVS CÆSAR CONSVL TERTIVM. Incidit hic Iulij consulatus in annum ab Vrbe conditâ 1500. VII. collegâ M. Æmilio Lepido, cùm Cæsar anno præcedente devicto in Pharaliâ Pompeio Tribunitiam potestatem cum annuâ dictaturâ in perpetuum usurpare cepisset. Signum Numismatis, caput muliebre velatum, Deam refert, Pietatem nempe, cuius imaginem totam sacris operantis vide infra tab. XXII. XXIII. & XXXIII. Estque velo tectum eius caput, sive quod eo habitu aliarum plerumque fingi solet Dearum gentilium, sive ob ritum sacrificiorum, quibus præest:

A

quo

quo capita sacrificaturi velabant, de quo ritu Plutarchus : *Romani*, inquit, *Deos adeuntes velato capite numina venerari solent, hoc signo animi demissionem professi. Itaque & relati inter Diuos, inter mortales eo habitu submissionem præ se ferunt* : quem & morem Virgilius tangit *Æneid.* III.

Et positis aris jam vota in litore solues

Purpureo velare comas adopertus amictu.

Qui ritus & infra tab. xxxvii. & alibi exhibetur. Extat similis æreus Tiberij apud *Æneam Vicum* cum inscriptione, *PIETAS*. Voluit gratitudinis ergò Iulius Victoriam de Pompeio partam diis acceptam ferre, & pietati suæ Imperium partum adscribere. quò alludit Horat.

Dus te minorem quòd geris, imperas.

AVLVVS HIRTIVS PRÆTOR. Lituus, augurum insigne, quo plagas cœli, seu regiones particbantur, cum auguria obseruarent : urceolus, & securis victimaria : quæ instrumenta sacrificij, & sacerdotiorum insignia erant apud Romanos, de quibus Guiljel. Choul. lib. de Religione Veterum Romanorum, aliiq;. Indicat Iulij sacerdotalem in variis collegiis dignitatem. ut infra tab. viii. xxvii. xxxvii. & alibi.

CAIVS CÆSAR DICTATOR TERTIVM.

Caput est Victorix, propter alas affictas. alioquin Veneris esse potuisset comis in nodum, ut infra hac tabulâ, substrictis. Estque iste numus cusus anno post Pompeium superatum. Designat Victoriam, de eo partam pugnâ Pharsalicâ.

LVCIVS PLANCVS PRÆFECTVS VRBI.

Vas esse putant, quod præfericulum, Festo auctore, dicebatur, fictile libando in sacrificiis vino usurpatum. quod apud Guiljel-

Guilielmum Choul alibi ex antiquis marmoribus ornatiorē formā exprimitur. Sed simpliciora sacrorum fictilia iam à Numæ Pompilij instituto observata venerationem ab antiquitate trahebant. Plures autem dicti observantur Præfecti Urbis, vel in Vrbe, etiam si vicariam tantum gererent præfecturam : ut notat Illustr. Card. Baronius.

CÆSAR DICTATOR QVARTVM. Caput. C. Cæsaris laureatum, cum lituo augurali. De laureâ Cæsaris coronâ Sucton: c. XLV. *Calvitij, inquit, deformitatem iniquissimè tulit, sæpe obrectatorum joci obnoxiam expertus. Ideoq; & deficientem capillum revocare à vertice adsueverat, & ex omnibus decretis sibi à Senatu populog; honoribus non aliud aut recepit aut usurpavit libentius, quàm jus laureæ perpetuò gestandæ.* Porro Iulio inter cæteros honores ab obnoxio jam Senatu decretos & istum fuisse, ut pecunia ejus imagine signaretur, notat Dio lib. XLIV.

IOVI OPTIMO MAXIMO SACRVM. Ara est corollis, verbenarum fortè, ornata accensum habens ignem, adstante in victimam candente tauro : & infra popæ seu victimarij culter ad iugulandum: in dorso tauri sunt phaleræ seu dorsuale, ut vocat Trebellius Pollio in Gallienis. *Processerunt (inquiens) centum albi boves, cornibus auro virgatis, & dorsalibus sericis discoloribus præfulgentes.* Inter cornua mitræ genus est, quo victimæ ornabantur. Ritum sacrificij apud Guil. Choul videre est expressum ex marmoribus antiquis, libro de Veteri Romanorum Religione.

Sequitur aliud I V L I I caput laureatum sine inscriptione.

LVCIVS BVCA. Globus est, caduceus, securis, & scio

pio, siue fuscina aut calamus, siue fascis ut Æneas Vicus putat, seu potius, ut doctissimo Patri Andreæ Schotto Soc: Ies: Theologo placet, virga ex fascibus Magistratum, & iunctæ dexteræ. Emblema denotare videtur, Orbis terrarum Imperium in pace, concordia, felicitate & legum securitate stabilitum. Globus enim orbem, caduceus pacem, securis & virga legum & iustitiæ vigorem, dexteræ concordiam & fidem designare solent. L. Æmilius Buca præfectus rei monetariæ fuit, quia alibi inscribitur idem, Buca *triumvir auro argento are flando feriendo*.

ÆGYPTO CAPTA. Crocodilus animal amphibium Nilo flumini, quod Ægyptum proluit & fecundat, familiare, ac proprium. Designat Victoriæ Cæsaris de Cleopatrá. Estque animal tessera ipsius provinciæ.

CÆSAR DICTATOR PERPETVO. Iulius est laureatus & velatus instar sacrificantis. Designat Iulij pietatem in Deos ob victoriæ Pharsalicam, quam præfert auersa Numismatis facies; opimis sacrificiis contestatam: fortè an & Pontificatus Maximi dignitatem, hoc habitu sacrorum expressit, quam competitoribus clarissimis viris Iulius consecutus fuit.

CAIVS MARIDIANVS. Veneris Victricis imago, dextra victoriolam præfert, sinistra ingentem clypeum: auguror istum designari, quem Virgilius Æneid. viii. describit à Vulcano fabricatum, & à Venere Æneæ donatum auctori Iulianæ familiæ, hisce versibus:

Ingentem Clypeum informant unum omnia contra

Tela Latinorum, septenosq; orbibus orbes

Impediunt. Et paulò post, vbi arma à Venere Æneæ donantur, ipsum miratum dicit;

Hastamque & Clypei non enarrabile textum.

Illic res Italas Romanorumq; triumphos

Haud vaturn ignarus, venturique inscius ædi

Fecerat ignipotens: illic genus omne futura

Stirpis ab Ascanio. &c.

quæ pulcherrimis plus centum versibus prosequitur Poëta ab Ænea ad sua usque tempora, in honorem Augusti & Iulij Cæsaris.

Infra clypeum orbis est terrarum veluti sub armis Iulij, devicto Pompeio succumbens. Fuit enim in prælio Pharsalico Cæsaris tessera *Venus victrix*, ut Pompeij, *Hercules invictus*, sed ibi malo fato Hercules Veneri impar visus. Exstat similis numus Plaucillæ (quæ Caracallæ coniunx) ubi Venus simili schemate exprimitur adiuncto Cupidine, cum inscriptione, *Venus Victrix*.

Porro veteres in præliis numinum, quæ tutelaria habebant, nominibus libenter pro tesserâ usos in omen victoriæ variis locis observatur. Fuit autem *C. Cossutius Maridianns* triumvir monetalis, cum alio Numismate eius nomen exstet his adscriptis notis. A. A. A. F. F. id est auro, argento, ære flando, feriundo. putant eum fuisse fratrem Cossutiæ Iulij Cæsaris primæ uxoris.

TABVLA II.

*Continet Numismata AVGVSTI à IVLIO
avunculo adoptati, ejusq; honores gra-
titudinis ergo divulgantis.*

CÆSAR IMPERATOR. Augustus in quadrigâ triumphali, dextrâ frenum seu lora, sinistrâ lauri ramum præferens. currus insculptus victorijs. Imperatoris autem titulus dupliciter apud Romanos sumi solet, aut generali appellatione pro Duce exercitus, qui auspiciis propriis rem gerit: aut speciali, pro eo qui hostibus magno prælio fufis fugatis per militum suorum acclamationem hujus nominis honore adfectus esset, & deinde eodem auctus approbante Senatu. Et sic frequenter in numis & inscriptionibus legimus; Imper. II. III. &c. quod significat toties eos hunc honorem re benè gestâ accepisse. De victorijs & triumphis Augusti Sueton. in vitâ, & alij.

Sequitur AVGVSTI caput purum, collo nudo sine inscriptione.

IMPERATOR CÆSAR. Victoria alata. pingitur autem eo habitu, quia momento advolans aut avolans, curam amat ut obtineatur, & celeritatem etiam in bellicis facinoribus. quod Horatius innuisse videtur, Sermon. lib. I. I. ubi militiae laudatorem introducit, hoc argumento:

*Militia est potior: quid enim? concurritur: hora
Momento aut cita mors venit, aut Victoria lata.*

Orbi infistit, dextraque lauream, velut jam primum Augusti capiti paratam, porrigens: ut orbis ac rerum Domino felicibus præliis facto. sinistra vexillum militare attollit, sive labarum antiquum: quod describitur fuisse: *Vexillum aliis nobilius, ante Imperatorem gestari, & à militibus adorari solitum.* Nazianzenus orat. 1. in Iulianum, labarum dictum tradit apud Latinos, *ab eo quod laborum solvendorum vim habeat, quod principatum quoque in reliqua omnia vexilla teneret*: quod postea Constantinus Magnus vivificæ crucis & Christi nominis tessera à se insignitum majori quoque in veneratione haberi procuravit, ut infra ad tab. LIII. dicemus.

SALVS GENERIS HVMANI. Stat columna solida adfixum ferens clypeum, in quo hæ litteræ, CL. V. designant Votivum clypeum, id est votis nuncupatis, seu persolutis ritè dedicatum. supervolat Victoria lauream corollam ferens. Fortè an hæc illa sit columna, de quâ Sueton. in Cæsare, cap. LXXXV. *Plebs in honorem defuncti (I V L I I) solidam columnam propè viginti pedum lapidis Numidici in foro statuit, scripsitq; P A R E N T I P A T R I Æ. apud eandem longo tempore sacrificare, vota suscipere, controversias quasdam, interposito per Cæsarem jurejurando, distrahere perseveravit.* Exstat autem & hæc inscriptio, **SALVS GENERIS HVMANI**, apud Æneam Vicum in aureo, apud Goltzium in argenteo Augusti numismate in coronâ ciuicâ. fortè ut per adulationem designet cum juvenem velut cœlitus datum ad salutem totius humani generis. Porro Augustum etiam typum gessisse Salvatoris nostri, ut & ante ipsum Cyrum Persarum Regem, Cardinal. Baronius in Annal. Eccles. observat. Cujus Domini nostri natalem numi hac inscriptione cusi anno V. C. 1000. XIX. annis XXXIII. præcessisse colliguntur ab Adolpho Occone,

Occeone , tanto ſcilicet exactè tempore , quanto illi in terris videri , & Salutis noſtræ procurandæ provinciam obire cœleſti prouidentiâ & benignitate complacitum fuit.

Sequitur AVGVSTI juvenis caput laureatum , ſine aliâ inſcriptione.

CÆSAR AVGVSTVS. SENATVS P.Q. ROM. *Clypeus Votivus* inter duos lauri ramos. De clypeis iſtis votivis, qui voti cauſâ ſive in Capitolio, ſive in templis, ſive alibi in publico clarorum virorum honori dedicabantur, & ſæpe vultum eorum expreſſum continebant, Plinius lib. xxxv. cap. iiii. *Suorum vero clypeos in ſacro vel publico privatim dicare primus inſtituit, ut reperio, Appius Claudius, qui Conſul cum Servilio fuit anno v. c. cclix. Poſuit enim in Bellonæ ade maiores ſuos, placuitq; in excelfo ſpectari, & titulos honorum legi.* Diſtinguunt autem nonnulli grammatici, Clipeum per i, volentes cum eſſe pugnatorium à clepere id eſt celare, Clupeum verò imaginem à cluendo. alij in genere diſtinguunt, vt Clypeum ſit vultus, Clypeus ſcutum. Auctores tamen veteres ſerè confundunt, ut notavit Caſaubonus in notis ad Hiftoriam Auguſtam. Ramos autem iſtos lauri, putem eſſe ſymbolum triumphi ducti, ſive eos quibus poſtes Imperatoris ornabantur, vel quos poſt triumphum in terrâ pangebant.

CAIVS CÆSAR AVGVSTI FILIVS. Caij Agrippæ filij ex Iuliâ nati, & ab avo Auguſto adoptati profectio in Armeniam cum ſignis legionum & cohortium. In hac expeditione poſt colloquium cum Rege Parthorum in Euphratis inſulâ habitum, & Armeniam, quæ ad Parthos defecerat, recuperatam, regemq; ei Ariobarzanem datum
in

in Italiam rediens obiit in Lycia , incertum an ex vulnere , quod acceperat , an morbo , an Liviæ dolis & veneno. Vide latius Suetonium & Dionem.

CÆSAR AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum provec̃tiore jam ætate.

IOVI TONANTI. Templum Iovis tonantis , & in medio adsitans Iuppiter cum fulmine & hastâ Suetonius cap. xxix. Iovi tonanti ædem consecravit liberatus periculo , cum in expeditione Cantabricâ per nocturnum iter lecticam ejus fulgur perstrinxisset , servumque prælucentem exanimâisset. De hoc epitheto Tonantis, Horat. carm. lib. III.

Cælo tonantem credidimus Iovem

Regnare.

Quâ Horatius Odâ Augusti laudes tractans , ad hujus templi honorem ab eo Iovi delatum respicere videtur , ac si insinuaret : Credidimus Iovis tonantis maiestatem vel Cæsare præcunte , templo ei hoc titulo dicato.

CÆSAR AVGVSTVS DIVI FILIVS PATER PATRIÆ. Divi filius dictus post consecrationem Iulij patris adoptivi , Pater Patriæ decreto Senatus.

CAIVS , LVCIVS , CÆSARES AVGVSTI FILII , CONSVLES DESIGNATI , PRINCIPES IVVENTVTIS. Numus signatus honori & memoriæ Caij & Lucij Cæsarum defunctorum , quorum hic imagines togatorum , id est in viros adscriptorum , cum singulis hastis , & scutis lituoque & simpulo. Dio libro LV. Corpora C. & Lucij Cæsarum à Tribunis militum Romam apportata sunt.

Sunt, parmæq; & hasta, quas aureus ab equitibus acceperant, in curiâ suspensæ sunt. Tacit. lib. I. Annal. Nam genitos Agrippâ Caium & Lucium in familiam CÆSARVM induxerat, necdum posita puerili prætextâ, PRINCIPES IUVENTVTIS appellari, designare CONSULES specie recusantis flagrantissimè cupiverat. Sueton. in Augusto. C. & L. adoptavit domi per æs & libram emptos à patre Agrippâ, tenerosq; adhuc ad curam reipub. admovit, & CONSULES DESIGNATOS circum provincias exercitusq; dimisit.

TABVLA III.

Adhuc Augusti.

DIVVS IVLIVS. Stella crinita. Sueton. in Iulio cap. LXXXVIII. In Deorum numerum relatus est, non ore modo decernentium, sed & persuatione vulgi. Si quidem ludis, quos primò consecratos ei hæres Augustus edebat, stella crinita per septem dies continuos fulsit, exorrens circa undecimam horam: creditumq; est animam esse Caesaris in cælum recepti, & hac de causâ simulachro ejus in vertice additur stella. De hoc Virgilius eclog. ix.

Daphni quid antiquos signorum suspicis ortus?

Ecce Dionæi processit Caesaris astrum,

Astrum, quo segetes gauderent frugibus, & quo

Duceret apricis in collibus ipsa colorem.

& Æneid VIII. de Augusto:

Geminus cui tempora flamas

Lata vomunt, patriumq; aperitur vertice fidus.

DIVO IVLIO. Templum Iulio jam divo positum,
cum.

cum acroteriis suis, & stellâ. In medio Iulius sellâ curuli sedens cum lituo & lauru. Tale templum destinat Virgil. Georg. III. Augusto:

Et viridi in campo templum de marmore ponam,

In medio mihi Cæsar erit, templumq; tenebit.

Seu potius templum istud sit Veneris, ubi Statuam Patris Augustus dedicavit. Dio lib. XLV. Ceterum stella quadam quotidie inter septentrionem & occasum apparuit, eamq; cometem vocantes nonnulli ea portendere dicebant, quæ aliàs huiusmodi signum sequi consuevissent. Creditum quidem hoc à plebe est, sed tamen Cæsari eam, immortalitatem nimirum jam adeptæ, inq; SIDERVM numerum allecto, sacram esse dixerunt. Eâ re Cæsar Augustus animo confirmato, STATVAM PATRIS ÆREAM cum stellâ supra caput in VENERIS templo posuit.

POPVLII VSSV. Statua equestris Augusto posita.

IMPERATOR CÆSAR. Tropheum navale est, victoriæ ad Actium promontorium partæ, ex spoliis M. Antonij & Cleopatæ. De quâ Sueton. in Augusto cap. XVII.

IOVI VOTIS SVSCEPTIS PRO SALVTE CÆSARIS AVGVSTI SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS. Corona quærnea, seu ciuica in honorem Augusti, & pro salute eius Iovi, votis publicis, suspensa, seu dicata. Dio. lib. XLVIII. Postquam devictis Bruto & Cassio Imperium Cæsar Antoniusq; inter se partiti sunt, Antonius in Asiam, Cæsar in Italiam cursum convertit. In itinere ac navigatione Cæsarem morbus tantâ vi afflixit, ut iis qui Romæ erant, mortis quoque suæ opinionem præberet: sed existimantes ij non tam infirmitate detentum, quàm mali aliquid molientem morasnectere, sibi omnia

nia quæ possent accidere mala præfagiebant: quamvis & absenti, cum alijs qui solent victoribus honores decrevisse, tum, ut quotannis supplicationes ejus nomine haberentur.

QVOD VIÆ MVNITÆ SVNT. Arcus triumphalis, & in eo curtus seu biga elephantorum, supra pontem Tiberis positus. Sueton. cap. xxx. Ad coercendas inundationes alveum Tiberis laxavit, ac repurgavit, completum olim ruderibus & ædificiorum prolapsionibus coarctatum. Quod autem facilius undique urbs adiretur, desumptâ sibi Flaminîâ viâ Arimino tenuis muniendâ, reliquis triumphalibus viris ex manubiali pecuniâ sternas distribuit. Dio l. l i i i. Itaque arcus triumphalis super ponte Tiberis ei Arimini positus, quod triumphalium virorum opus & cura concurrisset.

DE PARTHIS. Tiara, pharetræ, & arcus regis Parthorum, Phraatis putem, qui se Augusto submiserat. Horat. 1. epist. xii. ad Iccium. xvii.

*Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res;
Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit, jus imperiumque Phraates
Cæsarî accepit genibus minor.*

Colligit Adolphus Occo hoc anno natum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM: anno scilicet Urb. Cond. 1566. Olympiadis c xc iv. anno iv. Sed de exactâ supputatione temporis natî Salvatoris, ut & de mortis anno varîe sunt discrepantesque Chronologorum hodieque sententiæ, ut alijs in rebus minùs necessarijs sæpè dissentire mirandum minimè videatur.

ARMENIA CAPTA. Armeniorum arcus & pharetra

træ ex spoliis & victoriâ auspiciis Augusti, Claudij Neronis privigni ejus ductu, de illâ gente partâ, ut numo præcedente.

ARMENIA CAPTA. Signum capricorni, quod est unum ex Zodiaci signis, in quo sol Decembri mense versatur. orbem pede premit, & suprâ est cornu copiar. Sueton. cap. XXI. *Parthi quoque & Armeniam vindicanti facile cesserunt, & signa militaria, quæ M. Crasso, & M. Antonio ademant, reposcanti reddiderunt.* Item cap. XCIV. *Tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, ut thema suum vulgaverit, numumque argenteum, imo & hunc aureum, notâ fidei capricorni, quo natus est, percussisset.*

PACI PERPETVÆ. Templum Pacis, cum acroteriis suis, & arâ mediâ. Sueton. cap. XXII. *Ianum Quirinum semel atque iterum à conditâ urbe ante memoriam suam clausum, in multo brevioris temporis spatio, TERRA MARIQUE PACE PARTA tertio clausit.*

PAX ORBIS TERRARVM. S. P. Q. R. Orbis inter duos oleæ ramos, in symbolum pacis universalis, sive lauri sint, in tesseram pacis bellicis victoriis partæ.

MARTIS VLTORIS. Templum & in medio ejus Mars Ultor signa militaria tenens. De hoc idem ille sæpius jam laudatus Sueton. cap. XXIX. *Publica opera plurima exstruxit, ex quibus vel præcipua forum, cum ade Martis Vltoris. Et paulo infra. Ædem Marti bello Philippensi, pro paternâ ultione suscepto, voverat.* Sunt autem hæc signa militaria ea, quæ Parthi, crepta pridem Crasso, & Antonio, Augusto restituerunt. Dio libro LIIII.

narrat Phraaten Parthorum Regem bellum à Romanis metuentem signa militaria, & captivos omnes Augusto remisisse, eaque Augustum, quasi bello aliquo Parthum vicisset, accepisse, & magnæ id sibi laudi duxisse, addens: *Itaq; & sacrificia ejus rei causâ, & templum Martis Vltoris in Capitolio ad imitationem Iovis Feretrii, quo signa ea militaria suspenderentur, decerni jussit, ac deinde perfecit.* Horat. Epist. XIX. lib. I. hoc præcipuè velut elogio memorabili periphrasticè Augustum describit, dum ait:

*Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc si quid abest, Italiam adjudicat armis.*
id est, sub Augusto.

TABVLA IV.

*Continet Numismata TIBERII CÆSARIS,
DRVSI, & ANTONIÆ.*

TIBERIVS CÆSAR, DIVI AVGVSTI FILIVS, AVGVSTVS. Caput Tiberij laureatum. Divi filius dicitur, quia ab Augusto adoptatus, & numus iste signatus post Augusti apotheosin: antea dictus, *Tiberius Claudius Nero*, Augusti privignus.

PONTIFEX MAXIMVS. Livia ut putatur, Tiberij mater, deæ habitu cum hastâ purâ & lauru sedens. Alibi similis Augusti numus exstat, inscriptus, *DIVA AVGVSTA*. Honorem matri defunctæ defert, cujus arte imperij hæres factus est.

IMPERATOR VII. TRIBVNITIA POTESTATE

TE DECIMUM-SEPTIMUM. Id est, anno Imperij xvii. Solent enim Imperatores quotannis renovare tribuniciam potestatem, cum Tribunis eius anni, ut apparet ex Onufrij fatis, & Dione lib. liii. idque ex eo tempore, quo Iulius Cæsar eam perpetuò usurpavit. Ipse Tiberius triumphali quadrigâ vectus, dextrâ laurum tenet, sceptrum, & in summo ejus aquilam, sinistrâ. Juvenal. Saty. x. de habitu triumphantis, addit inter insignia:

Da nunc & volucrem scepro qua surgit eburno.

Triumphus est ob victoriam Rheticam, Vindelicam, & Pannonicam. Sueton. cap. ix. *Quas ob res omnes, &c.* IMPERATOR SEPTIMUM. titulus honoris, iam septimò Principi de fufis fugatisque hostibus, ab exercitu delatus.

Sequitur Pegasus, sine inscriptione. Africæ typus est, de quo latius vide Goltzium in Augusto, Tabulâ xxxv.

TRIBVNITIA POTESTATE VIGESIMUM SEXTUM. Victoria insidens orbi, sive globo stellato, diadema, sive, ut in aliis exprimitur, sertum manibus tenens, ad Imperatoris caput eo insigniendum. Quòd sphaeræ cœlesti insidet; intelligi potest, aut victoriam cœlestem, sive cœlitus partam, aut cœlo terrâque diffusam: quòd sedet, non fugacem, sed stabilem & duraturam. vigesimo-sexto Imperij anno, sive ut alij, xxv. partam.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS IMPERATOR. Laureata Drusi effigies, illius qui ita Germanis terrori fuit, ut etiâ nomen ejus ad imprecationem nialî, & terrorem incutiendum proverbio Germanico.

manico usurpetur. Is Pater fuit Germanici, avus Caij Caligulae, Tiberij frater, & Liviae filius ex Tiberio Claudio Nerone. GERMANICI cognomen victoriis maximis de Germanis partis meruit, & decreto Senatus id ipsi posterisque ejus concessum, teste Suetonio.

DE GERMANIS. Unus idemque arcus (ut reor) anticâ & posticâ parte duobus numis expressus: in cujus summitate spolia Germanorum, & in medio Drusus equo sedens, prout ovans urbem est ingressus; equoque decurrens, & hastam ferens, quomodo in expeditione se gesserat. In cornibus singulis singula trophæa, & captivi, manibus post terga revinctis: quem ritum Juvenalis tangit Satyr. x.

Et summo tristis captivus in arcu.

De hoc arcu Suetonius. *Ei Senatus inter alia complura, marmoreum arcum cum trophæis viâ Appiâ decrevit.*

DE GERMANIS. Spolia lecta, scuta scilicet & spicula, tubæque cum vexillo in signum victoriæ, & Trophæum de Germanis devictis.

ANTONIA AVGVSTA. Facies Antonia, quæ uxor Drusi, & M. Antonij III. viri filia, AVGVSTÆ titulo à Cajo Imp. nepote cohonestata.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. Duæ faces cum corollis, ut & infra tab. seq. Symbolum functionis sacerdotalis ad modum Vestalium, & divinitatis Augusti. Servius ad illud Virgilij *Æneid.* I v. *Intenditque locum fertis.* dicit, *matronas olim sacrificaturas faculis tenentes circa aras ferri solitas.* De honoribus divinis Augusto post mortem delatis Suetonius, & alij.

& alij. Idem numisma vide Tabul. v. sequenti numero III.

TABVLA V.

*Continet ANTONIÆ, GERMANICI & C.
CÆSARIS CALIGULÆ, vultus.*

CONSTANTIÆ AVGVSTI. Figura muliebris stans in gradu, & facem sive facium thecas plures invicem insertas dexterâ, sinistrâ cornucopiæ tenens. Sive Augusti virtutem designare voluit, cui hæc Antonia sacerdos, sive ipsam sacerdotem habitu virtutis: imaginem Constantiæ, pietate in divos, & abundantiam subnixam expressit.

ANTONIA AVGVSTA. Effigies Antoniaë laurea-
ta, participato cum marito victoriæ honore.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. Duæ tedæ arden-
tes, ut antè tab. præced.

GERMANICVS CÆSAR, TIBERII AVGV-
STI FILIVS, DIVI AVGVSTI NEPOS. Imago
Germanici, patris Caij Caligulæ, à filio averſâ parte numi sui
expressa, in honorem Drusi & Antoniaë, filius Tiberij fuit
adoptivus. Nomen *Germanici* accepit, quia natus inter patris
de Germanis victorias & triumphos.

CAIVS CÆSAR AVGVSTVS PONTIFEX
MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE TER-
TIVM, CONSVL TERTIVM. Imperator Caligula
laureatus. De quo eius cognomine Suetonius cap. ix.

AGRIPPINA MATER CAII CÆSARIS AVGVSTI GERMANICI. Iulia Agrippina M. Agrippæ filia mater Caligulæ, Germanici scilicet uxor, quam & ipsam memoriæ ejus perpetuandæ causâ, suo numismati insculpi jussit filius.

AGRIPPINA, DRVSILLA, IVLIA. Tres C. Cæsaris sorores singulæ cum cornucopiæ. Prima columnæ innixa, ut Dea Constantia; Secunda pateram habens, ut Pietas; Tertia gubernaculum tenens, ut Fortuna. De his Sueton. in Caio. cap. xv.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS PATRI PATRIÆ OB CIVES SERVATOS. Corona ciuica per adulationem Caio decreta. Possent per antiphrasim, vero elogio, sic legi litterarum notæ S. P. Q. R. PESTI PATRIÆ, OB CIVEIS SPOLIATOS *aut sublatos*. coronam ciuicam per ironiam & antiphrasim, ex affectu & animi sententia laqueum, seu rem malam ponebant.

Sequitur caput Caij Cæsarisè, ut ant, inscriptum.

TABVLA VI.

Habet numismata CLAVDII IMPERATORIS,
DRVSI F.

DIANÆ EPHESIÆ. Templum Dianæ Ephesiæ, & in medio ejus statua, eâ formâ, quâ ibi coli consuevit. Fuit autem hoc templum inter septem Orbis tunc admiranda. Extat hac formâ Dianæ simulachrum apud Reverendiss. Antonium Augustinum in numo græco Alexandrij Imp. cum inscriptione ΕΡΕΣΙΩΝ.

TIBE-

TIBERIVS CLAVDIVS CÆSAR AVGVSTVS , PONTIFEX MAXIMVS , TRIBVNITIA POTESTATE QVARTVM. Facies Claudij Imperatoris. De quo Suetonius in vitâ.

IMPERATORE RECEPTO. Castra prætorialia, in quæ Claudius, tutelæ & præsidij causâ, receptus, cum occiso Caio Cæsare ad Imperium raperetur. Dio, & Suetonius in vitâ Claudij: *Per hæc & talia maximâ ætatis parte transactâ, quinquagesimo anno Imperium cepit, &c.*

PACI AVGVSTÆ. Signum Deæ Pacis, caduceo caput serpentis tangentis: quo alluditur ad Mercurij fabulam, virgâ anguium duorum pugnam dirimentis. Vnde & Romani de pace legatos *Caduceatores* nuncupabant. Sinistrâ bullam è collo dependentem vel ori admovet, vel oculis obducit: quo nihil in pace ficti esse debere quidam interpretantur. *Augusta*, quasi simulacrum eius augurio consecratum fuerit, vel ab Augusto, in darario, eâ formâ coli sœtutum. Repit ante eam serpens, quo designari putatur, Prudentiam Pacis præviam, & fœderibus ejus præmittendam.

TIBERIVS CLAVDIVS CÆSAR , AVGVSTVS , GERMANICVS , PONTIFEX MAXIMVS , TRIBVNITIA POTESTATE. Effigies Claudij.

EX SENATVSCONSVLTO , OB CIVES SERVATOS. Corona quæneæ civica Claudio decreta, ut ante eum supra Cajo: sed meritò & titulo veriore, ut infra tangimus. nu. ix.

CONSTANTIÆ AVGVSTI. Dæx sedentis typus.

PRÆTORIANIS RECEPTIS. Porrigit Imperator Aquilifero Prætorianorum dexteram, fidei signum. De quâ re vide Suetonium in vitâ. Habet autem aquilifer exuvium leonis in capite, quo habitu illos uti sueviffe testantur numi & marmora.

S. P. Q. R. PATRI PATRIÆ OB CIVES SERVATOS. Iterum corona civica, sive eadem iterum expressa. Sueton. cap. XVIII. ait Claudium Urbis & annonæ curam sollicitissimè semper egisse, arctioreque annonâ, ob assiduas sterilitates, detentum, nihil non excogitâsse ad invehendos etiam tempore hiberno commeatus. Hinc verisimile coronas decretas, ut in aliâ simili coronâ, propter aquæ copiam urbi concessam, aquis Claudiis & Aniene, ejus impensis, in urbem perductis.

NERO CLAUDIVS DRVSVS GERMANICVS IMPERATOR. Arcus triumphalis cum equestri statuâ, & Germanorum spoliis Druso patri positus, cujus memoriam Claudius renovavit.

TIBERIVS CLAUDIVS, CÆSAR, AVGVSTVS, PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE NONVM, IMPERATOR DECIMVMSEXTVM. Effigies Claudij laureata, anno Imperii nono.

DE BRITANNIS. Arcus triumphi Britannici cum trophæis de Britannis. De quo Sueton. cap. XVII.

TABVLA VII.

Habet CLAVDIVM, AGRIPPINAM, &
NERONEM *iuvenem*.

VESTALIS. Velata sedet virgo Vestalis, dextrâ lampadem seu lucernam perpetui ignis præferens. Ovidius in Fastis, de Vestâ :

Nec tu aliud Vestam, quàm vivam intellige flammam.

Vide Iusti Lipsij clarissimæ mem. viri, de Vestâ, & Vestalibus Syntagma.

TIBERIVS CLAVDIVS CÆSAR AVGVSTVS, PONTIEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE VNDECIMVM, IMPERATOR, PATER PATRIÆ, CONSVL QVINTVM. Effigies Claudii laureata, cum titulis honorum solitis.

PACI AVGVSTÆ. Similem numum habuimus tabulâ superiori.

AGRIPPINÆ AVGVSTÆ. Effigies Agrippinæ, quæ mater Neronis Claudio nupta, adoptionem Neroni filio, sibi nomen & appellationem *Augustæ* mox impetravit. In oppidum Vbiorum, ubi genita erat, quamque gentem avus Agrippa Rhenum transgressam in fidem acceperat, veteranos coloniamque deduxit, *Agrippinamque* vocavit : illam etiâ numum illustrem Imperij urbem, & Archiepiscopalem Electoris sedem in Vbiis, *Coloniam* absolutè nuncupatam. Cujus uxoris dolo, ut filio Imperium acceleraret, postcà Claudius, Locustæ

veneficæ operâ, veneno boletis infuso, peremptus est. Sueton. Dio, & in ἀποχολοκωῖσαι seu Ludo Claudij Cæsaris L. Seneca.

Iterum CLAVDII effigies.

DIVVS CLAVDIVS AVGVSTVS. Numus cusus post Apotheosin Claudii; quam faceto opusculo Seneca, ut iam dixi, perstrinxit. Ab adversâ parte carpentum est quadrigâ equorum vectum, sive in honorem ipsius Claudii jam Divi, seu potius Antonix Augustæ Claudii matris, quod in Circési pompâ ob ejus memoriam traducendum ipse curavit; quod apparatus indicat victoriolarum insculptarum & impositarum, tectumque instar ædiculæ aut templi.

AGRIPPINA AVGVSTA DIVI CLAVDII, NERONIS CÆSARIS MATER. Effigies ex adverso positæ, Agrippinæ & Neronis. Vide Sueton. cap. ix.

NERONI CLAVDIO, DIVI FILIO CÆSARI AVGVSTO GERMANICO IMPERATORI, TRIBVNITIA POTESTATE EX SENATVS CONSVLTO. Corona civica Neroni jam Cæsari decreta, adulatione Senatus, Principi obnoxii & servientis, jam usitatâ & familiari. Augurium potius, etsi vanum, spei de eo conceptæ, quàm ex merito rerum gestarum.

NERONI CLAVDIO DRVSO GERMANICO CONSVLI DESIGNATO. Neronis effigies juvenili ætate. Tacitus lib. XII. de Nerone à Claudio jam adoptato. *Et Cæsar adulationibus Senatus cessit, ut vicefimo ætatis anno Consulatum iniret, atque interim DESIGNATUS Proconsulare imperium extra urbem haberet, ac*

ret, ac Princeps juventutis appellaretur. Cognomen DRVSI à Patre adsumptum.

EQUESTER ORDO PRINCIPI IVVENTVTIS. Clypeus aureus, quo Nero ab equitibus est Romanis donatus, quando togam virilem sumpsit, exemplo eorum, quos suprà Tabulâ II. diximus, liberis Augusti ab eodem ordine, honoris ergò, collatos fuisse.

TABVLA VIII.

NERONIS *habet numismata.*

NERO CLAVDIVS, CÆSAR, DRVSVS, GERMANICVS, PRINCEPS IVVENTVTIS. Effigies alia Neronis adolescentis aduersâ facie, sed eodem tempore expressa, in memoriam tituli, quo eum à Senatu auctum supra attigimus.

SACERDOS COOPTATVS IN OMNIBVS CONLEGIIS SVPRÀ NVMERVM, EX SENATVSCONSVLTO. Symbola Sacerdotiorum, tripus, capeduncula, lituus, & patera. Egregius scilicet deorum cultor Nero: quamquam sub initia Imperii spem sui optimam dederit, quam pòst egregiè fefellit, teste Tranquillo.

GENIO AVGVSTI. Genius Neronis ad aram sacrificans, & sinistrâ cornucopiæ tenens. Hunc deum, præsidem hominum cuique putavit antiquitas, cumque temperamentum naturæ cujusque sive dare, sive dirigere, cumque eo interire. Huic libabant, ut vitæ ratio ejus ductu feliciter succederet. Juvenalis:

*Funde merum Genio, non tu prece poscis emaci
Quæ nisi subductis nequeas committere divis.*

Horat.

Horat. Epist. lib. II.

*Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter
Dives & importunus, ad umbram lucis ab ortu
Siluestrem flammis & ferro mitiget agrum;
Scit GENIVS, natale comes qui temperat astrum;
Natura deus humanæ, mortalis in unum-
Quodque caput, vultu mutabilis, albus & ater.*

PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA POTESTATE DECIMVM, CONSVL QVARTVM, PATER PATRIÆ: EX SENATVSCONSVLTO. Simulacrum virtutis militaris, hastam tenet & parazonium: galeam & scutum, ut spolia hostilia, pede premens. Iuvenis robustus & lacertosus, egregiè armatus: quia Romani primam in virtute bellicâ gloriam ponebant, inde hoc simulacro princeps cohonestatur. Est autem *parazonium*, brevis gladius zonæ alligari solitus, & cæsim, quàm punctim magis feriens, qualem etiâmnun Germani aut Helvetii usurpant.

PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA POTESTATE SEPTIMUM, CONSVL IIII. PATER PATRIÆ, EX SENATVSCONSVLTO. Ceres velata facem accensam & spicas præferens. De Cerere accensis facibus Proserpinam filiam à Plutone raptam quærente, Ovidius & alii. Dea annonæ præses, quam colebant fertilitatis, & frugum abundantia antistitam. Horat.

Tum venerata Ceres, ut culmo surgeret alto.
Designat frugum ubertatem Imperio ejus, & annonæ laxitatem ab omnibus sperari.

PONTIFEX MAX. &c. Aliud simulacrum bellicæ Virtutis.

tutis. Sunt autem hi tres numi à Senatu decreti per adulationem, cum Sueton. cap. VIII. Neronem referat immensis cumulatam fuisse honoribus in Senatu. Galeam peculiariter dextro pede premit, ut & Roma infra Tab. IX. velut cohonestamento & munimini capitis inimicorū gloriosè insultans.

NERO CÆSAR. Caput Neronis laureatum.

AVGVSTVS GERMANICVS. Simulacrum esse putat Adol. Occo Divi Claudii, qui Neronem adoptaverat, quia is Germanicus dictus. Fortè ipsius Neronis, habitu Apollinis togati, dextrâ ramum lauri, sinistrâ victoriolam tenentis, ob palmam cantu & citharâ partam. De quâ Suetonius, & in Suetonium Reuerendissimus Lævinus Torrentius, & Lucianus: qui hanc ejus in canendo insaniam satyricè exagitat, Dialogo, qui *Nero* inscribitur, sive, *De fosiione Isthmi*. Facit huc quod extet alius ex ære ejusdem Neronis numus capite radiato, cum inscriptione, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVGVSTVS GERMANICVS. & ex aversâ parte habet ipsum laureatum & citharam pulsanter, & sinuosum velut scenicæ vestis, syrma trahentem.

T A B V L A IX.

Adhuc NERONIS.

AVGVSTVS, AVGVSTA. Augusti & Liviae simulachra seu statuae felicitis memoriae & honoris ergo à Nerone eis positæ. Illius cum coronâ radiatâ, hastâ purâ, & ramusculo lauri: hujus cum paterâ & cornucopiæ, & velo, ritu deorum, & in argumentum divinitatis: Ille expressus fortè specie Apollinis, ob radios & laurum, cui ipsum etiam vivum

Horatius obliquè comparâsse videtur. Carm. lib. 1.

*Cui dabit parres scelus expiandi
Iupiter ? tandem venias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.*

Ista Veneris habitu ob nudum & apertum satis lascivè ilijs tenus pectus. Porro statua Augusti instar asyli fuit servis ad eam confugientibus, postea verò & hoc à calumniatoribus pro capitali crimine objiciebatur, circa Augusti simulachrum servum cecidisse, ut inter alia notat Suetonius.

NERO CÆSAR AVGVSTVS. Caput Neronis laureatum.

DECVRSIO. Equestris Neronis figura præcurrente signifero, & milite subsequente. Militare aliquod exprimitur ludicrum certamen, aut hastiludium à Nerone celebratum.

VÊSTA. Templum rotundum Vestæ & in medio ejus statua pateram & hastam tenentis: quod fortè à Nerone restitutum, cùm antè Tiberis inundatione dejectum, aut quassatum fuisset. De quo Horat. Carm. lib. 1.

*Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Hetrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Vestæ.*

ROMA. Insidens spoliis Roma, & dextrâ victoriæ sigillum, sinistrâ parazonium tenens, Virtutis & Honoris typus.

PACE POPVLO ROMANO, TERRA MARIQUE PARTA,
TA,

TA, IANVM CLVSIT. Templum Iani quadratum foribus occlusis.

PACE TERRA MARIQUE PARTA IANVM CLVSIT. Porta templi Iani. Sueton. cap. xiiii. *Ianū geminum clausit, tam nullo, quàm residuo bello.* Sunt autem ferratæ valvæ hujus portæ, quales Poëta describit:

Belli ferratos postes, portasque reclusit.

IUPPITER CVSTOS. Iuppiter in sellâ fulmen & hastam puram tenens. Iustinus lib. XLVIII. *Ab origine rerum pro dijs immortalibus veteres hastas coluere, ob cujus religionis memoriam adhuc deorum simulachris hastæ addi solent.*

SALVS. Dea sedens cum paterâ. Solet addi ara cum serpente, qui Æsculapium refert, ut infra Tabulâ xxx.

TABVLA X.

Effigies GALBÆ, OTHONIS,
& VITELLII.

HISPANIA. Caput Hispaniæ, in quâ Tarraconensem provinciam octo annis rexit Galba, ante Imperium adeptum. Ponè duæ sagittæ vel jacula, aut gesa fortè, quæ Hispanorum propria fuerunt, cum parmulâ. Indicat bellicosam gentem, expeditæ militiæ, & levis armaturæ artibus, agilitate corporum, instructani.

IMPERATOR SERVIUS GALBA AVGVSTVS. Caput Servij Sulpitij Galbæ, cujus historiam & fatum vide apud

Suetonium in vitâ, & in Plutarcho.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS OB CIVES SERVATOS. Corona civica Galbæ decreta, ut aliis ante eum Principibus. Desiderabant enim vel qualescumque Principes à clementiæ laude & famâ auspicari Imperium, quæ grata ciuibus ac subditis, stabiliendæque potentix & animis conciliandis oportuna.

LIBERTAS RESTITVTA. Imperator togatus libertatem sive Rempub. in genua procumbentem, & Neronis jam antè tyrannide oppressam sublevat, adstante milite armato, & velut clypei sui umbone eam defendente, speciosum Imperij auspiciū ad populi voluntatem captandam & gratiam. Significat Imperatorem togæ & pacis artibus ac legibus domi salubriter consulturum Reipub. foris & militiæ armis & præfidiis velut objecto clypeo eam protecturum, ut ad antiquam libertatem nihil desiderari possit.

IMPERATOR SERVIVS GALBA, CÆSAR, AVGVSTVS. Galba laureatus.

DIVA AVGVSTA. Livia dæx habitu, paterâ scilicet & hastâ purâ insignis. Sueton. in Galbâ cap. v. *Observavit ante omnes Liviam Augustam, cujus & vivæ gratiâ plurimum valuit, & mortuæ testamento penè ditatus est.* Plutarchus scribit cum Livix cognatione junctum fuisse. Est autem hæc una ex Statuis ei politis, suffragante Senatu.

IMPERATOR OTHO CÆSAR AVGVSTVS TRIBVNTIA POTESTATE. Effigies M. Salvij Othonis, cujus vitam & breve

& breve trium mensium Imperium, velut obiter degustatum, & infelix fatum manu propria acceleratum, vide in Suetonio, Plutarcho, Xiphilino, & aliis.

SECVRITAS POPVLI ROMANI. Dea Securitas boni ominis, & favoris popularis captandi causâ, ut suprà Libertatem Galba prætulera, dextrâ sertum sive corollam tenet, lauream imperatoris (velut mox ominatâ victoriâ, Rempublicam periculo civilis belli liberaturi, & securam præstituri) capiti, adhuc eo honore vacuo, præparatam.

VITELLII.

QUINDECIMVIR SACRIS FACIENDIS. Tripus cum delphino suprà, & aviculâ infrâ sedente, fortè corniculâ. Tripodes mentæ erant in templo Apollinis Delphici, quibus insidentes Phœbades Apollinis sacerdotes responsa oraculaque reddebant. Symbolum præfagi seu prophetici spiritus apud gentiles fuisse putatur, aut certè dijs immortalibus amici. De tripodibus Plinius lib. 4. Natural. Hist. c. III. Suetonius in Vitellio scribit cum privatum etiam sacerdotiis auctum amplissimis. Cornicula avis, ex quâ etiam veteres augurium captabant. Virgil. — *si mens non laeva fuisset,*

Antè sinistra carâ monuisset, ab ilice cornix.

sive hîc corvus sit, avis quam Apollini sacram tradunt. Fuit autem Apollo cognominatus Delphinus, cui Theseus (ut est apud Plutarchum in vitâ ejus) taurum Marathonium immolavit, vocatusque Delphinus, quia se ducem præbuerit Castalio Cretenfi, qui coloniam deduxit sub delphini symbolo, unde fortè hîc delphin appictus tripodi, vel quia, ut refert idem Plutarchus, multæ Apollinis aræ apud Græcos delphinis

sculptæ fuerint , ut ab aliis annotatum est.

AVLVVS VITELLIVS, GERMANICVS, IMPERATOR, AVGVSTVS, TRIBVNITIA POTESTATE. Effigies Vitellii laureata. Tacitus lib. xvii. *Nomen GERMANICI statim additum, Cæsarem se appellari etiam victor prohibuit.*

PONTIFEX MAXIMVS. Dea Pictas sedens cum paterâ, & hastâ purâ, ut infra, stans, & sacra faciens, Tab. xxii. vel Statua Livix Augustæ posita aut renovata , quali formâ eas exhibet Æneas Vicius.

TABVLA XI.

*Continet IMPERATORIS VESPASIANI
numismata.*

IMPERATOR CÆSAR VESPASIANVS AVGVSTVS.
Effigies Flavij Vespasiani laureata.

IVDÆA CAPTA. Sedet captiva Iudæa sub palmâ arborē, Syriæ & Palestinæ familiari: ponē adstat Imperator hastam tenens , & parazonium , galeam pede premens , ad designandum virtute bellicâ hostes superatos. Hoc anno, quo numus iste cusus, ipse cum filio Tito de Iudæis, Palestinis, & Syris triumphum egit. Cujus memoriæ arcus triumphalis spoliis templi insculptus , Romæ erectus etiamnum visitur.

Sequitur numus sine inscriptione , habens vas frumentarium

rium cum extantibus spicis : congium putant esse, quo vase frumentum populo admetiebantur in congiariis. Symbolum est largitatis seu liberalitatis à Principe populo exhibitæ. Possemus etiam ex vase interpretari annonæ copiam & vilitatem à Vespasiano procuratam, cum alibi ejus numus extet, cum titulo, ANNONA AVGVSTI.

CONSUL ITERVM. TRIBVNITIA POTESTATE. Mars gradivus cum hastâ & signo militari, velo præcinctus : quod an cinguli militaris, sive zonæ aut baltei, quo militiæ honor consistebat, loco & symbolo sit, ambigo. Solent autem deorum statux & effigies fere nudæ designari, more à Græcis petito.

Eadem inscriptio, eam Æquitatem præfert cum staterâ justâ, & vlnâ sive perticâ, ad iustam in pondere ; & mensurâ rerum designandam administrationem.

Tertium numisma eandem habens inscriptionem, Pacis typum refert, sedentis cum oleæ ramulo & caduceo. Vnde & Feciales pacis stabiliendæ, *Caduceatores* dicti.

CONSUL ITERVM, FORTVNÆ REDVCI. Fortunæ ipsius imago stantis, dextrâ proram navis, sinistrâ cornu abundantix tenentis. Fortunam solent frequentius gubernaculo instruere, ut infrâ hac tab. Hic anteriore navis rostratæ parte, quâ felix appulsus designatur.

CONSUL OCTAVVM. Imperator cum hastâ & parazonio coronatur à victoriâ.

PAX AVGVSTI. Pacis alia imago hastam & olivam tēnentis.

FORTVNA AVGVSTA, sive AVGVSTI. Fortunæ statua in basi stantis, & copiæ cornu atque gubernaculum tēnentis. Credo ut Pacem suprà, ita hîc Fortunam Augustam dictam, quod in larario Principis hac formâ dedicata, & ab eo culta fuerit: per basim cui insistit, stabilitatem ejus designant. De hac fortasse Fortunæ statuâ sit, quod Suetonius in Galbâ narrat cap. IIII. quem vide, & diaboli, superstitionis laqueis obnoxios sibi animos Gentilium involventis, artes agnosce. Cæsar Iulius multum Fortunæ suæ tribuebat, quam semper in bellis & periculis propitiam expertus erat, unde nautæ, qui incognitum ipsum è Græciâ in Italiam vehibat, ob excitam tempestatem expavescenti dixisse fertur, *Quid trepidas? Cæsarem vehis, & Fortunam ejus.* Hinc & sæpe in M. Tullio & historicis *Fortuna Reip. & populi Rom.* De quâ & Plutarchi commentarius exstat, dictumque illud: VIRTUTE duce, comite FORTVNA.

IMPERATOR CÆSAR VESPASIANVS AVGVSTVS, PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE QVARTVM, PATER PATRIÆ, CONSVL QVARTVM. Caput Vespasiani laureâ insigne, ut suprà.

PACI AVGVSTI. Supra Tabulâ sextâ & septimâ. Paci Augustæ, idem simulachrum & ejusdem sententiæ.

TABVLA XII.

VESPASIANI, & TITI *ejus filij.*

SENATVSCONSVLTO. Duo capricorni, subterque eos globus, & suprà clypeus votivus ex Senatusconsulto, post mortem Imperatori positus. Fuit hoc signum Capricorni in genesi ei commune cum Augusto, (de quo signo multis Ioan. Gœopius Becanus in Originib. disseruit) ut & Carolo quinto Imperatori fel. mem. & fortè hoc themate & symbolo (quod Augustus fiduciâ fati & fortunæ suæ usurpavit) duplicati sive gemini capricorni designare voluit Senatus in patre & filio Vespasianis velut geminatam fuisse Augusti fortunam atque in gubernando feliciter Orbe terrarum providentiam.

DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. Vespasiani effigies post mortem consecrati, & in divos relati, auctore Senatu. Vnde & honorum, quos gesserat, tituli hîc omittuntur.

EX SENATVSCONSVLTO. Clypeus ad columnam affixus inter duas lauros, & suprà vasculum. Plinius lib. xv. cap. xxx. *Laurus triumphis propriè dicatur, vel gratissima domibus janitrix Caesarum Pontificumque.* Est autem clypeus votivus honori ejus suspensus, & lauri symbola triumphide ludæis ducti, & vasculum, quam urnam esse puto cinerum ejus custodem, quæ fortè vel sub basi columnæ, vel in summitate ejus, Senatu auctore, inter consitos vel defixos lauri ramos, post consecrationem collocata fuerit.

TITVS CÆSAR IMPERATOR VESPASIANVS. Effigies Titi Vespasiani filii Imperatoris.

PROVIDENTIA AVGVSTI. Vespasianus tradit Orbem filio, id est, participem illum facit Imperii orbis terrarum. Suetonius in Tito. *Neque ex eo destitit participem atque tutorem Imperij agere. Triumphavit cum Patre, Censuramque gessit una, eidem collega & in Tribunitiâ potestate, & in septem Consulatus fuit.*

CONSVL QVINTVM. Vitulus. Symbolum fortè Triumviri Monetalis, prout extat alius simili figurâ argenteus Iulii Cæsaris, habens inscriptum nomen, Q. VOCONIVS VITVLVS Q. DESIGNATVS.

IMPERATOR OCTAVVM. Taurus, sive bos cornupeta. Est signum triumviri monetalis Statilii Tauri, sive alterius ex eâ familiâ: aut symbolum ludorum, qui Taurii dicti, & diis inferis consecrati, primùm regnante Tarquinio Superbo, ad propulsandam pestilentiam, quæ ex esu carniû tauro-rum gravidas primùm mulieres, dein ceteros urbis Romæ incolâs infecerat: seu cognomen alicujus ex familiâ Taurorum, qui consulatu Titi quinto suffectus fuerit. Solent autem Principes gratiosis quibusdam indulgere, ut hisce monetali-bus tesseris sui honoris, & familiæ memoriam cohonestent, & velut perennem faciant, quod pluribus exemplis probari potest. Sumi etiam potest taurus iste, pro Ludis Tauriliis ab Imperatore exhibitis, quod fortè verius.

PONTIFEX TRIBVNITIA POTESTATE. Fortunæ Augu-stæ typus, ut suprâ Tab. præcedenti, quæ eidem cum patre,

patre, communicato Imperio, communis.

PONTIEEX TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL QVARTVM. Victoria basi insistens, coronam ostentans, & palmam, infrà adfurgunt duo angues. Emblema est elegans, sed subobscurum: utrùm per angues designet, non obstantibus obsibilantium sive obtrectantium linguis victoriæ ejus gloriam & honores in stabili & securo politos: utrùm, prudentiâ utriusque Principis (quæ per duos serpentes designari potest) partam ab hostibus victoriam: utrùm saluti Principum (cujus symbolum serpens) statuam Victoriæ erectam: utrùm concordiâ Principum (per duos angues designatâ) victoriam in stabili atque eminenti velut arâ collocatam & cōsecratam; acutioribus dispiciendum relinquo. Simile emblema in argenteo numismate habet Æneas Vicus in Augusto, cum inscriptione, ASIA RECEPTA. quod & Goltzius in Augusto adfert fol. xli. numero v. Reverendissimus Antonius Augustinus, suspicatur esse aliquod trophæum, quod Augustus erexerit in limitanco Asiæ & Europæ tractu, easque partes orbis his anguibz significari. Æneas Vicus interpretatur esse victoriam Asiaticam seu Ægyptiacam, contra Antonium & Cleopatram, serpentibus duobus designatam.

PAX AVGVSTA. Pacis simulachrum sedentis cum ramo olivæ & hastâ, ut suprâ pag. præcedenti: quia honores, & dii tutelares ei cum patre communes.

TITVS CÆSAR, IMPERATOR, VESPASIANVS, PONTIFEX, TRIBVNITIA POTESTATE. Titi effigies alia laureata.

NEPTVNO REDVCI. Neptunus dextro pede globo insistens, tridentem sinistrâ, dextrâ acrostolium tenet. Sunt autem acrostolia extremitates quædam & ornamenta navium, quæ facile evellebantur cùm collibitum fuisset, qualia videre est in puppi navis rostratæ Tab. xx. Votum autumo Imperatorem, ab expeditione Iudaicâ classe Romam reductum, Neptuno solvisse, ejusque gratitudinis memoriæ hunc numû signatum. Globum premit, quia terram velut basim suam, aquæ & maria subjectam habent. Tridens sive fuscina Neptuni insigne, quo belluas marinas compefcit, unde Poëta:

Fulmina sub Iove sunt, Neptuni fuscina telum.

TABVLA XIII.

TITI habet, & DOMITIANI fratris effigies.

TRIBVNITIA POTESTATE NONVM, IMPERATOR DECIMVMQVINTVM, CONSVL OCTAVVM, PATER PATRIÆ. Symbolum delphini circumvoluti anchoræ. In aureo Domitiani numo apud Æneam Vicum inscribitur FESTINALENTE. Sueton. in Augusto c. xxiiii. *Nihil autem minus in perfecto duce, quàm festinationem, temeritatemque convenire arbitrabatur.* Est autem delphinus inter pisces velocissimus, & anchora navim firmat, & à cursu sistit. Pluribus de hoc symbolo Desiderius disseruit in Adagio, *Festina lentè*: quod & Aldina familia Manutiorum typographorum usurpavit. Eandem sententiam Augustus numis expressit, terminum cum fulmine conjungens, temperatam denotans prudenti cunctatione, actionum celeritatem. Horatius non invenustè, *Vim temperatam dij quoque promovent*
In majus.

IMPERATOR TITVS CÆSAR VESPASIANVS AV-
GVSTVS, PONTIFEX MAXIMVS.

VESTA. Templum rotundum cum tribus statuīs singu-
lis basibus in vestibulo & lateribus collocatis.

TRIBVNITIA POTESTATE NONVM, IMPERATOR
XIIII. CONSVL SEPTIMVM, PATER PATRIÆ. Co-
lumna rostrata & in eâ statua Imperatoris, hastâ & parazonio
armati. Videtur autem Titus Augusti æmulus vel studiosus
fuisse, quod ex Scito ejus *Festina lentè*, suprâ usurpato, apparet:
quare arbitror hanc esse eam columnam rostratam, quæ Au-
gusto posita fuit in foro Romano, cum statuâ ejus aureâ. De
quâ Appian. lib. v. quam fortè Titus renovavit, vel similis
est Tito posita, quia in numo Vespasiani habemus victoriam
navalem adscripto consulatu sexto. C. Duilij quoque prior
rostrata columna hodieque in Capitolio Romæ spectatur, de
quâ & M. Fabius Quintil. lib. i. Institut. Orator. quam &
explanavit singulari Commentario vir doctiss. Pet. Ciacco-
nius Toletanus.

TRIBVNITIA POTESTATE NONVM, IMPERATOR
XV. CONSVL VIII. PATER PATRIÆ. Duæ sellæ curu-
les cum coronâ lauræâ. Fortè an istæ sellæ designant hono-
rem lectisternio publico habitum Iunoni & Minervæ in tem-
plo Iovis Capitolini, quod fiebat hoc ritu: Instruebatur dijs
tribus epulum & mensa, Iovi, Iunoni, & Minervæ. Iovis
Capitolini statua in strato superbè lecto accumbentis ritu re-
clinabatur. Iunoni & Minervæ sedes positæ erant, in quibus
excipiebantur, ut matronæ Romanæ accumbere solent: tum
totâ Vrbe convivium publicè fiebat, ad quæ promiscuo omnium

rerum usu in propatulo posito: noti, ignoti que passim advenæ humaniter excipiebantur: & cum inimicis quoque in gratiam redibatur, ac vincti omnes nexu & catenis solvebantur, eaque læticia & festivitas per plures dies celebrabatur. Livius lib. v. Suetonius, & alii. Atque hæc quidem mea mens, de his in tantâ Antiquitatis obscuritate, dum quis certiora me doceat: ut & de sequenti emblemate.

Iterum eadem inscriptio & habet fulmen Iovis, & pulvinar ejus sive lectulum, Lectisternio celebrato in Capitolio ei positum, & in summo ramulum palmæ. Æneas Vicus interpretatur esse sellam Iovi sacram, ut alias sella Minervæ cum galeâ impositâ, & aliorum deorum effigies sellis stratis sedentium. Sunt qui hoc symbolo clementiam Principis significari autument, fortè quod fulmen supremi Imperii telum in molli torulo reclinetur: id est, Clementiæ rigor succumbat, sive fulmen pro love expressum, cujus insigne est.

CÆSAR AVGVSTI FILIVS, DOMITIANVS, CONSVLTERTIVM. Imago Flavii Domitiani, Vespasiani filii laureata. De quo vide Suetonium.

CONSVL QVARTVM. Cornucopiæ. Designat annum uberem & annonæ vilitatem, Principis diligentiae adscriptâ: quod Horatius alibi hoc versu signat. Epist. xii. lib. i.

aurea fruges

Italiæ pleno diffudit Copia cornu.

PRINCEPS IVVENTVTIS. Spei figura dextrâ florem (lilium seu iridem ut putant) tenentis, sinistrâ stolam sublevantis. Designat optimam spem bonæ frugis, velut in herbâ
flore-

florentis ætatis ostentari. Spei simulachrum hoc eodem habitu peregrino semper invenimus. Credo alibi fortè hac formâ cultam. Iuvencula est, quia spes læta & adolefcens: peplo humeros tegit: & succinctis seu sublevatis vestibus incedit: an fortè quia spes properat, & stabilitatem aut quietem non habet, donec desiderii fine optato potiatur? Dedit autem Domitianus optimam initio imperii, cum Nerone, spem bonæ frugis, quam postmodum mirum quantum fefellerit.

CONSUL QUINTVM. Lupa, ad cujus ubera pendent Romulus & Remus, & infrà navicula velut symbolum, fortè, ripæ Tiberinæ, in quâ conditores isti Romanæ urbis expositi. Spectatur quæ Romę in Capitolio è lapide nobili hoc idem, aut simile simulachrum.

CONSUL QUINTVM. Parthus restituens signa militaria, ut quidam volunt, quia simile emblemata habet Æneas Vicus in Augusto, cum inscriptione; CÆSAR AVGVSTVS, SIGNIS RECEPTIS. Cujus facti memoria in honorem Augusti, videtur à grato successore renouata, prout multa in honorem Augusti restituisse & Titum, & cum, docemur ex aliis numis.

TABVLA XIII.

DOMITIANI & NERVÆ
continet numismata.

GERMANICVS, CONSUL DECIMVM QUINTVM. Germanus insidet nudus & lugens scuto, adjacet quæ juxta spicu-

spiculum cōfractum, in signum fractæ bello & victoriis Germanorum virtutis & ferociæ, sed titulis speciosis omnium ferè Imperatorum triumphata fuit gens bellicosissima, potiùs quam reverà debellata.

IMPERATOR, CÆSAR, DOMITIANVS AVGVSTVS, PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, IMPERATOR ITERVM, CONSVL OCTAVVM, DESIGNATVS NONVM, PATER PATRIÆ. Caput Palladis armatæ. Aut Palladi honorem deferre voluit, aut prudentiæ laudem adfectavit.

DOMITIA AVGVSTA, IMPERATORIS DOMITIANI. Effigies Domitiæ uxoris Domitiani, cujus conspiratione cæsus fuit. Vide Suetonium. Hujus memoriæ propagandæ hæc effigies ejus in aversâ parte numismatis mariti posita.

IMPERATOR CÆSAR DOMITIANVS AVGVSTVS, GERMANICVS, PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE QVINTVM. Pallas armata in gradu militari, sinistrâ clypeum, dextrâ pilum vibrat. Sueton. cap. xv. *Minervam, quam superstitiosè colebat, somniavit excedere sacrario, negantem ultra se tueri eum posse, quòd exarmata esset à Iove.* Est autem hoc simulachrum eo ipso, ut credo, habitu expressum, quo in sacrario seu larario Domitiani colebatur, velut Imperatorem tutelæ suæ commissum propugnantis.

N E R V Æ.

PROVIDENTIA SENATVS. Nerva recipit Imperium orbis,

orbis, Senatu deferente per manus Consulis sive Principis Senatus, defuncto Domitiano.

IMPERATOR NERVA CÆSAR AVGVSTVS, PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL ITERVM, PATER PATRIÆ. Nervæ Coccej nobilissimi & humanissimi Principis lauro redimiti vultus, qui inter optimos recensetur. Dicere solebat, *se nihil commississe toto principatu quominus posset privatus Imperio deposito tuto vivere*. Magnū præclaræ conscientiæ & clementiæ testimonium.

CONCORDIA EXERCITVVM. Duæ dextræ junctæ, & in medio signum militare cum fulmine & aquilâ, infrâ rostrum navis. Denotat concordiam copiarum maritimarum & legionum Senatui in electo Imperatore consentientium, Iovis etiam velut consensu firmatam.

CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ. Capeduncula, aspergillum, guttus, & lituus, sacerdotiorum & religionis signa, ob Pontificatus Maximi dignitatem.

CONCORDIA EXERCITVVM. Duæ dextræ in tesseram fidei & unionis.

TABVLA XV.

TRAIANI.

IMPERATOR CÆSAR NERVA TRAIANVS, AVGVSTVS, GERMANICVS. Effigies Trajani laureata, *Nerva* dictus à patris adoptivi nomine, in cujus familiam & nomen per adoptionem transferat.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS OPTIMO PRINCIPI. Imperator habitu militari fulmen tenens & hastam in signum supremæ potestatis, à Victoriâ coronatur. Titulum OPTIMI PRINCIPIS, Senatu deferente consequi meruit. Vide Panegyricum Plinij secundi.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE CONSVL ITERVM. Fortuna cum temone seu gubernaculo & cornucopiæ, & ad pedes ejus rostrum navis, ut supra Tab. XI. Romani Fortunæ in rebus humanis gubernacula adscribebāt, eamque ut Deam colebant: sed vidit & risit hanc stultitiam Satyrâ x. Iuvenalis, quam hoc epiphonemate concludit:

*Nullum numen abest si sit Prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam, celoque locamus.*

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ. Statua Herculis imberbis, spolio leonis tecti, pomum & clavam tenentis. Aut virtutem Trajani prædicat, ut pro Hercule cum habuerint: aut certè ipsius in Herculem pietatem & cultum.

DARDANICI. Mulier ramum lauri seu olivæ præferens. Sunt autem *Dardani* populi circa Hellespontum accolæ, à Dardano conditore Dardani urbis (quæ postea à Trœe Troja dicta) nomen sortiti. Fuit autem Dardania vetus nomen Samothraciæ, ut ait Stephanus, quæ Europæ regio hodie Bossina dicta, Illyriæ pars est: à quibus devictis hic titulus ei datus.

TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL QVARTVM.
Impe-

Imperator in quadrigâ triumphali lauru & aquilæ scepro insignis. Triumphus de Dacis & Pannoniis.

IMPERATORI TRAIANO AVGVSTO, GERMANICO, DACICO, PONTIFICI MAX. TRIBVNITIA POTESTATE. Caput Trajani ut suprà.

CONSVLI QVINTVM, PATRI PATRIÆ, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Typus dæ Libertatis hastam & pileum præferentis. Est autem pileus libertatis insigne, quia servi cùm libertate donabantur, à dominis pileum sumebant: & servos ad pileum vocare erat eos specie libertatis ad res novas commovere. Cusus est autem hic numus, quia sub optimo ejus Imperio Respub. quasi libera florebat, in gratitudinem, & titulus OPTIMI PRINCIPIS, ut suprà collatus. Est autem censenda libera Respublica, ubi Imperator Legum custos, & quasi viva lex, ex Iustitiæ normâ se format in exemplum, cives regit & tuetur in stabilem rerum securitatem & pacis opibus florentem tranquillitatem, quod in Trajani vitam cadit, consentientibus historijs.

CONSVLI QVINTVM PATRI PATRIÆ, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Arabiæ simulachrum videtur, ad cujus pedes camelus animal ei regioni familiare. Dio in vitâ Trajani. *Per idem tempus Palmas Liciæ profectus eam Arabiæ partem, quæ ad Petram vergit, edomuit.* Ramum quem præfert, turis virgultum autumo: de quo Poëta:
— *solus est turea virga Sabæis.*

CONSVLI QVINTVM, PATRI PATRIÆ, OPTIMO PRINCIPI. Corona civica à Senatu decreta ob beneficia in
F ij Rempub.

Rempub. non tam adulatione, ut aliis suprà Principibus, sed solido veritatis testimonio, & ex animisentiâ.

TABVLA XVI.

*Prosequitur TRAIANI monumenta
& honores.*

TRIBVNITIA POTESTATE SEPTIMVM, IMPERATOR QVARTVM, CONSVL QVINTVM, PATER PATRIÆ. Figura insidens duobus cornibus abundantiæ & hastam tenēs. Vbertas fortè aut annonæ copia designatur.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. BASILICA VLP. Pulcherrimum ædificium à Trajano extructum.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Deus Genius nudus ad aram accensam adstans, dextrâ pateram tenet, sinistrâ duas spicas. De Genio deo, vide suprà Tab. VIII.

CONSERVATORI PATRIS PATRIÆ. Iuppiter cum fulmine & hastâ, pallioque Imperatorem Trajanum circumdans, ut denotent eum custodiâ Iovis & tutelâ muniri: ut Horatius dixit, simili imagine:

Dij me tuentur, Dijs pietas mea

Et Musa cordi est. —

FORVM TRAIANI. Aliud ædificium publicum à Trajano in foro sui nominis erectum instar arcus triumphalis, in cuius summo Imperator seu Victoria in seculo curru, & ad latus spolia & statuæ, infrâ quatuor statuæ in suis basibus collocatæ, scilicet in vestibulo seu columnarum peristyllo.

S.P.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. & infra VIA TRAIANA. Mulier humi procumbens rotam & arundinem tenet, & ponticulo inniti videtur. Dio, *Per eadem tempora in Pomptinis paludibus via saxo constrata est, secundum quam domus ædificatæ sunt.* Videtur esse simulachrum Pomptinæ paludis jam rotis & curribus perviæ, vel ipsius via per palustria ejus tractus (quæ arundine designantur) communita.

IMPERATORI CÆSARI NERVÆ TRAIANO, OPTIMO AVGVSTO, GERMANICO, DACICO, PARTHICO, PONTIFICI MAXIMO, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVLI SEXTVM, PATRI PATRIÆ S. P. Q. R. Caput, ut putant, Solis in Oriente culti, vel Regis alicujus in tractu Orientis: quia in aliis Hadriani & Trajani numis hac effigie insignitis inscriptum est ORIENS. Prout & infra aliquoties Sol radiatus, cū inscriptione ORIENS AVGVSTI. Symbolum Imperij in tractu Orientis propagati.

CONSVLI QVINTVM, PATRI PATRIÆ S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. DANVVIVS. Simulachrum Danubij Fluminis, in quo pontem lapideum Trajanus erexit. Dio: *Interim Trajanus pontem lapideum in Danubio faciendum curavit, quem ego quidem dignè admirari non queo, &c.* Idem: *Hunc pontem Trajanus fecit, metuens ne Danubio congelato frigoribus, Romanis qui trans flumen essent, bellum inferretur, &c.* Extant hodie etiãnum pilæ ingentes, cum pons ipse ab Hadriano dirutus fuerit. Vide Iustum Lipsium in Admirandis, seu Magnitudine Urbis Romæ.

CONSVLI QVINTVM, PATRI PATRIÆ, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. DACIA CAPTA. Dacus manibus
F iij colliga-

colligatis adstat, spoliis armorum ad pedes positis. Dion Cassius: *Romam deinde Trajanus ingreditur, & ex eo (secundâ expeditione Dacicâ confectâ) Dacicus appellari cœpit.*

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Trophæum insigne Trajani de Dacis alijsque hostibus, Senatus populi que Romani jussu erectum.

T A B V L A XVII.

*Adhuc TRAIANI gesta
& monumenta.*

SENATUS POPVLVSQUE ROMANVS OPTIMO PRINCIPI. Arcus triumphalis Iovi optimo maximo cōsecratus in honorem Trajani publico decreto erectus, in cujus summitate quadriga triumphantis cum victorijs & trophæis, & ab utroque latere historia rerum gestarum.

IMPERATORI CÆSARI NERVÆ, TRAIANO, OPTIMO, AVGVSTO, GERMANICO, DACICO. Effigies Trajani cum titulis à Senatu decretis.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Templum, & in medio ejus statua.

PONTIFICI MAXIMO, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVLI SEXTVM, PATRI PATRIÆ S. P. Q. R. Genius deus cum paterâ & spicis. De quo suprâ ad Tab. VII.

IMPERATORI, TRIBVNITIA POTESTATE CONSVLI
SEX-

SEXTVM, PATRI PATRIÆ S. P. Q. R. FORTVNA REDVX. Fortunæ reducis simulachrum, gubernaculum, & cornucopiæ ferentis. Designant symbola ipsam, rerum gubernationem & rerum affluentiam in sua potestate habere. Vide suprâ Tab. x. & xv.

CONSVLI QVINTVM, PATRI PATRIÆ, SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS OPTIMO PRINCIPI. ALIMENTA ITALIÆ. Imperator togatus spicas, id est frumentum in alimenta pauperum pueris distribuens. Spartianus in Hadriano : *Pueris ac puellis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.* Dion de Trajano : *Romam deinde regressus multa in emendationem publicorum negotiorum constituit, & in puerorum alimenta, in Italiâ duntaxat, multa elargitus est.* Exstat & aliud numisma Trajani, inscriptum : S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. ALIMENTA ITALIÆ. ubi exprimitur Imperator sedens, & mulieri cum liberis adstanti aliquid conferens, addito Consulatu sexto.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Columna Trajana, etiamnum Romæ extans inter maximè illustria Antiquitatis monumenta, & in summo ejus, statua Imperatoris. In basi quatuor aquilæ. Dion de Trajano : *Bibliothecas extruxit, & in foro suo ingentem columnam statuit, sive ut ea pro sepulchro esset, sive in ostentationem ejus operis, quod ille circa forum egit.* Eutropius lib. viii. *Solus omnium intra Urbem sepultus est, ossa collata in urnam auream in foro quod edificavit, sub columnâ sita sunt, cujus altitudo centum quadraginta pedes habet.* Hæc absoluta esse colligitur septennio postquam cœpta fuit, consulatu nempe Trajani sexto, Imperij anno xv. Nec abs re notat Cardinal. Baron. Tom. Annal. iii. miram Dei providentiam in exaltandâ

tandâ Ecclesiâ suâ , etiam istis gentilium trophæis ei in gloriam cedentibus : cujus verba de hac columnâ , sic se habent : Opus est planè admirabile nec antea visum ; quo in hunc usque diem divina providentia , ceteris ferè omnibus nobilibus Urbis antiquis monumentis barbaricâ manu , vel terræmotu dirutis atque prostratis , vel saltem quassatis , integro permanente , Sixtus quintus Pont. Max. super ejus verticem præclarissimum Christianæ religionis monumentum Principis Apostolorum PETRI ingentem æneam , magnâ impensâ studioque conflata statuam , inauratamque sacris ritibus solemniter collocavit , &c. Hanc cochleam imaginesque exterius militares æri insculptas edidit eruditissimus vir Alfonso Ciacconius , familiæ Sancti Dominici Doctor Theologus.

CONSVLI SEXTVM, PATRI PATRIÆ S. P. Q. R.
Iupiter conservator (ut paginâ 44.) Imperatorem lauru & scepro insignem , velut in tutelam receptum munit sinu togæ , & fulmine tuetur.

REX PARTHIS DATVS. Imponit Imperator stanti diadema regi , alio juxta genuflexo adstante. Dio in vitâ ejus : *Interea Trajanus novarum rerum anxius , Parthis , qui jam ad defectionem spectantes , imperia detrectabant , Regem dare constituit , propiusq. Cresiphonta profectus , in patentes campos Romanos simul & Parthos in concionem vocat , atque ex suggestu multa præfatus , super iis que egiisset , Parthenaspatem Regem Parthus diademate imposito designat.* Spartianus in Hadriano hunc alio nomine appellat : *Psamatosirim , quem (ait) Trajanus Parthus regem fecerat , quod eum non magni ponderis apud Parthos videret , proximis gentibus regem dedit , Et Dio alibi Parthamosirim.* Eutropius nominat

nominat *Pharmacosirim* regem Armeniæ, qui à Trajano eo regno spoliatus est, teste Dione.

IMPERATORI CÆSARI NERVÆ TRAIANO, OPTIMO, AVGVSTO, GERMANICO, DACICO, PARTHICO, PONTIFICI MAXIMO, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVLI SEXTVM S. P. Q. R. Vota suscepta. Sacrificat Genius populi Romani, adstante Trajano togato, & vota concipit pro ejus incolumitate. De his votis Plinius in Epistolis ad Trajanum, quæ infrà citamus Tab. XL.

TABVLA XVIII.

PLOTINÆ, MATIDIÆ,
& HADRIANI.

PLOTINÆ AVGVSTÆ. Plotinæ effigies uxoris Trajani, honestissimæ matronæ, quæ virum ab exactionibus provincialibus compescuit: qua de re Sex. Aurelius Victor.

MATIDIÆ AVGVSTÆ. Matidia Trajani sororis filia, focrus Hadriani per filiam Sabinam. Numus iste & sequens fortè Hadriani jussu cufus. De quo Spartianus: *Socrus sue honores præcipuos impendit, ludis gladiatoriiis, ceterisque officiis.*

MATIDIA AVGVSTA, DIVÆ MARCIANÆ FILIA. Hæc *Augusta* dicta, & post mortem quoque in divas relata, exemplo matris, cui hoc tributum in gratiam Trajani.

PIETAS AVGVSTÆ. Stat Matidia habitu Pietatis inter duas puellas alimentarias, quibus ipsa, exemplo Trajani, & pridem Liviæ Augustæ de suo alimenta attribuisse videtur.

HADRIANI.

DIVIS PARENTIBVS. Trajani & Plotinæ capita post mortem in divos relatorum, in quorum capitibus stellæ ut inter sidera adscriptorum. Eorum filius adoptivus Hadrianus.

HADRIANVS AVGVSTVS, PATER PATRIÆ. Effigies Hadriani juvenili ætate, sub initia Imperij, post adoptionem Trajani. Filum & formam ejus sic describit Spartianus : *Staturâ procerus, formâ comptus, flexo ad pectinem capillo, promissâ barbâ* (quod insuetum aliis Romanis) *ut vulnera* (sive maculas instar cicatricum) *que in facie naturalia erant, tegeret, habitudine robustâ.* Quæ omnia numi ejus repræsentant. Dio quoque vel ex eo Xiphilinus Hadrianum primum barbam aluisse inter Augustum referunt.

ROMVLO CONDITORI. Romulus hastam & trophæum sive opima spolia ferens occiso Acrone Ceninensium duce: quâ de re Aurelius Victor in vitâ Romuli. Memoriam conditoris renovat, ut ejus exemplo, & velut tutelari numine feliciter Imperium auspicetur.

TELLVS STABILITA. Agricola sive telluris simulachrum: dextrâ aratrum tenens, sinistrâ anchoram, & ponens spicas crescentes. Denotat quod pacato orbe, agriculturæ redierit honor suus: anchora symbolum stabilitatis, quia eâ naves

naves à fluctuatione firmantur. Imago tunicata est brachiis & pedibus nudis: qualis habitus ruri in agrorum culturâ verfantium esse solebat. Virgil. in Georgicis.

Nudus ara, fere nudus, hiems ignava colono.

Sequitur Imperator eques aliquid manu innuens, sive statua potiùs equestris Hadriano dedicata: sine inscriptione. Consimilis formæ exstat Romæ etiânum in areâ Capitolinâ, statua grandis M. Antonini ex ære fusili, insignis operis & artis. Similis ei, seu eadem statua infra exhibetur Tab. xxi. & quidem sedentis sine stapedis, quibus Romani in equitâdo carebant, ut docet in Miscellaneis Hieron. Magius.

TABVLA XIX.

HADRIANI porrò res gestas
complectitur.

RESTITVTORI ORBIS TERRARVM. Imperator togatus, dextrâ sublevans mulierem turrato capite, & orbem gestantem. Terram designat omnem oppidis cultam & habitatam, Imperatoris beneficiis recreatam. Spartianus de Hadriano: *Nullus fere Principum tantum terrarum tam celeriter peragravit.* In memoriam istius peregrinationis & beneficiorum, quorum ubique locorum monumenta reliquit numismata sequentia cusa videntur. Odiosi plerumque Provincialibus & graves esse solent Procuratores Principum & Præsides. In eo autem magnam sibi gratiam populorum conciliavit Hadrianus, quod ut refert idem Spartianus: *Circumies Provincias, Procuratores & Præsides pro factis supplicio affecit, ita severè ut accusatores per se crederetur immittere.* Porrò peregrinationis

nationis ita cupidus fuisse traditur, ut omnia quæ legerat de locis orbis terrarum, præsens vellet addiscere. Fuerunt etiam ejus temporibus fames, pestilentia & terræmotus, mala cælitus immissa: quæ omnia quantum potuit procuravit, multisque civitatibus per ista vallatis liberaliter subvénit: Vnde hic titulus RESTITVTORIS, non planè ex vanâ adulatione, sed ex vero delatus. Exstat & consimilis ejus numus, cum titulo LOCVPLETATORI ORBIS TERRARVM. Spartianus alibi: *In omnibus penè urbibus & aliquid edificavit, & ludos edidit.*

AFRICA. Typus Africæ humi sedentis, & proboscide testæ, dextrâ leonem demulcet, sinistrâ canistro frugum innititur, designandæ fertilitati. Proboscis, sive exuvium elephantis, tegmen capitis ejus, ad designandum hoc animal huic provinciæ familiare. Erat etiam Africa, ut Ægyptus ob frugum copiam jam tum horreum populi Romani.

ADVENTVI AVGVSTI AFRICÆ. Africa dextrâ patenam tenens, sinistrâ spicas, sacrificat adstante victimâ, pro adventu felici Imperatoris jam præsentis, in habitu togato & pacifico adstantis.

RESTITVTORI AFRICÆ. Imperator dextrâ Africam sublevans, spicæ crescentes & demessæ quas manu tenet, agriculturæ felicitatem, & adfluentiam frugum designant. Horatius Odarum I.

*Alter si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis, &c.*
pro abundanti messe.

AFRICA. Africa iterum expressa humi sedens innixa scopulis

pulis septem, ut apparet, sive collibus, dextrâ scorpionem præferens, sinistrâ cornu Amaltheias, adstante ad pedes canistro frugum. Scorpius animal Africae, ut reliqua venenatorum, familiare, quod ideo peculiariter hîc apponi in tessera putamus, quod, ut Lucianus refert, titulo, De diptadibus, *Libya*, sive ea pars Africae, quæ ad Austrum tendit, inter cetera serpentum genera, duplex habet genus scorpionum: unum terrestre & pedibus ingrediens permagnum, multis corporis vertebra infigne, alterum aërium & volatile alis tenuibus, cujusmodi ferè sunt locustis & vespertilionibus, avibus multis qualibus circumvolantibus inaccessible & infesta redditur illa Libya. Fortè septem colles designant, Romanæ urbi se quietem suam debere ob stabilitam agriculturæ securitatem: sive quod Romam ipsam annonâ suâ sustentare soleat: seu denique quod montuosa ipsa sit. Spartian. *Post Asiam lustratam & peragratam, Romam venit, atque ex eâ in Africam transiit, ac multum beneficiorum Provinciis Africanis attribuit.*

NILVS. Simulachrum Nili fluminis in Ægypto: cornu abundantiae tenet, & arundinem. Hippopotamo atque crocodilo juxta adstantibus, quæ animalia Nilo peculiaria, de quibus vide Plinium Historiæ naturalis lib. v. cap. ix. & x. & lib. xxviii. cap. viii. Innititur scopulis sive pyramidibus, seu potiùs metis illis, quæ altitudinem Nili crescentis ad certos cubitos designabant, cum spe fertilitatis, aut sterilitatis futuræ metu.

ALEXANDRIA. Typus Alexandrinæ civitatis, quæ tunc Ægypti metropolis, spicæ, vitis, & vas fructibus plenum cui incumbit, denotant felicitatem & annonæ copiam. Alexan-

driâ solvebant naves, quæ frumentum ex Africâ in exteras regiones devehebant.

ÆGYPTOS. Græca terminatione expressum nomen. Persona est Ægypti sive Isidis, sistrum præferentis & sportæ uvis & spicis plenæ incumbentis. Ad pedes adstat ibis sive ciconia, quod animal Ægyptiis sacrum, ob beneficium quod præstat in pugnâ cum serpentibus & insectis. Ab hoc animali clysteris usum didicit Medicina.

ADVENTVS AVGVSTI MAVRETANIÆ. Mauritania succincto habitu vexillum tenens, proboscide Elephantis sui ornata, sacrificat adstante Imperatore, & juxta aram victimâ, atque capite alicujus, ut puto numinis, cui sacra sunt.

RESTITVTORI ACHAIÆ. Imperator Hadrianus Achaïam genuflexam à terrâ, porrectâ dexterâ sublevans. Spartianus de eo : *Post hæc per Asiam & Insulas ad Achaïam navigavit, & Eleusinia sacra exemplo Herculis Philippiâ suscepit, multa in Athenienses contulit, & pro agonothetâ resedit.* Additque paulò infrâ : *In omnibus pene urbibus & aliquid edificavit, & ludos edidit. Athenis mille ferarum venationem in stadio exhibuit.*

ASIA. Asiæ minoris persona : gubernaculum sinistrâ gerit & proram rostratam navis pede premit : vel ad designandam Hadriani ad eas partes navalem seu maritimam peregrinationem, de quâ ut suprà, Spartianus: sive ad rei maritimæ peritiam tunc maximè in his maris mediterranei locis vigentem, propter Rhodum, Ephesum, aliasque in ea vel ad eam sitas maritimas, tunc re classicâ pollentes, civitates. Quid dextrâ gesserit in numo non dignoscitur.

CAPPADOCIA. Provincia ejus typus turritæ, spolio feræ indutæ, vexillum sinistrâ, monticulum seu scopulos aliquot dextrâ præferentis. Videtur designare gentem venationi deditam & bello utilem. De eâ Spartianus in vitâ Hadr. *Per Asiam iter faciens à Cappadocibus servitia castris profutura suscepit.*

T A B V L A XX.

HADRIANI *gesta continuat.*

RESTITVTORI GALLIÆ. Gallia genuflexa adsurgit dextram porrigente togato Hadriano. De ea Spartianus: *Post hæc profectus (Hadrianus) in Gallias, omnes causarum liberalitatibus sublevavit.* Est autem *causaria liberalitas* (explicatè Casaubono) cui aliquis casus, aut calamitas fuit causa, quale est incendium, terræmotus, inundatio, bellica vastatio, & similia. Refert Gabriel Symeoneus juxta ruinas Gergobiæ in Arvernīs (de cujus frustrâ tentatâ à se oppugnatione Cæsar lib. vii. Comment.) inventam columnam marmoream altam p. x. latam pedes duos & semis eo loco, quo Cæsar castra posuerat, inscriptam: IMP. CÆS. DIVI TRAIANI PART. FIL. DIVI NERVÆ NEP. TRAIANVS HADRIANVS. quam verisimile est in memoriam visitati à se hujus loci positam, eò quòd illa civitas Vercingetorigis patria: eoq̃ue duce sola legionum Cæsaris oppugnantium impetus repulisset, occisis xlv. centurionibus, & militibus dcc. Cæsar Commentar. lib. vii.

GERMANIA. Typus Germaniæ stantis, & hastam atque scutum Germanicum tenentis, ut nondum pacatæ, neque Romanis planè obnoxia. Spartianus: *Inde in Germaniam transit* (Hadr.)

(Hadr.) *pacis magis quàm belli cupidus, militem quasi bellum immineret exercuit.* Hujus velut devictæ titulum suprà Drusus Tab. II. Germanicus Tab. V. Claudius Tab. VI. Tiberius & Nero Tab. VII. & VIII. Domitianus Tab. XIII. Denique Trajanus suprà usurpaverant: sed eam adhucdum stantem, & nondum exarmatam aut subactam hoc numo fatetur Hadrianus. Quod clarum est ex eo, quod & sequētes ferè omnes ordine Imperatores ex hoc mustaceo sibi lauream, & honorem titulis & trophæis ambiverint solidiorem, ex invictâ scilicet & bellicosissimâ gente, & ut eventus docuit Dei providentiâ, reservatâ ad Imperij ipsius Romani titulum & sedem, (marcescente paullatim Romanorum gloriâ & virtute bellicâ) in posteros suos feliciter transcribendam, & velut conjugio junctam stabili, proprioque dicatam, æternum, (ut auguramur) possidendam.

HISPANIA. Sedet Hispania quiescens, & ramum olæ dextrâ præferens, adstante cuniculo ob eorum animalium in eâ frequentiam, etiam antiquis decantatam: ut docet Strabo, Ælianus, & Catullus hoc epitheto; *Cuniculosa Celtiberiæ fili.* Plin. lib. VIII. c. XXIX. M. Varro, inquit, *auctor est à cuniculis suffossam in Hispaniâ oppidum.* Olivam gerit ob olei copiam & præstantiam.

ADVENTVI AVGVSTI GALLIÆ. Sacrificat Gallia adstante aris victimâ ob felicem Imperatoris adventum.

IMPERATOR, CÆSAR, TRAIANVS HADRIANVS, AVGVSTVS. Alia Imperatoris Hadr. laureata effigies & loricata.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL TERTIVM. HERCVLES GADITANVS. Imago Herculis Gaditani, dextrâ clavam tenet, sinistrâ tria mala ex Hesperidum hortis lecta ostentat. Infrâ cum prora est navis, & simulachrum fluminis, seu freti Gaditani. Significare videtur Herculem navigatione per fretum Gaditanum primùm institutâ ad Hesperidum insulas pervasisse, & aurea illa decâtata mala inde abstulisse. Hadrianum lustratâ Hispaniâ per fretum hoc fortè Gadibus redeuntem per adulationem Herculi componit.

ADVENTVI AVGVSTI ITALIÆ. Sacra facit & vota solvit Italia, adstante Hadriano reduce: cornucopiâ gestat ob rerum omnium in Italiâ ubertatem. Alij addunt hîc S. C. id est, ex Senatusconsulto numũ cûsum, & adstantem aris victimam. Accidit autem hic aduentus consulatu ejus tertio, non diu post adeptum Imperium. Potest tamen etiam referri ad reditum post cōfectam Orbis Romani peregrinationem, præsertim si in aversâ parte Trib. potest: annus, id est Imperij, non est adscriptus.

ROMA ÆTERNA. Sedet Roma galeata super scopulis seu collibus, hastâ & clypeo subnixa, dextrâ solis & lunæ symbola tenet, dextro pede Orbem premit. Denotare videtur Romanæ gloriæ parem cum cēlestibus sideribus eternitatem, & potentiam toto Orbe diffusam Imperatori etiam Hadriano acceptam ferri. Hæc figura ROMÆ ÆTERNÆ, aliquoties etiam posterioribus Imperatoribus usurpata, & si non semper eodem planè filo, & designatione. Vide Tab. seq. XXI. Item XXXII. XXXVIII. XL. XLV. XLVII. XLVIII. LXI. & LXII.

SPES POPVLI ROMANI. Spei simulachrum, quæ florem seu folia ostentat, ut spem frugum. Porro ubertatis cornu gestat, & gubernaculo Orbem tangit: innuens, quod spes duraturæ felicitatis & affluentiae Imperatoris Orbem feliciter gubernantis providentiæ à Populo Romano adscribebatur. Alibi Spei simulachrum alio habitu ponitur, ut Tab. sequenti, & Tab. XIII. XXXIII. & XLVIII.

SECVRITAS AVGVSTA vel AVGVSTI. Sedet dea *Securitas* quiescens, velut in utramque aurem dormiens (ut est in proverbio) & pulvinaris loco duobus copiae cornibus suffulta, nudum pectus præfert, ut metus omnis expers & periculi secura. Virgilius *securam quietem* vocat eodem sensu, quo hinc *Securitas* quiescens, Georg. II.

At secura quies, & nescia fallere vita.

Sequitur, sine inscriptione, Nilus fluvius, arundinem gestans, & cornu abundantiae: à dextris crocodilum habet, à sinistris hippopotamum, animalia Nilo familiaria, ut jam diximus. Designatur navigatio Hadriani per Nilum facta. De qua Spartian. *Antinorum suum, dum per Nilum navigat perdidit: quem muliebriter flevit.* De quo varia fama est: aliis eum deorum pro Hadriano asserentibus, aliis quod & forma ejus ostentat, & nimia voluptas Hadriani. Vtrumque fuisse credibile est. Nam & primum Dion disertè asserit, nempe spontaneâ eum morte pro Hadriano, desiderante fata sua producere, velut succidaneam se hostiam obtulisse. Credebant enim gentiles ita vitam alterius prolongari, si ejus velut vicem amicus sponte subiret: quo alludit Horatius carm. lib. III.

*Pro quâ non metuum mori,
Si parcent anima fata superstiti,*

Tum

Tum & alteram sententiã, quod in amoribus Hadriani fuerit ostendunt nimij honores mortuo ab Hadriano habiti statuis, templis, tabulis, oppidis illi dedicatis, & desiderij testatã tot lachrimis impatientiã.

FELICITATI AVGVSTI. Triremis prætoria rostrata, & in puppi acrostolio insignita, ac gubernatore suo ad clavum sedente instructa. Sæpe in Imperatoriis numismatibus hoc symbolum designandæ felicitati occurrit. Credo quòd, ut in navigio, gubernatoris & vectorum communis est fortuna felicitis cursus, & commune periculum: ideoque sub peritissimo & felici Naclero securior & felicior solet esse navigatio; ita & in Republicã à prudentis & felicitis Principis Imperio & regimine salus & felicitas publica dependeat. Quod designare videtur labari vexillum in prorã navis, quod ante Imperatorem gestari solitum, qui per sedentem in puppi representari videtur. Quò spectat & illa Horatij allegoria, cùm rempublicam Romanam sub navis imagine alloquitur; carm. lib. i.

O navis referent in mare te novi

Fluctus, ô quid agis? fortiter occupa

Portum, nonne vides ut

Nudum remigio latus? &c.

Et si alij aliter hoc schema interpretentur.

TABVLA XXI.

Etiãnum HADRIANI numismata.

SPES AVGVSTA. Spei simulachrum folia seu florem ostentantis ut suprã, adstantibus tribus juvenibus armatis,

qui eo ferè habitu sunt, quo suprà Tab. viii. & infrà Tab. xxvii. expressa est Virtus militaris. Spem reipublicæ videtur denotare in numerosâ juventutis educatione Augusto adscribendam, aut jus trium liberorum ad tollendos liberos invitans. Certè in virtute juvenum & fortitudine militum Augustum fiduciam boni eventus ponere. Sunt enim (ut est in proverbio) facta juvenum, ut consilia virorum, & vota senum optima. Spes ista ut aliàs suprà Tab. xiii. lacernâ induta est, seu potiùs capitio, quod describit Varro: *Muliebre pectoris indumentum, ita dictum, quod pectus capiat & comprehendat brachia*, & vestem infrà ad talos sublevat. An fortè quod ea spes optima, quæ & secretum cordis tegit, & ad consequendum quod desiderat pedes expeditos habet, & industriam nō ignavam? An verò properè transcurrentis, & ad viam ornatae formam habet, quia in spe nemo subsistit, sed ad rem speratam contendit?

HADRIANVS AVGVSTVS. Hadriani laureata effigies.

CONSUL TERTIVM. Lupa cum Romulo & Remo lactentibus, aut ut originem Romanæ urbis renovet in gratiam conditorum, aut ut Hadrianum cum ipsis conditoribus componat.

CONSUL TERTIVM. Hadrianus eques cum hastâ seu lanceâ decurrens, sive statua ei posita, ad designandam militarem ejus industriam ut suprà Nero Tab. ix. Spartianus: *Militem quasi bellum immineret exercuit, tolerantiae documentis eum imbuens*. Et pòst: *Si quidem ipse pòst Cæsarem Octavianum labantem disciplinam incuriâ superiorum Principum retinuit, exemplo etiam virtutis suæ ceteros adhortatus*. Et sub finem: *Equitavit*.

*tavit, ambulavitq; plurimum: armisq; & pilo se semper exercuit.
Venatu frequentiſſime leonem manu ſua occidit.*

CONSVL TERTIVM. Hadrianus equo ſedens protenſa dextrâ, ut pacificatoris habitu vel orationem habentis: ſive ſymbolum ſtatux ipſi decretæ, ut ſuprà ejusdem ſtatua Tab. XVIII.

PONRIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL TERTIVM. ÆTERNITAS AVGVSTI. Dea Æternitas dextrâ ſolis, ſiniſtrâ lunæ capita præfert, æternitatis ſymbola, quia ea ſidera æterna putabant. Suprà pag. LVII. ſimile ſerè ſcema in Româ ſedente. Virgilius:

— *æternaq; ſidera teſtor.*

IMPERATOR CÆSAR, TRAIANVS HADRIANVS, AVGVSTVS. Trajani nomen à patre adoptativo mutuatum, in cujus nomen & familiam tranſierat.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL TERTIVM. Imago Neptuni cum tridente ſeu fuſcinâ & dextrâ acroſtolion navis ferens. Gratiam Neptuno hoc numo effigie ejus cuſo referre videtur ob proſperum maritimæ peregrinationis curſum. Vide ſimile ſerè emblemata ſuprà Tab. XII. ſive quod ei divo redux, ſtatua poſitâ, votum ſolverit.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL TERTIVM. Imago Iovis ſtantis cum fulmine & haſtâ purâ. Iupiter & plurimum Imperatoribus cultus & honoris cauſſâ numis expreſſus, quia, ut ait Horat. carm. III.

*Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iovis,
 Clari giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio moventis.*

Iterum Roma spoliis insidens, hastæ innixa, & victoriolâ dextrâ prætendens, inscriptione simili præcedenti.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL SECVNDVM. CONCORDIA. Imago Concordiæ sedentis, dextrâ pateram habet, sinistro brachio trophæo seu spoliis, & cornucopiæ suffulta. Sedet ut secura, & quæta: pateram tenet, ut per pacem cum hominibus pacis cum diis conciliatrix. Spoliis & copiæ innititur, ut mater victoriarum & felicitis affluentæ. Designat autem concordiam Hadriani & L. Ælij Veri, qui adoptivus filius Hadriani.

TABVLA XXII.

Continet honores IVLIÆ SABINÆ uxori HADRIANI delatos, & L. ÆLII ab HADRIANO adoptati.

IVNONI REGINÆ. Sabina habitu Iunonis velata cum hastâ & paterâ, adstante pavone: sive ipsius Iunonis, quasi tutelaræ Sabinæ. Congruum visum, ut regina deorum, Imperatricem mortalium in clientelam acceptet: sive hæ omnes sint Statuæ Sabinæ positæ, dearum habitu, & per adulationem, comparatione.

SABINA AVGVSTA. Sabinæ effigies, minutis oculis, superciliis adductis, naso acuto, ægrè cum Hadriano conuenientis: quod refractariæ indolis signum putatur. Fuit autem Matidiæ majoris filia, minoris soror, & à Trajano Hadriano desponsata, *quam ut morosam & asperam dimissurum se fuisse Hadrianus dicebat, si priuatus fuisset.* Spartianus. *Quamquam illa in Hadriani insolens & immane, ut dicebat, ingenium culpam dissidiorum domesticorum transferret. Defuncta est paullò ante obitum Hadriani, non sine fabulâ veneni dati ab Hadriano.* Auctore Spartiano. Sed Victor tradit: *Hujus uxor Sabina, dum propè servilibus injuriis afficitur, ad mortem voluntariam compulsæ est. Quæ palam jaëtabat, quam immane ingenium pertulisset: & elaborasse, ne ex eo, ad humani generis perniciem, grauidaretur.*

VESTA. Dæ Vestæ imago, vel Sabina habitu dæ. Sedet hastata, velata, & palladium dextrâ tenens: designatur Sabinæ castitas, aut erga Vestam peculiaris cultus.

Succedit alia imago Sabinæ, habitu Cereris: sive ipsius dæ, quæ facem sinistrâ tenens, dextrâ spicas, cumeræ seu vasi stramineo, quo frumenta & fruges condi solent, insidet. Adscribitur ei hoc emblemate accepta annonæ abundantia, & frugum copia.

Sequitur altera Vestæ dæ imago, sine inscriptione: sive eadem sit Statua Sabinæ posita.

LVCIVS ÆLIVS CÆSAR, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL ITERVM. CONCORDIA. Concordia dea sedet ut suprâ Tab. præcedenti, cornucopiæ suffulta, propter consen-

consentientem filij adoptivi cum patre Hadriano adfectum: Similis numus & Tab. seq. in Antonino. Tribunitia potestas communicata, indicat Imperij consortium. De Consulatu secundo. Spartian. *Adoptatus autem Ælius Verus ab Hadriano, eo tempore, quo jam ut superius diximus, parum vigeat, & de successore necessario cogitabat: statimq; Prætor factus & Pannoniis dux ac rector impositus, mox Consul creatus. Et quia erat deputatus Imperio, ITERVM CONSVL designatus est.*

L. ÆLIUS CÆSAR. Imago L. Ælij barbati ad exemplum Hadriani, quem antea Cæsonium Commodum dictum Hadrianus invitis omnibus adoptavit, quondam sibi formâ commendatum, cumq; L. Ælium Verum appellavit. Spartian. *Antea L. Aurelius Verus dictus, sed ab Hadriano in Æliorum familiam transcriptus.*

TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL ITERVM. PIETAS. Dea Pietas aris adstat cum paterâ. Virtutem dilaudat, quâ piè parentem adoptivum est prosecutus, aut & sacrificia, ob hanc causam ab ipso diis oblata.

PANNONIA. Pannonia stolata & vexillum militare præferens, turrato, ut apparet, capite. Spartian. de Hadriano: *L. Ælium Verum Cæsarem appellatum præturâ honoravit, & statim Pannonius imposuit, decreto Consulatu cum sumptibus: eundem secundum Consulem designavit. Ob ejus adoptionem ludos Circenses dedit, & donativum populo & militibus expendit. Vide & alium Spartiani locum supra.*

TABVLA XXIII.

ANTONINI PII numismata.]

IMPERATOR TITVS ÆLIVS CÆSAR HADRIANVS ANTONINVS. Effigies Antonini Pij sub initium Imperij & adoptionis, quâ post mortem L. Ælij ab Hadriano adoptatus est. De quo Spartianus : *Hadrianus mortuo Ælio Vero Casare ingruente tristissimâ valetudine adoptavit Arrium Antoninum, qui postea Pius dictus est.* Nomen Hadriani ab adoptivo patre assumptum.

AVGVSTVS, PIVS, PONTIFEX MAX. TRIBVNTIA POTESTATE, CONSVL DESIGNATVS ITERVM. Imago Pietatis, vasculum seu acerram, seu chartaceum thuris receptaculum manu tenentis, astante arâ. Alludere videtur ad cognomentum *Pij*, de quo vide Capitolinum in vitâ sub initium : ubi quinque causas recenset quarum aliquâ vel pluribus inductus Senatus eum titulo Pij ornaverit. Placet mihi Card. Baronij Tomo III. Annal. Eccles. sententia, qui idcò maximè Pium appellatum putat, quod Hadrianum mori cupientem, sublatis omnibus mortis instrumentis, & occasionibus impeditis, fictisque etiam miraculis, velut cælitus animatum, vivere diutiùs piè coëgerit: cùm naturâ filij etiam soleât interdum parentum, quò summâ rerum potiantur, optare mortem.

PROVIDENTIÆ DEORVM. Fulmen telum Iovis, supremam auctoritatem & Imperium designat. Antiquis celebritatem nominis & auspicium rerum illustrium significabat:

bat : apud Ægyptios amplitudinem gloriæ & famæ toto terrarum orbe diffusam. Refert Capitolinus in vitâ Pij : *Fulgur calo sereno sine noxâ in ejus domum venisse, & id ut Imperij omen acceptum*: ad quem casum exprimendum, hunc numum signatum autumo, & fulgur apud Capitolinum pro fulmine ponit cum Casaubono sentio. Fulmen etiam teste Ammiano, ab aruspiciibus *consiliarium* vocabatur, quod ejus indicio credebant Principibus præfagiri rerum eventus.

IMPERATOR T.ÆLIVS ANTONINVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL DESIGNATVS ITERVM. CONCORDIA. Concordiæ sedentis typus, statuæ alicui, fortè Spei brachio innixæ. Ferè similis imago ejus suprâ in Hadriano & Vero. Symbolum pacifici in Pio animi, quo inter Senatvm & Imperatorem, vel inter patrem & filium adoptivum, vel denique inter ipsum & Faustinam conjugem mutui animorum & voluntatum consensus notatur. Nam & alij numi extant ab uno latere Faustinam habentes, ab altero Concordiam.

IMPERATOR ITERVM. ANCILIA. Forma anciliorum, quæ erant scuta Marti consecrata, quæ tempore regis Numæ è calo lapsa putabantur, aut saltem unum ex iis, ad cujus formam alia affabrè facta fuerunt, ne possent internosci. Videntur super iis Plutarchus in Numâ Pompilio. *Annum iam octavum regnante Numa, &c.* Virgil. Æneid. VIII. in scuto Æneæ dicit, expressa à Vulcano ista, quæ propriè ad sacra Romanorum pertinebant & pignora Imperij.

*Hinc exsultantes Salios, nudosq; Lupercos
Lanigerosq; apices, & lapsa Ancilia calo,*

ANTONINVS AVGVSTVS, PIVS, PATER PATRIÆ,
IMPERATOR ITERVM, TRIBVNITIA POTESTATE VI-
CESIMVM, CONSVL QVARTVM. Victoria currens cum
palmâ & laureâ, de Britannis per legatum devictis.

TRIBVNITIA POTESTATE XXI. CONSVL QVARTVM.
Dea Salus cum paterâ & serpente. Serpentem Æsculapio sa-
crum colebat antiquitas. Fortè. quia senectam cutis suæ quot-
annis exuit, ut senium & languorem valetudinis homo con-
valescens. Ipsum etiam Æsculapium serpentis formâ colebât,
quâ de re faceta narratio est, Æsculapij formâ serpentis recens
nati in Paphlagoniâ, & callidissimi commenti in fictis ejus
oraculis, apud Lucianum Dialogo qui inscribitur, Alexan-
der, seu Pseudomantis. Æsculapium autem hunc deum sub
specie serpentis Romam Epidauro advectum, qui in insulâ
Tiberinâ celebre templum habuit: ab Antonino Pio super-
stitiosè cultum indicat etiam tabula quædam fictorum mira-
culorum, quæ ejus tempore (& ut Cardinalis Baronius suspi-
catur, etiam commento) accidisse narrantur, ex ruderibus
quondam ejus templi eruta, & adhuc Romæ exstans in ædi-
bus Massæorum aut Farnesiorum, quæ & à clariss. mem. viro
Iusto Lipsio in Antiquis inscript. Smetij relata est fol. 29. Por-
rò Salutis simulachrum vide simile Tab. xxxviii. & sup.
Tab. ix. & infrâ xxix. & xxxii. ubi stantis ad aram habi-
tu xxx. atque xxxix. ubi sedentis est expressa.

ANTONINVS AVGVSTVS, PIVS, PATER PATRIÆ,
TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL TERTIVM, IM-
PERATOR ITERVM. Victoria in hastâ trophæum fixum
protendens. Iul. Capitolinus: *Per legatos suos plurima bellâ ges-
sit. Nam & Britannos per Lollium Urbicum legatum vicit, &*

Mauros ad pacem postulandam coëgit, & Germanos, & Dacos, & multas gentes, atque Iudaos rebellantes contrudit per Praefides ac Legatos.

TABVLA XXIIII.

Iterum ANTONINI PII numismata.

CONSVL TERTIVM, TRIBVNITIA POTESTATE.
 Imperator in quadrigâ triumphans, dextrâ sceptrum,
 & in eo aquilam prætendens, liberos in curru ante se collocatos habet, proprios quidē etiānum parvulos ex Faustina susceptos, quando sic moris erat, ut prætextati liberi à parentibus in currum triumphalem assumerentur. Nonnemo tamen existimet esse istos filios adoptivos Annium Verum, & M. Antoninum, de quibus Spartianus in Hadriano: *Mortuo Ælio Vero Casare, Hadrianus ingruente tristissimâ valetudine adoptavit Arrium Antoninum, qui postea Pius dictus est, sed eâ demum lege ut ille sibi duos adoptaret, Annium scilicet Verum Ælij Veri filium, & M. Antoninum (fratris uxoris suæ scilicet filium) qui Aurelius dictus, quod ita factum, ut Antoninus primò adoptatus, L. Verum sibi adoptare sit iussus. Ut idem Spartianus in Vero: Ejus (scilicet Ælij Veri) filius est Antoninus Verus, qui adoptatus est à Marco. Et Capitolinus in Antonino Pio: Adoptionis lex huiusmodi data est, ut quemadmodum Antoninus ab Hadriano adoptabatur, ita sibi adoptaret M. Antoninum fratris uxoris suæ filium, & L. Verum, Ælij Veri, qui ab Hadriano adoptatus fuerat, filium, qui postea Verus Antoninus est dictus. Vbi legendum videtur: Et iste L. Verum. Ex loco ejusdem Capitolini in Marco: Amitæ Marci virum Antoninum Pium Hadrianus eâ lege in adoptionem legit, ut sibi Marcum Pius adoptaret, ita tamen ut & Marcus sibi L. Commodum adopta-*

adoptaret. De Tribunitiâ potestate idem Capitolinus: Adoptatus quinto Kalendas Martias factusq; est patri & in Imperio proconsulari, & in tribunitiâ potestate collega,

ANTONINVS AVGVSTVS, PIVS, PATER PATRIÆ, TRIBVNITIA POTESTATE XXIII. Pij effigies laureata. Capitolinus. PATRIS PATRIÆ, *nomen delatum à Senatu, quod primò distulerat, cum ingenti gratiarum actione suscepit.*

PIETATI AVGVSTI, CONSVLIS QVARTVM. Imago Pietatis deæ sive charitatis, tribus liberis seu puellis cinctæ, & orbem seu pomum gestantis. Designat beneficam ejus naturam etiam in alimentis, pauperum liberis attributis clarescentem. Idem Capitolinus refert: *Antonium Pium puellas alimentarias in honorem Faustine Faustianas constituisse.* Sive ipsa hîc Faustina Pietatis habitu sit expressa, & ut Venerem etiâ referat, pomo Eridis instructa.

LÆTITIA, CONSVLE QVARTVM. Videtur esse Imperator in cœnatoriâ veste, uxorem Faustinam amplexus, & illa lætitiâ publica designari, quæ fuit, quando Faustina à Senatu AVGVSTA est appellata. Nam ad nuptias eorum tempus referri non permittit: nisi velimus hîc exprimi matrimonium inter filiam ejus Faustinam, & Marcum Aurelium celebratum summâ lætitiâ. De quâ Capitolin. *Nuptias filiæ suæ Faustine, quum Marco Antonino eam conjungeret, usque ad donativum malitum celeberrimas fecit.* Aut fortè Cereris & Veneris amplexus mutuus, quia altera persona videtur spicis, altera pomo insignis, interpretèrque annonæ copiam, accedente Imperatricis venustæ indulgentiâ & liberalitate, lætitiâ publicam peperisse, sive illa longioris fili sit dea Tranquillitas,

I iij quæ

quæ propria Imperatori huic attribuitur infrà Tab. sequenti. hac eâdem ferè formâ, etsi ibi adjunctum sit gubernaculum. Propius vero alij putant esse has Faustina matrem & filiam, illam habitu Cereris cum spicis, ad designandam ejus fecunditatem: alteram cum pomo, ut Venerem, ad designandam ejus formam & venustatem.

ANTONINVS AVGVSTVS, PIVS, PATER PATRIÆ, TRIBVNITIA POTESTATE XV. CONSVL QVARTVM. Imperator togatus orbem tenens. Pacis potiùs consiliis, & togæ magis quàm belli artibus, ad tranquillitatem Imperij conservandam Pium Principem delectatum signat. Puto tamen esse Statuæ memoriam ei positæ.

LIBERALITAS AVGVSTI TERTIA. Sedet Imperator in sellâ curuli pro tribunali, sive in suggestu: adstatq; ei Vbertas sive Liberalitas tabulam vel tesseram donativi, seu frumentariam prætendens, & cornucopiæ instructa: ipsa autem cuidam sinum pandenti aliquid inspargere videtur. Capitulinus: *Congiarium militibus ac populo de proprio dedit, & ea quæ pater promiserat. Iterumq; postea: Congiarium populo dedit, militibus donativum addidit.* Nota: de proprio, quod mirè auget gratiam liberalitatis.

ANTONINVS AVGVSTVS, PIVS, PATER PATRIÆ, TRIB. POTEST. CONSVL TERTIVM.

AVRELIVS CÆSAR, AVGVSTVS, PII FILIVS, CONSVL. Imago M. Aurelij Antonini ab aversâ parte patri adoptivo adposita, de cujus Consulatu Capitulinus: *Marcum Anto-*

Antoninum Quæstorem, Consulem, petente Senatu, creavit : & quidem secum, cum tertium ipse Consulatum iniret.

LIBERALITAS QUARTA. Bis eadem inscriptio. In unâ, ipsa Vbertas cornu Amaltheias in sinum adstâtis effundit: in alterâ, ipse Imperator, ut suprâ, missilia spargit. Capitolin. *Vini, olei, & tritici penuriam per ararij sui damna emendo, & gratis populo dando, sedavit: quæ omnia Liberalitatem ejus testantur.*

TABVLA XXV.

*Continet ANTONINI PII suprema
elogia, & honores.*

PAX AVGVSTA. CONSVLE QVARTVM. Pacis typus, quæ cornucopiæ ferens, face succensâ arma & spolia hostium comburit. Convenit cum togato Pacificatoris, suprâ, habitu, & cum plusculis alijs ejus numis titulo PACIS inscriptis. De quo ejus pacifico ingenio Capitolinus in vitâ testimonium perhibet, quod à Regibus Barbaris plurimum illi honoris delatum sit, multasque regales causas & controversias terminaverit. Itemque quod (eximio elogio) *solus omnium propè Principum prorsus sine civili sanguine & hostili, quantum ad seipsum pertinet, vixerit, Numæ non immeritò comparatus, felicitatis, securitatis, & pietatis exemplo. Et Victor. Orbem terræ nullo bello per annos vigintitres, auctoritate solâ rexit.*

TEMPLVM DIVI AVGVSTI RESTITVTVM, CONSVLE QVARTVM. Templum ipsum, in cujus acroterijs
duæ

duæ victoriæ, & quadriga, & intus duæ statuæ, fortè Augusti & Livix Divorum.

TRANQVILLITAS AVGVSTI. Ipsa dea spicis instructa in tesseram abundantix, quæ tempore pacis viget, cùm, ut Poëtæ versum eo flectam,

— *dignus aratro*

Surgit honos, vident numerosis arva colonis.
& gubernaculum, in signum prudentis Imperij tenens. Capitolin. *Tantum sanè auctoritatis apud exterarum gentes nemo habuit, cùm semper amaverit pacem, eoque ut Scipionis sententiam frequenter, quâ ille dicebat; Malle se unum civem servare, quàm mille hostes occidere.* Et iterum de tranquillo Provinciarum Statu: *Provincia sub eo cunctæ floruerunt, quadruplatores extincti sunt.* Cui virtuti & Aurelius Victor peculiare hoc elogium tribuit: *Planè docuit (Pius) eo demum fortunatas Urbes fore, si regna sapientia.* Ex Platone in Epistolâ, & Cicerone interprete.

CONSVL QVARTVM. Dextræ junctæ, caduceum cum spicis complexæ. Designant fidem, concordiam, & ex eâ publicam annonæ laxitatem, felicemque rerum abundantiam.

CONSVL QVARTVM. Videtur esse statu togata, Imperatori pacis & togæ artibus laudatissimo. Honoris ergò posita cum sceptro & aquilâ, & flore lilij, sive herbâ, bonæ spei tesserâ: suprà tectum columnis suis innixum, sive cælum tum augendæ majestati, tum arcendæ aëris injuriæ. Capitolinus de hac statuâ fortè intelligendus, ubi dicit in vitâ: *Statuam auream delatam à Senatu (Pius) positam suscepit.*

MVNIFICENTIA AVGVSTI CONSVLIS QVARTVM. Elephas in retis morem cute variegatâ. Sunt hæ bestix tessera munerum venationumq; , ac ludorum Amphitheatralium & Circensium exhibitorum. Capitolinus: *Ad indulgentias pronissimus fuit. Edita munera, in quibus elephantos, & crocutas, (sive corocotas) & strepficerotas, & crocodilos etiam, atque hippopotamos, & omnia ex toto orbe terrarum, cum tigridibus exhibuit: centum etiam leones unâ missione edidit.*

DIVVS ANTONINVS. Effigies Antonini in divos post mortem relati, gravi vultu, & ad instar ferè Iovis. Cessant omnes alij tituli in hac inscriptione, quia mors humanis titulis, ut Imperiis finem imposuerat, & sceptrâ jam ligonibus æquaverat. Capitolin. *A Senatu divus est appellatus, cunctis certatum adniventibus: cum omnes ejus pietatem, clementiam, ingenium, sanctimoniam, laudarent. Decreti etiam sunt omnes honores, qui optimis Principibus antè delati sunt. Meruit & flaminem & Circenses, & templum & sodales Antoninianos.*

Sequitur sine inscriptione DIVI ANTONINI ESSEDVM in ludis Circensibus à quatuor elephantis tractum, scutis ornatum ut spoliis, in cujus sellâ Antonini statua humanâ major togata, sine inscriptione. Estque hoc quod Capitolinus suprâ citatus, tangit, *De Circensibus ei decretis: curribus scilicet & transeccionis pompis.*

DIVO PRO. Columna ei à M. Aurelio posita, & in summo statua ipsius. Ista columna titulo Antoninianæ, etiamnum hodie Romæ spectatur, gestis & victoriis ejus & M. Aurelij distincta. P. Victor Regione urbis nonâ: *Templum divi Antonini cum cochlide columnâ, quæ est âlra pedes centum septuaginta*
K quinque,

quinque, habet intus gradus ducentos & sex, & fenestellas quinquaginta sex. Notissimum in Vrbe antiquitatis monumentum, & nunc colosseâ divi Pauli deaurata ex ære statua impositâ, gloriæ Doctoris gentium (ut Trajani columna Principis Apostolorum) auctore Sixto quinto ritè consecrata. *Vt* (Card. Baronij verba cito) ubi olim, à Marco statutum Pio parenti fuerat simulacrum, ibidem illius, qui ad veram pietatem Urbem excoluit, & Gentiles CHRISTO subegit, ob præstantissimum virtutis meritum, signum nobilissimum cerneretur.

CONSECRATIO. Rogus est funebris, velis, aulaeis, staturisque ornatus, de cuius ritu & pompâ videre est apud Herodianum lib. IIII. ubi agit de Severi funere: & postquam rogi hujus formam & ornatum graphicè descripsit, addit: Mox ab extremo minimoq; tabernaculo, tamquam è fastigio quodam simul cum subiecto igne aquila dimittitur, quæ in calum creditur ipsam Principis animam deferre. Sed & Dio in vitâ Severi, de exequiis Pertinaci solutis, sic narrat de hoc ritu. Ita in campum Martium venimus. Hic exstructus erat roguis instar turris formâ triangulari, ebore & auro, ac nonnullis staturis ornatus. In summo ejus currus inauratus, quo Pertinax olim vehebatur, collocatus erat. In hunc roguis coniectis primum ius, quo allata erant parentandi causâ, lectus impositus est. Post Severus propinquiq; Pertinacis, Statuam ejus osculantur. Quo facto Imperator tribunal conscendit, nos Senatores, exceptis Magistratibus, in tabulata conscendimus, ut tutò simul & commodè spectaremus ea quæ gererentur. Magistratus & Equestris ordo collocati sunt ex ordine, ut cuiusque dignitas postulabat. Hic consecrare milites, equites atque pedites circum roguis cursus urbanos & confectos: iisque peractis cursibus, Consules roguis incenderunt. Quod cum esset factum, aquila ex rogo evolvit. Itaque Pertinax immortalitate donatus est.

CONSECRATIO. Aquila jam dicta hîc exhibetur basi si-
ve aræ insidens, quæ est symbolum consecrationis ritè pera-
ctæ: de qua alij fusiùs. Porro hac aquilâ animam Imperatoris
in cælum ferri, idque, aliquo saltem visum à se asserente, mé-
tiri & populo obtrudere solere gentiles, Iustinus Philosophus
& Martyr, qui Imp. Antonino in Vrbe claruit, attestatur;
hisce ad ipsum Antoninum Christianâ libertate habitis ver-
bis: *Sed cur morientes apud vos Imperatores semper immortalitati
consecrare dignamini, producentes quempiam, qui jurejurando confir-
met vidisse se è rogo ascendere in cælum ardentem Cæsarem?*

TABULA XXVI.

*Continet honores potissimum FAVSTINÆ, PII uxori,
post mortem delatos.*

VOTA PVBLICA. Imperator togatus dextram Fau-
stinæ flammeolo velatæ, porrigens, adstante, ut appa-
ret, Pietate seu Concordiâ, vota concipere videtur pro
matrimonij felici successu.

DIVA FAVSTINA. Caput Faustinae jam in deas receptæ,
De quâ Capitolinus in Pio: *Tertio anno Imperij sui uxorem
Faustinam perdidit, quæ à Senatu consecrata est, delatis Circensibus,
atque templo, & flaminicis, & statuis aureis, atque argenteis: cum
etiam ipse hoc concesserit, ut imago ejus cunctis Circensibus poneretur.*
Qui ferè honores omnes hac tabulâ exhibentur.

FAVSTINIANÆ PVELLÆ. Stat Imperator Pius in sug-
ge tu & fiscum ante se adpositum seu mensam habet, adstisten-
te ex adverso muliere, aliâque adstante. Infrâ sistunt se paren-

tes liberorum filias suas offerentes, quas ex publico Princeps alebat: more jam ab ipsâ tum Liviâ Augusti usurpato, cui mortuæ arcum à Senatu decretum tradit Dio, inter cætera, eo quòd multorum liberos educasset, multos in elocandis filiabus adiuvisset: unde nonnulli matrem patrie eam cognomina verunt. Hac de re Capitolinus in vitâ Pij: *Puellas alimentarias in honorem Faustine Faustinianis constituit.* Et iterum in vitâ Marci, dicit illum quoque in honorem uxoris Faustinae defunctæ (quæ huius erat filia) *novas puellas Faustinianis instituisse.* Plura de his Philippus Rubenius Electorum lib. II. cap. xxxvi. quem virum eruditissimum simul & modestissimum amicum nostrum candidissimum immaturâ morte notisque omnibus luctuosâ nuper ereptum, civitati Antuerpiensi, (cujus Senatui ab epistolis & secretis fuit) fata ostendisse tantùm contenta, usum ejus porrò & fruitionem si minus invidisse, intervèrtisse studio videntur, ne tam absoluta ingenui, ut maximè, pectoris, orisque virtus diutiùs præmio in cælis debito careret. Salvete pij Manes, & Æterni visione beatissimâ æternùm perfruinini.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS. Carpentum Faustinae divæ à mulis tractum, ludis Circensibus: sive thensa instar tabernaculi contexta, in quâ ipsam non alterius divæ, sed propriâ specie traductam autumo, & quasi in vivis ageret, bigâ suâ vectam.

ÆTERNITAS. Faustinae statua habitu divæ in Effedo triumphali sedentis, & in pompâ Circensi à duobus Elephantis phaleratis vecta, aurigantibus Mauris: quod innuit Capitolinus; verbis, *delatis Circensibus curribus.* Consimili bigæ Elephantorum impositam effigiem Drusillæ sororis Caligula in thea-

theatrum invexit, natali ejus anniversario die, ut notat Dio, lib. LIX.

ÆTERNITAS. Alter Faustinae currus Circensis, habitu dæ Cybeles turritæ, & crotalum ferentis, atque à leonibus vectæ.

ÆTERNITAS. Templum divæ Faustinae quod Senatus decrevit, loriculâ ad imum limen munitum, cujus hodie et-jamnum reliquiæ extant Romæ inter monumenta antiquita-tis: in cujus medio statua ejus basi insidens hastata. De eo su-prâ hac Tabula ex Capitolino.

DIVA AVGVSTA FAVSTINA. Faustinae jam divæ ca-put, divarum instar velatum.

CONSECRATIO. Quadriga in quâ Faustinae statua, lu-dis Circensibus exhibita. Hastata, alio tamen adstante, qui lora equorum temperet & regat.

CONSECRATIO. Pavo avis Iunonia: quod symbolum designat eam Imperij consortem Iunonis dæ dignitati ac-censendam.

CONSECRATIO. Faustina septem stellis coronata, & hastata pavonis remigio, ut Ganimedes quondam, & supra Imperator Pius, aliiq̃ue in divos relati, aquilæ, in cælum fer-tur.

LVNA INTER STELLAS SEPTEM, Sine inscriptione. Putem Faustinae hoc symbolo Dianæ comparari, vel desi-

gnari ipsam celo adscriptam illustri gloriâ emicare, *Velut inter ignes Luna minores.* Extat ad hunc sensum alius ei cusus numus cum hoc elogio: *Diva Faustina Pia fideribus recepta, Senatusconsulto.*

TABVLA XXVII.

Continet Numismata MARCI AVRELII ANTONINI, laudescq̃, & elogia florenti ejus ætati & optima indoli per adulationem à Senatu & populo Romano attributa, nec à vero multum aliena.

IVVENTVS. Imago Iuventutis, id est, ætatis viri jam absoluti, & bello florentis, seu potius ipsius Aurelij cum hastâ & lauru, in paludamento, ponè adstante trophæo. Vide Tab. seq. eodem habitu.

AVRELIVS CÆSAR AVGVSTVS, PII FILIVS, CONSVL. Similem inscriptionem habuimus suprà Tab. xxiiii. Imagini patris Antonini ex aversâ parte numismatis, cum effigie adpositam. Est autem iste M. Aurelius Antoninus, ex seriâ tractatione studiorum & sapientiæ, cognomentum *Philosophi* sortitus, cujus Libri xii. extant de vitâ suâ græcè conscripti, interprete Gul. Xylandro. Editum est etiam volumen titulo Horologij Principis, itemque Epistolarum M. Aurelij, à D. Antonio de Guevara, Episcopo Hispano, sed commentitia illa sunt, & nomine tenùs M. Aurelij conficta ab auctore: ut & alij observaverunt.

IUVENTAS. Imago Iuventæ sive Iuventatis propter floridam Aurelij adolescentiam. Est autem dea Iuventutis præses,

ses, pateram sinistrâ tenet, dextrâ nescio quid in catinum sive labrum adstans inspargit. Hanc Græci Heben vocant, & Herculi nuptam fabulantur. Horat. odâ xxx. lib. i. ad Venerem :

*Et parum comis sine te Iuventas,
Mercuriusque.*

VOTA PUBLICA. Simile emblemata tabulâ præcedente in Faustinae numo. Fortè honore nuptiarû ejus vota suscepta, quando Faustina minor cum dote Imperij in manum Marci Aurelij convenit.

HILARITAS. Dea lætitiæ præses, cornucopiæ, & rorum palmæ videtur tenere. Palma in altum adsurgens gloriæ symbolum est; cornu, opulentia. Ex gloriâ & divitiis accedente Iuventutis flore, stabilimentum Hilaritati.

TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL ITERVM.
CLEMENTIA. Clementiæ typus: pateram dea tenet & sinum pandit, velut refugium offerens oppressis. Designat mores Principis benignos, & indolem clementem. De Tribunitiâ potestate, atque de secundo Marci Consulatu Capitolin. Pius Marcum Consulem secum designavit, & Caesaris appellatione (quæ suprà) donavit, &c. Secundùm etiam Consulem designavit cum ipse quartum iniret. Post hæc Faustina Pij filiam duxit uxorem, & susceptâ filiâ, Tribunitiâ potestate donatus est: id est, successor declaratus, & Imperij ex eâ horâ consors.

TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL ITERVM. Pallas galeata, hastaque & clypeo instructa. Minerva autem passim tutelare signum hujus Principis, tamquam sapientiæ decretis

cretis operam navantis & eruditissimi. Vnde & Philosophi titulus illi delatus: quod Stœicam sectam vitâ & sermone omni, seriò semper sit professus.

PIETAS AVGVSTI. Instrumenta sacrificiorum, culter popæ, aspergillum, guttus, lituus, & capeduncula: prout etiam suprà alibi, in Iulio, & aliis. Fuit autem à teneris, si quis alius, gentilitiæ superstitionis cultor observantissimus: quippe, qui (ut ait Capitolinus) octavo suæ ætatis anno ab Hadriano in Saliorum collegium relatus est, & in Saliatu functus est sacerdotio, & præsul & vates fuit, & magister, & nonnullos inauguravit, & exauguravit, nemine præeunte, quod ipse carmina omnia didicisset. Quâ sui in deos cultus fiduciâ, cum Faustina per litteras eum ad vindicandam Cassij & Cassianorum conspirationem excitasset, inter alia hæc rescripsit: *Esto igitur securus, Dii me tueantur, Diis pietas nostra cordi est.* quod refert Vulcatius in vitâ Cassij. Quin & Pius eum adhuc adolescentem inter ceteros attributos honores, *In collegia sacerdotum, iubente Senatu, recepit.* Capitolinus.

TRIBVNITIA POTESTATE SEPTIMVM, CONSVL ITERVM. Simulachrum Virtutis cum parazonio & Victoriolâ, ut suprà Tab. VII. in Nerone. Dextrum brachium cum mamillâ nudum habet, sive ut Amazonem referat, sive potius ut ostendat, veram virtutem aperto Marte & pectore nō involuto ad honorem & victoriam grassari, nec fraudibus aut fallaciis confidere, Leonino animi robore, non Vulpeculæ technis instructam.

CONCORDIA. TRIBVNITIA POTESTATE TERTIVM, CONSVL SECVNDVM. Dea Concordia, quæ togatos duos
sinu

finu vestis complectitur. Marcum scilicet, & L. Annium Verum, designatque illos singulari animorum cōsensu vixisse conjunctos. Spartianus ea de re. *Verus certè cum Marco equale gessit Imperium. Nam ipsi sunt qui primò duo Augusti appellati sunt, & quorum fastis Consularibus sic nomina præscribuntur, ut dicantur non tantum duo Antonini, sed duo Augusti: tantumq; hujus rei & novitas, & dignitas valuit, ut fasti Consulares nonnulli ab his sumerent ordinem Consulum.* Et jure, quia insuetum Orbi exemplum in Imperij communicatione nullam intervenisse æmulationem: contra illud vulgò tritum; *Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt.* Et ut Lucanus ait: *Omnisq; potestas impatiens consortis erit:* quod in Romulo & Remo fratribus apparuit, itemque in Iulio Cæsare & genero ejus Pompeio Magno. Addit Capitolinus de hac concordia: *Post excessum divi Pij à Senatu coactus regimen publicum capere, fratrem sibi participem in Imperio designavit: Cæsaremq; atque Augustum dixit, atque ex eo pariter ceperunt rempub. regere.*

TABULA XXVIII.

*Continet insuper honores Varios MARCO AVRELIO
sub initium Imperij attributos.*

HONOS. Simulachrum honoris togati juvenili formâ: & laurum dextrâ, cornucopiæ sinistrâ ferentis. Valuit hoc Imperatore illud Ciceronis votum;
Cedant arma togæ, concedat laurea lingus.

AVRELIVS CÆSAR, AVGVSTVS, PII FILIVS, TRIBVNITIA POTESTATE TERTIVM, CONSVL ITERVM.
Figura stolata, dextrâ spicas, sinistrâ canistrum frugum tenet.

Fortè Cerceris simulachrum, in testimonium ubertatis anno-
næ. Quâ de re breviter Capitolinus : *De alimentis publicis mul-
ta prudenter egit.* Et iterum : *Italicis civitatibus famus tempore
frumentum ex Urbe donavit, omniq; frumentaria rei consuluit.* Et
paulò post: *Rei frumentaria gnâviter providit.*

TRIBVNITIA POTESTATE VNDECIMVM, CONSVL
ITERVM. Virtutis bellicæ simulachrum cum parazonio &
hastâ, ut suprà aliquoties. Designare potest Marcum virtutis
merito, non fortunæ indulgentiâ provecum, illudque Ho-
ratij in eo locum habuisse :

*Virtus repulsæ nescia sordidæ,
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit aut ponit secureis
Arbitrio popularis auræ.*

AVRELIVS CÆSAR, ANTONINVS, AVGVSTVS, PII
FILIVS, TRIBVNITIA POTESTATE VNDECIMVM, CON-
SVL ITERVM. Figura stolata stans, quæ dextrâ pateram, si-
nistrà lyram tenet, ut volunt. Musarum est una. Fortè Poly-
hymnia. De qua Horat. odâ i. lib. i.

— *nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbyton.*

RELIGIONI AVGVSTI, IMPERATORIS ITERVM,
CONSVLIS TERTIVM. Mercurius caduceum & pateram
tenens, & petasum in capite. Religionem Aurelij designat
erga Mercurium facundiæ præsidem. De caducco, Mercurij
virgâ, Horat.

*Tu pias letis animas reponis
Sedibus, virgâq; levem coërces*

Auræâ

*Auræ turbam, superis deorum
Gratus, & imis.*

Vidè & Tab. XLII. infrà.

CONCORDIÆ AVGVSTORVM, TRIBVNITIA POTESTATE XV. CONSVLE TERTIVM. M. Aurelius, & L. Verus togati dextras jungunt, fidei & concordia designandæ. De concordia eorum etiam suprâ Tab. præcedente dictum.

TRIBVNITIA POTESTATE XIX. IMPERATOR ITERVM, CONSVL TERTIVM. Marcus Imperator stat inter signa militaria, cum paludamento, & hastam tenens. Apparatus est rei bellicæ, sive expeditionis in Parthos. Capitolinus: *Missò L. Vero ad bellum Parthicum, ipse Marcus omnia quæ ad bellum erant necessaria Romæ positis & ordinavit, & disposuit.*

IMPERATOR SEPTIMVM, CONSVL TERTIVM. Tiberis fluvius navim iuxta se habens non rostratam, sed quales hoc flumen ferre solet, aut fortè in memoriam Iani aut Saturni, ad ea loca flumine Tiberi subvecti, aut ejus quod tangit Capitolinus: *Interpellavit (inquit) felicitatem securitatemque Imperatoris prima Tiberis inundatio, quæ sub illis (M. & V.) gravissima fuit: quæ res & multa Urbis ædificia vexavit, & plurimum animalium interemit, & famem gravissimam peperit: quæ omnia mala Marcus & Verus suâ curâ & præsentia temperârunt.*

IMPERATOR SEXTVM, CONSVL TERTIVM. Marcus Imperator dextrâ fulmen, & sinistrâ hastam tenens, coronatur à Victoriâ. Fulmen supremam potestatem designat, ut

fit quasi Iuppiter in terris. Victoriæ monumentum de Armeniis, Parthis, aut Germanis, quia de his alij insuper numi extant simili inscriptione.

IMPERATOR OCTAVVM, CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ. DE GERMANIS. Trophæum de Germanis, sedentibus infrâ viro & fæminâ captivis. Capitolinus in vitâ Marci: *Eo tempore & Catthi Germaniam & Rhetiam irruerant, & contra Carthos Aufidius Victorinus missus est. Sed peculiariter hoc trophæum de victoriâ belli Marcomannici capio, quo de Capitolinus: Dum Parthicum bellum geritur, natum est Marcomannicum, quod diu eorum qui aderant, arte suspensum est, ut finito jam Orientali bello, Marcomannicum agi posset. Et paucis pòst verbis: Fratre pòst quinquennium reverso, in Senatu egit Marcus, ambos necessarios dicens bello Germanico Imperatores. Tantus autem terror belli Marcomannici fuit, ut undique sacerdotes Antoninus acciderit, peregrinos ritus impleverit, Urbem lustraverit, celebraverit & Lectisternia Romano ritu per septem dies. Et paulò pòst: Contra Germanos res feliciter gessit. Specialiter ipse bellum Marcomannicum, sed quantum nullâ umquam memoriâ fuit, tum virtute, tum felicitate transegit. De nomine Patris patriæ, idem: Patris patriæ nomen delatum fratre absente in ejusdem præsentiam distulit. Et paulò pòst: Pòsteâquam autem à Syriâ Victor frater rediit, Patris patriæ nomen ambobus decretum est, quum se Marcus, absente Vero, erga omnes Senatores, atque homines modestissimè gessisset.*

TABVLA XXIX.

*Prosequitur gesta & honores M. AVRELII
ANTONINI.*

IMPERATOR MARCVS ANTONINVS, AVGVSTVS.
Antonini cognomen ab Antonino Pio adoptatus accepit.
Marci prænomen quando cum L. Vero Imperium administrare æquo jure cœpit: antea designatus superioribus numis solo titulo *Aurelij*.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE XVIII. IMPERATOR ITERVM, CONSVL TERTIVM. ARMENIA. Sedet Armenia lugens arcu deposito, & ponè adstat trophæum fixum de spoliis Armeniorum. Capitolin. *Gesta sunt res in Armeniâ prosperè, per Statium Priscum, Artaxatis captis: delatumque Armeniaci nomen utrique Principum, quod Marcus per verecundiam primò recusavit, postea tamen recepit.*

SALVTI AVGVSTORVM. TRIBVNITIA POTESTATE DECIMVNSEPTIMVM. Salutis simulachrum Æsculapio in formâ serpentis sacra faciētis pro salute Augustorum. De quo emblemate suprà dictum ad Tabulam XXIII.

TRIBVNITIA POTESTATE XVIII. CONSVL TERTIVM. Imperator in quadrigâ triumphali, sceptrum tenens cum aquilâ, ut suprà aliàs. Capitolinus: *Posteaquam à Syriâ victor frater rediit, corona civica oblata est ambobus, petiitque Lucius ut secum Marcus triumpharet.* Sunt autem utriusque triumpho cusi separatim numi, hac eâdem formâ.

ANTONINVS AVGVSTVS, ARMENIACVS. De titulo Armeniaci à Senatu delato dictum suprà hac Tabulâ.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIÆ POTESTATIS XVIII. IMPERATOR ITERVM, CONSVL TERTIVM. Victoria alata clypeum votivum super arbore palmæ fixum tenet, in quo inscriptum VICTORIÆ AVGVSTI. De Armeniâ esse videtur, ex titulo vultus ex adverso positi. Sed & alius numus extat ab Abr. Ortelio productus in Parergo Tab. Germaniæ hac formâ, sed clypeo illo votivo super abietis trunco recumbente, cum litteris in clypeo: VIC. GER. id est, *Victoria Germanica*, sive *Victus Germanis*. Est autem abies salibus Germaniæ frequentissima, quò fortè & hic numus refertur: etsi in numo Ortelij inscriptum TR. P. XXV. ET IMP. VI. COS. III. Tangit hoc breviter Capitolinus hisce verbis: *Contra Germanos res feliciter gessit*. Et de bello Marcomannico, quod suprà citavimus.

IMPERATOR OCTAVVM, CONSVL III. PATER PATRIÆ, DE SARMATIS. Arma sunt & spolia Sarmatarum. Capitolin. in vitâ: *Triennio bellum cum Marcomannus, Hermunduris, Sarmatis, Quadis etiam gessit: Et si anno uno superfuisset Provincias ex his fecisset*.

PONT. MAX. TRIBVNIT. POT. XX. IMPERATOR III. CONSVL III. Simulachrum Felicitatis, cornucopiam & caduceum tenentis, & globum pede prementis. Caduceus concordiam signat: copia, ex concordia natam, orbe subacto, hanc Imperij Romani populiq̃ue publicam felicitatem: Reverendissimus Antonius Augustinus per caduceum bona celestia

lestia intelligit; per cornucopiæ, bona temporalia, Dialogo secundo, ubi etiam de caduceo Mercurij plura adfert.

PRIMI DECENNALES, CONSVLE TERTIVM. Hæc est corona illa civica, quæ illi delata est à Senatu, ut suprà hac Tabulâ ludis primis Decennalibus, qui redditus videntur ex votis publicè susceptis, ob salutem Principum, & reipublicæ feliciter continuatam.

M. ANTONINVS AVGVSTVS, ARMENIACVS, PARTHICVS, MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE XX. IMPERATOR QVARTVM, CONSVL TERTIVM. Alia forma Victoriæ stantis juxta truncum seu arborem palmæ, & palmæ ramum tenentis, cum clypeo votivo, in quo hæc verba: VICTIS PARTHIS. Incidit actus à Marco Aurelio & L. Vero triumphus hujus victoriæ in annum V. C. D. CCCC. XVIII. Servilio Pudente II. & Pollione Consulibus, Parthico bello post quinquennium absoluto, tot enim annis durasse hoc bellum auctor est Capitolinus in Marco. Estque sextus ordine de Parthis actus triumphus, teste Eusebio in Chronico.

TABVLA XXX.

Continet numismata in honorem FAVSTINÆ, ANTONINI PII, & FAVSTINÆ majoris filia, quæ MARCI uxor fuit, cusa.

FAVSTINA AVGVSTA, PII AVGVSTI FILIA. Effigies Faustinae, ut formâ conspicuæ ita moribus degeneris, cujus vitia ita maritus tulit, ut ea nec curiosius investi-

investigaret, nec puniret. Caput habet baccato velut diademate, seu lineâ ex margaritis concinnatâ cinctum, quod antè non usitatum. Capilli in gradus contorti formæ & venustatis lenocinium ostentant.

VENVS. Faustina Veneris habitu: quod inde colligo quia vestita est, nec vel pectore tenus (quod Veneris proprium) nuda, pomum aureum dextrâ gerens, sinistrâ gubernaculum habet & delphinem, an fortè quòd Venus mari orta per hæc marina symbola designetur; seu quòd Delphinus, animal φιλάινδρων temoni illigatus, amorem designet gubernacula rerum tenere: seu quòd consilia amatoria prudenter directâ celeritate gaudeant, morâ lentescant. Memini Romæ adjuncto delphini hoc scemate Venerem è marmore sculptam observâsse, sed nudam.

IVNONI LVCINÆ. Iuno hastata & divarum instar velata, ut Imperator Iovi comparatur, ita conjux ejus Iunoni reginæ, & Lucinæ, quia sæpiùs mater, & partus experta verum illum usurpare potuit; Parturientum

Non ignara mali, miseris succurrere disco.

CONCORDIA. Symbolum concordix coniugalis inter Marcum & uxorem, quando ei impudicitix famâ laboranti Marcus non minus se facilem & indulgentem præbuerit. Sinum stolæ suæ expandit, & cornu abundantix præfert, quod ubi concordia sit, ibidem & felicitas, azylum, atque ubertas.

VENVS. Alia Veneris forma cum pomo & hastâ purâ, seu Faustina dæx habitu.

VENERI GENITRICI. Venus infantem fasciis illigatum tenens, Faustinae venustatem & fecunditatem designat.

FECUNDITATI AVGVSTÆ. Imago Fecunditatis sive ipsius Faustinae, multiplici utriusque sexus prole cinctæ. De eâ Herodianus refert eam mares duos genuisse, Commodum & Verissimum, & quatuor filias. Tangit idem Capitolinus: *Enisa est Fabia ut Faustina mortuâ in M. Antonini matrimonium coiret, sed ille concubinam sibi adscivit, Procuratoris sui filiam, ne tot liberis superduceret novercam.* Suscepit autem Marcus ex Faustina filios tres: Commodum, qui imperavit, Antoninum geminum, qui eodem cum Commодо partu natus, quadrimus periit, & Verum, qui obiit anno septimo, quem Verissimum Herodianus vocat, qui gemellum Commodi ignorasse videtur.

IVNONI LVCINÆ. Iuno liberos tollens & parturientium præses. Hoc numo expressior videtur vultus, & filum corporis Faustinae.

SALVTI AVGVSTÆ. Salus sedens cum paterâ & serpente Æsculapij, aræ circumvoluto. *Augustam* dictam puto (ut & supra fortunam) quod privatim sic ab Augustâ, sive in lario expressa haberetur, aut coleretur : sive quod ipsa Faustina Augusta, Salus publicæ rei haberetur.

TABVLA XXXI.

Adbuc FAVSTINÆ honores.

MATRI CASTRORVM. Sedet Faustina hastam puram sinistrâ, aviculam, corollam portantem, pomoque insidentem dextrâ tenens. Videtur autem esse habitus Veneris ob pomum & hastam, & columbam, quo filo corporis suprà expressa est, signis ante pedes defixis: sive aviculam pro phænice sumere placet, eo quod ipsa in hoc officio maritum in castris sequendi singularitatem præferat, seu magis pro cornice in testimonium concordia. Titulus iste ei tributus, quando virum ad bellum proficiscentem secuta est, & castris interfuit non tantum hybernis, sed & æstivis. Capitolin. *DIVAM etiam Faustinam Marcus à Senatu appellatam gratulatus est, quam secum in æstivis habuerat, ut MATREM CASTRORVM appellaret* Eundem titulum usurpavit Victoria, quæ à Trebellio Pollione inter triginta tyrannos enumeratur, mulier generosi animi, & virilibus curis à faminarum vitiis exsoluta.

MATRI MAGNÆ. Faustina habitu deæ Cybeles matris deum, turrata sedet cymbalum tenens, & leonibus suis stipata: ut suprà et si paullo alio scemate, matris statua producta est Circensibus, Tab. xxvi.

VENERI VICTRICI. Faustina scemate Veneris Marti abblandientis, meritò victricis, cui Mars ipse victor & hostium domitor per pellaciam succumbit. Indicat mariti Aurelij in eam indulgentiam suprà relatam, quamvis ille non

le non Martialis, etsi & virum & ducem se bello Germanico ostenderit.

AVGVSTI PII FILIA. Faustina habitu Dianæ stolatæ arcu & sagittâ instructa.

CONCORDIA. Seu columba est, blandiri & concordiam conjugalem, etsi non semper fidem, servare nata avis: sive potius cornix symbolum apud veteres concordiae, cujus cum cōpare incontaminatam servari fidem tradunt: ut docet Ælianus, & Angelus Politianus in Miscellaneis.

FAVSTINA AVGVSTA, AVGVSTI PII FILIA. Variis semper capillorum cincinnis formæ suæ gratiam ostētat, quia singulis numis diverso cultu expressa: quod autem se *Augusti filiam* inscribit: innuit non se titulum dignitatis tam accepisse à marito quàm illi per matrimonium conciliâsse, & contulisse.

VENVS. Eadem figura, quæ suprà Tab. præcedenti.

CONSECRATIO. Symbola sunt Faustinae in divas relata. Sella cum velo, seu lectulus: sive potius pulvinar decorum, haesta pura, & pavo. Capitolinus in Marco: *Faustinâ subito morbo in radicibus montis Tauri exanimatâ, petiit à Senatu ut honores ei eademque decerneret, laudatâ eâdem, cum tamen impudicitiae famâ graviter laborâisset, quæ Antoninus vel nescivit, vel dissimularit.* Notate autem magnam cœcitatem in homine, qui Stoicam Philosophiam profiteretur & gentiliū decorum cultum insano studio promoveret, tantæque prudētiæ & virtutis Imperator esset: impudicam uxorem, adulteram & proterviâ morum

insolentem habuit, habuisse se scivit, & cùm repudiare vellet, ideo retinuit, quod diceret : *Si repudiamus uxorem, reddamus & dotem*. Dos autem erat Imperium illo conjugio partum : eam mortuam compositâ laudatione prosequitur, ei petit divinos honores, impetrat, decernit : quamque flagitiis infamem, tegendæ tamen ignominie suæ, toleraverat vivam, mortuam pro deâ colit, colendam decernit : cor & pectus Philosophi !

DIVÆ FAUSTINÆ PIÆ. Faustina habitu divæ velato capite.

CONSECRATIO. Eadem pavoni insidens velato capite, & hastam puram gerens ad cælos inferri videtur. Idem fere suprà expressum in Faustina majore.

TABULA XXXII.

Sequuntur L. AVRELII VERI numismata.

IMPERATOR CÆSAR LUCIUS VERVS AVGVSTVS. Effigies est L. Veri, qui à Marco Aurelio particeps Imperij factus simul cum illo præfuit, dictus à Capitolino L. Cæcilius Ælius Commodus Verus Antoninus, de quo idem Capitolinus : *Defuncto Pio Marcus in eum omnia contulit, Principatu etiam Imperatoriæ potestatis indulto, sibi que consortem fecit, cum illi soli Senatus detulisset Imperium. Dato igitur Imperio, & indultâ Tribunitiâ potestate, Proconsulatus etiam honore delato, Verum vocari præcepit, suum in eum transferens nomen, cùm antea Commodus vocaretur.*

SALVTI AVGVSTORVM. TRIBVNITIA POTESTATE TERTIVM, CONSVL II. Dea Salus stat sacrificantis habitu pro salute Principum. Quod puto referri ad eum annũ, quando simul Consules fuerunt Marcus Aurelius III. Verus II. Serpens autem ille aram spiris suis involvens, propitium est numen Æsculapij.

Sequenti numo Verus manum porrigit Romæ sedenti super spoliis, sine inscriptione. Seu fidem reipub. datam intelligimus, seu mutuam ad Romanorum præsidium opem, operamque.

IMPERATOR CÆSAR L. AVRELIVS VERVS, AVGVSTVS. Aurelij nomen à patre adoptivo Marco sumptum; Augusti ex participatione Imperij, de quâ dictum suprâ.

CONCORDIÆ AVGVSTORVM, CONSVLE II. Marcus & Verus togati dextras jungunt in symbolum concordiæ. Capitolin. de secundo Consulatu Veri: *Post questuram statim Consul factus, cum Sextilio Laterano: interjectis annis cum Marco fratre iterum factus est Consul.*

PROFECTIO AVGVSTI. TRIBVNITIA POTESTATE ITERVM, CONSVLIS II. Sedet Verus equo, armatus lorica & hastâ. Profectio hæc, fuit expeditio ad bellum Parthicum, quod Vero in Antiochenâ civitate luxui & delitiis sedante, & Laodiceæ hiemem, æstatem apud Daphnem agente, Duces Statius Priscus & Avidius Cassius, ac Martius Verus quadriennio confecerunt: ita ut Babyloniam & Mediam pervenerint, & Armeniam vindicârint: unde Vero partum nomen *Armeniaci, Parthici, Medici*, notant historici.

L. VERVS AVGVSTVS, ARMENIACVS, TRIBVNITIA POTESTATE QVARTVM, IMPERATOR ITERVM, CONSVL ITERVM. Titulus Armeniaci illi à Senatu delatus. Symbolum Victoriæ Veri, & hostem pilleatum, seu tiarâ Armeniacâ tectum, in terrâ prostratum jaculo impetentis.

TRIBVNITIA POTESTATE QVINTVM, IMP. II. Sedet captiva Armenia, ut suprâ in Marco Tab. xxix. Communicatæ victoriæ numus communis est.

TRIB. POT. IIIII. IMPERATOR II. CONSVL II. REX ARMENIIS DATVS. Sedet Verus pro tribunali adstantibus duobus, & regem Armenium diademate coronât. Capitolinus : *Confecto sanè bello, regna regibus, Provincias verò Comitibus suis regendas dedit. Romam inde ad triumphum rediit, in vitus, quòd Syriam quasi regnum suum relinqueret.*

VICTORIA AVGVSTI, TRIBVNITIA POTESTATE SEXTVM, CONSVLIS II. Victoria pilleata advolans, & diadema gemmatum ferens, sive sertum lemniscatum ad Veri caput condecorandum, quod proprium hæcenus laureæ coronæ decus non ambiverat, ut numi ostendunt.

TABVLA XXXIII.

LVCILLA VERI uxor, & COMMODVS
ANTONINI F.

LVCILLA AVGVSTA, ANTONINI AVGVSTI FILIA.
Lucillæ Marci ex Faustina filia, quam Vero in matrimonio

nium dedit. De quâ sic Capitolin. *Verus ab Hadriano, Marco Aurelio datus est adoptandus, cum ille sibi Pinum filium, Marcum nepotem esse voluisset, posteritati satis providens, & eâ quidem lege, ut filiam Pij Verus acciperet, quæ data est Marco idcirco, quia hic adhuc impar videbatur etate. Duxit autem uxorem Marci filiam Lucillam. Quomodo autem arrepta fuerit à dæmone hæc Lucilla antequam Lucio traderetur, & ab Episcopo Hierapolitano ad preces M. Aurelij liberata; leges apud Card. Baronium Tomo Annalium III. Anno CHRISTI C. LXIII.*

PUDICITIA. Dea verecundiæ & castimoniæ præses, velovultum obtegit, designat Lucillæ castitatem, quantumvis ipsâ matre nihilo continentior fuisse perhibeatur.

PIETAS. Sedet Dea Pietas velato capite ex acerrâ tus capiens, atque in flammam aræ appositæ infundens: quæ verbenis aut sertis cincta videtur. Dilaudare videtur Lucillæ pietatem, patris & avi sui æmulam.

CONCORDIA. Dea sedens pateram tenet, sinistrâ statuæ spei innititur, quæ stolæ suæ syrma elevat, ante se positum habens cornucopiæ, ferè ut suprâ Tab. xxx.

PIETAS. Adstat aræ dea, seu Lucilla habitu ejus, & ex acerrâ tus digitis depromptum in ignem mittit. Hic est ille actus quem Gentiles tantis tormentis à Christianis exprimere satagebant, vnde qui cesserunt suppliciis *mittentes*, id est tus in foculum honori deorum imponentes dicebantur.

VOTA PUBLICA. Corona laurea votis publicis dedicata, ob salutem Principum; sive ipsius Lucillæ, sive
corona

corona utriq̃ue Augustorum à Senatu delata. De quâ suprâ in Marco.

COMMODO CÆSARI, AVGVSTI FILIO, GERMANICO. Imago L. Ælij Aurelij Commodi vivente patre imberbis. *Germanicus* dictus ob expeditionem cum patre in Germanos susceptam & Marcomannos.

PRINCIPI IVVENTVTIS. Is titulus Imperatorum liberis tribui antè jam tunc solitus. Stat autem Commodus cum hastâ & lauri ramo, & post cum trophæum positum. Lamprid. in vitâ ejus: *Coöptatus inter tres solos* (seu *troffulos*, ut clarissimæ mem. Iustus Lipsius emendat, in Electis) *Principes Iuventutis*, cum togam sumpsit adhuc in prætextâ puerili congiarium dedit, atque ipse in Basilicâ Trajani præfedit. Profectus autem in Germaniam cum patre XIII. kalend. Ælias, ut postea nominavit, togam virilem accepit, cum patre appellatus Imperator, quinto kalend. Exuperatorias, Pollione iterum & Apro Consulibus, &c.

HERCVLI ROMANO CONDITORI, CONSVLI VII. PATRI PATRIÆ. Commodus Herculis habitu juvenco jungit. Romani, teste Varrone, locum, quem coloniæ sive oppido condendo designabant, aratri sulco ducto circumscribebant, quod à tauro & vaccâ trahebatur. *Oppida*, inquit, *condebant in Latio multa Hetrusco ritu, id est, junctis bobus, tauro scilicet & vaccâ interiore, aratro circumagebant sulcum. Hoc faciebant religionis causâ die auspicato, ut fossâ & muro essent munita. Terram unde exsculperant fossam vocabant, & introrsum rejectam, murum. Postea quod siebat orbis, Vrbs.* Virg. v. Æncid.

Interea Æneas urbem designat aratro.

Plu.

Plutarch. de Romulo Romæ conditore, ad quod hîc respicit Commodus: *Deinde in figuram orbis circumscripsit urbem. Ipse autem Princeps condenda novæ urbis aratro vomere aëo præfixo, junctisq; sexu dispare bobus, eos agens, fixis terminis profundum circumdabat sulcum.* Dio in vitâ ejus: *Multa cognomina sibi sumpsit Commodus, sed præsertim Hercules: Romamq; immortalem, fortunatam, Coloniam orbis terrarum appellavit. Volebat enim omnino Urbem suam esse coloniam. Ad hac ei statua aurea mille librarum cum tauro & vaccâ facta est. Quæ fortè hoc numismate designatur, quod mihi verisimile est.*

COMMODY ANTONINVS AVGVSTVS. Laurecata ejus effigies.

TRIBVNITIA POTESTATE VII. IMPERATOR QVARTVM, CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ, LIBERALITAS QVINTA. Commodus congiarium populo præbens. Lampridius: *Congiarium dedit populo, singulus denarios septingentos vicenos quinos, circa alios omnes parcissimus fuit, quòd luxuriæ sumptibus ararium minuerat.*

TABVLA XXXIIII.

Continet effigies eorum, qui, occiso COMMODO, Variis Orbis partibus Imperium affectaverunt. Nam uno eodemq; tempore post PERTINACEM, (qui authore Albino interemptus est) IULIANVS à Senatu & Pretorianis Romæ, SEPTIMIVS SEVERVS in Illyrico, PESCENNIVS NIGER in Oriente, CLAVDIVS ALBINVS in Galliâ, Imperatores appellati fuerunt.

IMPERATOR CÆSAR CAIVS PESCENNIVS NIGERIVS AVGVSTVS. Effigies Pescennij Nigerij sive Nigri, qui formâ traditur fuisse decorus, oris verecundi, ac semper rubidi, cervice adeo nigrâ, ut ab eâ Nigri cognomen accepisse tradatur. Ælius Spartianus de eo: *Imperium adfectavit, veniente ad Orientem Severo, Græciam, Thraciam, & Macedoniam, interfectis multis illustribus viris, tenens, ad participatum Imperij Severum vocavit: à quo, causâ eorum quos occiderat cum Æmiliano hostis est appellatus. Deinde à Ducibus Severi per Æmilianum pugnans victus est, iterumq; pugnavit & victus est, vulneratusq; ad Severum deductus statim mortuus apud Cyzicum, caputq; ejus pilo circumlatum.*

BONÆ SPEI. Spei simulachrum, ut suprâ aliàs, herbam porrigit. Designat Rempub. sub Commodò afflictam hoc Duce in meliorem spem excitari, sed spei defuit successus.

IMPERATOR CÆSAR PVBLIVS HELVIVS PERTINAX, AVGVSTVS. Iste post occisum Commodum à Prætorianis & Læto Præfecto eorum, Imperator factus; vir bonus & Imperatoriâ staturâ, ingenio & corpore valens, senex & usum rerum habens, cum multa simul corrigere occiperet, quæ fiebant sine ordine & modo, brevi post tempore ab iisdem qui cum creaverant, occisus est in Palatio, conscio Didio Iuliano.

PROVIDENTIA DEORVM, CONSVL ITERVM. Adstat Providentia cælitus Orbis Imperium demissum velut acceptans. Alij numi stellam habent positam, loco, quo hîc Orbis. Designat, deorum decreto Imperium sibi delatum.

IMPERATOR CÆSAR DIDIVS IULIANVS AVGVSTVS. Iste senex & moribus vitiosis Imperium à militibus nundinatus, fidem iis non servavit: quare contemptus, & militibus atque populo odiosus factus, atque à Senatu Imperio ei abrogato, per gregarium militem, ex iis qui ad eum occidendum missi erant, miserè trucidatus est, Imperij sui mense secundo.

RECTOR ORBIS. Iuliani imago togati & Orbem dextrâ tenentis, quod signum, Imperij Romani sibi crediti super orbem terrarum se curam pacis artibus auspicaturum: sive quòd Romæ Imperium adeptus, ubi & Imperatoris habitus, toga.

MANLIA SCANTILLA AVGVSTA. Iulianus, ut ait Lampridius, à Prætorianis Imperator factus, habitâ concione militari, vespere in Senatum venit, totumq; se Senatui permisit: factog; S. C. Imperator est designatus, & tribunitiam potestatem, Ius proconsulare, in Patricias familias relatus emeruit. Vxor ejus Manlia Scantilla, & filia ejus Didia Clara, AVGVSTÆ sunt appellata. Ipso post interfecto, corpus à Severo uxori Manliæ ad sepulturam est redditum, & in proavi monumento collocatum.

IUNO REGINA. Sive deà Iuno, sive Manlia habitu divæ cum hastâ purâ, paterâ & pavone, ut suprà aliàs.

IMPERATOR CÆSAR, DECIMVS CLODIVS SEPTIMIVS ALBINVS, AVGVSTVS. Iste ex nobilitate Romanâ fuit, staturâ præcerus, capillo renodi, & crispo, fronte latâ. *Albinus dictus*, ut ait Capitolinus, quòd exceptus utero, contra consuetudinem puerorum, qui nascuntur, esset candidissimus. Fuit à Severo in fratrem electus, & consortem Imperij, sed fraudu-

lentior postea à Senatu hostis judicatus, & contra Severum aduerso prælio pugnans fugit, & seipsum percussit, aut à seruo suo percussus semivivus ad Severum deductus obiit.

SÆCVLO FECVNDQ, CONSVL ITERVM. Telluris fortè imago, seu genij terræ præsidis, capite turrato, spicas cum caduceo gerit, & sive anchoram, sive tridentem inversum in formam litteræ T. Alij expriment hîc Mercurium, & radiatum ei verticem appingunt. Anchora stabilitatem terræ designat, suo pondere fixam ac solidam. Ovid.

Stat vi terra sua. —

Caduceus concordiam & pacem, spicæ ubertatem denotare videntur.

SEVERVS PIVS AVGVSTVS. Effigies Lucij Septimij Severi, qui Afer natione post Albinum Nigerium, & Pertinacem devictos, Imperium obtinuit, *decorus vultu, corpore ingens, promissâ barbâ, crispo canoq, capite, vultu reverendus*: ut à Spartiano describitur.

VICTORIÆ BRITANNICÆ. Victoria gradiens cum trophæo, & captivum puerum trahens. Spartianus: *Britanniam, quod maximum ejus Imperij decus, muro per transversam insulam ducto, utrumq, ad finem Oceani muniivit: unde etiam Britannici nomen accepit.*

TABVLA XXXV.

*Adhuc SEVERI, & GETÆ ejus filij
Numismata,*

FVNDATOR PACIS. Severus velato capite togatus, ut sacris operaturus, & pacator Orbis olivæ ramum gestans sive lauri, pace toto Imperij limite post devictos adversarios stabilitâ. Referri etiam potest ad illud quod Spartianus notat hisce verbis: *Post murum apud Vallum missum in Britannîâ, quum ad proximam mansionem rediret, non solum victor, sed etiam in æternum PACE FVNDATA, voluens animo quid omni sibi occurreret, athiops quidam è numero militari clara inter scurras fama, & celebratorum semper jocorum, cum coronâ è cupressu factâ eidem occurrit: quem cum ille iratus removeri ab oculis præcepisset, & coloris ejus tactus omine & coronæ; dixisse ille dicitur joci causâ, TOTVM FVISTI, TOTVM VICISTI, IAM DEVS ESTO VICTOR: id est, morere & inter divos ascribere.*

SEVERVS AVGVSTVS, PARTHICVS, MAXIMVS. Spartianus: *Circa Arabiam plura gessit, Parthis etiam in ditionem redactis, necnon etiam Adiabenis, qui quidem omnes cum Pescennio senserant, atque ob hoc reversus triumpho delato appellatus est Arabicus, Adiabenicus, Parthicus.*

RESTITVTOR VRBIS. Sacrificat Severus hastatus & coronatus, cum thorace & paludamento. Spartianus: *Opera publica præcipua ejus extant Septizonium & therma Severiana, quia præcipua dicit, colligitur etiam ignobilioribus restaurationum operibus, Urbem ornâsse.*

AFRICA. Persona Africæ cum proboscide elephantis, ut suprâ. Spicas sinu expanso ostentat, astante vel leone vel cercopitheco, quos vulgò bavianos vocant. Spartianus: *Ad Africam legiones misit, ne per Libyam & Ægyptum Niger Africam occuparet, ac populum Romanum penuriâ rei frumentariæ perurgeret.* Africa quondam horreum Romanum, ob frugum copiam.

ÆQUITATI AVGVSTORVM. Æquitatis sive Themidis typus, quæ dextrâ libram, sinistrâ præfert cornucopiæ, signâs Iustitiâ florere regna, & æquitatem abundantiam & ubertatem stabiliri. Sub *Augustorum* nomine liberos Severi complectitur, vel saltem primogenitum Bassianum Caracallam, & patrem Severum.

LVCIVS SEPTIMIVS SEVERVS, AVGVSTVS, IMPERATOR XI. PARTHICVS MAX. & iterum. SEVERVS PIVS AVGVSTVS, PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA POTESTATE NONVM.

ÆTERNITATI IMPERII. Effigies duorum filiorum ejus, Caracallæ scilicet & Getæ. Puto eò referendum quod Spartianus ait: *Severum modestissimè, cum moreretur, letatum, quòd duos Antoninos pari imperio Reipub. relinqueret.* Æstimata est perpetuanda Imperio successio: sed spes patrem eximiè fefellit, occiso à fratre Getâ, & post ipso Caracallâ dolis Opilij Macrini.

IVLIA PIA FELIX AVGVSTA. Spartian. de hac secundâ uxore Severi sic ait: *Vxore Martiâ amissâ, cum aliam vellet ducere, genituras sponsarum requirebat, ipse quoque Matheos peritissimus; & cum audisset esse in Syriâ quamdam, quæ id genituræ habebat*

habebat ut Regi jungeretur; eandem uxorem petijt, Iuliam scilicet, & accepit interventu amicorum, ex quâ statim pater factus est. Hanc ipsam famosam adulteriis tenuit, etiam conjurationis consciam. Hæc illa, cujus illud infame responsum notatur, privigno Caracallæ datum: *Licet, si libet, an nescis Imperatorem te leges dare, non accipere?*

LVNA LVCIFERA. Iulia habitu Dianæ aurigantis. Imitatur illud Horatij:

— micat inter omnes

Iuliæ fidus, Velut inter ignes

Luna minores.

Comparatio illi cum prioribus Imperatricibus communis, suprà Tab. xxvi.

PVBLIVS SEPTIMIVS GETA CÆSAR. Spartianus: *Cum Ctesiphontem civitatem, pulso rege Parthorum, cepisset Severus, ac plurimos hostium interemisset, ac Parthicum nomen meruisset, ob hoc etiam filium ejus Bassianum, qui Cæsar appellatus jam fuerat, annum decimumtertium agentem, participem Imperij dixerunt milites, Getam quoque minorem filium Cæsarem dixerunt.*

NOBILITAS. Typus Nobilitatis, quæ paludamento insignis hastam fert & statuam, velut stemma Majorum & profapiæ. Laudat Getam ut bene natum, & à suis non degenerantem.

TABVLA XXXVI.

CARACALLI, PLAVTILLÆ,
& MACRINI.

INDVLGENTIA AVGVSTORVM IN CARTHAGI-
NIENSES. Simulachrum est Iunonis Tyriæ à leone sur-
sum evectæ, quali formâ à Carthaginienſibus colebatur,
quam deam cæleſtem vocabant, aliisq̃ue variis nominibus
cultam legimus. Dextrâ fulmen tenet, ſiniſtrâ haſtam pu-
ram. Apulcius Mileſiarum vi. ad Iunonem: *Sive celfæ Car-*
thaginis, quæ te virginem vecturâ leonis cælo commeantem percolit:
Ponitur autem dea, in cujus tutelâ civitas erat, pro ipſa civi-
tate, vel pro Symbolo civitatis. Numus iſte patris Severi ef-
figie etiam extat, & in ejus atque filij honorem cuſus, & ideo
AVGG. ponitur in utroque numo, id eſt, duorum, patris nem-
pe Severi, & majoris filij hujus Baſſiani Caracallæ. Spartianus:
Tripolum, unde oriundus erat, contuſis bellicoſiſſimis gentibus, ſecuriſ-
ſimam reddidit, ac pacem diuturnam, oleum gratuitum, & fœcun-
diſſimum agrum donavit. Itidem Carthaginienſibus complura indul-
ſit. Propter quæ beneficia aliaq̃ue in Africanos collata, ab
Afris, ut ait Spartianus, *ut Deus habitus fuit.* De hac deâ cæ-
leſti vide diffuſè Abr. Ortelij Theatrum in Parergo Tab.
xxxii. Africæ, & Card. Baron. Annal. Eccleſ. Tomo II.
& v.

ANTONINVS PIVS, AVGVSTVS, PONTIFEX, TRI-
BVNITIA POTESTATE SEPTIMVM. Effigies Baſſiani Ca-
racalli juvenili ætate laureata, quando patris expeditionibus
interfuit, jam Imperij conſors. Cognomentum Caracalli, ſeu
Cara-

Caracallæ fortitus est, à veste Caracallâ dictâ, quæ ad talos usque demittebatur, qualis generis populo donavit.

VICTORIA PARTHICA MAXIMA. Victoria gradiens cum coronâ & palmâ. De hac victoriâ Spartianus in vitâ: *Dehinc per Cadusios fines & Babylonios ingressus, tumultuariè cum Parthorum Satrapis manum contulit, ferus etiam bestis in hostes immisiss. Datissq; ad Senatum, quasi post victoriam litteris, PARTHICVS appellatus est. Nam GERMANICI nomen patre vivo fuerat consecutus.*

MINERVA VICTRIX. Minerva hastata & victoriam dextrâ prætendens, ponè adstante trophæo. Sive quòd Minervæ & prudentiæ victoriam partam adscribat; sive quòd fortè in prælio tessera fuerit, MINERVA VICTRIX. Egregij scilicet Principis tutelaris dea Pallas. Sed hoc moris scelertis, ut fictis rerum se commendent, quia vino, ut aiunt, minus vendibili, maximè opus suspensâ hederâ.

ANTONINVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Alia effigies Caracallæ barbati. De Antonini nomine Spartianus in vitâ Severi: *Post oppressam Albinianam factionem Casarem Bassianum filium suum ANTONINVM à Senatu appellari fecit, decretis Imperatoris insignibus. Idem de appellatione Augusti. Cum Severus pedibus eger bellum moraretur, idq; milites anxie ferrent, ejusque filium Bassianum, qui unâ erat AVGVSTVM fecissent, tolli se, atque in tribunal ferri iussit, &c.*

VICTORIA GERMANICA. Victoriæ simulachrum gradientis cum trophæo & coronâ. Hujus victoriæ cum patre particeps fuit, cum Severus exercitui Germanico præesset.

ANTONINVS PIVS, AVGVSTVS, GERMANICVS. De Germanici titulo Spartianus in vitâ ejus. *Quum Germanos subegisset GERMANICVM se appellavit, vel joco, vel serio, ut erat stultus & demens, asserens si Lucanos vicisset, Lucanicum se appellandum.* Consuluerant amici, ut ab eo cognomine se abstineret, quod propter germanum fratrem Getam à se occisum, in dubium sensum posset torqueri, & in contumeliam ejus redundare: sed ille gloriolæ vanitate ductus non refugit cognomen ἀμφίβολον amplecti, & quod illi parricidium exprobraret. Ut neque Πῆ cognomen, quod æquè ἀπροσδιόνυσον, homini impietate & crudelitate famosissimo, qui occiso Getâ germano fratre, occidit insuper viginti millia hominum, quasi de Getæ familiaribus, tum militum, tum virorum ac mulierum in Palatio commorantium, & præterea de Senatu multos, & alios ex plebe plurimos, teste Dionè.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL QVARTVM, PATER PATRIÆ. Imago Iovis cum fulmine & hastâ purâ. Designat ipsum in terris summo Imperio fungentem, ut alterum Iovem. Hoc autem anno occisus fuit in itinere prope Edessam. Vide similem suprà Iovem, Tab. XXI.

PLAVTILLÆ AVGVSTÆ. Effigies uxoris Caracallæ. Fuit hæc Plautiani filia, quam primùm in Siciliam relegavit, deinde interemit.

PROPAGO IMPERII. Imperator togatus & Plautilla nudato pectore dextras jungunt, illâ ei in manum conveniente. Connubij symbolum est cum omni liberorum Imperio propagandorum, sed, ut eventus docuit, inani: quando unicam

cam ex eâ filiolum pater susceptam unâ cum matre relegaverit, & ærumnis confici sit passus.

IMPERATOR CÆSAR MARCVS OPELIVS SEVERVS MACRINVS AVGVSTVS. Hic ex Præfecto Prætorio, quarto post interfectum Caracallam die à militibus Imperator creatus est, natione Maurus, sed æquitate & probitate cõmendatus. Imperium adsecutus, nunc *Severum*, nunc *Antoninum* se dici voluit. Historici Opilium vocant, numi Opeliũ. Spartianus: *Invasit præter ea nomen SEVERI, quum illius nullâ cognatione tangeretur. Vnde locus extitit: Sic Macrinus est Severus, quomodo Diadumenus Antoninus.*

PROVIDENTIA DEORVM. Dēa Providentia, quâ suprà aliàs formâ designata. Omen felix, non sine numine divum Imperium se auspiciari indicantis. Sceptro non tangit orbem, ne vim adferre rebus videatur, sed tantum supernè designat.

TABVLA XXXVII.

DIADVMENIANI & HELIOGABALI

continet imagines.

PIETAS AVGVSTI. Lituus, culter victimarij, guttus, capeduncula, & aspergillum. Instrumenta sacrorum, ut suprà aliquoties. De quibus vide Gulielm. du Choul lib. de religione veterum Romanorum. Iam tum sacerdotiis ornatus puer spem sui felicem ostentabat, sed brevem & deciduam.

MARCVS OPELIVS ANTONINVS DIADVMENIANVS CÆSAR. Scribit Lampridius in vitâ, quod cùm primum innotuit occisum esse Bassianum, ingens mœror obse-
dit omnium pectora, quòd Antoninum in repub. non habe-
rent, existimantium, quod cum eo Romanum esset Imperium
periturum. Id ubi Macrino jam Imperatori nunciatum est,
veritus ipse ne in aliquem Antoninorum, qui multi ex affini-
bus Antonini Pij erant inter Duces, exercitus inclinaret, sta-
tim concionem parari iussit, filiumque suum puerum Anto-
ninum appellavit. Habitâ mox patris & filij concione, statim
apud Antiochiam moneta ANTONINI DIADVMENIANI
nomine percussa est. Puer fuit omnium speciosissimus, statu-
râ longiusculâ, crine flavo, nigris oculis, naso deducto ad om-
nem decorem, mento composito, ore ad oscula parato, ut eû
Historiæ describunt. Vixit annis sedecim.

PRINCEPS IVENTVTIS: Stat ipse Diadumenianus in-
ter signa militaria eorumque vnum dextrâ, & sinistrâ Scipio-
nem tenens, & thorace militari indutus, jam in viros adscri-
ptus, titulo Imperatorum liberis jam ante familiari. Innuit
cum inter milites primum ab Imperatore locum obtinere,
eiusque præsidio legiones Romanorum & cohortes (quas per
signa earum intelligit) consiliter, & stabiliri.

FELICITAS TEMPORVM. Navis rostrata remis impul-
sa, & aquilam in puppi, labarum in medio, gubernatoremque
vel Imperatorem ipsum ex altiori loco iussa & munia injun-
gentem, ferens. De hoc symbolo dictum suprâ Tab.xx. Nu-
mus est Heliogabali, cujus bono regimini & Imperio felicitatem
publicam per adulationem adscribit.

IMPERATOR ANTONINVS PIVS AVGVSTVS. Effigies Marci Aurelij Antonini Elagabali seu Heliogabali, qui Bassiani Caracallæ ex Soëmiade vel Semiamirâ, ut Lampri- dius vocat, Syrâ matre stupro cognitâ filius fuit: prostibulum hominis, & monstrum naturæ. A militibus Imperator crea- tus, occiso Macrino, eo titulo gratus, quod Bassiani Antoni- ni filius diceretur. Lamprid. *Antonini nomen sibi adsciverat, Varius antea dictus. Vel in argumentum generis, vel quod id nomen usque adeò carum esse cognoverat gentibus, ut etiam parricida Bas- sianus causâ nominis amaretur.* Fuit autem iste in Romano Im- perio ultimus Antoninorum.

SACERDOS DEI SOLIS ELAGABALVS. Stat Elaga- balus sacrificantis ritu togatus, & velato capite, pateram su- per arâ effundens, supra quam stella apparet, solem expri- mens. Fuit autem locus in Syriâ seu Phœniciâ, ubi coleretur Sol (Emessæ puto, ut infrâ in Aureliano & alibi per Orien- tem,) eorum linguâ *El* dictus, quasi Deus per excellentiam, *Alah gabal*, quali *Deus montis*. Plura de hac appellatione Ca- saubonus in notis ad Lampridium. Videtur facem vel ferulam accensam sinistrâ tenere, quod fortè eo ritu apud Syros huic deo sacra fiebant, de quo infrâ conjecturam nostram poni- mus.

ADVENTVS AVGVSTI. Sedet equo Imperator laurea- tus, hastam seu jaculum ferens utrâque parte acutum. Nu- mus cusus in memoriam adventus, cum in Syriâ electus Ro- mam iter instituisset. Lamprid. *Nactus Imperium Romam nun- tios misit, excitatisq; omnibus ordinibus, omni etiam populo ad nomen Antoninum: quod non solum titulo, sed in sanguine redditum videba- tur; quum se Antoninum Bassiani filium scripssisset, ingens ejus deside-*

rium factum est, venitq; paulo post Romam. De hastili geminâ cuspide armato, quod inter arma stipatorum fuisse videtur: Prudentius mentionem habet, dum adolescentem describit, qui inter Iuliani Apostatæ stipatores Christianus præsentia suâ impia sacra turbabat:

Armiger è cuneo puerorum flavicomantum,

Purpurei custos lateris deprenditur unus,

Qui Zoroastræos turbasset fronte sisutros.

Nec negat, & gemino gemmata hastilia ferro

Projicit: ac signum CHRISTI se ferrefacetur.

An fortè Heliogabalo hoc hastile hîc appingitur, quod ipse aut invenisset, aut primus usurpari fecisset à Romanis?

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE ITERVM, CONSVL ITERVM, PATER PATRIÆ. LIBERALITAS AVGVSTI SECVNDÆ. Sedet Imperator velut missilia spargens, adstante Liberalitate, ut suprà aliquoties. Tituli ridiculi, in eo qui necdum ætate vir quidem erat, aut esse poterat, ut pater, & quidem patriæ, nuncupetur. De liberalitate ejus legitimâ parum admodû annotatum: nisi quod Lampridius de ejus congiario sive collato in populum hanc mentionem faciat: *Quum collatum misisset in populum, non numos vel argenteos vel aureos, vel bellaria, vel minuta animalia, sed boves opimos, & camelos, & asinos, & servos populo diripiendos objecit, Imperatorium id esse dictitans.* Prodigalitas luxuriosa portentosis mensæ, popinæ, & fornicis sumptibus omnibus notissima.

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE QVARTVM, CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ. Imperator, nudus radiatâ coronâ insignis, pomum ac flagellû tenens,

tenens, quasi Apollinem, aut Solem aurigantem exprimeret. Nec mirandum, si, qui dei sui nomen adsumpserat, ejusdem habitum & formam imitaretur. Adest stella, Solis, vel dei sui typum referens: vel potius ipse deus Helios, sive Heliogabalus, id est, Sol Oriens, eâ formâ, quâ fuit simulachrum ejus Emessæ in templo, ut infrâ notamus, Tab. XLVII. in Aureliano. Dubium tamen Romanis fuisse videtur hoc numen, quia sic Lampridius: *Ædem Heliogabalo deo struxit, quem Solem alij, alij Iovem dicunt.*

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE TERTIVM, CONSVL TERTIVM, PATER PATRIÆ. Imperator in quadrigâ triumphali togatus, sceptro & lauru insignis. Ante eum sol sive stella, dei sui vicem gerens.

INVICTVS SACERDOS AVGVSTVS. Adstat aræ Heliogabalus laureatus pateram effundens, cum titione sive ferulâ accensâ in manu. An fortè quod hoc ritu accensæ ferulæ sive facis explicari, seu expiari ignem voluerint per Prometheum in accensâ radiis solaribus ferulâ furtim sublatum, & mala inde omnia humano generi immissa? De quo Horatius Carm. lib. I.

— *Atlix Iapeti genus
Ignem fraude malâ gentibus intulit.
Post ignem aethereâ domo
Subductum, macies & nova febrium
Terris incubuit cohors.
Semotiâ, prius tarda necessitas
Lethi, corripuit gradum.*

Alij clavam esse putant, ferreis clavis distinctam, alij ramum pingunt.

pingunt. Suprà stella est, sive signum Dei, cui litatur, & symbolum Solis Orientis, ut aliàs infrà.

CONSERVATOR, vel, CONSERVATORI AVGVSTI. Quadrijugi trahentes conum, in quo est aquila, & suprà Sol sive stella. Putant hoc fuisse dei Elagabali simulachrū, quod Romam secum vexit, & ut ait Lampridius, ubi primū ingressus est Urbem: *Heliogabalum suum in Palatino monte juxta aedes Imperatorias consecravit, eiq; templum fecit.* Et de hac formā umbilici sive coni, pro numine apud priscos gentiles cultā, multa adfert Abrah. Ortelius in *Parergo Theatri, Tabulā Expeditionis Alexandri*, adfertque locum Herodiani de hac Heliogabali dei figurā, cujus hæc sunt verba, lib. v. interprete Politiano: *Simulachrum nullum Græco aut Romano more manu factum ad ejus dei similitudinem. Sed lapis est maximus ab imo rotundus, & sensim fastigiatus, propemodū ad coni formam.* Nisi hanc descriptionem haberemus, (maximè, quia ut infrà dicitur Tab. XLVII. Aurelianus dei Heliogabali humani vultus filo speciem in prælio viderit, & in templo recognoverit Emesseño, & numo suo expresserit, prout hîc & alibi Sol Oriens, radiatus, & cum flagello aurigæ) nonnemo judicaret hanc esse quadrigam, in quā sub conicæ figuræ tentorio sive tabernaculo ipsa dei statua, & aurigantis instar habenas ipsas tenens, Vrbi illata sit contestā, ad venerationem majorem excitandā, neque enim majestati tanti numinis scilicet, conveniebat apertè per ora omnium traduci. Huic autem velut ædiculæ temporariæ dei, aquilam foris appictam, symbolum Romani Imperij, vnde fortè quidam, (ut suprà dictum) hunc deum *Iovem* autumabant: & Solis nunc Romani, dei que sub velo latentis symbolum esse stellam suprà depictam. Huc accedit quod si lapis iste vastus instar montis rotundi (quò alludere

dere videtur etymon etiam vocis, quo linguâ Syrorum, ut suprà dictum, alah gabal, deum montis significare dicatur, vel fortè deum montem: phrasi, quali Hebræi dicunt, virum sanguinis, pro viro sanguinario, & similia.) deus ipse fuerit habitus, videtur currus iste, qui duas tantum rotas habet, easque minutas, ferendo tanto oneri impar fuisse. Fortasse ergo fuerit mons iste factus ex cavato lapide, & sub eo signum dei latens, & non adspectabile, ad maiorem venerationem: prout in seriâ lateritiâ Palladium apud Vestales reconditum servari solere clariss. mem. Iustus Lipsius, libro de Vestalibus annotavit. Sicque sit per errorem populi mons continens, pro cōtento deo adoratus: quod dijudicent & examinent peritiores. Habebat ergo hunc suum deum tutelarem Heliogabalus, ut alijsuprà Apollinem, aut Iovem, aut Herculem, &c. quem & unicum, rejectis omnibus alijs populo Romano colendum obtrusit. Quâ in re Illustriss. Card. Baronius cæcitatem & levitatem Romanorum miratur, qui polytheîam suam tam obstinatè tot sæculis, & in Christianorum suppliciis defensam, unius perditissimi adolescentis arbitrio & jussu pessumdarent, unius ignoti & prodigiosi numinis cultum amplectentes.

TABVLA XXXVIII.

HELIOGABALVS, IVLIA MÆSA,
MAMÆA.

FIDES EXERCITVS. Fidei typus sedentis inter duo signa militaria, & aviculam dextrâ præferentis: sive turtur sit, quam etiam compare viduam fidem servare autumant. Est autem hoc numisma gratitudinis testandæ in
P legiones

legiones Romanorum, quæ ab aviâ ejus *Iuliâ Mesâ* dolis expugnatae & muneribus, cum ad Imperium promoverant.

IMPERATOR CÆSAR MARCVS AVRELIVS ANTONINVS AVGVSTVS. Heliogabalus juvenili habitu lauratus. De Antonini etiam cognomine Capitolinus: *Iuliâ Mesâ* promittente militibus, legiones abductæ sunt à Macrino. Suscepit illâ noctu in oppidum cum suis, nepos ejus Antoninus est appellatus, Imperij delatis insignibus.

ABVNDANTIA AVGVSTI. Stat Abundantia sive Vberitas, cornu plenum pecuniâ effundens. Referri potest ad id quod Lampridius refert: *Eum varias numerorum aureorum formas invenisse causâ largitionis: binarios nimirum, quæ quatuor drachmas pendebant, ternarios, quæ sex, quaternarios quæ octo, denarios, quæ viginti, bilibres quæ centum nonaginta duas, centenarios, quæ ducentas, sive duas minas pendebant: quas postea formas successor Alexander Severus dissolvit. Legemq; tulit ne quisquam eis uteretur.*

PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE ITERVM, CONSVL ITERVM, PATER PATRIÆ. Roma cum victoriolâ, spoliis insidens, ut suprâ aliquoties. Numus cusus postquam Romam advenisset è Syriâ.

VICTORIA ANTONINI AVGVSTI. Victoria gradiens cum palmâ & corollâ, quasi Imperatorem redimitura. Est autem hæc victoria de Armeniis vel Parthis titulo tenus parta. Nam cum his bellum erat sub Macrino, nisi quis malit referre ad victoriam de Macrino partam, de quâ Capitolinus in Macrino. Cum ipse apud Antiochiam positus intellexisset
audaciâ

audaciâ Mæse nepotem ejus Antoninum appellatum, delatis Imperij insignibus; *Julianum Præfectum ad obsidendos eos cum legionibus misit. Quibus cum Antoninus ostenderetur, miro amore in eum omnibus inclinatis, occiso Iuliano præfecto ad eum omnes transferunt: Deinde parte exercitus conjunctâ venit contra Macrinum Antoninus contra se festinantem: commissôq; prælio Macrinus est victus, proditione militum ejus & amore Antonini, fugiensq; cum parvus & filio in vico quodam Bithynia occisus est cum Diadumeno, ablatumq; ejus caput est, & ad Antoninum perlatum. Et paulò post: Ita Heliogabalus clarus redditus est, quod videretur patris vindicasse mortem, atque inde in Imperium venit. Nec abs re videatur illum de Macrino, etsi Imperatore, victoriam hoc numo celebrare, cum ut ait Lampridius: *Lectus ejus in Senatu litteris, statim fauîta in Antoninum, & dira in Macrinum ejusq; filium, ut tyrannos dicta sunt, appellatusq; ANTONINVS PRINCEPS: Volentibus cunctis, &c.**

SALVS ANTONINI AVGVSTI. Dea Salus porrectum Æsculapium serpentem dextrâ tenens, qui ex paterâ cibum sumere videtur. De hoc emblemate dictum suprà.

IVLIA MÆSA AVGVSTA. Hæc est soror Iuliæ uxoris Severi, avia Heliogabali, mater Iuliæ Soëmiadis matris ejus, cujus astu ipse ad Imperium provectus est: quia cum Bassiani filium esse militibus persuaferat, largitionesq; profusas iisdem dederat, ut legiones à Macrino abducerent, quod factum est: quod sic narrat Capitolinus in Macrino: *Fuit quædam mulier Mæsa, sive Varia, ex Emussenâ Vrbe, soror Iuliæ uxoris Severi Perthinacis Afri: quæ post mortem Antonini Bassiani ex aulicâ domo fuerat expulsa per Macrini superbiam, cui quidem omnia concessit Macrinus, quæ diu illa collegerat. Huic due erant filia Semiamira &*

Mammæa, quarum majori filius erat Heliogabalus, qui & Bassiani & Antonini nomen accepit. Nam Heliogabalum Phœnices vocant solem. Sed Heliogabalus pulchritudine ac staturâ, & sacerdotio conspicuus erat, ac notus omnibus hominibus, qui ad templum veniebant, militibus præcipuè. His Mæsa sive Varia dixit Bassianum Heliogabalum filium esse Antonini, quod paulatim omnibus militibus innotuit. Erat præterea Mæsa ipsa ditissima, ex quo etiam Heliogabalus luxuriosissimus, quâ promittente militibus, legiones abductæ sunt à Maerino.

IVNO. Iuno dea velata, hastam & pateram tenens, ut supra aliàs.

IVLIA MAMÆA AVGVSTA. Effigies Mamææ, quæ filia fuit Mæse, soror Soëmiadis, matris Elagabali, uxor Varij, mater Alexandri Severi, cordata matrona & prudens, cujus consilio adolescens filius Imperator pleraque prudenter administrabat: Sed quia avarior habita fuit, cæsa est unâ cum filio. Christianæ religionis mysteriis initiata, & ab Origine fuisse instructam narrat his verbis Eusebius lib. vi. cap. xv. *Mamæa mulier, si qua alia, virtute & pietate spectatissima, virâ & moribus cumprimis religiosa, cum Origenis fama ita celebris passim hominum vagaretur sermonibus, ut ad ejus etiam aures perveniret; permagno videbatur æstimare, si non solum viri dignaretur aspectu, verum etiam ejus in sacris litteris intelligentiæ, quam omnes admirabantur, periculum faceret. Illa ergo jam tum Antiochiæ commorans, per turbam satellitum illum ad se accersivit. Apud quam ille ubi ad tempus moram fecerat, & multa quæ ad gloriam Domini & divinæ ejus discipline ac potentie amplitudinem spectabat, ei exposuerat: ad consueta studia, & exercitationes se maturè recepit. Per hanc & CHRISTI notitia filio insinuata est, qui (inter ceteros*
tamen

tamen gentilium deos) CHRISTVM coluit, ejusque effigiem in larario consecratam habuit.

FELICITAS PVBLICA. Persona Felicitatis, quæ columnæ innititur, & caduceum dextrâ ostentat. Fortè caduceus, ut virgula divina, facultatem designat obtinendi quod quis desiderat, & columna retinendi fiduciam, & stabilitatis aliquam velut securitatem: attributa Mamææ, quæ sanis consiliis filium in administrandâ repub. sæpe juvans, felicitatem ejus etiam promovit. Quando verum dictum est, quod alibi magnus Lipsius habet; *Publica eunt, uti consilia sunt: nam fata injustè accusamus.*

TABVLA XXXIX.

ALEXANDRI SEVERI, MAXIMINI,
MAXIMI, & PAVLINÆ.

IMPERATOR CÆSAR, MARCVS AVRELIVS SEVERVS ALEXANDER, AVGVSTVS. Effigies Alexandri Severi laudatissimi Principis. Fuit iste Varij Marcelli filius, teste Lampridio: Arcenâ urbe, sive Arcâ Cæsarcâ natus, in Syriâ, & post interemptum Macrinum Cæsar à Senatu appellatus: deinde ab Heliogabalo adoptatus, iterum Cæsar declaratus, post Imperator factus, *Severi* nomen ei à militibus inditum ob ingentem vigorem animi, & mirandam singularemque constantiam contra militum insolentiam: quod ei ingentem tunc viventi reverentiam, magnam apud posteros gloriam peperit. Detulit ei Senatus iteratis acclamationibus nomen *Antonini*, quod cum constantissimè & modestissimè recusasset, insisterunt ut *Magni* cognomen assumeret, quod

cùm magis renuisset, rationibus additis, & tandem ille generalem *Augusti* appellationem à primo Augusto profectam nō renuisset; acclamatum est denique à Senatu, *Aureli, Alexander Auguste, dii te seruent. Verecundia tue, prudentia tua, innocentia tue, castitati tue, &c.* Hæc latè Lampridius in vitâ, & hæc origo istorum ejus titulorum. Imperavit annis XIII. & natali suo die, eodemque Alexandro quondam Macedoni fatali, anno ætatis XXIX. in expeditione Germanicâ, Maximini dolis occisus est per milites, unâ cum matre, juxta Moguntiacum.

. PONTIFEX MAXIMVS, TRIBVNITIA POTESTATE, CONSVL, PATER PATRIÆ. Sedet dea Salus, Æsculapio, qui serpente exprimitur, paterâ effusâ, sacrificans. Emblema, suprà positum, & explicatum.

PONTIFEX MAX. TRIB. POT. VIII. CONSVL III. PATER PATRIÆ. Imperator in curru triumphali cum sceptro eburneo & aquilâ. Triumphavit de Persis devicto rege potentissimo Artaxerxe, & tunc primùm Persæ servi apud Romanos fuerunt. Acto pulcherrimo triumpho, apud Scenatum hæc primùm verba habuit: *Persas P. C. vicimus, longâ eloquentiâ opus non est: tantum scire debetis, quæ illorum arma fuerint, qui apparatus. Iam primùm elephantis septingenti, iidemque turrati, cum sagittariis, & onere sagittarum. Ex his trecentos cepimus, ducenti interfecti jacent, decem & octo perduximus; falcati currus mille; centum & viginti millia equitum fudimus; cataphractarios decem millia in bello interemimus, eorum armis nostros armavimus: Multos Persarum cepimus, eos demq; vendidimus: terras Interamnanas, Mesopotamiæ scilicet, recepimus, Artaxerxem potentissimum regem, tam re quam nomine, fusum fugavimus: ita ut cum*
terra

terra Persarum fugientem videret: & quâ ducta fuerant quondam signa nostrorum, eâ rex ipse signis effugeret relictis, &c. Hæc Lampridius.

PONT. MAX. TRIB. POT. II. CONSVL, PATER PATRIÆ. Imago pacis, quæ dextrâ ramum olivæ tenet, sinistrâ hastam puram. Hanc præfert, eò quòd fufis fugatifque Persis, pacem Imperio partam stabiliffet. Tanto enim hoste superato, non erat qui cornua tolleret in Romanos, quamvis Germania adhuc impacata effet, aut faltem nondum subacta, in quam Maximinus paulò pòst omnem belli molem convertit.

PONT. MAX. TRIB. POT. II. CONSVL, P. P. Imago Iovis cum fulmine & hastâ, ut suprà.

PAX ÆTERNA AVGVSTA, vel, AVGVSTI. Iterata Pacis effigies, ut suprà. Augusti dicitur, sive quia ille per victoriam auctor æternæ pacis, sive quia sic in larario ejus consecrata, sive quod matri Mameæ Augustæ æternum pacem adscribant stabilitam.

IMPERATOR MAXIMINVS PIVS AVGVSTVS. Imago C. Iulij Veri Maximini, qui in Thraciæ montibus natus, parentibus barbaris, à primâ pueritiâ opilio. Is vasto & procerro corpore insignis, cum militare sub Septimio Severo capiffet; brevi, robore admirabili & virtute clarus emerfit. Sub Caracallâ ordines duxit, & militares dignitates tractavit. Sub Macrino à militiâ destitit, perofus hominem ob eadem Imperatoris fui, & in Thraciâ patriâ possessiones comparavit. Postea ab Heliogabalo illufus, tandem Alexandro Severo Principe

Principe provectus, & in summo honore habitus: quod Alexandro infelicitè cessit: qui postea in Galliâ apud Moguntiam seditione militari, & ipso, ut quidam volunt, auctore, interfectus: & sic Maximinus à militibus Imperator dictus, nondum Senator existens, filio Imperij consorte dato, crudelissimè Imperium exercuit. Vnde factum ut post hostis à Senatu declaratus, juxta Aquileiam, quam obsidebat, unâ cum filio trucidatus sit.

PROVIDENTIA AVGVSTI. Dea Providentia infra se positum orbem sceptro velut regens & cornucopiæ instructa. Tritum emblema, & à prædecessoribus plerumque usurpatum.

DIVA PAVLINA. Vxor Maximini, ut putant quidam, inter divas relata, habitu velatæ, quod divarum proprium, ut suprà notavimus. Capitolinus de uxore hæc recensens: *Pollice ita vasto fuit* (Maximinus) *ut uxoris dextro cherio uteretur pro annulo*: nomen tamen ejus non expressit.

CONSECRATIO. Paulina Pavoni Iunoniæ aliti insidens, & velum seu diadema manibus expansum tenens in cælum sublimis fertur, Aquila Iovis ales Imperatores subvehere censebatur, pavo Iunonia Imperatrices. Vide suprà Tab. xxvi. in Faustina matre. & Tab. xxxi. in filia.

MAXIMVS CÆSAR, GERMANICVS. Iste est C. Iulius Verus, Maximus, Maximini filius, pulcherrimus suæ ætatis adolescens, sed moribus idcirco insolens, & animo atque cultu corporis in superbiam elatus, & passim amatus à fæminis: anno ætatis xviii. aut circiter, cum patre in tentorio occisus.

Victo-

Victoriæ contra Germanos cum patre particeps titulum Germanici promeruit. *Ingressus enim Pater Germaniam transrhenanam per CCC. & CCCC. millia barbarici soli viros incendit, greges abegit, prædas sustulit, barbarorum plurimos interemit, cepit innumeros, militemq; divitem reduxit.* Capitolinus.

PRINCEPS, vel, PRINCIPI IVVENTVTIS. Adstat Maximus apud signa militaria, sceptro & hastâ purâ ac paludamento insignis. Solet autem hic titulus Imperatorum filiis tribui, postquam ex ephebis egressi in viros adscripti sunt, ut dictum est suprâ, ad Tab. xxxvii. ubi, simili ferè scemate, Diadumenianus expressus.

TABVLA XL.

GORDIANI, PVPIENI, BALBINI, &
GORDIANI TERTII.

IMPERATOR CÆSAR, MARCVS ANTONINVS, GORDIANVS, AFRICANVS, AVGVSTVS. Effigies Gordiani senioris, qui vir gravissimus, cùm Proconsulare Imperium in Africâ teneret, ab exercitu, subitâ & ingente seditione contra Maximini crudelitatem excitatâ, Imperator factus planè invitus, & per minas intentatis gladiis coactus: postea Senatu certiore factò, ipse cum filio *Augusti* appellati, Maximino unâ cum filio hostibus declaratis. *Africanum* se dici voluit, quòd ex familiâ Scipionis Africani se originem trahere diceret, sed pòst filio in pugnâ cōtra Capelianum quemdam, qui Mauros rexerat, rebellantem, interfecto, ipse laqueo vitâ finivit. Sciens in Maximino multum esse roboris, & in Afris nihil virium, multum quinimo perfidiæ.

PONTIFEX MAX. TRIB. POT. COS. PATER PATRIÆ. Imperator ipse togatus cum parazonio, & ramum oliuæ sive lauri dextrâ attollens. Videtur symbolum indicare, nec togæ, & pacis artes, nec fortitudinem bellicam in eo desideratum iri, vel est Statua ei posita.

ROMÆ ÆTERNÆ. Roma sedens spoliis suffulta, pilo sustentans, & victoriolam dextrâ præferens, scemate suprà aliquoties expresso. Indicat Romanam rempub. premi posse tyrannide Maximini, non opprimi, aut succumbere. Quod Horat. Carm. lib. II. in personâ Annibalis de eâ prædicat:

*Duris ut ilex tunsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cades, ab ipso
Ducit opes animumq; ferro.
Non Hydra secto corpore fermior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Monstrumve summisere Colchi
Majus, Echionie Thebæ.
Merses profundo, pulchrior evenit:
Luctere, multâ proruet integrum
Cum laude Victorem, geretq;
Prælia conjugibus loquenda.*

IMPERATOR CÆSAR M. CLODIVS PUPPIENVS MAXIMVS, AVGVSTVS. Effigies Pupieni aurâ & radiatâ coronâ insignis. Is vir fuit militaris, domi forisq; moribus semper gravis ac Severus, ignobilis genere, sed virtutibus clarus. Ex Præfecto Vrbi contra Maximinos, post mortem duorum Gordianorum Imperator à Senatu declaratus, unâ cum Balbino, & Augusti titulo uterque insignitus, cumq; Popu-
lus Ro-

lus Romanus Pupieni Imperio reclamaret, quod se Veritas Viri metuenda Videbatur, ac Gordianum adolescentulum Principem postularet, non prius permissi Imperatores è Capitolio, re divinâ factâ, ad Palatium stipati armis ire, quàm is Cæsar declaratus esset, ut refert Capitolinus.

FIDES MUTUA AVGVSTORVM. Dextræ junctæ Pupieni & Balbini, in fidei tesseram & Concordiæ, more prisco: quo veteres significabant omnem eorum honorem dextræ virtute constare, harumque nexu, animorum velut mutuum convenire consensum. Vnde & dextræ fidei consecratæ, ut genua misericordiæ. In aliis ejus numis simili emblemate, adscriptum, *Caritas mutua Augg.* Hæc boni ominis causâ sub initium geminati Imperij. Virg. VIII. Æneid.

— accipe daque fidem. & lib. XII.

Iunximus hospitio dextras. —

IMPERATOR CÆSAR DECIVS CÆLIVS BALBINVS, AVGVSTVS. Balbini facies, qui vir consularis, nobilitate, virtute, probitate, & verecundiâ gratus omnibus, unâ cum Pupieno Imperator designatus. Refert Capitolinus, quòd, cum occisis Gordianis Senatus in Curiâ haberetur, & Consul aliis de rebus Senatum rogaret, qui primus sententiam dicturus erat, omis- sis de quibus rogabatur, proposuerit periculum Reipub. & necessitatem de Imperatore deligendo Reipub. incumbentem: cui Vectius Sabinus petitiâ à Consule veniâ interfatus, cum ostendisset celeriter in necessitate capienda consilia, non per moram consultationis quærenda, Maximo quadrato agmine ad Urbem advolitante: censuit duos eligendos, unum qui Urbis defensionis præsideat, alterum qui obviam latronibus pergat. Subjunxitque: Ego Principes dico, vos firmate, si minus meliorem ostendite, Maximum atque Balbinum, quorum unus (Maximus)

mus) in re militari tantus est, ut nobilitatem generis splendore virtutis allegerit: alter (Balbinus) ita clarus nobilitate est, ut & moris lenitate reipub. sit necessarius, & vitæ sanctimoniâ, quam à primâ ætate in studiis semper & litteris tenuit. Cui mox à Senatu acclamatum: *Æquum est, iustum est, sententiæ Sabini omnes consentimus. Maxime & Balbine Augusti, dii vos servent.*

VOTIS DECENNALIBVS. Corona laurea omen victoriæ, & votorum nuncupatio, seu susceptio designatur solvendum, si reipub. per decem annos sequentes salva & incolomis perstitisset, vel: Si salvi tanto tempore, & felices Principes. Specimen huius ritus clarum in Plinij secundi Epistolis, ad Trajanum, hoc exemplo: *Plinius Trajano. Solemnia vota pro incolumitate tuâ (quâ publica salus continetur) & suscepimus, Domine, pariter & solvimus, precati deos, ut velint ea semper solvi, semperq; signari.* Et iterum: *Vota, Domine, priorum annorum nuncupata alacres letiq; persolvimus, novaq; rursus, curante commilitonum & provincialium pietate, suscepimus, precati deos, VT TE REMQVE PVBLICAM FLORENTEM ET INCOLV MEM EA BENIGNITATE SERVARENT.* Vovebant autem diis donaria, templa, ludos, coronas, sacrificia, & similia: solvenda cum obtentis quæ petebant, rei votorum essent, dicebanturq; vota signare, suscipere, nuncupare: & postea votorum rei, eadem solvere, implere, &c. Is ritus etiam apud exteros observatus. Livius lib. xxi. de Annibale cum se præpararet ad bellum cum Romanis gerendum. *Gadibus profectus Herculi vota exsolvit: novisq; se obligavit votis, si cetera prospere evenissent.* Et post: *Ab Gadibus Carthaginem ad Hyberna exercitus rediit.* Inde apparet exercitum votis tum solvendis, tum suscipiendis interfuisse. De votis solemnibus nuncupandis, quod fiebat postrid. Kalend. Ianuarij per sacerdotes, vide Tacitum

citum XVIII. Annal. Plinium in Panegyrico, & alios.

AMOR MUTVVS AVGVSTORVM. Dextræ junctæ ut suprâ, in tesseram amoris, & consentientis privatim ac publicè mutuæ voluntatis. Numus utriqûe Imperatori ex æquo tributus, ut suprâ.

IMPERATOR GORDIANVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Effigies Gordiani tertij, qui ex filio seu filiâ nepos fuit Gordiani senioris, de quo Capitolinus ait : *Illum in solatium desiderij Gordianorum, qui pro repub. perierant, adolescentem vix quatuordecim annorum Principem à populo expetitum, præcipuè, quia Pupieni à Senatu electi severitatem metuebant : nec antè permissum Pupieno & Balbino è Capitolio ad Palatium stipatis armis ire, quàm hic Cæsar fuisset declaratus, quod statim factum novo S. C. genere, quum eodem die S. C. factum esset, inductusq; in curiam Cæsar appellatus.* Decorus aspectu, amatus & gratus omnibus, Imperatoribusq; biennio post militari seditione interemptis, solus Imperio successit, & ipso anno ætatis XXII. Imperij VI. insidiis & fraudibus Philippi, quem Prætorij Præfectum fecerat, & in locum parentis adsciverat, duci iussus, spoliatus, & ante ora militum occisus, in Perside bellum gerens. In cujus percussoribus (qui novem fuisse traduntur) quod olim in Iulij Cæsaris, accidisse notat Cordus; ut omnes postea, Philippis interemptis, suâ manu, suisq; gladiis, & iisdem, quibus illum percusserunt, interierint.

LIBERALITAS AVGVSTI ALTERA, vel DVPLEX, aut GEMINATA. Stat ipsa dea tesseram dextrâ præferens, sinistrâ bina abundantix cornua : ut duplex donativum eodem

dem tempore factum designet, sive, (ut solet fieri) donativum militi, congiarium populo.

IOVI STATORI. Stat Iupiter hastâ & fulmine instructus. STATOR, vel quod voto suscepto acies Romanorum fugientium stiterit, vel quod ejus beneficio stant & stabiliuntur omnia, ut Ciceroni placet Orat. antequam iret in exil. *O Iupiter Stator, quem verè Majores nostri Statorem Imperij nuncuparunt, quia ipsius beneficio constant omnia.* Ejus templum in Palatio à Romulo dedicatum cum Sabinos superasset. Huic Iovi videtur honorem seu statuam detulisse, ut res per Maximini tyrannidem dubias & rempublicam fluctuantem sisteret, & stabili tranquillitate firmaret: sive terræ motû (qui acciderat) porro arceret, camque stabiliret, quod suprà Tab. XVIII. fortè respexit, symbolo: TELLVS STABILITA.

TABVLA XLI.

GORDIANI III. PHILIPPI *utriusque*
 & OTACILLÆ.

Æ TERNITATI AVGVSTI. Phœbi sive Solis dei imago radiati, dextram attollentis, & spheram sinistra librantis. Extat alius Gordiani hujus numus similis cum scito: ORIENS AVGVSTI, seu quod juvenem Principem ætate & formâ florentem, & Orientis jam Imperium ferè obtinentem, augurio æternæ famæ Soli comparare placuit, qui Orientem & Occidentem paribus radiis illustrat, & æterno vel perenni gyro complectitur; seu quod Imperium Romanum in Occidente situm, jam potentiae suæ dextram in Orientis oras hoc Duce protendat, Persis Romano Imperio

rio succumbētibus. Verisimile autem hac formâ Solem apud Orientales Heliogabali etiam titulo cultum ut infrâ Tab. XLVII. ad numum Aureliani notabimus, quamquam sint qui distinguant Numen dei, quod colebatur formâ informi, & statuam. De quo vide, quæ dicta ad Tab. XXXVII.

TRAIECTVS AVGVSTI. Triremis Prætoria rostrata, instructa copiis signisque militaribus. Designat profectio- nem Gordiani ad bellum Persicum classibus exercitu tradu- cto: quod Duce Misitheo socero suo, Prætorij Præfecto, opti- mo & prudentissimo viro, feliciter administravit. Capitoli- nus: *Sedato terræ motu, Prætextato & Attico Consulibus, Gordia- nus, aperto Iano gemino, profectus est contra Persas exercitu ingenti, & tanto auro, ut vel auxiliis, vel militibus faciliè Persas vincere posset.* & iterum: *Syriâ Persas expulit, summoto, qui eam invase- rat, Sapore rege, sicque effectum ut Persæ, qui etiam in Italiâ time- bantur, in regnum suum redire sint coacti, totumq; Orientem Romana Respub. obtineret.*

PONT. MAX. TRIBVNITIA POTESTATE ITERVM, CONSVL, PATER PATRIÆ. Pax dea ramum olivæ præfe-rens. Alius similis extat, cui inscriptum, PAX AVGVSTI. Numus cusus Persis ut dictum est, superatis, & sic pacato rur- sus orbe terrarum.

IMPERATOR PHILIPPVS AVGVSTVS. Effigies M. Iu-lij Philippi, natione Arabis, qui humili loco natus, mortuo (ejus, ut suspicio fuit, fraude) Misitheo Prætorio præfecto, ob virtutem militarem à Gordiano subrogatus, dolis postea & malis artibus militum animos à Gordiano alienavit: primùm tutor quasi Principis electus, iussusque pari cum illo Imperio præesse:

præfse: pòst superbissimè contra Gordianum agens, tandem per summam contumeliam & injuriam occiso, per ignominiosum supplicium, Gordiano, Imperium arripuit: sed & ipse anno pòst sexto à militibus Veronæ cæsus, cùm contra Deciũ exercitum eduxisset, manibus cæsi à se Imperatoris suo sanguine parentavit. Ilte quamquam initio gentilis, traditur tamen anno V. C. millesimo ad Christianam fidem perductus. *Occasione cujus anni cum in Capitolio sacrificare Iovi veller, à S. Pontio, qui Præfecturâ auctus erat, edoctus fuit de uno Deo vero & omnipotente in calis, qui omnia condidit VERBO suo, & SPIRITVS sui gratiâ animavit. Et credidit, unaq; cum filio à Fabiano Papâ baptizatus traditur.* ut refert Illust. Card. Baron. Tom. Annal. II.

SÆCVLARES AVGVSTI I. Leo mansuetè gradiens. Exhibuit Philippus anno Imperij II. ab V. C. millesimo, ludos sæculares cum summo apparatu & magnificentiâ spectaculorum, quorum iste primus missus videtur fuisse, Leonum circum paria triginta: quod leo in feris regnum obtineat, & familiam ducat. Capitulinus: *Fuerunt sub Gordiano Romæ elephantum xxxii. alces x. tigres x. leones mansueti lx. leopardi mansueti xxx. hyenæ x. gladiatorum fiscalium paria mille, hippopotamus unus, rhinoceros unus, archoleontes x. camelopardali x. onagri xx. equi feri xl. & cetera animalia innumera & diversa, quæ omnia Philippus ludis sæcularibus vel dedit, vel occidit.* Dedit scilicet in direptionem venationis: vel in circo per venatores occidenda exhibuit in spectaculum. Idem in Philippo refert Pomponius Lætus. *Hujus Imperij anno secundo ante xi. kalend. Maij ingenti pompâ, magnâq; sumptu & apparatu, sæculares ludi anno & natali V. C. millesimo, celebrati sunt. belluæ triumpho Persico, & his ludis à Gordiano asservatæ, (nam juvenis natali Urbis*
trium-

triumphare decreverat) hæc fuisse commemorantur. Elephanti xxxii. &c. ut supra ex Capitolino, quæ omnia in Circo maximo exhibita: Ut scenici ludæ, quos in theatro tribus diebus totidemq; noctibus, (mirum dictu) pervigil populus spectavit, funalibus atque lychnis tenebras vincentibus.

ÆTERNITAS AVGVSTORVM. Elephas reticulatus, insidente mauro cum jaculis. Per elephantem æternitatem designari putant, quod ij longissimè vivere tradantur, nempe Mauritani, Solino auctore, in annos trecentos, & Aristotele ducentos, & quibusdam trecentos. Magis tamen fortè ex sententiâ numismatis sit, per ludos *seculi miliarij* (ut in aliis numis vocatur) in quibus elephantes inter primaria spectacula fuerunt, & numerum denarium perfectum in se trinâ dimensione, velut cubicè, multiplicatum, (id est decies dena decies, quæ millenarium quadrant) absolutam annorum seriem, id est æternitatis perfectionem innui, & famam simul immortalem tam raræ novæque solemnitatis, istis Principibus, sub quibus incidit, portendi. Fuitque iste missus in Circo, fortè septimus, Elephantes scilicet xxxii. quia ad sextum usque est designatio in aliis numis, & auctoribus.

MARCIA OTACILLA SEVERA AVGVSTA. Hæc Philippi Imperatoris uxor, ex quâ Philippum filium Imperij consortem procreavit, lunæ crescentis cornibus cincta, quibus eam Dianæ comparant, & crescenti augurantur absolutâ perfectionem & complementum ejus gloriæ, felicitati, & virtuti. Quod postea symbolum fuit Francisci I. Galliarum regis, cum scito, *Donec totum impleat orbem*, & nunc Turcarum insigne, simili, ipsis, prælagio & sensu. Porro hanc Marciam CHRISTVM etiam coluisse quidam auctores

R sunt,

sunt, & cum marito ac filio per baptismum ei initiatam.

SÆCVLARES AVGVSTÆ III. vel, AVGVSTORVM. Ut in aliis argenteis. Hippopotamus. De hoc animali aliquid dictum sup. Tab. XIX. Porro sagacissimum esse tradit supra animalia cuncta ratione carentia Ammianus Marcellinus. Voluit hoc numo Philippus uxorem quoque illustrem facere, sæculari solemnitate in ejus memoriam quoque transfusâ. Fuit autem hic missus, quod ex notis colligimus, in Circo maximo quartus, Hippopotamus scilicet unus, rarum animal, & numquam antè Romæ spectatum. ut secundus Romuli & Remi conditorum Urbis cum lupâ nutrice exhibitio, tertius halcium x. quintus cervorum, sextus hyenarum: quod ex aliis numis notis numerariis inscriptis colligimus. Credo autem tot nûmos variâ formâ & numero cûsos, quot generis missus sive spectacula hisce ludis miliarij sæculi edita fuerunt.

IMPERATOR MARCVS IVLIVS PHILIPPVS AVGVSTVS. Philippus junior à patre consors Imperij declaratus, Romæ post patris mortem interfectus anno ætatis duodecimo, ἀγέλας dictus, quod patrem ludis sæcularibus ridentem severo vultu inspexisse, velut corrigens, tradatur. Tractum putant ex Severæ matris cum Christianis præceptis informâti sanctâ disciplinâ: quia Christiani ab hisce spectaculis, præcipuè crudelibus abhorrebant, & peccatum censebant non tantùm eis spectandis arridere, sed interesse.

PRINCIPI IVVENTVTIS. Philippus Imperator habitu militari, cum globo & hastâ, adstante à tergo filio, cui ad armorum

morum tractationem, & regimen Imperij præit, ut Principem juventutis Reipub. formet.

SÆCVLARES AVGVSTORVM. X. Leopardus: missus nempe decimus, Leopardi mansueti triginta sub nomine junioris Augusti in circum emissi, aut illi simul cum patre ludis præfidenti in honorem adscripti.

TABVLA XLII.

Patris & filij DECIORVM, ETRVSCILLÆ, HOSTILIANI, & TREBONIANI.

IMPERATOR C. MESSIVS QVINTVS TRAIANVS DECIVS AVGVSTVS. Effigies Decij patris, qui in Illyrico militum suffragiis nactus Imperium, à Senatu deinde Augustus appellatus, optimi etiam Principis famam nomenque obtinuit: variisque præconiis cum historici dilaudant, sed crudelis valde persecutor in Christianos fuit, quos proposito edicto omnes quotquot reperiri possent, necari imperavit. Vix toto biennio imperavit unà cum filio, cum quo adversus Gothos Thraciam infestantes, prælio inconsultò inito, periit, vivusque cum equo paludibus absorptus, reperiri non potuit: iusta Dei vindictâ, ut qui sanguinem Christianorum sitierat, coenum biberet, & in terram uliginosam vivus descenderet.

DACIA. Provincia Dacia, baculum tenet, in cujus summitate caput equi apparet, quod gens bellicosa & equitatu prævalens. Alius argenteus titulum præfert, DACIA CAPTA. De gestis Decij pauca extant, quia in odium persecutionis, quâ Christianos afflixit, obliteratæ videntur hi-

storiæ temporis ejus. Horatius Dacos *asperos* vocat, id est, duris adfectos & laboribus infractos.

PANNONIÆ. Vtraque Pannonia, superior & inferior, quarum altera massam sive clavam tenet, armorum fortè genus illi genti usitatum. Græci ferè Pannonios confuso nomine Pæones vocant, & de iis Max. Tyrius, Orat. xxxviii. eos, *Solem venerari, & signum Solis esse discum brevem longo impositum ligno.* quod an hîc expressum sit, non satis constat.

HERENNIA ETRVSCILLA AVGVSTA. Hæc Trajani Decij filia fuisse traditur, uxor Volusiani.

PVDICITIA AVGVSTÆ. Sedet dea Pudicitia, peplo sive flammeo vultum obnubens in signum verecundiæ & pudoris, ut suprâ Tab. xxxiii. & hastam puram tenens. Juvenal. Saty. x. de Messalinâ:

— *dudum sedet illa parato*

Flammeolo. —

qui ritus erat virginum nubentium.

QVINTVS HERENNIVS ETRVSCVS MESSIVS DECIVS. Vultus Decij junioris, coronâ radiatâ insignis, qui cum Patre in bello Gothico extinctus.

PIETAS AVGVSTORVM. Mercurius cum petaso, caduceo, & bulgâ seu crumenâ. Mercurium lucris præfectum vulgo notum, unde & mercatorum & publicanorum tutelaris habebatur. Eâdem figurâ & inscriptione reperitur in argenteo Hostiliani ejus qui sequitur. De *Caduceo* Mercurij, & quem

quem ipse ejus virgæ usum haberet, breviter Virgil. lib. IIII.
Æneid.

*Tum virgam capit, hac animas ille evocat orco
Pallenteis, alias sub tristia Tartara mittit,
Dat somnos, adimitq̃, & lumina nocte resignat:
Illâ fretus agit Ventos, & turbida tranat
Nubila. —*

C. VALENS HOSTILIANVS MESSIVS QVINTVS
CÆSAR NOBILIS, vel, NOBILISSIMVS. De hoc nihil
admodum apud Græcos aut Latinos historicos est reperire.
Conjicit Onufrius hunc Decij alterum filium fuisse, sive gene-
rum, quod simul cum Decio imperaverit, ut verisimile est ex
numismatis emblemate quod sequitur, nec nisi Imperatorū
liberis posteriori ævo tribui solet. Alij numi habent: QVIN-
TVS NOBILIS CÆSAR VALENS HOSTILIANVS AV-
GVSTVS. Et item alius apud Adolphum Occonem: ÆTRVS-
CVS ET QVINTVS CÆSARES. Habetque utriusque fa-
cies adversas, ut suprà Tab. xxxv. vidimus Bassiani &
Getæ.

PRINCIPI IVVENTVTIS. Stat tunicatus Imperator cum
paludamento, dextrâ signum militare tenens, sinistrâ pilum.
De titulo hoc aliquoties dictum suprà. Indicat vel primæ mi-
litiæ tyrocinium, vel participatum cum Decio belli labo-
rem.

IMPERATOR CÆSAR C. VIBIVS TREBONIANVS
GALLVS. Iste cum Dux limitis Mæsiæ à Decio factus esset,
à legione, quæ prælio Decij contra Scythas infelici superfue-
rat, Imperator salutatus est, cumque Senatus Augustum ap-
pellavit.

pellavit. Is cum Scythis fœdus percussit, & tributo ducentarum dragmarum aurearum Imperium gravavit. Postea ipso Romæ agente, cum Æmilianus Dux limitis Mæstæ, Scythas impressionem in terras Romani Imperij facientes feliciter repressisset, & Imperator ab exercitu appellatus esset; Trebonianus filium consortem Imperij fecit, & ad opprimendū Æmilianum profectus, deferentibus eum militibus & Æmiliano adhærentibus, cum filio cæsus est, postquam biennio imperasset. Cœpit sub eo grassari sævissima pestis, quæ ab Æthiopiâ incipiens, totum ferè orbem pervagata toto decennio, vix tandem consopita est.

IVNONI MARTIALI. Templum dæ cum ipsius statuâ, & adstante pavone. Ludicrum Martiale refert in Divo Claudio Trebellius, narrans quid illi inter luctandum eo ludicro acciderit. Sed hoc Marti putem potius quàm huic Iunoni sacrum fuisse. Citat Adolphus Occo triplex numisma huic dæ à Treboniano signatum, triplexque item à filio ejus Volusiano. Sed quia illud epitheton Iunonis alibi non reperitur; autumat R. P. Andræas Schottus fortè genuinam scripturam esse; MARITALI, unâ litterulâ transpositâ, quæ eadem Iuno Lucina & jugalis dicta.

SÆCVLVM NOVVM. Templum almæ Urbis Romæ, sex columnis in vestibulo suffultum, in cujus medio statua, fortè an urbis Romæ, quamvis hic stantis habitu expressæ. Sic colligo ex consimili planè figurâ templi Romæ, infrâ Tab. XLVII. ubi ÆTERNÆ titulo insignitur, & iterum Tab. LI. Fuit autem templum istud regione Urbis quartâ, juxta Viam sacram, ut tradit Victor: cujus & Spartianus meminit in Hadriano. *Colossū, inquit, stantem atque suspensum per Detrianum archi-*

architectum, de eo loco in quo nunc templum Urbis est, ingenti molimine transtulit, ita ut operi etiam elephantes xxiiii. exhiberet. Et hîc interpretor; hoc maximè ad æternæ (ut augurabantur) Urbis gloriam celebrari hoc numismate, quod jam post dena secula & millesimum annum rotundatum, novum sæculum adsurgit, vel ut cum Poëtâ dicamus:

Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo.

Cùm tamen florere perseveret Urbs & crescere, & sub Imperio suo spectare gaudeat tantùm non quidquid Sol Oriens & Occidens terrarum lustrat & contuetur. Possit autem & ista statua esse Imperatoris togati in vestibulo templi Almæ Urbis dedicata, in memoriam novi sæculi sub ipso inchoati, de quo dispiciant periti.

TABULA XLIII.

VOLVSIANI, ÆMILIANI, VALERIANI,
& MARINIANÆ.

IMPERATOR C. VIBIUS VOLVSIANVS AVGVSTVS.
Post excessum Gordiani tertij inter eos fuit qui Imperio potiti. Gener fuit Trajani Decij, ductâ ejus filiâ Herenniâ, filius Treboniani Galli, quem pater Romæ agens, audiens Æmilianum Imperatorem ab exercitu factum, consortem Imperij fecit, breviq̃ue post tempore cum patre apud Interamnum occisus est.

PIETAS. Instrumenta pontificalia & sacrorum. Lituus, culter, simpulum seu guttus, capeduncula, aspergillum, & patera, ut suprâ aliquoties. Designat sacerdotia quibus auctus fuit, & in Divos suos cultum.

IMPERATOR CÆSAR ÆMILIANVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Iste in Mauritaniâ ortus Dux limitis Mæsiæ sub Decio, strenuè rem gessit sub Treboniano Gallo profligatis Scythis & in solitudines suas rejectis. Pòst ab exercitu Imperator creatus, cæso mox Gallo, qui ad eum opprimendum profectus erat, scripsit Senatui se Imperatorem electum, & diligentiam in bello administrando in Oriente spopondit. Interea nuntio accepto Alpinos milites Valerianum elegisse, milites ejus, ne civili bello se conficerent, ipsum occidunt apud Spoletum, & Valeriano se tradunt. Alij illum morbo absumptum referunt, tres circiter menses modestè Imperio usum:

PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA POTESTATE, PATER PATRIÆ. Imperator hastâ purâ instructus ad signa militaria sacrificat loricatus. Solent Imperatores novi lustrato exercitu sacra facere coram legionibus, & eâ occasione aliquando super aris milites novo sacramento obligare, quæ causa martyrij multorum Christianorum militum, qui tempore ejus sacrificij, ne se polluerent, à castris secedebant, quod fecit tota Thebæorum legio (*quæ, ut refert Eucherius, sex millia sexcentos sexaginta sex viros validos animis, & instructos armis antiquorum Romanorum habebat exemplo*) sub Maximiano Herculio, in Galliâ, primùm decimata bis, mox immisso omni exercitu ad internecionem deleta, animante eos Mauritio maximè Tribuno: quorum reliquias plurimas venerari est apud Agrippinam Coloniam, & in Subalpinis.

APOLLINI CONSERVATORI. Apollo nudus laurum dextrâ tenens, citharam sinistrâ. Credo Apollini maximè his Principibus honorem habitum, ut contra pestilentiam
grassan-

grassantem, ut dictum suprâ, (quam & immittere iratus, & propulsare placatus putabatur) Romano Imperio adesset: quia & Treboniani Galli numismata producit Occo, quibus inscriptum, APOLLINI SALVTARI. De peste immissâ, Homeri Ilias, lib. I. De propulsandâ, Horat. carm. lib. I.

Vos Tempe totidem tollite laudibus

Natalemque mares Delon Apollinis,

Insignemq; pharetrâ,

Fraternâq; humerum lyrâ.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,

Pestemq; à populo, & Principe Casare in

Persas atque Britannos,

Vestrâ motus agat prece.

IMPERATOR CÆSAR PVBLIVS LICINIVS VALE-
RIANVS AVGVSTVS. De eo Trebellius Pollio: *Valerianus*
Imperator nobilis genere Patre Valerio, Censor antea, & per digni-
tatum omnes gradus suis temporibus ad maximum in terris culmen
ascendens, cuius per annos LXX. vita laudabilis in eam conscenderat
gloriam, ut per omnes honores & Magistratus insigniter gestos Impe-
rator fieret, non, ut solet, tumultuario populi concursu, non militum
strepitu, sed jure meritorum, & quasi ex totius Orbis unâ sententiâ.
Is infeliciter contra Saporem Persarum regem bellum gerens,
seu imperitiâ Ducis, seu fraude, seu adversâ fortunâ, iniqua in
loca deductus, captus est ab hoste: apud quem miserè conse-
nuit. Nam quoad vixit, Sapor eo incurvato pedem cervici-
bus ejus imponens, equum ascendere solitus, tandem ipsum
crudelissimâ morte, pelle à cervice ad imos usque talos detra-
ctâ, necavit, anno LXXVII. ætatis. Victor cum stolidum &
inertem fuisse tradit, neque ad usum aliquem publicum con-
silio aut operâ idoneum. Zozimus captum magnâ suâ culpâ

& imprudentiâ: sanè ludibrium fortunæ ingens fuit, & caducæ in terris fortis nobile documentum.

DEO VOLKANO. Templum Volkani sive Vulcani, in cuius medio deus malleo instructus & incude, ut apparet, iuxta posito. Græcâ orthographiâ, numo fortè in magnâ Græciâ signato.

APOLLINI PROPUGNATORI. Apollo arcum intendens, & sagittis propugnans. Nota est fabula, quâ Apollo matris honorem propugnans secundæ Niobes liberos sagittis confecisse traditur. Horat. Ode VI. lib. II. ad Apollinem:

Dire, quem proles Niobæa magnæ

Vindicem lingue, Tityosq; raptor

Sensit, & Troia propè victor altæ

Phrius Achilles.

DIVÆ MARINIANÆ. Mariniana, altera Valeriani uxor, mater P. Licinij Valeriani, sed velata more divarum, scilicet post mortem cælo adscripta, lunæ etiam cornibus cincta.

CONSECRATIO. Ara cum acroteriis seu cornibus suis, & in medio ejus ignis. Indicat divinos honores defunctæ attributos.

CONSECRATIO. Pavo pictâ pandens spectacula caudâ: aut, quæ Laudatas ostentat avis Iunonia pennas. Symbolum Iunonis, ut supra.

TABVLA XLIIII.

VALERIANI, GALLIENI, SALONINÆ,
& SALONINI.

DIVO CÆSARI VALERIANO. Iste ex Marinianâ uxore P. Licinius Valerianus, Valeriani filius, formâ conspicuus, verecundiâ probabilis, eruditione pro ætate clarus, moribus perjucundus, & à fratris dissolutione se-junctus, à patre absente *Cæsar*: est appellatus, à fratre, ut Cæ-lestinus dicit, *Augustus*. *Nihil habuit*, ut ait Pollio, *predicabile in vitâ, nisi quod est nobiliter natus, educatus optimè, & miserabiliter interemptus*. Sed & post mortem in Divorum numerum relatus, ut hîc numus docet.

CONSECRATIO. Rogus funebris formâ consecrationi propriâ, de quo dictum Tab. xxv. ubi simile emblemata Antonini Pij.

CONSECRATIO. Aquila, quâ è rogo evolante signum dabatur consecrationem perfectam, & velut à Iove, internuntio alite suo, approbatam. De quo dictum ad Tab. xxv.

GALLIENVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Valeriani Imperatoris filius omnibus artibus à puero instructus, Augustus à patre appellatus, sub initium Imperij multa benè gessit. Sed patre post à Sapore capto, omnibus luentibus ipse lætatus est, quod excusso jugo paterno, vino, libidini & popinis se totum dare posset. xv. Imperij anno cum Valeriano fratre, & filio Gallieno, Aureoli commento, contra quem

profectus erat, à suis interfectus circa Mediolanum, natus in perniciem Imperij, & luxu & libidine infamis vixit annis L. Sub hujus Imperio xxx. tyranni variis pro occasione locis Imperium obtinuerunt, & membra Imperij mirè lancinauerunt.

APOLLINI CONSERVATORI AVGVSTI. Centaurus sive Apollo ejus habitu, dextrâ sphæram sive globum, sinistrâ gubernaculum tenens. Ego hanc sphingem nondum capio. Viderint antiquitatis peritiores, quare Apollo hoc habitu. Anne quod monstrum Imperatorium deum monstruosum coluit, Orbemque ac gubernacula ejus monstris aut bestiis, id est, tyrannis triginta (factus ipse sicut equus & mulus) cōculcanda concessit? Sunt qui putent Gallienum expeditione in Orientem susceptâ hoc signum ut sagittarij, quasi thema suum (ut supra capricorni Augustus, & Vespasianus fecerant) publicasse, & Solem vel Apollinem in eo signo versantem sibi tutelarem deum expressisse, quod nondum satisfacit, quia iste Apollo sive sagittarius, arcu caret & sagittis, itaque ampliamus.

LIBERO PATRI CONSERVATORI AVGVSTI. Tigris seu panthera, Baccho, qui Liber Pater dictus, sacra. Virgil. Æneid. lib. vi.

Liber agens celfo Nyse de vertice tigris.

Hoc emblema verisimilitudinem habet, quod in Orientem arma Romana inferenti is tutelaris electus, qui in Orientales & Indos trophæa sua & signa summâ cum gloriâ produxisse fertur. Sed & concinnè patronus Bacchus ei, qui crapulâ, lustris & popinis Romanum Imperium tunc potentissimum tantum

tantum non funditus evertit. Quâ de re diffusè in vitâ ejus Pollio Trebellius.

CORNELIA SALONINA. Vxor Gallieni, quam Regis Marcomannorum filiam, à Trebellio Pollione *Piparam*, ab Aurelio Victor *Pipam* cognomento, & Attali Germanorum Regis filiam dictam, perditè adamatam, accepit, socero ex pacto parte superioris Pannoniæ concessâ. De hac Trebellius Pollio in Posthumio: *Interfecto à Gallis Salonino Gallieni filio, ab omni exercitu & ab omnibus Gallis Postumius grante acceptus, talem se præbuit per annos septem, ut Gallias instauraverit, quum Gallienus luxuriæ & popinis vacaret, & amore barbaræ mulieris consenesceret.* Barbaram mulierem, non uxorem vocat, etsi ea pro uxore habita: quia non creditæ sunt nuptiæ, quas civis Romanus cum peregrinâ contraxisset. Apud Porphyrium in vitâ Plotini perhonestâ hujus mulieris est mentio.

DEÆ SEGETIÆ. Templum, & in eo statua deæ stantis, manibus elevatis, & in ejus vertice Lunæ crescentis cornua. De deâ Segetiâ nihil admodum observavi. Flava *Segetis* à Virgilio nuncupatur: sunt qui autument hic reponendum, *Segetis*. fortè ex erasis antiquitate litteris errore contracto. Est autem *Segetis* dea Segetum & frugum præses; ut Pomona fructuum. Forſan Lunæ cornua habet quod ad Lunæ & mensium observationem segetes ferendæ occandæque sint, ut feliciter proveniant. quod & Horatius tangit carmine Seculari:

*Ritè Latonæ puerum canentes,
Ritè crescentem face noctilucam
Prosperam frugum, celeremq; pronos
Volvere menses.*

VENVS FELIX. Venus sedens, pomum ferens & hastam puram, adfultante ut apparet, hinnulo. An quod præses ipsa Venus protervia lascivientis, & velut petulcæ & subsultantis alacritatis. Quod lasciviæ genus Horatius amabat, & *gratam protervitatem* vocabat: quod Itali etiâ nunc laudant in puellis & *vaghezza* exprimunt. An quod per Hinnulum designetur verecundum illud & pavidum in puellis virginibus? quod etiam hac Hinnuli imagine Horatius tangit:

Vitas Hinnuleo me similis Chloë.

etsi hoc Veneri parum congruens. Hoc saltem est: per imaginem Veneris, formam Saloninæ commendat & venustatem.

SALONINVS VALERIANVS CÆSAR. Effigies P. Licinij Cornelij Salonini Valeriani, qui Gallieni ex Saloninâ filius, adolescens mortuus est: dictus Saloninus, vel quod Salonis natus, vel in matris gratiam (quam pater perditè amavit) ejus cognomine indigetatus.

PIETAS AVGVSTI. Instrumenta sacrorum, ut suprâ aliquoties. Solent opulentis sacerdotiorum redditibus augeri principum etiam impuberes tantùm filij, ut variis locis historici testantur.

CONCORDIA TRIVM AVGVSTORVM. Tres dextræ in unum nodum coaptatæ. Referimus ad patrem Gallienum, ipsum Saloninum, & ad fratrem Gallieni P. Licinium Valerianum, qui à patre absente Cæsar, à fratre Augustus dictus, miserabiliter cum fratre interemptus, & juxta Mediolanum sepultus fuit.

TABVLA XLV.

POSTVMI, VICTORINI, & AVREOLI
Tyrannorum.

IMPERATOR CÆSAR POSTVMVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Effigies Marci Cassij Latieni Postumi, inter triginta tyrannos computati, qui per Gallieni fatalem inertiam Imperium variis locis sub ipso arripuerunt. Trebellio Pollioni *Posthumius*, vir in bello fortissimus, in pace constantissimus: cui, cùm Gallienus filium Saloninum in Galliâ positum credidisset, quasi custodi vitæ, & morum actuumque Imperialium institutori, ipse post occiso Salonino sumpsit Imperium, vel, ut alij tradunt, per Gallos odio in Gallienum (cùm puer, quem apud se imperare ferre non possent, missis militibus occisus esset) Imperator salutatus est, & ab exercitu Gallisq̃ue omnibus gratè acceptus, talem se præbuit per annos septem, ut Gallias instauraverit, & submotis omnibus Germanicis gentibus, Romanum in pristinam securitatem revocaverit Imperium. Sed ob gravitatem morum à Gallis novarum rerum cupidis, Lolliano agente, interemptus est. Eutropius ait decem eum annis apud Francos Imperium obtinuisse.

INDVLGENTIA. PIA POSTVMI AVGVSTI. Refero ad indulgentiam criminum & clementiam Postumi: quod reum genibus flexis manus, more supplicantium, attollentem, protensa manu velut ad surgendum invitet ipse sedens velut pro tribunali togatus. Ostendere vult facilem fuisse Principem in condonandis pœnis: prout eâ voce utitur Capitolinus in
Anto-

Antonino Pio, quem similiter piè indulgentem ostendit, dum ait: *His, quos Hadrianus damnaverat, in senatu indulgentias petiit, dicens, etiam ipsum Hadrianum hoc fuisse facturum. Quod contrà observatum à quibusdam etiam magnis Principibus, ut Alexandro Severo, de quo Lamprid. Condemnationes & raras esse iussit, & quæ factæ fuerant, non indulgit.* Item alibi de Senatorum ab eo creatorum modo per sententias omnium, & testes summos viros, addit: *si fefellissent vel testes, vel ij qui sententias dicebant, postea in ultimum rejiciebantur locum civium, condemnatione adhibitâ, quasi falsi rei approbati, sine ullius indulgentiæ proposito.*

ÆTERNITAS AVGVSTI. Hercules sinistrâ exuvium leonis, & clavam tenens, lauream coronam capiti Imperatoris armati imponit. Designat bellicam ejus gloriam, & fortitudinis lauream, ac famam æternam, securitate Galliis partâ, & submotis à limite Germanis, velut Deo auctore, fortium virorum apud Gentiles præside, præmiis æternis condecorari.

SALVS PROVINCIARVM. Fluvius est cum navigio suo, fortè Rhenus limes Galliæ Belgicæ, cùm scopulis, velut terminis innitatur: aut aliquod ex nobilioribus Galliæ fluminibus, subvehendo & conducendo commeatu salutem Provinciis & velut vitam ferens.

POSTVMVS AVGVSTVS. Imperator Postumus galeatus cristâque insignis equinâ. In galeâ bigæ, & velut certamina gloriæ.

PROVIDENTIA AVGVSTI. Stat Providentia sceptro orbem regens, & columnæ innixa, & cornu copiæ ostentans.
Cùm

Cum stultorum sit lunæ instar mutari, prudentum autem constanter agere, stabilitatem virtutis columna fulciens designat, felicitatem cornucopiæ, potentiam sceptrum, Orbis nullo terminatam limite Imperatoris auctoritatem, providæ ejus sapientiæ adscribendam.

IMPERATOR CÆSAR VICTORINVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Hunc Postumus senior, cum videret sibi contra Gallienum non solum militum, verum etiam alterius Principis auxilium necessarium; militaris industriæ virum (ut ait Pollio) in participatum vocavit Imperij, & cum eodẽ contra Gallienum conflixit. Intèrfecto autem Postumo & Lolliano, ipse solus in Imperio remansit. sed cum matrimoniis militum, & militarium corrumpendis operam daret, à quodam actuario, cujus uxorem stupraverat, compositâ factiõne apud Coloniam Agrippinam interemptus est cum Victorino filiolo: Præter libidinem optimus Imperator, quem Julius Aterianus ejus ævi scriptor laudat, scribitque *neminem ei præferendum fuisse, non in virtute Trajanum, non Antoninum in clementiâ, non in gravitate Nervam, non in gubernando ærario Vespasianum, non in censurâ totius vitæ ac severitate Pertinacem vel Severum.* Sed hæc omnia libido, & cupiditas mulierariæ voluptatis perdidit.

ROMÆ ÆTERNÆ. Romæ caput galeâ & cristâ munitum, dextro humero nudo velut brachium exertum gerens, prout virtus militaris his tabulis aliquoties exprimitur, excussæ fortitudinis insigne. ÆTERNÆ titulus & augurium frequens in numis supra

SÆCVLI FELICITAS. Fortuna videtur, illa quam Græci, teste Pausaniâ, *τύχην φερέτωσαν*, (propter turriculam seu fastigium, quod refert in capite) vocabant: gubernaculum juxta positum, quòd ei rerum moderationem adscriberent. Proram navis pede premit, puerum in genibus velut sibi supplicantem habet, aut quòd liberos tollat. an fortè quòd Victorious liberis tollendis operam daret (cùm proclivis in libidinem describatur) & ex variis mulieribus sobolem haberet, hoc per adulationem Fortunæ indulgenti, & sæculi Felicitati fuerit adscriptum?

IMPERATOR M. ACILIVS AVREOLVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Illyricanos exercitus regens in contemptum Gallieni coactus à militibus sumpsit Imperium. Cum eo pacem Gallienus facere coactus est, cum Postumio pugnaturus, quòd virum fortem expugnare frustrâ tentasset. Eum postea Claudius, interfecto jam Gallieno, conflictu habitò apud eum pontem interemit prope Mediolanum, qui nomine ejus dedicatus, & Pons Aureoli nuncupatus est, atque illic, ut tyrannum, sepulchro humiliore donavit. Hæc Trebell. Pollio. Vopiscus ait: alios, invito Claudio ab Aureliano occisum, tradere: alios, mandante & volente. Extat ejus Epitaphium in agro Mediolanensi sex elegis Græcis à Claudio positum, quod citat Is: Casaubonus in notis ad Pollionem.

PRVDENTIA AVGVSTI. Hic Prudentiam nominat, quam alij Providentiam, eodem habitu & scemate quo suprâ expressam à Postumo.

TABVLA XLVI.

*Tyrannorum, QUIETI, & TETRICORVM,
patris ac filij.*

IMPERATOR CAIVS FVLVIVS QUIETVS, PIVS;
FELIX, AVGVSTVS. Macriani seu Macrini senioris fi-
lius cum patre & fratre, Balistæ iudicio, in Asiâ sub Gal-
lieno Imperator est factus. *Sed ubi comperit Odenatus (qui olim
jam Orientem tenebat) Macrianum patrem & ejus filium Macri-
num ab Aureolo victos, militesq; in ejus potestatem concessisse, ado-
lescentem cum Balistâ Praefecto interemit, dignissimum aliquin Im-
perio habitum.* Hæc Pollio.

SOLI INVICTO. Phœbi sive Solis simulachrum radiati,
& Orbem tenentis, ferè eodem filo quo suprâ Tab. XLI. ca-
ptivo ad pedes, brachiis post terga revinctis, sedente. Omnes
qui in Asiâ res feliciter gesserunt, aut Imperium obtinuerunt,
Solem, Orientalium nationum peculiarem deum, coluisse
notantur. ideoque sæpe eorum numis ejus simulachrum va-
riis titulis, DEI, SOLIS ÆTERNI, CONSERVATORIS,
COMITIS AVGVSTI, &c. indigetatur.

IMPERATOR TETRICVS PIVS FELIX AVGVSTVS.
P. Pivestus Tetricus, quem interfecto Antonino & filio ejus,
mater Victoria Senatorem P. R. præsidatum in Galliâ regen-
tem ad Imperium hortata Augustum appellari fecit, filium-
que ejus Cæsarem nuncupavit. Qui cum multa præclare fe-
cisset, & feliciter diuque imperasset, ab Aureliano victus cum
militum suorum insolentiam ferre non posset, volens se gra-
T ij vissimo

vissimo Principi dedit: quem Aurelianus cum Zenobiâ in triumpho duxit, sed eundem postea totius Italiæ *Curatorem*, secundum Vopiscum, & utrumque Victorem, *Lucaniæ Correctorem* fecit, omnisque per eam annonariæ regionis, illumque honorificè habuit.

VIRTUS AVGVSTI. Virtus mascula seu militaris, insidens thoraci seu spoliis, dextrâ lauri ramum præfert, sinistrâ hastam. Habitus idem quo suprâ aliquoties Virtus expressa. ut Tab. VIII. XXVII. & XXVIII.

IMPERATOR TETRICVS PIVS AVGVSTVS. Idem habitus Tetrici qui suprâ.

LÆTITIA AVGVSTI: N. NOBILIS, vel, NOSTRI. Lætitia dea coronam seu sertum dextrâ sive diadema, & sinistrâ anchoram tenet. An hoc fortè significare intendit, quod Imperator præsentis Imperij insigniis gaudeat, & mentem tamen ad ulteriora spei firmæ velut certitudine præsumptâ extendat? quia etsi jam tum Tetricus in Galliâ Imperator salutatus, restabat tamen Oriens & Occidens alienis adhuc Imperiis obsequens, copiisque munitus: sive per anchoram stabilitatem intelligimus, ut suprâ in Telluris imagine & alibi. Porro coronati solent dies Festos & lætitiæ dicatos celebrare Romani, ideo hæc dea sertum porrigit, siebant autem hæc festa ex variis floribus aut herbis suaveolentibus. Horat. Ode xxxvi. lib. i. in lætitiâ Pomponij Numidæ reducis.

Neu desint epulis Rosæ,

Neu vīvax apium, neu breve lilium. scilicet in festa.

Item

Item Ode ultimâ: ad puerum suum.

Displicent nexæ phylyrâ Corônâ,

Mitte sectari rosa quò locorum

Sera moretur.

Simplici myrto nihil allabores. &c.

BINI IMPERATORES TETRICI AVGVSTI. Tetrici patris & filij effigies, qui filius primò *Cæsar* nuncupatus, postea patri in Imperio consors, eodemque fato ab Aureliano in triumpho traductus: & postea omnibus Senatoriis honoribus perfunctus, sortis humanæ ambiguae documentum; ex privato Imperator, ex Imperatore captivus & triumphatus, iterumque ad culmina honoris & potentiae evehctus.

SPES PVBLICA. Imago Spei, herbam sive florem ostentantis, ut suprâ Tab. XIII. aliisque. Designat in viris itis salutis publicæ fiduciam conceptam.

IOVI VICTORI. Iuppiter sedens, & dextrâ Victoriolam prætendens, sinistrâ hastam tenens. Eo titulo pietatem proficitur, quod victoriarum gloriam in auctores deos & Iovem deorum regem transfundat. Horatius Carm. lib. III.

Diis te minorem quod geris, imperas.

Hinc omne principium, huc refer exitum.

TABVLA XLVII.

*Sequuntur Imperatores, CLAVDIVS, QVINTILLVS,
AVRELIANVS, & SEVERINA.*

IMPERATOR CLAVDIVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS.
Effigies M. Aurelij Claudij, qui natione è Dalmatis, ut plurimum est sententia, (quamvis origo ejus in obscuro fuerit) magnis virtutibus clarus, & militaribus præsertim illustriſſimus: quem ponunt Historici cum Augusto, Trajano, Antonino, peculiaribus eorum virtutibus comparandum. Pollio: *Inſignis morum gravitate, inſignis vitâ ſingulari & caſtimoniâ, vini parcus, ad cibum promptus, ſtaturâ procerus, oculis ardentibus, lato & pleno vultu, digitis uſque adeò fortibus, ut ſepè equis & mulis ictu pugni dentes excuſſerit. Gallieni morientis ſententia Imperator deſignatus, in Imperio ita ſe geſſit, ut ejus ſtirpem ad Imperium ſummi Principes eligerent, emendatior Senatus optaret. Gothos & Sarmatas victoriis ita attrivit, ut eorum trecenta & viginti millia deleverit, atque inſuper naves eorum ad duo millia depreſſerit. Poſt Biennij gubernacula Sirmij morbo, id eſt peſtilentiâ, conſumptus, nullâ relictâ ſobole: ante Imperium, in Imperio, poſt Imperium, dilectiſſimus omnibus ordinibus: cujus honori & ſtatuam auream decem pedum, quod nulli antea, & clypeum cum imagine vultus ejus in Capitolio S. P. Q. R. dedicavit. Vide Trebellium Pollionem in vitâ, qui ſibi vix ſatisfacere poteſt in viri hujus laudibus de prædicandis.*

ROMÆ ÆTERNÆ. Templum, cujus vestibulum sex columnis fulcitur, & in medio statua ipsius Romæ spoliis insidentis. De templo hoc diximus ad Tab. XLII.

VICTORIA GOTHICA. Trophæum de spoliis Gothorum, infra sedentibus captivis. De numero hostium Gothorum refert Trebellius Pollio hanc Claudij ad Senatum Populumque Romanum epistolam. *Sen. P. Q. R. Claudius. P. C. militantes audite, quod videlicet cccxx. millia Barbarorum in Romanum solum venerūt, hæc si vicero vos vicem reddite meritis, &c.* Post addit Pollio: *Hos igitur Claudius ingenita illâ virtute suâ superavit, hos brevi tempore attrivit, de his vix aliquos ad patrium solum redire permisit.* Claudij Epistola ad Iunium Brochum Illyrico præfectum. *Claudius Brocho. Delevimus cccxx. millia Gothorum, duo millia navium merfimus, tecta sunt flumina scutis: spathis, & lanceolis omnia littora operiuntur, campi o sibus latent tecti, nullum iter pervium est (ob strata corpora cæforū) ingens carrago deserta est.*

IMPERATOR CÆSAR MARCVS AVRELIVS CLAVDIVS QVINTILLVS AVGVSTVS. Frater Claudij, qui etiam Imperium obiter degustavit. De eo sic Trebellius Pollio. *Claudio ad deos atque ad fidera demigrante, Quintillus frater ejusdem, vir sanctus, & sui fratris (ut verè dixerim) frater delatum sibi omnium judicio suscepit Imperium, non hereditarium, sed merito virtutum: qui factus esset Imperator, etiam si frater Claudij Principis non fuisset. Is autem ob brevitatem temporis nihil dignum Imperio gerere potuit. Nam septimadecimâ die, quòd se gravem & serium contra milites ostenderat, ac verum Principem pollicebatur, eo genere quo Galba, & quo Pertinax, interemptus est. Alibi etiam Pollio vocat eum singularem virum, & familiam ejus sanctam ac nobilem.*

TEMPORVM FELICITAS. Corona laurea victoriarum partarum insigne, & futurarum omen. quod Felix reddere seculum solet.

IMPERATOR CÆSAR AVRELIANVS AVGVSTVS. Effigies Lucij Domitij Aureliani gemmato diademate (quod hîc primùm à Persico luxu videtur depromptum) insignis. *Fuit, ut refert Vopiscus, humili loco natus. Sirmij, vel in Daciâ, matre sacerdote Solis; decorus aspectu, & gratiâ virili speciosus, staturâ procerior, nervis validissimis, vini & cibi paulò cupidior, libidinis rara, severitatis immensa, disciplina singularis, gladij exere-
rendi cupidus.* à Valeriano ad honores & Consulatum productus, Claudianis temporibus bello contra Maotidas illi commisso, & equitum quoque omnium præfectus, & contra Sarmatas & Suevos felicibus præliis florentissimâ victoriâ partâ, tantus enituit, ut post eum, Quintillo quoque fratre ejus interempto, solus tenuerit Imperium, Aureolo interfecto cum quo pacem Gallienus fecerat. Post Eudoxiam superatam & Orientem pacatum, in Galliâ quoque Tetrico devicto insignem triumphum egit. Tandem Persis bello indicto inter Heracleam & Byzantium occisus fraude Notarij sui Mnesthei, manu Mucaporis. Imperavit annis circiter sex.

PROVIDENTIA DEORVM. Concordia duo signa tenes, & Sol sive Heliogabalus eâ formâ, quâ verisimile est eum cultum fuisse in Syriâ. Narrat Flavius Vopiscus in vitâ Aureliani, quod in pugnâ, quâ ipse de summâ rerum contra Zenobiam & Zabam Ducem ejus apud Emessam magno certamine dimicabat, cum equites ejus fatigati jam penè discederent ac terga darent, subita vi numinis, quod postea proditum, *hortante quadam diuinâ formâ*, per pedites etiam equites resti-
tuti

tuti sunt & fugatâ Zenobiâ cum Zabâ plenissimè parta sit victoria. *Recepto igitur Orientis statu Emeſſam Viſtor Aurelianus ingreſſus eſt, ac ſtatim ad templum Heliogabali retendit, quaſi communi officio vota ſoluturus. Verùm illic eam formam numinus reperit, quam in bello ſibi faventem vidit. Quare & illic templa fundavit, & Romæ Soli templum poſuit, majori honorificentia conſecratum.* Denotat ergo numus Concordiæ deæ, velut procurâtiſ mutuû auxilium equitum ac peditum, deiqûe Heliogabali providentiâ ac numine partam de hoſtibus victoriam. Solem cum vel maximè coluiſſe patet etiam ex oratione, quâ pro Conſulatu decreto, Valeriano Imperatori gratias agens dixit, apud Vopiſcum: *Ago gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatum quem das, Dij faciant, & Deus certus Sol, ut & Senatus de me ſic judicet.* Quem deum Solem eò coluiſſe videtur magis, quod & (ut reſert Callicrates Tyrius apud Vopiſcum) mater ejus ſacerdos templi Solis fuerit in eo vico, in quo habitabant parentes, quodqûe ex palliolo purpureo, quod Soli ſui temporis Imperator tulerat (quale pallium in hac ſtatuâ dignoſcitur) mater ſacerdos crepundia filio feciſſe perhibeatur, quod inter omina Imperij mox relatum.

ROMÆ ÆTERNÆ. Roma ſpoliis inſidens, cum adſtante Imperatore togato: Victoriâ mediam tenent, ſive alter alteri tradunt. Tradit Vopiſcus, quod cùm Marcomannorum irruptionibus circa Placentiam magna clades accepta eſſet, & omnia circa Mediolanum graviter evaſtata, ingenteſqûe Romæ ſeditiones motæ eſſent, paventibus cunctis, ne eadem, quæ ſub Galliceno contigerant, provenirent, & ideò petente Imperatore datis ad Senatû litteris, libri Sibyllini inſpecti eſſent, & per ſacrificia quædam certis locis facta, quæ barbari tranſire non poſſent, periculum eſſet procuratum: Aurelianus &

nus & victoriâ potitus fuerit, & mox Romam ipse reversus, in auctores seditionis severè animadverterit: & ne quid periculi urbi Romæ in posterum metuendum foret, adhibito consilio Senatus, muros Urbis dilataverit, transactisque omnibus, quæ ad sectiones atque Urbis statum & civilia pertinebant, in Orientem contra Palmyrenos & Zenobiam sit profectus. In cuius rei monumentum hic numus signatus referri potest.

SEVERINA AVGVSTA. Fuit uxor Aureliani, de quâ parum apud Historicos annotatum reperimus.

CONCORDIA MILITVM. Concordiæ typus utrâvis manu signa militaria tenentis. Designari autumo, præter universi exercitus concordiam, & erga ducem obedientiam, etiam illam opem mutuam, quâ equites peditibus in prælio contra Marcomannos adfuerunt, ut suprâ diximus. Porro uxor prudens in partem gloriæ admittitur, ac si hic militum consensus etiam ejus prudentiæ acceptus feratur: quod uxor Imperatoris plurimum apud virum, & propter ac per virum sæpe apud exercitus possit, præcipuè si absit avaritiâ, adsit benignitas, & facilis compellatio, ac per eam apud virum admissio.

TABVLA XLVIII.

TACITI, FLORIANI, PROBI, &
CARI *numismata.*

IMPERATOR CLAVDIVS TACITVS AVGVSTVS.
Effigies M. Claudij Taciti, qui, post sex mensium interregnum

regnum ab occiso Aureliano elapsum, Imperator electus fuit à Senatu, maximo cum Ordinis ejus gaudio, quasi speciem aliquam redditæ postliminio libertatis degustantis: magno militum & populi consensu, ex primæ sententiæ consulari seu principe Senatus. Senex gravis, litteratus, frugalis totâ vitâ, & cultu ita modestus, ut non aliis in Imperio vestibus, quàm quibus privatus adsueverat, uteretur: sextarium vini totâ die numquam potaverit, sæpe intra heminam: ita dives tamen cū privatus ageret, ut in patrimonij (quod postea publici juris fecit) redditibus haberet sestertiū bis milles octingentes, id est, aureorum nostratium octo milliones. Septimo Imperij mense insidiis militaribus Tarsi interfectus, quamvis alij sebre obiisse tradant, inde tamen natâ, quod factionibus oppressus mente atque animo deficeret.

PONTIFEX MAX. TRIBVNITIA PÔTESTATE CONSVL DESIGNATVS ITERVM. Annona cum modio seu vase frumentario apposito, sive congius iste sit. Spicas tenet & cornucopiæ. Eo referri videtur, quod populo gratificatus, annonæ copiam & vilitatem procuraverit, amplissimo patrimonio suo publicato. Populo res gratissima & gratiosissima annonæ laxitas, quod hodie etiamnum experiuntur Principes & Pontifices quoque Romani in auspiciis Pontificatus. Juvenalis Satyra x.

— nam qui dabat olim

Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se

Continet; & populus votis tantum omnibus optat

Panem, & Circenses. —

Alij ejusdem numi, similem habent ferè effigiem, dextrâ crumenam præferentem cū inscriptione, VERTAS AVGVSTI. quod numisma eodem refero.

ROMÆ ÆTERNÆ. Roma sedens dextrâ globum præfert, Imperij orbis terrarum symbolū, sinistrâ hastam puram. Omne felix augurium Romæ vovent, eam Æternam & Divam, statuis, templis & honoribus afficientes, quæ promiscua novorum Principum istorum captandæ populi Romani gratiæ, adulatio. Vide suprà Tab. præcedente, & alibi.

IMPERATOR CÆSAR MARCVS ANNIVS FLORIANVS AVGVSTVS. Effigies Floriani laureati, qui frater M. Claudij Taciti, non tamen germanus, ut præter Vopiscum, cognomen etiam diversum satis indicat: Eo defuncto, propriâ auctoritate, tamquam hæres fratris Imperiū occupavit, idque duobus tantum mensibus obtinuit: quando à militibus est interfectus, vel, ut Victor tradit, incisus sibi metipsi venis effuso sanguine est extinctus, cum Probum illustis famæ virum imperare audivisset. Hujus atque item fratris Taciti Xenotaphia erecta fuerunt Interamnæ in solo proprio, cum statuis eorum altitudine tricenūm pedum.

IOVI VICTORI. Iupiter stans hastâ subnixus, & dextrâ Victoriolam præferens, adstāte infrà Iovis alite aquilâ. Omen potius & auspiciū rerum gerendarum designans, quàm eventum: nisi intelligamus de iis, quæ per ipsum fratris auspiciis sunt gesta in expeditione contra barbaros à Mæotide erumpentes, quos Tacitus coërcuit. Interim non sibi, sed Iovi victoriam acceptam fert, ut suprà.

IMPERATOR CÆSAR. MARCVS AVRELIVS PROBVVS AVGVSTVS. Effigies Aurelij Valerij Probi Imp. qui, ut ait Vopiscus in vitâ; *Sirmij in Pannoniâ natus, patre Maximo tribuno militum, matre nobiliore: tam privatus quàm Imperator nobilissimis*

bilissimis virtutibus claruit: adolescens, Valeriani iudicio, virtutis ergò, & prope imberbis tribunatum accepit, & bello Sarmatico, transmissò Danubio, quum multa fortiter fecisset, publicè in concione donatus est hastis puris quatuor, coronis vallaribus duabus, coronâ civicâ unâ, vexillis puris quatuor, armillis aureis duabus, torque aureo uno, paterâ sacrificali quinquelibri unâ. Postea Claudij & Taciti iudiciis nobilitatus, cum multa præclare gessisset, & militi charissimus esset, multa opera publica (ne miles otio torperet) militari manu perfecit. Tacito occiso, ab Orientali exercitu Imperator est creatus, arreptoque de statuâ templi pallio purpureo indutus est, invitus ac detrectans. Postea amplissimo accedente Senatus consulto, votis omnibus concinentibus accepit nomen Cæsareum, nomen Augusti, Proconsulare Imperium, P. Patriæ reverentiam, Pontificatum maximum, Ius tertiæ relationis, & Tribunitiam potestatem. Imperator multa in Galliis & Germaniâ præclare gessit, quæ ex ipsius ad Senatum litteris sic recensentur: Subacta est omnis, quâ tenditur latè Germania, novem reges gentium diversarum ad meos pedes, imò ad vestros, supplices stratig, jacuerunt. Omnes jam barbari vobis arant, vobis serunt, & contra ultteriores gentes militant. Nam & quadringenta millia hostium cæsa sunt, & sedecim millia armatorum nobis oblata, & septuaginta urbes nobilissimæ captivitate hostium vindicatæ, & omnes penitus Gallie liberatæ. Præda omnis recepta est: capta etiam alia, & quidè major quàm fuerat antè direpta. Et paulò post: Volueramus P.C. Germaniæ novum Præsidentem facere sed hoc ad pleniora vota distulimus. Multis præterea præclare in Occidente & Oriente gestis, cum omnibus quotquot umquam ante cum fuerant Imperatoribus fortitudine, clemenciâ, prudentiâ, & ceteris dotibus par aut superior haberetur; apud Sirmium tumultu militari, (inde nato, quod eos nimium agitare, & in opere exercere videretur) occisus est: cum im-

perâſſet annis quinque, ſecundùm Vopifcum, & ſi Aurelius Victor, aliiq̃ue tribuant illi annos exactos ſex. Ejus extat dictum illud gloriæ & magnanimitatis plenum: *Si unquam eveniat ſalutare Reipublicæ, brevi milites neceſſarios non habebimus.* Hoc innuens, ita ſe de omnibus gentibus victoriam ſperare, ut nihil ultra debellandum relicturus eſſet.

HERCVLI ROMANO AVGVSTO, vel, AVGVSTI. Hercules dextram ſuper trophæum extendens, ſiniſtrâ clavam & ſpolium leonis tenens. Principem invictiſſimum Herculi comparat, ſive Herculem victoriarum & trophæorum ejus protectorem designat.

VICTORIA GOTHICA. Victoria gradiens palmam & coronam lauream Imperatori velut deſert, ſedente ad pedes ejus captivo nudo, manibus poſt terga revinctis. De quâ Vopifcus: *In Illyrico Sarmatas, ceteraſq̃ gentes ita contudit, ut prope ſine bello cuncta reciperet quæ illi diripuerant. Tetendit deinde iter per Thracias, atque omnes Geticos (ſive Gothicos) populos famâ rerum territos, & antiqui nominis potentiâ preſſos, aut in ditione, aut in amicitiam recepit.*

MARS VICTOR. Mars galeato capite, haſtâ armatus, trophæum humeris portat. Cetera eodem filo & ſcematē quo ſuprà Tab. XI. Non mirum bellicoſum Principem Herculis & Martis aut titulis cohoneſtari, aut patrociniis gaudere.

IMPERATOR CÆſAR MANLIVS AVRELIANVS, ut eſt apud Vopifcum, ſeu M. AVRELIVS CARVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Effigies Cari, qui ſub Probo Præfectus
Præto-

Prætorij, militum amorē in occisi locum electus est, cujus mortem severissimè vindicavit. In Pannoniis bellum Sarmaticum confecit, sedecim millibus hostium prostratis, viginti millibus captis. Postea in Persas profectus, cū Persici Imperatoris nomen meruisset, morbo extinctus, vel fulmine, aut, ut alij, ex vulnere: fortè omnibus his concurrentibus, cū Vopiscus sic narret: *Quum igitur agrotaret Carus; atque in tentorio jaceret, ingenti excitâ tempestate, immeni coruscatione, immeniori, ut diximus, tonitru, exanimatus est, anno Imperij secundo.* Et jure videtur fulmine extinctus, qui cælestes honores affectaverat. Extant enim numi ejus inscripti: DEO ET DOMINO CARO AVGVSTO. Item græcè: ΘΕΩ ΚΑΡΩ. quamquam iste in Christianos superioribus persecutionibus exagitatō indulgentem se ostenderit.

SPES PVBLICA. Spei simulachrum, ut suprâ, boni omniū causâ sub initia Imperij.

TABVLA XLIX.

CARINI, NUMERIANI, DIÓCLETIANI
& MAXIMIANI HERCVLEI.

MARCVS AVRELIVS CARINVS NOBILIS, vel, NOBILISSIMVS CÆSAR. Caput Carini laureatum, etsi nondum Imperatoris, quod rarum esse annotat Adolphus Occo. Cari Imperatoris filius, statim à Patre in Imperatorem electo unâ cum Fratre Numeriano Cæsar appellatus, moribus fuit profligatissimis: à patre in Orientem proficiscente Galliæ & Occidenti præfectus, libidine, tyrannide, ceterisque vitijs se sædavit. Quare & pater si supervixisset, cum Cæsaris titulo privare decreverat. Patre mortuo, cū

cùm Diocletianum audiret electum Imperatorem ab exercitu, obviam progressus, multisque præliis superatus, tandem à tribuno occisus est, cujus uxorem corrupisse dicebatur. De titulo NOBILISSIMI CÆSARIS, extat inscriptio ab Illustrissimo Card. Baronio citata tomo Annalium II.

VICTORIOSISSIMO

PRINCIPI IVVENT.

M. AVRELIO CARINO

NOBILISSIMO CÆSARI.

COS. PRO. COS.

& similis etiam Numeriani titulus extat, & elogium.

VICTORIA AVGVSTI. Victoria globo insistens & velut pedibus premens jam subactum orbem terrarum, laureamque & palmam deferens. Laurea hæc ex participatione rerum paternarum desumpta, cum à seipso nihil memoriâ dignum egerit: nisi quod cum Diocletiano aliquoties confligit, & ut ait Vopiscus: *Non defuerit ei ad vindicandum sibi Imperium vigor mentis.*

PAX ÆTERNA. Pacis imago, velut gressu citato obviam sese ferentis, & herbam porrigentis sive ramulum olivæ: sinistrâ divarum instar hastâ purâ est instructa. Pacem præfert, quia profligatæ socordiae vitiis effeminato, de bello illi parum curæ fuit: præcipuè antequam veternum illi excuteret electus in Imperatorem Diocletianus.

IMPERATOR NVMERIANVS AVGVSTVS. Effigies Marci Aurelij Numeriani, qui alter Cari Imperatoris filius à fratris vitiis longissimè dissidens, moratus egregiè (ut ait Vopiscus) & verè dignus Imperio, eloquentiâ etiam præpollens,
adeo

adeò ut publicè declamaverit : ferunturque ejus scripta nobilia. Versu autem talis fuisse prædicatur , ut omnes poëtas sui temporis vicerit. Hujus orationi ad Senatum missæ tantum contulit Senatus, ut illi statuam decreverit in bibliothecâ Vlpia ponendam cum titulo: NUMERIANO CÆSARI ORATORI TEMPORIBVS SVIS POTENTISSIMO. Cum patre ad bellum Persicum profectus, eo mortuo , nimio fletu oculos corripit, & post cum lecticâ gestaretur, factione Arrij Aprî soceri sui, qui invadere conabatur Imperium, occisus est: & fœtore cadaveris , quod tamquam vivum lecticâ portabatur, proditâ morte, ultorem invenit Diocletianum, qui Aprû suâ manu interfecit tunc Prætorio Præfectum: *cum pridem illi à Druide quadam muliere prædictum in Galliâ, in minoribus adhuc locis, ut refert Vopiscus, militanti fuisset, Diocletiane, Imperator eris, quum Aprum occideris.*

ABUNDANTIA AVGVSTORVM. Abundantia cornu copiarum plenum pecuniâ effundit. Refertur ad patris Cari & filij Numeriani ad bellum Persicum proficiscentium dispositiones, quas vocabant, rerum necessariarum, & liberalitatem.

IMPERATOR DIOCLETIANVS AVGVSTVS. Effigies Caij Valeriani Diocletiani, qui Dalmata gente è gregario milite per militares honores adsurgens post mortem Cari, Aprique interfecto, Imperator est appellatus. Cumque Imperium alibi à Tyrannis turbaretur, socio opus esse ratus, Maximianum Imperij consortem fecit, qui *Herculeus* dictus, ut *Iovius* Diocletianus. Creavit & Cæsares Constantium Chlorum, & Galerium Maximianum: cumque viginti annis præfuisset, Imperio se abdicavit senex, & Salonis rure suo agriculturæ
X operam

operam dedit, ita tamen ut, velut Cain tremens semper & pavens, miserrimè viveret, privatus annis circiter decem: eâ maximè caussâ, ut notat Card. Baronius in Annalibus, Imperio deposito, quod cùm crudelissimè Christianos persecutus toto terrarum orbe eos religionemque ipsam delere proposuisset, ei rei se imparem invenisset. De morte ejus Eusebius lib. viii. cap. xxix. *Alter, Diocletianus, & gradu honoris & designationis tempore primas Imperij partes adsecutus, diuturnâ & asperâ imprimis corporis agrotatione, pederentim contabescens occubuit, mente ex pestifero morbo de statu deturbatâ, (veneno enim lento se interfecit.) additque paulò post: Palatium ejus & domus ejus fulmine etiam depascente, faceq; celesti exedente vastata fuit. Utique iusto Dei judicio, cùm & divinos sibi honores usurpaverit, & adorari voluerit: & nemo crudeliùs toto orbe sævierit in Christianos ipso Diocletiano, & Maximiano, ejus in Imperio consorte.*

IOVI CONSERVATORI AVGVSTI. Stat Iuppiter palliatus fulmine & hastâ instructus, à Iove denominatione sibi arrogatâ *Iovij*, Iovis maximè cultor fuisse videtur, quod pluriimi ejus numi ostendunt ab Adolpho Occone producti, ubi Iuppiter frequenter insculptus variis titulis ornatus, FVLGVRATORIS, VICTORIS, CONSERVATORIS POPVLI ROMANI, CONSERVATORIS ORBIS, QUIETATORIS AVGVSTORVM, TVTATORIS AVGVSTORVM, CONSERVATORIS AVGG. STATORIS AVGG. Item simpliciter, IOVIS AVGVSTORVM. Suum Iovem maximè exaltare decreverant in odium & quasi contumeliam Christianæ religionis, quam multi tunc amplectebantur, non obstante immanissimâ persecutione.

IMPERATOR MAXIMIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Vultus Maximiani collo tenuis. Is Hercules dictus ad roboris gloriam, & quia Diocletiani, qui Iovius dictus, filius adoptivus, & Imperij consors factus. Collum videtur ostentare instar Herculei, quia in vastis cervicibus, ob nervorum soliditatem robur designatur. Iuvenal. de adulate;

— *Invalidi collum cervicibus aequat*

Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

Fuit iste homo ferus feroxq; libidine infamis & morū immanitate: ortu & moribus agrestis, à Diocletiano tamen, ut vir militaris, consors Imperij electus, Gallos & Africam pacavit. Adoptato postea Constantio Chlora, ipse Mediolani, prout Diocletianus eodem die Nicomediæ Imperio se abdicavit. Sed cum postea Maxentium filium sive generum, contra Constantinum Magnum ad Imperium promovere vellet, ejus jussu (cui insidias struxerat,) Massiliæ obsessio & capto illi

Confracta est laqueo pulchra hæc nervosaq; cervix.

Eusebius lib. viii. cap. xxix. & Panegyricus Constantino dictus, eum seipsum strangulasse tradunt, & dæmonis incitatione ac pulsu extremum vitæ laqueo interrupisse. Vocat eum Card. Baronius *Christiani nominis immanissimum hostem, & carnificem sanctorum Martyrum crudelissimum.*

HERCVLI COMITI AVGVSTORVM. Hercules clavâ & exuviis leonis ornatus, arcum sinistrâ ferens, ut suprâ à Diocletiano maximè cultus Iupiter, sic ab isto Hercules, titulis CONSERVATORIS, VICTORIS, INVICTI, DEBELLATORIS, PACIFERI, COMITIS AVGG. & conjunctim in utroque Imperatore, IOVIS ET HERCVLIS CONSERVATORVM AVGG. &c. Puto tamen numos honori Imperatorū ex obliquo indulgere, qui hujus & illius dei cognomen

men & imitationem aliquam, & maiestatem quoque adfectare videbantur : cùm & divinos honores sibi arrogarent, & invidiosis adulantium titulis plus æquo tribuerent. Litteræ infrà positæ S. M. T. videntur designare locum monetariæ officinæ, ubi numus hic signatus fuit, & sic legendum putamus. SACRA MONETA TREVERENSIS. vel, SIGNATA MONETA TREVERIS. Officinam ibi monetariam fuisse ex aliis numis & inscriptionibus constat. Fuere enim tunc Treveri sedes Imperatorum apud Gallias, & Occidentem.

VIRTVTI HERCVLIS S. C. Hercules clavæ innixus, & manum dextram post terga reflexam tenens : quâ formâ Romæ in Palatio Farnesiorum extant duæ ejus statuae marmoreæ colossæ ferè magnitudine diversorum, sed peritissimorum artificum, dextraque poma Hesperidum tenere videtur. Gloriam potentia & felicitatis suæ in sui Herculis honorem derivare videtur.

VIRTVS ILLYRICI TR. Imperator armatus equo insidens, navim bellicam velut in anchoris consistentem transiliens. Illyricum, medium inter Orientis & Occidentis Imperia tunc maximè & præsidiis firmatum, & frequentatum Principibus ac Legionibus Romanorum, Historici horum temporum testantur. Designatur fortè classis ad mare Adriaticum stans in anchoris, aut militem transmittens, aut præsidium copiarum in Illyrico ad bellum Orientis paratarum: aut quia in divisione Imperij, auctoritate ejus inter Galerium, Valerium Maximianum hujus filium adoptivum, & Constantium Chlorum factâ, dicto Maximiano cessit Illyricum, Græcia, & Oriens, ut Chloro Gallia, Hispania, & Africa, voluit Illyricum hoc numo nobilitatum: aut denique quia
Carinus

Carinus à patre in Orientem proficiscente, accepto Galliarum, Italiæ, Illyrici, Hispaniarum, Britanniarum, & Africæ, id est, totius Occidentis Imperio, in Illyrico maximè resederit, ita ut (notante Vopisco) propter luxum in vestibus & morum insolentiam, REGEM ILLYRICI illum plerique vocitarent: quem quia Maximianus & Diocletianus Augusti bello vicerunt non sine Illyricanorum militum auxiliis ac fide, ideo virtutem terræ marique sibi probatam illius gentis, hoc numo cohonestatam voluerunt, ut nobis hætenus videatur. Nisi accipiamus hac formâ illi Statuam equestrem virtutis ergo positam, ut mari terraque, & præsertim in Illyrico spectatæ virtutis Imperatori.

TABVLA L.

CONSTANTII CHLORI, HELENÆ, GALERII,
MAXIMIANI, & SEVERI.

DOMINO CONSTANTIO NOBILI, vel, NOBILISSIMO CÆSARI. Vultus Constantij cognomento Chlorig, qui antea unâ cum Galerio Maximiano primum ab Imp. Cæsar appellatus, deponentibus post iis Imperium, Augustus dictus est, & cum Galerio administrationem suscepit, iste quidem Orientis Imperio à Diocletiano, ille Occidentis à Maximiano Mediolani se abdicante, suscepto: filius Eutropij viri nobilissimæ gentis Dardanæ, ut ait Pollio, & Claudiæ: pater Constantini Magni. Erga Christianos benignissimus, pacem Ecclesiæ pederentim reddidit, naturâ clementissimus, divitiarum contemptor, modici cultus, & omnibus amabilis. De quo Vopiscus in vitâ Carini: Statuerat (Carus Imperator) Constantium, (qui postea Cæsar est factus,

tunc autem *Præfidatum Dalmatiae administrabat*) in locum filij *Carini* subrogare, quod nemo tunc vir melior videbatur, illum verò occidere. Mortuus est Chlorus in Britannia, anno Imperij XIII. cum, ut Eusebius tradit, post data longo temporis spatio eximia & spectata satis regie virtutis indicia, tandem repudiatâ penitus impiorum in variis colendis diis superstitione, DEVM omnium moderatorem ultrò agnovisset, & sanctorum virorum precibus suam firmè munivisset familiam.

PRINCIPI IVVENTVTIS. P. R. O. M. Adstat Constantius in paludamento, hastam & globum tenens. Honos ei habitus ut adoptato & Cæsari, prout moris fuisse Principum liberos indigetandi dictum suprâ. Litteræ infrascriptæ (quia sæpe variant apud exscriptores hæ notæ) ut nos conijcimus, designant *pecuniam Romanam* esse, aut Romæ signatam vel Populi Romani. Solent enim posteriore hoc ævo adscribi loca monetariæ officinæ, ubi pecunia signata fuerat, ut infrâ etiam observabitur.

VIRTVS MILITVM. C. Castra Prætoria, & ante portam eorum Constantius in paludamento sacris operatus. Interpretari possumus de sacrificio solemni, quod suscepto per abdicationem Diocletiani & Maximiani Imperio, exercitum lustrans & à militibus sacramento renovato susceptus, pro castris fecerit, more Romanæ militiæ usitato.

FLAVIA HELENA AVGVSTA. Effigies Flavie Iulie Helenæ, Christianæ & sanctissimæ Imperatricis, quæ filio Constantino ad Christianam fidem excitato, obiit octogennaria. *Ei defunctæ filius numos istos aureos insignivit, & AVGVSTAM appellavit.* Niceph. lib. VIII. cap. XXI. *Hanc maritus coactus à*
patre

patre adoptivo repudiavit, ductâ Theodorâ Maximiani privignâ. Estque hæc, cujus pietate & solertiâ Crux Domini Hierosolymis inventa, & venerationi totius orbis exposita fuit. Vide Card. Baron. tom. III. Annal. Eccles. Gretserum, & I. Lipsium de Cruce.

SECVRITAS REIPUBLICÆ. S. TR. Simulachrum Securitatis, quæ stans ramum inversum tenet. Convenit hoc prudentiæ cordatissimæ feminae, cujus consiliis ejus maritus & filius reipub. statum securiorem reddidisse videntur. Literæ S. TR. designare videntur, numisma istud TREVERIS SIGNATVM. quia maritus, & postea filius Constantinus Gallia Imperium diu tenuit securum & pacatum.

IMPERATOR GALERIVS MAXIMIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies C. Valeriani Maximiani, qui *Armentarius* cognominatus, unâ cum Constantio Chloro à Diocletiano & Maximiano Herculeo Cæsar est creatus, & postea cum eodem Augustus. Natus fuit in Daciâ humili loco, sed in militiâ strenuus. Is repudiatâ priore uxore, filiam Diocletiani Valeriâ duxit. Duos adoptavit Cæsares, Severum, & Maximinum sororis suæ filium: & Severo mortuo, in ejus locum subrogavit Licinium. Crudelis valde persecutor Christianorum, libidine exæstuans, & adulteriis stuprisque omnia loca polluens. in Illyrico ulcere inguinario consumptis genitalibus, & vermibus toto corpore scatentibus miserè deficit, & cum nullâ medicorum ope sublevaretur, sibi ipsi manus intulit: ita ex Horatij sententiâ;

Rarò antecedentem scelestum

Deseruit pedè pœna claudo.

VIRTVS AVGVSTORVM. P. Galerius militari thorace & paludamento, hastaque instructus dextram Virtuti porrigit, quasi fœdus cum virtute militari pactum habens. Verosimile est hoc eodem emblemate numisma signatum utriusque Augusto, Constantio scilicet & Galerio, in honorem & adulationem. Littera P. an Pactionem, & percussum velut fœdus designet inter Virtutem & Imperatorem, an quid aliud, non habeo affirmare: Res conjecturæ tota est, ut in plurimis aliis, posteriore ævo, notis talibus inscriptis, quæ sæpe variât apud sculptores, aut descriptores.

MAXIMINVS CÆSAR. Effigies C. Galerij Valerij Maximini, cognomento Dazæ, quem Galerius natum ex sorore suâ unâ cum Severo adoptavit, & Cæsarem nuncupatum Orienti præfecit. Christianos acerrimè persecutus, rupto post cum Licinio fœdere cum Orientem sibi soli vendicaret, à Licinio oppressus, ne in potestatem hostium veniret, laqueo se interfecit Tarfi in Ciliciâ.

SOLI COMITI. Sol oriens in quadrigâ flagello aurigantis instructus. Dictum suprâ Orientis Imperatoribus potissimum cultum fuisse Solem aurigantis habitu, deum peculiarem Orientalium populorum, ut Phœnicum, atque Syrorum.

FLAVIVS VALERIVS SEVERVS NOBILISSIMVS CÆSAR. Collega cum Maximino Cæsaris titulo insignitus à Galerio Imperatore & post Augusti, Galliam, Italiam, & Africam rexit. Post cum Maxentius Romæ Prætorianorum factione Imperator designatus esset, contra illum profectus cum exercitu, & viribus impar, in fugam se dedit, Ravennæ-
que ca-

que captus & occisus traditur: etsi de loco mortis varient auctores, alij Romæ, alij ad Tres tabernas cum interfectum tradentes.

GENIO POPVLI ROMANI. P. TR. Stat Genius cornucopiæ & paterâ instructus. Multi extant numi ejus hac & simili inscriptione, & pariter similes cum effigie Maximini. Item inscripti, GENIO CÆSARIS, GENIO AVGVSTI, GENIO IMPERATORIS, BONO GENIO PII IMPERATORIS. Item, GENIO AVGG. ET CÆSARVM N. N. Ammianus Marcellinus lib. xxv. de Cl. Iuliano Augusto loquens: *Ipse autem (addit) ad solitam suspensamq̃, quietem paulisper protractus, vidit squalidius proximè speciem illam Genij publici, quem cum ad Augustum surgeret culmen viderat in Gallus. Velato capite cum cornucopiæ per aulea tristius incedentem.* Ex ejus apparitionis tempore videtur hic Genius peculiariùs à Romanis Impp. & frequentius cultus fuisse. De Genio dictum suprâ. Notas P. TR. autumo significare, quod hæc sit *Pecunia Treverensis*, id est, Treveris signata.

TABVLA LI.

MAXENTII, & CONSTANTINI MAGNI

Numismata.

MAXENTIVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Imago M. Aurelij Valerij Maxentij, qui habitus fuit filius Maximiani Herculei ex uxore Eutropiâ, sed re verâ (ut certis indiciis colligit Card. Baronius) suppositus & extraneus, & ei postea gener adscitus, ut inscriptione numismatis

Y

docetur,

docetur, quod habet. IMP. MAXENTIVS DIVO MAXIMIANO SOCERO. & ex adversâ parte templum cum Dicto, ÆTERNÆ MEMORIÆ. Is à Prætorianis, quos donis & promissis suos fecerat, Imperator Romæ electus, eo tempore quo Constantinus Magnus in Britannîâ à Patre successor declaratus fuerat. Paulo pòst Severum adversus se venientem vicit, & occidit: sed Constantino à Senatu contra tyrannidem ejus Romam evocato, ad pontem Milvium superatus, & à Tiberi absorptus, periit Imperij arrepti anno sexto, crudelitate, & libidine, ceterisque vitiis infamis, omnibusque invisus & exosus.

VICTORIA ÆTERNA AVGVSTORVM NOSTRORVM. Victoria clypeum votivum super columnâ collocatum tenēs, in quo inscriptum, VOTIS QVINQUENNALIBVS eum dedicatum, nimirum devicto & propulsato Severo. Quod duos Augustos nominet, putem socerum Maximianum Herculeū, qui partibus ejus studiosè favit, & ejus occasione Imperium depositum repetere attentavit, designari: cuique in hac victoriâ comitem dari. Colligo ex Zosimo, qui lib. II. sic narrat: *Maximianus Galerius his cognitis (quæ scilicet tyrannicè à Maxentio Romæ gerebantur) Severum Casarem ablegat, bellum Maxentio facturum. Eum Mediolano profectum, & cum Maurorum ordinibus accedentem, Maxentius, militum animis majori ex parte pecuniâ corruptis, atque etiam Præfecto Prætorio Anullino sibi conciliato, nullo negotio vicit. Severus fugâ Ravennam elapsus est urbem munitam & populosam, quæq; copiam victus tantam habebat, quanta tum ipsi, tum militibus ejus sufficeret. His intellectis Maximianus Hercules pro filio Maxentio non abs re sollicitus, Lucaniâ relictâ, in quâ id temporis erat, Ravennam contendebat; cumq; per-spexisset Severum invitum ejici non posse, quod munita foret, & com-*
meatu

meatu abundaret, sacramentis circumspento Romam ut iret persuaserit; quò quidem pergens, ubi quemdam ad locum venisset, quem Tres tabernas vocant, ab infidiis, quas eo loco Maxentius collocaverat, apprehensus necatur, cervicibus laqueo fractus.

CONSERVATORI VRBIS SVÆ. H. A E T. Templum Romæ, & in medio ejus statua sedentis cum Victoriolâ. Adfectavit hanc laudem etiam plusculis numismatibus, quòd Romanam urbem conservasset, velut contra hostium ac Severi aliorumque incurfus, re verâ tamen eam pessumdedit flagitiis, & bello intestino miserè afflixit. H. littera, an significet, *Honori*, ambigo. Litteræ istæ A E T. credo signant voculam, *Æternæ*. ut ad Urbem referatur, epitheton aliàs ei frequenter attributum. vel *æterno*. ut ad conservatorem. Et si alibi expressum sit A. Q. S. Templi hujus similem delineationem vide suprà Tab. XLVII. ubi *æternæ* elogium etiam Urbis tribuitur.

CONSTANTINVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Genuina hæc est effigies Flavij Constantini, qui ob rerum gestarum gloriam MAGNI & MAXIMI titulos promeruit, Constantij Chlorigenæ Helenæ primæ conjugis filius, & successor ei nuncupatus, litteris atque armis egregius, rebus gestis inclytus, maximè beneficus in Christianam religionem, in quâ, dilato baptismo, ut in Iordane baptizari posset, ut tradit Eusebius (quod tamen aliter cecidit, cùm Romæ à S. Silvestro baptismum suscepit) ut Card. Baronius probat, jam senescens nomen dedit. In expeditione contra Persas, qui Mesopotamiam populabantur, cùm valetudine adfectâ pharmacum sumeret, suspicio fuit, Constantio & Aniballiano fratribus suis auctoribus, venenum admixtum fuisse, atque sic eum obiisse, mor-

bo extinctum, anno ætatis LXVI. Imperij XXXII. Ejus vitam & res gestas peculiari opere prosecutus est Eusebius Cæsariensis Episcopus, & alij ejus ævi Historici. Reliquit tres liberos Imperij hæredes, Constantem, Constantium, & Constantinum. De quibus infra.

VICTORIA CONSTANTINI AVGVSTI. Victoria spoliis insidens clypeum votivum tenet, adstante Genio inscriptum VOTIS VICENNALIBVS, scilicet nuncupatis, cum dedicatum. Refero ad eam illustrissimam victoriam quam juxta pontem Milvium prope Romam de Maxentio tyranno reportavit, quando vix quartâ parte copiarum numero comparandus adversus Maxentij exercitum centum millium armatorum, vel, ut tradit Zosimus, centum septuaginta millium peditum & octo millium equitum, auxilio cælitus superveniente, (cum signum Crucis in aëre ei divinitus ac miraculosè cum lumine apparuisset) fusis fugatisque hostibus, nobilissimum triumphum promeruit: cujus monumentum hodieque extat arcus triumphalis Romæ erectus, hac inscriptione.

IMP. CÆS. FL. CONSTANTINO MAXIMO
P. F. AVGVSTO. S. P. Q. R.

QVOD INSTINCTV DIVINITATIS MENTIS
MAGNITVDINE CVM EXERCITV SVO
TAM DE TYRANNO QVAM DE OMNI EIVS
FACTIONE VNO TEMPORE IVSTIS
REMPVBLICAM VLTVS EST ARMIS
ARCVM TRIVMPHIS INSIGNEM DICAVIT.
à dextris intra fornicem: LIBERATORI VRBIS.

& à si.

& à sinistris: FVNDATORI QVIVETIS.

& in fronte unâ: VOTIS DECEM SIC DECEM.

& in alterâ: VOTIS XX. SIC XX.

Quâ de victoriâ vide diffusè Card. Baronium Annal. Eccles. tom. III.

VOTIS QVINQVENNALIBVS, MVLTI DECENNALIBVS. & in clypeo: VICTORIA AVGVSTI. Stat Victoria clypeum votivum ferens. Eòdem refero quo superiorem numum. Litteras infra scriptas, P. TR. lego: PECVNIA TREVERENSIS.

VICTORIA MAXIMA. Character hieroglyphicus, & nota *Nominis ac Numinus Domini nostri IESV CHRISTI.* cum adjunctis græcis elementis α . & ω . De quibus Christus in Apocalypsi c. xii. vers. xiii. *Ego sum α & ω . primus & novissimus, principium & finis.* quibus designatur Imperium ejus æternum. Est autem littera χ græca cum transverso ρ . quod est principium *Nominis CHRISTI.* Hac notâ Constantinus & successores usi in labaris & militaribus signis, in memoriâ ejus signi Crucis CHRISTI, quod ei contra Maxentium bellum paranti in aëre apparuit, cum illis verbis, velut ex auro rutilante appositis: EN ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. IN HOC VINCE. Quod diffusè narrat Eusebius in vitâ Constantini lib. I. cap. xx. xxi. xxiii. & seqq. & is, qui tunc in eodem exercitu militabat Artemius, cum temporibus Iuliani exutus Augustali Præfecturâ, eò quòd Christianus esset, causam dicens coram eo, inter alia quoque his eum verbis compellans, ait, prosequens pro Constantino defensionem, quem ille contumeliis infamabat: Ad CHRISTVM (inquit) *declinavit, ab illo*
Y iij *vocatus,*

Vocatus, quando difficillimum commisit prælium adversus Maxentium. Tunc enim ei in meridie apparuit signum Crucis, radius Solis splendidus, & litteris aureis, belli significans victoriam. Nam nos quoque ipsi aspeximus, cum bello interessemus, & litteras legimus, quinetiam totus id est contemplatus exercitus, & multi hujus sunt testes in exercitu tuo. Verè ergo victoria ter maxima dicenda, quæ non humanis viribus, sed cælesti auxilio parata est.

FELICIA TEMPORA. Quatuor sunt pueri, qui quatuor anni partes præferunt. Ver manibus supra caput junctis spem non rem ostentat. Æstas falce instruitur, messis variæ symbolo. Autumnus & fructus in canistro adfert, & leporem venatione partum. Hiems vestitu communita contra aëris injuriam, aliquod aucupij fortè instrumentum & avem captam præfert, symbolum exercitij eo tempore convenientis, ut ait Horat. Epod.

Sed cum tonantis annus hibernus Iovis

Imbres nivēsq; comparat;

Aut trudit acres hinc & hinc multâ cane

Apros in obstanteis plagas,

Aut amite levi rara tendit retia,

Turdibus edacibus dolos:

Pavidumq; leporem, & advenam laqueo grænem

Lucunda capiat præmia.

Designat numus partam Constantini victoriâ omnis temporis felicem opulentiam & securitatem.

PRINCIPIS PROVIDENTISSIMI SAPIENTIA. Symbolum est conjunctæ cum prudentiâ & sapientiâ militaris virtutis. Columna Sapientiæ robur stabilitatemque designat & constantiam. Noctua Minervæ sacra, seu ipsam Minervam deam

deam gentilem sapientiæ tutelarem, siue dotes ejus Constantino communicatas. Ad columnam reclinatur hasta, clypeus, & galea, ac si sapientiæ arma se submittant, & *vim*, ut ait Horat. *temperatam sapientiâ, dî quoque promoveant in majus*. Quid notæ infra scriptæ S A R L. sibi velint, adhuc quæro. Numus cusus adhuc à gentilibus, Constantino nondum fidem Christi professio.

GAUDIVM ROMANORVM. ALAMANNIA. Sedet Alamannia plorans sub trophæo Constantini, cujus luctus hostilis in gaudium Romanis cedit. Panegy. II. Constantini. *Germanus rebellantibus ilico obviis adfusti, & præsentia tuâ ne auderent transitum Rheni, terruisti: etiam videbaris rem votis tuis fecisse contrariam, quòd inhibitâ eruptione non foret materia victoriæ. Sed inopinato consilio usus, abeundo enim (simulato nuntio majoris in superiore limite tumultus) occasionem stolidis ac ferinis mentibus obtulisti in nostra veniendi, relictis in occulto ducibus, qui securos adorerentur. Quò cum venissent, consilium tuum sequitur fortuna, toto Rheni alveo oppleto, navibus devectus, terras eorum ac domos mæstas lugentesq; populatus es, tantamq; cladem vastitatemq; perjuræ genti intulisti, ut vix post illud, nomen habitura sit.*

GAUDIVM ROMANORVM. FRANCIA. Sedet pariter lugens Francia, Constantini trophæis succumbens. Extat aliud æreus apud Oconem cum titulo: DE BELLATORI GENTIVM BARBARARVM. Sub quâ Sarmatas, Alamannos, Francos, Gothos comprehendit, quos vario tempore variis præliis Constantinus superavit. *Franci autem ponuntur ab Ortelio in Parergo tab. Germaniæ veteris, co Germaniæ tractu, quæ nunc Franconia dicitur, inter Mœnum, Rhenum, & Nice-*

& Nicerum, & *Alemanni* non longè inde intra Danubium & Alemannum fluvios.

TABVLA LII.

LICINII, FAVSTÆ, CRISPI, LICINIANI,
& DELMATII.

IMPERATOR LICINIVS AVGVSTVS. Imago C. Valerij Liciniani Licinij, qui in Daciâ humili loco natus, in Severi demortui locum à Galerio Maximiano consors Imperij declaratus est, primùm Cæsar, deinde Augustus, uxorem habuit Constantiam sororem Constantini, filiam Chlo-ri. Postea ob impietatem, tyrannidem, & turpitudinem, quibus cum omne Orientale Imperium infestaret, tum Christianos potissimum dirè vexavit. Quapropter à Constantino dissidens bellum contra eum gessit, quo primùm in Pannoniâ, tum in Thraciâ, & tertio denique atque quarto post compositam pacem rebellans apud Chalcedonem superatus, & tandem apud Thessalonicam privatus victurus ablegatus, ibique à Constantino occidi iussus, non obstante fide datâ, eò quòd barbaros occultè adversus Romanum Imperium sollicitaret. Alij morbo absumptum tradunt. Alij à suorum equorum uno morsu interfectum, cùm filiam Herinam, eò quòd Christiana esset, ab equis discerpi mandasset. Vixit annis ad LX. in Imperio quindecim.

CONCORDIA MILITVM. Licinius togatus Orbem cum superpositâ Victoriâ à Iovis manibus accipere, aut simul cum Iove sustinere videtur. Quare autem hoc symbolo concordia militum

militum adscribatur non video, nisi si ex Iovis in Imperatorem indulgentiâ atque benevolentiâ, ejusque in Iovem cultu ea nata fuisse & stabilita intelligi possit. Plurimis numis suis Licinius Iovem Cōservatorem suum nuncupavit, ut apud Oeconem est videre, ei que plurimum detulisse videtur. Stellam verò intermediam designare putem Imperium Orientis. In infra scriptis litteris K I T. nihildum mihi lucet.

FLAVIA MAXIMIANA FAVSTA AVGVSTA. Hæc filia fuit Maximiani Herculei ex Eutropiâ, quam Constantino in uxorem dedit, ei que antea Cæsaris tantum titulum habenti, Augusti nomen contulit, summamque Imperij dignitatem adjunxit. Fuit mulier ethnica, & Constantino etiam Idololatriæ causa. Ejus fraude privignus Crispus à Constantino patre est interfectus, quod novercæ incesto amoris indulgere recusasset, ab ea attentati criminis accusatus. Sed postea per Helenam matrem veritate detectâ, ipsa Fausta sceleris poenas luit, balnei caloribus Constantini jussu extincta. Qua de re Artemius Præfectus Augustalis, idemque martyr coram Iuliano Apostatâ Constantinum criminante sic refert: *Ille Constantinus uxorem Faustam justè admodum interfecit, ut que priscam Phedram esset imitata, ejusque filium Crispum calumniata, quod ejus amore captus esset, & cum ei conatus esset inferre, sicut etiam illa Hippolytum Thesæi filium. Atque primum quidem, qui sic in matrem insanierat (ut volebant ejus verba) ille cum esset maritus punivit. Postea autem cum scivisset esse mentitam, ipsam quoque occidit, in eam ferens sententiam omnium justissimam.*

SALVS REIPVBLICÆ. Stat vel Salus, vel Fausta instar deæ velata, geminam prolem in sinu ferens. Indicatque ejus fecunditatem salutarem Reipublicæ fore. Genuit enim Constantino

stantino tres filios Imperij successores. Litteræ S. M. N. fortè sic legentur, SACRA MONETA NOVA, vel, NICOMEDIENSIS.

FLAVIUS IULIUS CRISPVS NOBILISSIMVS CÆSAR. Fuit hic Constantini Magni, ex Minervinâ primâ conjuge, filius : quem cùm Fausta nouerca incesto amore deperiret, & sæpiùs sollicitatum ad consensum suæ libidinis pertrahere non potuisset, apud patrem accusatum, ac si vim illi inferre tentasset, uxori nimis credulus pater apud Polam Istriæ interfici iussit. Quæ calumnia postea detecta in nouercæ caput redundavit, ut suprâ relatum. Fuisse autem traditur gemellus cum sorore Helenâ, quæ postea nupsit Iuliano Apostatæ. Fuit adolescens præclaræ indolis, ut qui victoriâ contra Alamanos obtentâ specimen virtutis & generosæ nobilitatis ediderat.

CONCORDIA AVGVSTORVM NOSTRORVM. Dea Concordia caduceo & cornu Amaltheias insignita, ut suprâ aliàs, sedet. Intelligit autem concordiam inter patrem Imperatorem Constantinum & Faustam Augustam uxorem ejus, nisi ad Licinium tunc consortem Imperij in Oriente referamus. Nam ad ipsum filium Crispum patris auspiciis in bello illustrem referre non possumus, cùm ipse Cæsar tantum, Augusti titulum, ut putamus, per ætatem non fuerit adsecutus. Litteras infra scriptas S. M. N. M. (quia sæpe hæ notæ variât) nos hîc per conjecturam interpretamur: SACRA MONETA NOVA MEDIOLANENSIS.

FLAVIUS DELMATIVS NOBILISSIMVS CÆSAR. Fuit iste Annibaliani (qui frater Constantini Magni) filius, à patruo

patruo moriente testamento Cæsar nuncupatus. Pòst Constantij patruelis insidiis occisus in Thraciâ. Cæsares isto ævo in Panegyricis Orationibus *Nobilissimorum* titulo velut solemni & consueto indigetantur.

PRINCIPI IUVENTVTIS. Adstat Delmatus ad signa labarum tenens, in quo littera C. Constantini fortè Magni nomen & memoriam cohonestat. Litteræ T R. indicant, nostro iudicio, pecuniam signatam Treveris, ubi tunc Imperatorum Occidentis ferè sedes, propter opportunitatem Belli contra Germanos & Alamannos. Porro Treveris fuisse officinam rei monetariæ indicant alij numi hujus temporis, inscripti *ILLVIRI moneta Treverica*.

DOMINVS NOSTER VALERIUS LICINIVS LICINIVS NOBILISSIMVS CÆSAR. Fuit iste filius Licinij ex Constantiâ sorore Constantini, egregius quoque puer, & ipse insidiis Faustæ, ne peritia ejus & ad militiam dexteritas, filiis suis obesset, oppressus.

IOVI CONSERVATORI. Iupiter Licinij tutelar is adstante aquilâ, velut lauream capiti adhuc ejus honoris exforti, deferente. Est autem eadem ferè figura numi, quæ suprà posita in Floriano, Tab. XLVIII. nisi quòd inscriptio variet, & corolla in rostro aquilæ.

TABVLA LIII.

CONSTANTINI junioris, & CONSTANTII fratrum.

DOMINVS NOSTER CONSTANTINVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Fl. Claudij Constantini junioris, primi ex Faustâ filij Constantini Magni, cui (in divisione Imperij patre mortuo inter tres fratres initâ) cecidit Gallia, Hispania, Alpes Cottia, Britannia cum adjacentibus insulis. Sed cum fratri Constanti bellum moveret, circa Aquileiam interfectus obiit, ætatis anno xxv. Imperij tertio.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. TROBS. Constantinus diademate gemmato insignis, labarum portans signo transversæ Crucis inscriptum, hostem pedibus calcit, sinistrâ victoriam tenet. Communicat cum fratribus duobus victoriæ gloriam, de Britannis rebellantibus (ut arbitramur) partam: de quâ Iulius Maternus libro suo Augustis his dedicato, inter cetera: *Vicistis hostes, propagastis Imperium, & ut virtutibus vestris gloria major accederet, mutato ac contempto temporum ordine, quod nec factum est aliquando, nec fiet, tumentes ac fervientes undas calcastis Oceani: sub remis vestris incogniti jam vobis penè maris unda contremuit, & insperatam Imperatoris faciem Britannus expavit. Et postea: Strati sunt adversantium cunei, & rebellantia ante conspectum vestrum semper arma ceciderunt. Missi sunt superbi sub jugum populi, &c.* Possit & de Alamannis intelligi, quos & ipse devicit, testantibus numis. Litteræ adscriptæ putantur

tantur significare, Treveris obfignatam, vel Treveris obrysum signatum.

CONSTANTINVS CÆSAR NOBILISSIMVS. Victoria ut puto de Alamannis gradiens, & sertum laureum atque palmam ferens. Prudentius Christianus hæc Victoriæ simulachra, ejusque numen, quod Romani supersticiosè colebant, sic describens, ridet & refellit:

*Vincendi queris Dominam? Sua dextera cuiq; est,
Et Deus omnipotens : non pexo crine Virago,
Nec nudo suspensa pede, strophioq; revincta,
Nec tumidas fluitante sinu vestita papillas.*

Sequitur caput Constantij junioris sine inscriptione: aut fortè patris, ut uterque numus patre vivo cusus, honorem victoriæ Alamannicæ cum filiis majoribus, Constantino & Constante averfâ sui parte communicet.

CONSTANTIVS CÆSAR. S. M. T. Similis victoriæ quæ suprâ inter fratres, ut videtur, communicata. S. M. T. fortè; SACRA MONETA TREVERENSIS.

CÆSARVM NOSTRORVM, VOTIS DECENNALIBVS. S. TR. Corona laurea votis Cæsarum prosperitati nuncupatis in decem annos. S. TR. lego, SIGNATA TREVERIS, supple, pecunia.

DOMINVS NOSTER CONSTANTINVS AVGVSTVS. Altera Constantini effigies, priori similis.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Ipse Imperator scemate quo suprà, nisi quòd ibi mulierem, velut ipsam Provinciam, hîc virum supplantare videatur. Victoria patri cum liberis, vel tribus fratribus inter se, communis. CO. M. OB. id est, ut quidam interpretantur, CONSTANTINOPOLI MONETA OBSIGNATA.

FLAVIVS IVLIVS CONSTANTIVS PIVS FELIX AVGVSTVS. Fuit iste tertius natus Constantini M. filius, cui in divisione Imperij cessit Oriens. Is cum intellexisset Constantem fratrem dolo Magnentij casum, Gallo patruеле Cæsare declarato & Orienti Præfecto, Magnentio bellum movit, in quo hoc consilium iniit, ut omnes quos in exercitu haberet milites Christianâ religione imbuti & sacro baptismo initiati essent, quod si quis facere recusaret, exui eum cingulo militari, & ad propria reverti iussit, ut auctor est Theodoretus lib. III. cap. III. Notatque Card. Baronius tunc introductum, ut *Pagani* vocarentur, id est, non milites, omnes qui Gentilium Idololatriæ adhærerent. Fudit autem Magnentium memorabili prælio, apud Murcium, in quo desiderata sunt utrimque quinquaginta tria virorum millia. Postea item Magnentium superavit. Gallum patruelem insolentius agentem occidit. Contra Persas infelicitè pugnavit. Postea Iuliano Galli fratre Cæsare facto, eoque ab exercitu Imperatore declarato, in eum bellum movit, sed in eâ expeditione febris acutâ extinguitur, anno ætatis xli. Imperij xxv. Arianâ hæresi infectus Catholicos valde vexavit, ut latè tractat Card. Baron. Annal. Eccles. tomo III.

FELICIVM TEMPORVM REPARATIO. Stat Constantius habitu militari, & labarum tenens, in quo salutaris character

racter Nomini CHRISTI inscriptus visitur. Adstant ante cum captivi duo manibus post terga revinctis, pilleis sive tiararum induti. Paravit maximè hæc vexilla in fiduciam victoriæ, cum contra Magnentium bellum moveret, patris exemplum imitatus. R. B. litteræ ambigo quid signent, an fortè ROMA BYZANTINA: non affirmem.

TR. Numus Treveris cusus, ut putamus.

TABULA LIIII.

Adhuc CONSTANTII.

FLAVIUS IULIUS CONSTANTIVS NOBILISSIMVS. Constantij adhuc pueri effigies laureata. Cusus videtur numus patre adhuc superstite, quando Cæsaris titulo ipse cum fratribus insignitus.

VIRTUS CÆSARVM. Castra Prætoria, sive potiùs, porta Castrorum. An fortè hoc illi laudi tribuitur, quod ab in-eunte ætate Castris & militiæ adfuerit. De notis apposis non-dum mihi lucet, sive hæc porta sit Constantinopolis Urbis à patre in honorem filiorum Cæsarum dedicata. Nam stella supra posita Orientem designare videtur.

PRINCIPI IVVENTVTIS. Stat inter signa militaria adoles-cens Constantius habitu militari sive laureâ. Notæ SIRM. denotant monetam esse Sirmij cusam in Pannoniâ, quæ civi-tas tunc celebris, quòd ibi nati tradantur Aurelianus, Probus, atque Gratianus Valentiniani filius ex Severâ, fortè & Iovi-nianus, quorum beneficio haud dubiè crevit & exornata est.

Rudi-

Rudimenta putem designari primæ militiæ. & sagum felici auspicio sumptum.

DOMINVS NOSTER CONSTANTIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. GLORIA REIPVBLICÆ. Sedent Roma vetus & nova sive Constantinopolis, (ut ego accipio) quia illa galeata & à dextris sedens habitum veteris galeatæ refert, loco etiam digniore posita, ista proram navis premens videtur designare mari potentem esse, quia Propontidis & Ponti Euxini velut regina. Caput turricum habet, fortè quia recenter egregiè communita, sceptrum quod tenet fortè massa sive clava ex armorum Thraciorum genere (qualis suprà Tab. XLIII. Daciæ aut Pannoniis attributa) clypeum votivum ingentem tenent, in quo vota tricénalia, & multiplicata quadragenalia inscripta. Putem signari Occidentalis & Orientalis Imperij in votis pro salute Reipub. & Principum conceptis consensum, & ex concordia gloriam & amplitudinem. Vide infrà simile ferè numisma Tab. LVI. nisi quòd ibi duæ Cruces à lateribus positæ loco subsellij, quod hîc expressum, quas etiam Cruces subsellij reclinationem putem, deasis in numismate lineis imperfectè expressam.

VICTORIA AVGVSTORVM NOSTRORVM. Victoria super spoliis sedens clypeo votivo inscribit vota decennalia. De Sarmatis bis devictis, militari elogio, secundò *Sarmaticus* appellatus fuit, ut tradit Amm. Marcellin.

FLAVIVS IVLIVS CONSTANTIVS PERPETVVS AVGVSTVS. VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria cum palmâ & trophæo properans, jacente ad pedes supplice captivo cum tiarâ: portat dextrâ coronam lauream, cui inscriptû xxv. fortè

fortè annus est, qui fuit illi Imperij ultimus, quando in Persas expeditione inceptâ propter à Iuliano in Galliis Imperiũ occupatum, reverti coactus est, cùm & Persarum rex ad propria reverteretur. In quo itinere Antiochiâ in Occidentem movens ad Mopsocrenem obiit. Notæ S. M. A. N. O. fortè sic legentur: SACRA MONETA ANTIOCHIÆ OBSIGNATA.

TABVLA LV.

CONSTANTIS & IVLIANI.

CONSTANS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Est iste secundus Constantini M. filius, cui in partitione Imperij cessit Italia, Africa cum Insulis, Illyricum, Dalmatia, Macedonia, Achaia, Peloponnesus, & Græcia. Is cum fratre Constantino de regno dissidens bellum gessit, eoq̃ue apud Aquileiam occiso, etiam ditiones ejus occupavit. Tandem Magnentij tyrannidem occupantis dolo occisus est apud Helenâ oppidum Pirenæo proximum, anno Imperij XIII. ætatis XXVII. Fuit in fide Catholicâ & ejus defensione laudatissimus.

VICTORIA DOMINORVM NOSTRORVM AVGVSTORVM. Victoria gradiens cum serto & palmâ. TES. Tessalonica pecuniam signatam præfert. Vicit autem gentem Francorum, quos & fœderatos sociosq̃ue Romanis effecit. Augusti isti sunt Constantius & Constans. Nam Constantinus frater jam obierat.

GLORIA EXERCITVS. Stant duo milites legionarij hastati, & in medio labarum cum inscripto M. quæ littera an Millenariæ cohortis nota sit, an *Magni*, Constantini scilicet, tessera, nescio. Litteræ R. P. infra scriptæ designare possunt Romanam pecuniam, id est, Romæ signatam. Exercitus gloriam labari signo acceptam ferunt.

FLAVIVS IVLIVS CONSTANS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Constantis imago coronam ex gemmis confertam sive diadema baccatum gestantis. Exemplum patris Constantini secutus, qui ideo lauri folia aliis Imperatoribus gestari solita, in aurum gemmasque jam Christianus factus convertisse à Card. Baronio docetur, piâ sancta que intentione, non luxus & muliebris ornamenti studio, ut eum Iulianus calumniabatur, sed quod abhorreret à gestamine, quod sciret ex gentilium superstitionis officinâ manasse, utpote qui antea ex arbore Apollini dedicatâ victrices lauri frondes accipere solitus esset, indignum postea ratus ornare tempora ex foliis sacratissimis Apollini, cuius ipse pleraque templa destrui iussisset, viderique velle ab eo donari coronâ, cuius virtutem atque potentiam superasset. Daphnen amænissimum juxta Antiochiam locum Apollini antiquitus sacrum, superstitione purgatum suo nomine insignivit, ut ex aliis numis constat inscriptis, CONSTANTINIANA DAPHNE.

VICTORIA DOMINORVM NOSTRORVM AVGVSTORVM. TES. Similis superiori victoria, nisi quod hîc loco corollæ Trophæum gestet, in cuius summo pilleus in argumentum libertatis barbaris ereptæ. TES. fortè, Tessalonicæ signata.

FELI-

FELICIVM, vel, FELIX TEMPORVM REPARATIO. Videtur esse Phœnix unica in terris avis hoc symbolo hieroglyphico expressa, orbi stellato insistens, caputque lumine corusco radiatum habens. Resurrectionis fortè fidem in Christo testatam voluit, & super sidera futuram immortalitatem: quandoquidem Phœnix venturæ immortalitatis & Resurrectionis semper symbolum habitum. Inde in Passione S. Cæcilie & sociorum sic legimus: *Maximus cornicularius, qui Valerianum & Tiburtium deduxerat ad martyrium, factus Christianus, per Almachium Praefectum jussus est tamdiu plumbatis cædi, donec spiritum redderet, quem S. Cæcilia juxta Valerianum & Tiburtium sepelivit in novo sarcophago, & jussit ut in eo sculperetur Phœnix, ad indicium fidei ejus, qui resurrectionem se inventurum, Phœnix exemplo, ex toto corde suscepit.* Videtur autem in hoc symbolo ideo caput avis lumine, seu radiis solaribus coronatum, ut exprimatur ejus conflagratio spontanea velut igne à sole mutuato caput ejus primum involvente: quam rem ex Græcorum sententiâ, ad stabiliendam eorum velut traditione cōtra ipsosmet, Resurrectionis futuræ veritatem, sic narrat S. Clemens Constit. Apost. lib. v. cap. viii. *Quamquam ajunt (Græci) unicâ specie se resurrectionem ostendere, non credentes, quæ ipsimet narrant. Ajunt enim avem quandam esse soligenam, uberem præbentem resurrectionis demonstrationem: quam dicunt comparem non habere, solamq; in mundo reperiri, Phœnicem appellant, narrantq; eam post quingentesimum annum in Ægyptum advolantem, secumq; copiam cinnamomi, casie, & xylobalsami adducentem in loco, qui dicitur Solis ara, consistere, ibiq; conversam ad adspectum solis, ei, ut ajunt, supplicem sponte conflagrare, redigiq; in pulverem, Ex cineribus autem vermem existere, eumq; concalescens in novam Phœnicem formari, alitemq; factum in Arabiam, quæ est ultra Ægyptiacum saltum, ad volare. Cum ergo, ut ipsi ajunt, per avem rationis expertem,*

probetur resurrectio, cur temerè nostratia calumniantur? Plura hac de re Tertullianus, Cyrillus, Ambrosius, aliiq̃ue Patres, ubi de resurrectione agunt; Plinius, Pierius, Franc. Turrianus ad Clementis Constitutiones, & alij.

CONSTANS AVGVSTVS. Idem est Constantis vultus, sed diademate baccato distinctus.

VICTORIÆ DOMINORVM NOSTRORVM AVGVSTORVM. Dux victoriæ ingentem coronam lauream sustinent, in quâ inscriptum: VOTIS DECENNALIBVS, MULTIPLICATIS VICENNALIBVS. Videtur talis corona designari à Iuvenale Satyrâ x. ubi triumphantem describit:

— *magnæque corone*

Tantum orbem, quanto cervix non sufficit ulla.

Concurrunt in laureâ victoriarum Constans & Constantius frater ejus, ob res per consortium regni communibus auspiciis gestas.

OB VICTORIAM TRIUMPHALEM. Similes sunt victoriæ seu genij coronam ingentem sustentantes, & peculiariter ut inscriptio dictat, non Victoriæ tantum, sed Triumphi solennitati dedicatam, in quâ vota decennalia & multiplicatò quindecennalia inscribuntur.

FLAVIVS IVLIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Inscriptio est Iuliani cognomento Apostatæ, quia & fidei Christianæ, & clericatus insuper (quem sedecennis unà cum Gallo majore fratre, crine deposito, susceperat) turpissimus desertor extitit. Quare imberbis hic exprimitur, nescio, quia in aliis post Imperium adeptum numis barbatus apparet, quo habitu

habitu Philosophum & quidem sectâ Cynicum profitebatur. Ipse ingenio fuit acri, sed levi, & vario, memoriâ tenaci, eloquentiæ & Philosophiæ studiosus, & per omnia boni Imperatoris famam aucupatus, sed magicis artibus, nefandisque sacris mirè addictus. Specie levitatis pessimus Christianorum persecutor, quos ut astu opprimeret, litterarum studiis, & militiæ honore iis interdixit. Breve non integri biennij Imperiû vivo adhucdum Constantio per fraudem occupatum infelici contra Persas prælio, & sine clausit; hastâ confixus incertum quâ manu delatâ. Constans opinio est eum divinitus percussus, cum & moriens blasphemias in CHRISTVM voces jactaverit, sanguine manu excepto, & in cælum jactato, dicens: *Vicisti Galilee*, (sic enim per contemptum CHRISTVM appellabat) ut Theodoretus tradit, sive ut Nicephorus, *Saturare Nazarene*. Et quidem teste Helladio, ut refert Damascenus, à S. Mercurio percussus celebri martyre & pridè Romano milite (ut ex apparitionibus tunc constare visum est) congruo sanè impietatis vindice. Vt qui Mercurio gentili deo seu dæmoni impensè addictus fuerat, alterius divi Mercurij telum persentisceret. Fuit autem insulsus Legissator, vanus Philosophus & Imperator impius: cujus descriptionem velut oraculo graphice consignatam Card. Baronius profert ex Proverb. cap. vi. ubi sic apostata depingitur. *Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat. Huic extemplò veniet perditio sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam.*

VOTA PVBLICA. Onocephalus videtur, deus Ægyptius Isidis filius, quem capite asinino, & cum sistro exprimebant, sive sit Cynocephalus, seu Anubis canino capite, sistro, &

Mercurij virgâ instructus : quâ formâ Isidorus lib. viii. cap. xi. Etymol. expressisse ait Ægyptios Mercurium suum Trismegistum ad designandum summam ingenij ejus sagacitatem & solertiam , ut notat Reverendissimus Archiepiscopus Antonius Augustinus. Porro Mercurij studiosissimus fuit Iulianus, non tantum quia ille deus Magiæ præses, de quo Prudentius :

Necnon Thessaliæ doctissimus ille Magiæ;

sed etiam quia Eloquentiæ , quam Iulianus Maximè affectabat: ut apparet ex epistolâ ejus ad Libanium Sophistam virum id ævi eloquentiâ celebrem, cum ait : *At tibi nos, tamquam Mercurio eloquentiæ Deo, scripta nostra offerimus, ut si aures tuas sustinere possint, tu pro arbitrio tuo statuas.*

TABVLA LVI.

MAGNENTII & DECENTII Tyrannorum, itemq; IOVIANI
& VALENTINIANI Imperatorum.

DOMINVS NOSTER DECENTIVS FORTISSIMVS CÆSAR. Decentius iste Magnentij, (qui sequitur) frater , qui Constante interfecto in Galliâ Imperium invasit, Mediolani ab eo Cæsar factus, audito fratris à Constantio superati occasu, brevem honoris degustationem infelici fine clausit, laqueo seipsum interficiens , metu pænæ rebellionis Constantio debitæ. Hic FORTISSIMVS, & in aliis numis NOBILIS, vel, NOBILISSIMVS nuncupatur. Christianæ religionis cultorem se professus est, sacris ejus nominis titulis ad tyrannidem cum fratre abusus , ut ex aliis numis apparet. sed hic numus sine notis CHRISTI, simulationem de-
tegit,

tegit, post mortem Constantij, & spe amplioris successus personâ depositâ.

VICTORIÆ DOMINORVM NOSTRORVM AVGVSTI ET CÆSARIS. Duæ victoriæ singulorum eundem clypeum votivum, coronâ laureâ circumdatum, sive ipsam magnam coronam super columnâ solidâ collocatam sustinentes, in quâ vota quinquennalia, & multiplicanda ad decennalia inscribuntur. Omen vanum & votum celeri & infelici eventu elusum.

IMPERATOR CÆSAR MAGNENTIVS AVGVSTVS. Effigies Magnentij Tyranni sine diademate aut lauru, sed cū paludamento seu purpurâ. Erat iste Magnentiū in Galliâ Legatus militibus Iovianis, & Herculianis legionibus à Diocletiano & Maximiano, quos instar Prætorianorum comitabantur, institutus. Qui Chrestio & Marcellino, aliisque conspirationis in Constantem auctor fuit, atque in convivio, ad quod Marcellinus natalem filij simulans plerosque advocaverat, in multam noctem protracto Augustoduni, (cum quasi ad ventris secreta secessisset) purpuram sumpsit, quâ re cognitâ Constans fugam cepit, & ab immixtis interceptus occisusque fuit. cum à legato suo sibi non metuisset, homine Christianæ religioni, ut videbatur, addicto, quamquam Magnentius eam simulasse potius arguitur ex post gestis, quàm verè & ex animo professus, quia ut observat Card. Baronius, simul ac liberas nactus videbatur habenas Imperij, proscripta deorum sacrificia lege Constantis restituit idololatriis. sed brevi post à Constantio superatus, & Lugdunum fugiens, salute desperatâ seipsum gladio confodit, mense Imperij arrepti XLII.

VICTORIA AVGVSTI LIBERATORIS ROMANORVM. Stant Victoria, & alia diva trophæum tenentes: an Romanica habitu stolato exprimat ambigo. Hasta pura divam signare videtur.

DOMINVS NOSTER IOVIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Ioviani, qui Iuliano occiso statim in Imperatorem electus fuit, etsi invitus, quia Christianæ religionis studiosissimus erat, quæ electio eo magis Dei voluntari, quàm Principes deliguntur, non hominum studiis adscribenda fuit, quod non obstante eo, quòd multi insignes Duces in exercitu essent à Iuliano in honore habiti, quòd gentilium sacris essent addiæti, unanimis tamen ferè omnium procerum cõsensus in Iovinianum inclinavit. Quod Illustrissimus Card. Baronius putat accidisse, ex resipiscentiâ eorum, qui coacti, ut Iuliano placerent, ejus impulsu, non ex animi sententiâ à sacris Christianis defecerant. Iovianus ante confessione fidei clarus fuerat, paratus potiùs cingulum ponere & militiâ exauctorari, quàm fidem (Iuliano impellente & conditionem eam omnibus proponente) Christianam deferere: quamvis ob spectatam parentis virtutem militare fuerit permissus. Erat enim Varroniani notissimi comitis filius, & domesticorũ ordinis primus. Describit cum Theodoretus *virum, neque ducem fuisse, neque ex eorum numero qui secundas post duces obtinebant, sed tamen apprime nobilem & illustrem, & multarum rerum causâ insignem, quippe qui corpore robustissimo fuerit, animoq; excelsò, quin etiam in bello gerendo, & in acrioribus certaminibus faciliè primas obtinere soleret: Porro & contra impietatem liberè loqueretur, tyranni (Iuliani) potentiam contemneret, & animi propensione cum Salvatoris martyribus conjungeretur.* Non antè assensus est militibus Imperium deferentibus, nisi se itidem Christianos esse cla-

clamassent. Fœdus cum Persis pangere coactus fuit in triginta annos, ut exercitum locorum difficultatibus; & hostilibus copiis septum, omnisque com meatus inopiâ laborantē, saluum reduceret. Ipse; ut observat Illustrissimus Cardinalis Baronius, labarum à Iuliano (sublato Salvifici nominis charactere) deformatum, in pristinam formam restituit: Orthodoxos etiam Episcopos & Sacerdotes, interque eos magnum Athanasium Ecclesiæ Alexandrinæ reddidit. Cumque pacē Ecclesiæ reddere, concordiamque, sopitis controversiis & hæresibus, intenderet, præclaraque alia moliretur, repentinâ morte in oppido Dadastanâ, quod Bithyniam à Galatiâ dividit, extinctus est, sive ex cruditate stomachi longi itineris Persici incommodis contractâ, seu potius ex odore & vapore noxio, cubiculi recenti calcis tectorio incrustati, per prunarum ad exsiccandum parietem congestarum copiam excitato, in quo ad quietem se composuerat. Suidas autem eum fungorum, quos cænarat veneno periisse tradit octavo Imperij sui mense. Cardinalis Baronius in offensum numen causam brevis Imperij & repentini fati conferens, eamque indagens, existimat in eo maximè peccasse Iovianum, quod Maximum ac Priscum Philosophos Magosque coluerit, atque in honore habuerit: quorum studiis mala omnia sub Iuliano in Christianos promanaverant; insuperque quod cum Tarsum pervenisset, exornandum ibi Iuliani sepulchrum decreverit, hominis necsepititiâ quidem sepulturâ digni, cum ornatu sepulchri acta defunctorum, tacitè approbari consueverint.

VOTIS QUINQVENNALIBVS, MVLTIPPLICATIS DECENNALIBVS. Quernca, sive laurea sit, corona, Votis pro salute Imperatoris susceptis, dedicata. R. CONST. fortasse est, ROMA CONSTANTINIANA, id est, Constantinopolis,

ubi numus cufus. Vovent Imperatori laurus ex hostibus, sed breve paucorum mensum Imperium votorum eos reos non fecit. Querncam tamen seu civicam coronam meruit, quòd exercitum in hostili ferè manu obsessum, servaverit, & incolumem reduxit.

DOMINVS NOSTER VALENTINIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Valentiniani, patre Gratiano Funario nati, robustissimo viro, qui inde dictus funarius, quòd funem tenenti quinque etiam robusti milites manu extorquere non possent. Is ab exercitu Ioviani Nicxam Bithyniæ progresso, ut ait Ammianus: *Nullâ discordante sententiâ, numinis aspiratione caelestis, electus est, agens scholam scutariorum secundam, relictusq; apud Anxyram postea secuturus, ut ordinatum est;* quare donec accerferetur, decem diebus Imperij vacaverunt gubernacula. Fuit vir militaris, & bellicâ virtute, fortitudine, ac magnanimitate clarus, multisq; aliis virtutibus, nisi quòd attentior ad rem haberetur, & in vindicandis criminibus ad crudelitatem usque severior: magis tamen illustris confessione CHRISTI, ob quam à Iuliano militari cingulo privatus, & exilio mulctatus fuerat. Valentem fratrem (ob molem & magnitudinem urgentium negotiorum) consortem Imperij declaravit tunc Orthodoxum, etsi post in Arianam hæresim prolapsus: eumq; Orienti præfecit ipse Occidentale Imperium tuendum suscipiens. Gothos Thraciâ expulit, Parthos à Syriâ submovit per Legatos, Germaniam etiam per Theodosium pacavit. Tandem anno Imperij XI. Quadorum legationem audiens latrocinia excusantium, subito iracundiæ impetu & vocis contentione arteriâ ruptâ sanguinem vomens expiravit, anno ætatis LV.

RESTITVTOR REIPVBLICÆ: KONST. Stat Imperator paludatus, dextrâ exaltatum salutare Crucis vexillum in labaro portans, eoque velut se fulciens; sinistrâ, victoriam Orbi terrarum insistentem, ei que laurum deferentem tenens. Erat sub initia Imperij ejus, Reipublicæ Romanæ status infelici Iuliani expeditione & Imperio, valde perturbatus, & collapsus. Christianus itaque Imperator (ut & Valens, infra consors & successor ejus) hoc emblemate profiteri voluit, se in solâ Cruce CHRISTI erigendâ ejusque nomine glorioso (cujus signo dextram armatam tenet) exaltando, restitutionem Reipublicæ & Victorias in hostem moliri. Crucis etenim exaltatione restitui maximè par fuit, quæ Crucis contumeliâ, & abdicatione per Iulianum essent collapsa. Tum etiam signum & vexillum Crucis optimè per Imperatorem erigitur, (ut per Moysen serpens olim in deserto) ut quoscumque Romani Imperij milites sive cives Iuliani auctoritas, & malitia in letalem animæ noxiam & periculum conjecisset, inspectû salutare signum sanitati redderet, & vitæ redonaret. Habet & Occo alios numos, in quibus Imperator Crucem nudam tenet. Porro litteræ K O N S T. indicare videntur numum Constantinopoli signatum, orthographiâ Græcâ.

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. ANTO. seu potius ANTI. ut est apud Adolphum Oconem. Idem emblemata cum præcedenti, nisi quod hoc cûsum videatur fuisse Antiochiæ, Syriæ tunc Metropoli.

VICTORIA AVGVSTORVM. TR. OBS. Numus cûsus honori utriusque Imperatoris Valentiniani scilicet & Valentis: qui in solio sive throno juxta se mutuò sedentes togati, or-

bem simul tenent, angelo desuper eos fulciente, & sub alarum suarum velut umbraculo, ab omni hostili incurſu pròtegente. Deferunt Chriſtiani Principes victoriæ de Gothis partæ gloriæ, tutelæ Numinis, & angeli (ut quondam Ezechias ab Aſſyriorum obſidione, deleto per angelum interneſione hoſtili exercitu, liberatus) propugnantis præſidio & ſalutari cuſtodix. Litteræ T R. O B S. designare videntur numiſma Treveris obſignatum, ſive cuſum.

● VALENTINIANVS, PIVS; AVGVSTVS. Imperator galeâ, & ſcutò atque haſtâ & thorace armatus, & in bella conſurgens. ſtellas aliquot in caſſide expreſſas gerit : an quòd cæleſti ſe munimine tutum victoriæ ſperare oſtendat; an quod Orientis Imperium, quod ſtellulâ designabant, ſe vindicare paratum, & totum Romano aſſerere promptum demonſtret? thorax autem ſquamatus eſt & hamulis conſertus.

GLORIA REIPVBLICÆ. TES. Sedent Roma Vetus, & Nova, ſive Conſtantinopolis, Crùcibus ad latera poſitis, inermes, quaſi in ſolâ Cruce fiduciam habentes, tenentque clypeum votivum infrâ ſcriptis votis quinquennalibus, & multiplicatis decennalibus, more jam uſitato. TES. fortè Teſſalonicam designat hujus monetæ officinam, ut ſuprà etiam Tab. LV. in Conſtantis numis. Stellula certè Orientem designare videtur.

TABVLA LVII.

VALENTIS *habet numismata.*

DOMINVS NOSTER VALENS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Valentis, qui Valentiniani frater & ab eo Imperij collega & Augustus designatus fuit. Primùm Christianus orthodoxus, post in hæresim Ariannā dilapsus uxoris persuasione, Episcopos Catholicos, aliosq; variè vexavit & persecutus est: quā in persecutione Basilij & Athanasij Magnorum Præfulum virtus & constantia mirificè enituit. Postea anno Imperij xv. contra Gothos & Schytras inconsultius pugnans sagittâ vulneratus, & in vile tugurium deductus est, quod cùm clausum expugnare barbari, ibiq; tempus terere consultum non putarent, incenderunt nescientes in eo Imperatorem teneri: ita flammâ absumptus est anno ætatis l. Observa hic fibulam paludamenti, crescente luxu (ut suprâ etiam in Valentiniani effigie) gemmatam, & multis unionibus insignem.

VOTIS DECENNALIBVS, MVLTIPPLICATIS VICENNALIBVS. ANT. Corona laurea votis nuncupatis dedicata. Numus Antiochiæ cusus. Præsagium de victoriis contra Gothos & Schytras, sed infelice (ut post apparuit) exitu: nisi ad priora gesta referamus, & ei cum fratre communia.

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. Stat Valens eodem habitu quo suprâ Tab. præcedenti frater, Imperij consors & signo vivificæ Crucis in labaro dextram armatus: Victoriâ

tenet orbi insistentem, & capiti ejus laurum & palmam promittentem, quo emblemate se omnem restituendæ Reipub. & victoriarum spem in auxilio CHRISTI & Crucis vexillo ponere demonstrat. Litteræ S. M. N. E. fortè sic sonant: SOLIDVS MONETÆ NOVÆ EPHESINÆ, vel EDESSENÆ. vel SACRA MONETA NOVA. E.

VICTORIA AVGVSTORVM. infrà, CONS. Victoria super spoliis hostium sedens clypeo votivo columnæ solidæ innixò vota quinquennalia, & multiplicatà decennalia inscribit. Columna soliditatem, & victoriarum denotare videtur perseveraturam constantiam. Est autem Victoria de Gothis, Saxonibus, aut Germanis utriq̃ue Imperatorum communis.

DOMINVS NOSTER VALENS PERPETVO, FELIX, AVGVSTVS. Effigies & inscriptio eadem quæ suprà; nisi quòd hic perpetua felicitas per adulationem illi tribuitur qui & eventu præliorum & vitæ fine, ut suprà notatum, & animæ etiam forte fuit infelicissimus: Diadema multis gemmis rosarum instar distinctum rutilare apparet, quod à more Constantiniani tractum, qui laureas coronas hoc scemate immutavit, ex causâ, quam suprà attulimus.

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. Emblema ut suprà, nisi quòd alibi numus cusus scilicet, KONS. PP. quod fortè legas: KONSTANTINOPOLI PERPETVÆ. vel, KONSTANTINOPOLI PERCVSSA PECVNIA. Stellula designat (ut puto,) Imperium Orientis. Labari forma nonnihil variare videtur, marginibus, bullis sive scutulis aureis exornatis, ad majorem dignitatem.

RESTI-

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. Idem ut sup. numisma-
culum Constantinopoli.

VICTORIA AVGVSTORVM. Sedent in subscellio, seu ca-
thedrâ, Valentinianus & Valens Orbem simul tenentes, an-
gelo desuper expansis alis, id est, divino auxilio, ut suprâ in
Valentiniano, eos protegente, assurgente seu enascente inter
utrumque palmæ seu lauri surculo. Alludunt ad dictum Pro-
phetæ Regij, Psalm. xvi. *Sub umbrâ alarum tuarum protege me
à facie impiorum qui me afflixerunt.* & Psalm. lx. *Protegar in
velamento alarum tuarum.* & Psalmo xc. *Scapulis suis obumbra-
bit tibi, & sub pennis ejus sperabis.* & ibidem: *Angelis suis manda-
vit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* De litteris TROBT.
nihil adhuc mihi liquet.

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. Idem emblemata cum su-
periore, nisi quod hic in labaro nudum sit signum Crucis, &
idem quoque sacrosanctum signum ad latus appictum. At-
que ab hoc ferè ævo (id est jam ante annos M. C. XL.) ritus
ille Catholicæ Ecclesiæ initium sumpsit, quo vexilla milita-
ria Crucis formâ insigniuntur. quod hæreticos nostros stau-
romastigas, & crucis hostes meritò confundit. Numus cusus
Antiochiæ.

TABVLA LVIII.

VALENTINIANI IVNIORIS, &
GRATIANI *fratris ejus.*

DOMINVS NOSTER VALENTINIANVS IVNIOR, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Valentiniani, qui frater Gratiani, sed non uterinus. Hunc Valentinianus pater ex Iustinâ genuit alterâ uxore: frater Gratianus, post patris obitum consortem Imperij fecit, & in Italiam misit. Quo postea dolo Maximi circa Lugdunum interfecto, ipse in Illyricum fugit & inde ad Theodosium in Orientem contendit. Istum Imperatorem juvenem magnis virtutibus illustrem dilaudat D. Ambrosius: quem cum ad baptismum ab eo suscipiendum, Viennæ in Allobrogibus agens Mediolano evocasset, ab insidiis Arbogastis Comititis sui, & Alanorum Præfecti præventus, & in cubiculo strangulatus fuit, adhuc Catechumenus, anno Imperij XVII. vitæ anno XXVI. Cujus funus ex voluntate Theodosij Ambrosius procuravit, defunctumque panegyricâ oratione dilaudavit: quæ inter opera ejus exstat.

GLORIA ROMANORVM. Virtus militaris, sive Imperator hoc scemate navi rostratæ insistens, freta sulcat, Angelo ad clavum sedente. Aut felix trajectus Imperatoris designatur, aut statua ei fortè posita: quâ designetur, Virtutem ejus præsidio numinis tutam turbidas Reipublicæ (quæ per navim solet exprimi) undas inoffenso vestigio transmittere, in eoque gloriam Romani Imperij sitam, quod ipsum unâ cum Imperatore

ratore in tutelâ sit Angelorum, eorumque gubernatione dirigatur. Felicitas etiam prosperi cursus spondetur, quæ per triremem, ut suprà Tab. xxxvii. designari solet.

VICTORIA AVGVSTORVM. Sedent Gratianus, seu potius Theodosius, & Valentinianus junior, orbem simul tenentes, & sub angeli alarum tegmine, (ut suprà Tab. præcedente in Valente) protecti, & securi. Circulos habent circa caput, quali formâ hoc & posteriore ævo aureolas sanctorum defunctorum depingi solitas observamus. An fortè hîc ergo Valentinianum & Valentem defunctos exprimant, quasi illorum jam divorum patrocínio & suffragiis victorias adscribant, dubitari possit, quod tamen non existimo. Litteræ A Q O B F. si conjecturam admittunt, nobis significabunt, A Q V I L E G I Æ O B S I G N A T A M F E L I C I T E R pecuniam: scilicet post devictum juxta eam Maximum communibus auspiciis, operâ Theodosij.

DOMINVS NOSTER VALENTINIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Ejusdem Valentiniani vultus pleniorè & adultiore filo corporis.

VICTORIA AVGVSTORVM. Sedent duo Imperatores orbem tenentes, & ab angelo protecti: &, ut suprà, pro laureis sive diadematibus aureolas circa caput habentes, de quibus adhuc quæro. Scio Card. Baronium adferre tom. Annal. Eccles. iiii. in Theodosio, ejusdem Imp. numisma, in quo Apostoli S. Ioannes Euangelista, & S. Philippus, (qui cum per visum ad pugnam contra Eugenium Tyrannum capeffendam, ut præcuntes animaverant) sic sedentes expressi, hisce aureolis insignes: sed illi dextrâ volumen Euangelij, & sinistra

singulas Cruces, atque insuper habitum sacerdotalem quasi casulam super longis & talaribus vestibus ferunt, & iis indicii distinguuntur: hîc apparent habitus togatorum, Romano more, Imperatorum, itaque ad sanctos referre vix possumus.

CONCORDIA TRIVM AVGVSTORVM. Sedet hastata Roma, & globum seu orbem ferens proram navigij pedibus premens: quo signo existimem designari Romam novam, sive Constantinopolim. Tres autem istos Augustos accipio Gratianum, Valentinianum & Theodosium, qui paribus auspiciis per annos ferè quinque Imperium rexerunt. Litteræ C O N O B. quid sibi velint disputatur ab Antiquariis. Cedrenus citatus ab Adolpho Ocone sic litteras interpretatur: CIVITATES OMNES NOSTRÆ OBEDIANT BENERATIONI. Melius tamen ipse putat eas explicatas in Ortelij Viviani que Itinerario: CONSTANTINOPOLI OBSIGNATA, supple, Pecunia.

DOMINVS NOSTER GRATIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Gratiani, qui Valentiniani senioris ex Severâ primâ uxore filius. Religiosus & pius Princeps, & titulo Christianissimi insignitus, S. Ambrosio carus & familiaris, cujus precibus insignem de Barbaris Victoriâ reportasse creditur. Orthodoxas partes fovit, hæreticos edictis & aliis modis compescuit. Alemannorum triginta milia in Gallias irrupentia circa Argentoratum fudit. Theodotium Ducem in Gothos Thraciam infestantes misit, eumque consortem Imperij declaravit, & Thraciæ atque Orienti præfecit. Mores ejus sic D. Ambrosius descripsit: *Fuit ipse fidelis in Domino, pius atque mansuetus, puro corde: fuit etiam castus in corpore, qui præter conjugium nescierit femina alterius consuetudinem.*

dinem. Tandem Maximi infidiis, à militibus in Imperatorem electi, periit, anno ætatis, secundum Victorem xxxviii. secundum Baronium xxviii. ex Ammiano, Imperij xvi.

GLORIA ROMANORVM. FRA. Gratianus labaro simplici instructus captivum velut capillis apprehensum trahēs. Videtur Victoria esse Gratiani de Barbaris: fortè Alemannis in Galliam irruentibus, iisque admixtis Francis, quod litteræ FRA. significare videntur, maximè cùm suprà Tab. LI. habuerimus in Constantino trophæum de Franciâ subactâ, è quâ tunc gaudium Romanorum conceptum. Litteræ S M O P. quid sibi velint non capio, an fortè SACRAMONETA PRINCIPIS?

PRINCIPI IVVENTVTIS. Stat Gratianus hastâ armatus & globum ferens, circulum sive aureolam circa caput habens. Principem militarium virorum se præfert, Numum putem signatum, ut primùm à patre *Augusti* titulo nobilitatus fuerat. De circulo caput ambiente mihi non liquet. Litteræ infra positæ S. M. TR. fortè sonant, SACRAMONETA TREVERENSIS. vel, SIGNATA MONETA TREVERIS.

VICTORIA AVGVSTORVM. Sedent, ut suprà, Gratinus & Valentinianus junior Orbem tenentes, & Angeli sub alis protecti: quo de emblemate suprà dictum. Triplex inscriptio eâdem formâ, litteris infra positis tâtum variantibus, videtur significare numos ejusdem victoriæ de Alemannis, seu Gothis partæ indices, variis monetariis officinis cufos, Constantinopoli puta, & Treveris, & alibi.

TABVLA LIX.

MAXIMI Tyranni, & THEODOSII
Imperatoris.

DOMINVS NOSTER MAGNVS MAXIMVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Magni Maximi, qui ex prosapiâ Constantini Magni fuisse perhibetur. Vir militaribus expeditionibus contra hostes Romani Imperij Francos, Germanos, Gothos, feliciter obitis illustris, cùm exercitui gratus esset, eâ occasione ad Imperium assurgendi consilium cêpit; Dux exercitus in Britannîâ & è Britannîis oriundus, in Gallias transmisit, ibique Imperium arripuit, Treverisq; sedem ejus collocavit. Post Gratianum Imperatorem dolo per Andragatium Ducem suum, seu Magistrum equitum occisum Imperij titulos usurpavit, & in amicos ejus etiam cædibus grassatus est: sed Theodosio ei tandem obviâ procedente, ad Scisciam victus & Petavionem: deinde Aquileiam fugâ elapsus, ibique obsessus, & à militibus suis captus, atque Theodosio traditus, Imperatoriis primùm insignibus exutus, &, non obstante Theodosij animo in clementiam & commiserationem inclinato, à militibus ex oculis ejus abreptus capite truncatus est, anno Imperij arrepti quinto. Ei S. Martinus, si in Italiam moveret, obitum ante prædixerat. Ad hujus exercitum in Armoricis consistentem S. Ursula cum sociis Virginibus ex Angliâ missa traditur, quæ cùm per tempestatem in Germanicum littus ejectæ essent, à Melgâ Pictorum & Gauno Hunnorum piratis, quasi pro Gratiano mare incurfantibus captæ, & libidini eorum morem gerere nolêtes pro virginitate & fide martyrium alacriter subierunt.

RESTI-

RESTITVTOR REIPVBLICÆ. Stat Maximus salutari signo in labaro expresso dextram fulciens, & Victoriā sinistrā tenens; specioso cum reliquis Imperatoribus titulo Rempub. restituendam præferens, cum reverā, nisi divinā ope à Theodosio superatus fuisset, Romanum Imperium civilibus bellis pessumdedisset. Litteræ infrā positæ, ut putamus, sonant: SIGNATA MONETA TREVERIS. ibi enim, ut diximus, sedem fixerat.

DOMINVS NOSTER THEODOSIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Theodosij laudatissimi Principis, & clementiā, pietate, Orthodoxā religione, rei militaris scientiā, ceterisque dotibus magno Imperatore dignis illustrissimi. • Eum, præter cumulatissima Divi Ambrosij, cætorumq; Christianorum elogia, etiam Gentilis scriptor Aurelius Victor, veritatis solius testimonio & respectu sic descripsit: *Fuit, inquit, Theodosius moribus & corpore Trajano similis, quantum scripta Veterum & pictura edocent. Sic eminens status, membra eadem, par casaries, os, absq; eo, quod ei aliquantulum velendo steriles genæ, neque tam ingentes oculi erant; nescio an & tanta gratia, tamusq; flos in facie, seu tanta dignitas in incessu. Mens verò prorsus similis, adeo ut nihil dici queat, quod non ex libris in istum videatur transferri. Clemens animus, misericors, communis, solo habitu differre se ceteris putans: in omnes homines honorificus, verum effusius in bonos: simplicia ingenia æquè diligere, erudita mirari, sed innoxia: largiri magno animo magna: amare cives vel privatim cõtubernio cognitos, eosq; honoribus, pecuniā, beneficiis ceteris munerari, præsertim quorum erga se velut patrem aspero casu officia probaverat. Illa tamen quibus Trajanus aspersus est, vinolentiam scilicet, & cupidinem triumphandi, usque eo detestatus est, ut bella non moverit, sed invenerit: prohibueritq; lege ministeria lasciva, psal-*

triasq; comessationibus adhiberi: tantum pudori tribuens & continentia, ut consobrinarum nuptias vetuerit tamquam sororum. Laudat illum deinde à studio historiarum, ab animi moderatione, & iræ freno, additque quod rara virtutis est, meliorem eum haud dubiè fuisse post auctam annis potentiâ regalem, multoq; maximè post civilem victoriam. Deinde pietatem in consanguineos, civilitatem in domesticos, exercitiorum modum, & continentiam ac sobrietatem ejus deprædicat: sanè ut inter optimos iste annumerandus habeatur. Rempubicam Gothicis armis pænè oppressam restituit, Maximum Tyrannum oppressit, Eugenium Tyrannum & Arbogastem, in Valentiniani ultionem, sustulit. Ecclesiæ Orthodoxæ curam & defensionem suscepit, filios Arcadium Orientis Imperio, Honorium Occidentis præfecit. Postea Mediolani in morbum incidens, ex hac vitâ migravit anno ætatis quinquagesimo, secundùm Victorem, quem sequitur Card. Baronius, sexagesimo secundùm Socratem: Imperij XVII. inchoato, CHRISTI Domini CCC. XCV.*

REPARATIO REIPUBLICÆ. Stat Theodosius, & Rempub. Romanam collapsam à terrâ sublevat. Verè illi hæc laus attributa, quod Rempub. à Gothis periculosè oppugnatam, à Maximo & Eugenio, Tyrannis, aliisque discerptam, & afflictam reparaverit, & quieti suæ reddiderit ac splendori. Litteræ TNRB. mihi adhuc non lucent.

CONCORDIA TRIVM AVGVSTORVM. Sedet Roma, Nova ut puto, simili prorsus scemate, ut in Valentiniano juniore Tab. præcedenti. Denotat autem Concordiam inter jam dictum Valentinianum, Gratianum, & ipsum Theodosium, qui satis consentientibus animis per quinque ferè annos
Impe.

rium universum gubernaverunt, donec Gratiani primùm obitus funiculi hujus triplicis unum vinculum abruptit. Est autem numisma & inscriptio singulis æquè attributa, & communis.

CONCORDIA TRIVM AVGVSTORVM. H. Sedet Roma eodem ferè habitu, clypeum votivum, VOTIS QVINGENNALIBVS, ET MVLTIS DECENNALIBVS inscriptum super quercu, velut in Trophæum tenens. Eòdem respicit, quod paribus auspiciis, votisque, victorias de hostibus expectent. De litteris, CONOB. suprà diximus.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Stat Theodosius, signo & caractere CHRISTI in labaro dextram armatus, sinistra victoriolam ferens, supplantato infrà & calcato captivo. S M. litteras putem significare SACRAM MONETAM. Tres isti Augusti sunt Gratianus, Valentinianus junior, & Theodosius: nisi ad Victoriæ de Eugenio tyranno partem referre malimus, quem, ut infrà Tab. seq. barbatum, supplantare videtur: tunc enim censeam Theodosium, hîc intelligi cum utroque filio, Arcadio scilicet & Honorio: quos è Constantinopoli in Occidentem contra Eugenium movens jam ante Cæsarum titulo honoraverat, & solemniter inauguraverat.

VICTORIA AVGVSTORVM. Effigies has esse putem Valentiniani junioris & Theodosij post mortem Gratiani, de Maximo Tyranno Victoriæ Angelorum tutelæ adscribentium: etsi de Diademate seu aureolâ, mihi non liqueat, ut suprà dixi.

Dominvs noster THEODOSIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Theodosius ad bellum armatus casside gemmata, scuto, thorace, & hastâ instructus.

IMPERATOR XXXXII. CONSVL XVII. PATER PATRIÆ. Sedet Roma, Nova (ut puto propter proram navis, & stellam, Orientalis Imperij insigne) globum & in eo Crucem exaltatam ferens. Significat domitum Virtute Crucis CHRISTI terrarum Orbem. Credimus signatum numisma Constantinopoli post Victoriâ de Eugenio adeptam, solâ fiduciâ in virtute Crucis, quam labarum exercitui prælatum referebat. *Erat enim, ut ait Card. Baronius tom. IIII. totius Virtus exercitus Theodosij, signum Crucis, quam expavescerent adversaria potestates: erat Crux ei munimen & ornamentum effulgens in armis atque militaribus signis: quâ & suam ipsius munire frontem magis, quàm coronâ ac diademate ornare caput, eidem cura erat; cum depositis illis, hanc, ut Christianorum Principum regale solum, summum capitis ornamentum ac tegumentum superindueret.* Prudentius item adversus Symmachum agens, ipsum Theodosium Romam his versibus compellantem inducit: qui appositè huic numo Româ insignito quadrant;

Agnoscas, Regina, libens mea signa necesse est,

In quibus effigies CRVCIS aut gemmata refulget,

Aut longis solido ex auro præfertur in hastis.

Porrò hîc primùm sub Theodosio religiosissimo Principe observamus hoc salutaris Crucis erectæ, Orbi impositæ terrarû symbolum: eumque velut Cruce domitum, & Domini crucifixi gloriæ succumbentem: quod postea, & etiâ nunc Christiani Imperatores pro insignibus legitimi sub Christo Domino & capite, Imperij & Monarchiæ terrarum usurpare institerunt, per Crucem & CHRISTVM Orbi redempto se
impe-

imperare professi. Hæc autem erecta Crux Orbi superimposita repræsentare videtur mysterium & memoriam CHRISTI in Crucem acti: quando terræ globus sub Creatoris sui patientis & morientis pondere ingemiscens, & ferendo se imparē testatus, ingenti terræmotu contremuit, & petra ejus scissæ sunt, ut Euangelistæ testantur. Et sic orbis nunc à Cruce velut triumphatus veritatem Prophetiæ CHRISTI confirmavit, dicentis apud Ioannem cap. XII. *Ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia* (quæ per totum Orbem hîc designari possunt) *traham ad me ipsum.*

VOTIS TRICENALIBVS, MVLTIPPLICATIS QVADRAGENALIBVS. Idem emblema cum præcedente, nisi quòd hîc multiplicatio votorum pro salute Principis & Imperij factorum, sit adscripta.

T A B V L A L X.

EVGENII Tyranni, ARCADII & HONORII
Imperatorum, ÆLIÆq; FLACCILLÆ AVGVSTÆ
continet effigies.

DOMINVS NOSTER EVGENIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Vultus Eugenij obscuro loco nati, quem Arbogastes Valentiniano per dolum interfecto Imperatorem dici ab exercitu procuravit. Qui primùm Grammaticus, seu Rhetoricam professus, deinde relictis scholis in aulam insinuatus, & ibidem Authographus, ob eloquentiam in honore habitus, Rhicomero Duci familiaritate conjunctus fuit, & per ejus commendationem Arbogasti carus. Sub Christiani nomine & specie Idolorum cultor, & divinationibus

bus deditus ac sibi Victoriâ spondens, Gentilia sacra restituit. Contra eum Theodosius Constantinopoli movens, & in Alpium jugis cum eo congressus, primùm auxiliis barbarorum, qui Theodosio militabant, terga dantibus, & quasi fugatis, postmodum sub auroram pugnam renovavit, solâ fiduciâ in Dei ope constitutâ, & præsidio S. Crucis munitus splendidissimam de hoste infinitâ multitudine superiore, victoriâ reportavit, Apostolis etiam, quos per visum agnoverat sibi auxilium promittentes, Ioanne Evangelistâ & Philippo, pro eo in hostes bellantibus, quo in prælio, quod ab Orosio lib. VII. describitur, mox Eugenius à suis captus, & ad Theodosium adductus ad ripam amnis Frigidi Imperio, & vitâ exutus est.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria gradiens & lateream ac palman velut apportans. Numus ante Theodosij in illum expeditionem cuius videtur, ut se non rebellem, sed velut consortem Imperij declarârit, & Victoriarum de hostibus Reipublicæ socium ac participem.

VICTORIA AVGVSTORVM. Similis argumenti numus, in quo quasi consors Imperij Eugenius in subsellio sedet, Orbem una tenens, emblemate jam ante ab Imperatoribus legitimis usurpato.

ÆLIA FLACCILLA AVGVSTA. Hæc prima Theodosij uxor fuit religiosissima matrona, cujus pietas, castitas, & in egenos beneficentia valdè prædicatur ab historicis. Ejus illa citatur à Nicephoro memoranda sententia: *Imperio convenit, ut aurum id largiatur, ego verò manuum mearum opus pro Imperio*

rio ipso ei, qui id semel contulit, offero. Mater fuit Arcadij & Honorij Impp.

SALVS REIPUBLICÆ. Sedet Victoria, salutare CHRISTI nomen & tesseram clypeo votivo inscribens, palmæ arbori innixo. Præfert Flaccilla hoc dicto; non aliâ, nisi CHRISTI Domini virtute, & Crucis ejus potentiâ Salutem Reipub. niti, nec aliâ ope nisi divinâ victorias de hostibus, palmasque adeptas, aut sperandas.

DOMINVS NOSTER ARCADIVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Vultus Flavij Arcadij, qui Theodosij filius ex Flaccillâ decem annis major Honorio, anno ætatis VIII. à Patre Augustus appellatus, S. Arsenio Diacono instituendus traditus, qui etiam susceptor ejus in baptismo fuit. Ei pater moriens Orientis Imperium obtinenti, & jam vigesimum annum agenti Rufinum tutorem dedit: qui spe potiundi Imperij Alaricum Gothorum regem contra Arcadium sollicitavit: sed proditione detectâ mox à militibus interfectus est. Imperavit Constantinopoli per annos ferè tredecim, ibique defunctus est, relicto filio Theodosio juniore successore, & filiabus quatuor.

VICTORIA AVGVSTORVM TRIVM. Stat Imperator Crucis trophæum gestans & victoriam, atque hostem sub pedibus prostratum calcans, ut suprâ Tab. præcedenti Theodosium vidimus. Numisma ipsi cum patre & Honorio fratre commune, de Eugenio, ut arbitror, tyranno triumphantibus. M D. an significet **MONETA DOMINI**, an **MEDIOLANVM**, quo loco Theodosius cõsensuit, & mortuus est, an quid aliud, adhuc quæro.

DOMINVS NOSTER ARCADIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Arcadij armati, eodem scemate quo Tab. præced. habuimus patrem ejus Theodosium. Videtur in clypeo ipse expressus ex equo hostem prostratum conficiens.

NOVA SPES REIPVBLICÆ. Sedet Victoria super spoliis hostium, clypeo votivo Vota Vicenalia, & Tricenalia inscribens. Designat in juvene Principe Arcadio Rempubicâ spem optimam collocasse, & ab Imperij hostibus ac Tyrannis Victorias, atque felicitatem & sui status tranquillitatem eo duce, secundum patrem, votis conceptis, expectare. Idem est, quod Virgilius alibi dixit:

— *Magnæ spes altera Romæ.*

DOMINVS NOSTER HONORIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Flavius est Honorius Theodosij alter filius, cui à patre traditum fuit Imperium Occidentis, tutore dato Stilicone Vandalo, cujus & filiam duxit Mariam primûm, deinde & alteram Thermantiam, quæ tamen utraqûe, subitâ morte ante consummatum matrimonium virgo sublata fuit. Ipse Romæ sedem Imperij fixit, & Gildonem Africæ à patre præfectum, & sibi illud Regnum usurpantem fratris Mascozelis ductu superavit, & ex fugâ retractum interfecit: sed & ipsum mox Mascozelem rebellantem Bonifacij auxilio & operâ devicit. Stiliconem ipsum potentiâ & auctoritate, quâ apud exercitum pollebat, filio suo regnum parare meditantem, & ad opprimendum Honorium Suevos, Vandalos, & Alemannos in eum sollicitantem Hunnorum & Gothorum ope, & operâ, ductu Vldini & Sari repressit, hostibus commeatu exclusis, & inediâ confectis, Radagasto etiam rege eorum capto & strangulato. Cui Alaricus mox suffectus,
cùm

cùm ab Honorio Gallias ad inhabitandum impetrasset, & à Stilicone fraude petitus fuisset, irâ motus Italiam invasit: eamque, & Urbem ipsam Romam diripuit. Mox cùm Honorius Constantium Magistrum militiæ, virum animo, atque rerum gerendarum dexteritate nobilem, Imperij consortem fecisset, titulo Nobilissimi Cæsaris collato, & sorore Placidia in uxorem ei collocatâ, per eum Tyrannos variis locis emergentes Gratianum in Britannia, Constantinum in Gallia, & Barbaros Hispaniam, dictasque Provincias infestantes devicit. Ludos seculares Romæ dedit decimo Imperij sui anno, remotis Idolorum sacrificiis & ritibus. Postea aquâ intercute absumptus est, anno Imperij xxxii. ætatis li. nullâ sobole superstite relictâ.

VICTORIA TRIUM AVGVSTORVM. Stat Honorius eodem filo & scemate, quo suprà frater Arcadius hostem supplantans: numo paris symboli & formæ ei cum patre & fratre communi. R. V. fortè, REBELLIBVS VICTIS, vel ROMA VICTRIX, vel ROMA VETVS. Referre placet ad Victoriâ de Eugenio Tyranno, & Reipublicæ perduellibus.

VICTORIA TRIUM AVGVSTORVM. Simile planè numisma fratri antè cufum, hac Tabulâ, cum litteris M. D.

TABVLA LXI.

PRISCI ATTALI, & IOANNIS *Tyrannorum*, &
VALENTINIANI III. & MARCIANI
Imperatorum.

PRISCVS ATTALVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS.
Effigies Prisci Attali, qui in Hispaniam deportatus cum
Gothis è navi descendens Imperio arrepto rebellionem
molitus est, sed mox captus, & ad Constantium Comitẽ
deductus, deinde Honorio exhibitus manu truncatâ vivere
permisus, stultitiæ panas luit.

INVICTA ROMA ÆTERNA. Sedet Roma galeata; nu-
do medio pectore, quâ formâ suprà Virtus militaris, hastam
& Victoriolam tenens. De ROMA, & ejus epitheto, ÆTER-
NÆ, dictum suprà. Littera R. ipsam ROMAM, sive hanc ejus
statuam designare insuper videtur, & stellula ad discrimen po-
sita, ut hîc accipiamus Novam Romam sive Constantinopo-
lim, quia alter etiam Attali numus ab Occone adfertur cum
inscriptione, ROMA NOVA.

DOMINVS NOSTER IOHANNES PIVS, FELIX, AV-
GVSTVS. Ioannes iste Tyrannus Ravennæ, vivo Theodosio
Imperium arripuit, & cùm ad Theodosium, ut eum appro-
baret, legatos misisset, ipse, iis in carcerem coniectis, Magi-
strum militum Artaburium contra Ioannem misit. Sed Aquis-
leiciâ navigans Artaburius vento adversante in manus tyranni
incidit: quam patris captivitatem filius Aspar, Ravennâ ex
improvîso occupatâ & spoliatâ atque incensâ ultus est. Tan-
dem

dem captus tyrannus, dextraque abscissa per ludibrium in asino tractus & jugulatus est, cum annis quinque præfuisset, vir alioquin ingenio non improbo, neque auri aut vindictæ cupido. Alij tradunt Romæ cum Imperium tenuisse, sed à Valentiniano tertio oppressum Ioannem.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Videtur eadem numismatis formâ uti voluisse, quâ supra Theodosius cum filiis: ut se & inter participes, atque consortes Imperij & Victoriarum numeraret.

DOMINVS NOSTER VALENTINIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Fuit iste Flavius Placidius Valentinianus filius Constantij Cæsaris & Placidia Theodosij filia, à Theodosio Iuniore (cujus hîc in serie effigiem desideramus, ex Arcadio & Eudoxiâ nati, & Constantinopoli per XLVIII. ætatis & regni annos post Arcadium Imperio potiti) cùm de morte Honorij patris inaudisset, in Cæsarem electus, & Romam missus Augustus, Eudoxiâ filiâ Theodosij in uxorem acceptâ. Ipse cum Genserico Vandalorum rege pacem sanxit, parte Africae ei concessâ. Adversus Attilam Hunnorum regem in campis Catalaunicis acerrimo prælio conflixit, cæsis ad centum quinquaginta hostium millibus victoriâ non incruentâ potitus, ductu Ætj, quem post ob gloriam militarem affectatæ tyrannidis suspitione laborantem, successus ejus metuens Maximi viri potentissimi, & æmuli delatione, occidi jussit: à cujus post militibus, Thrasilâ duce & percussore, ipse Valentinianus in campo Martio confossus est xv. Kal. April. quo die Vrbs Roma iterum à Vandalis capta est. Præfuit Occidentis Imperio annis triginta. Post quem illud Imperium variè distractum, & per partes à variis Ducibus & populis occu-

occupatum fuit, Francis, Scotis, Anglis, Hunnis, Vandalis, aliisque.

Sequitur numisma ejus sine inscriptione, habens Crucis imaginem in coronâ laureâ descriptam, sive eâ coronatam. Trophæum est salvificæ Crucis, velut Victoriarum omnium auctoris, & præsidis. Symbolum declarans Christianæ religionis cultum de Gentilium impietate & idololatriâ velut triumphum duxisse. Alludit fortè hoc Emblemate Valentinianus, ad historiam, quam in Iuliani Apostatæ gestis Sozomenus, & Nicephorus tradunt, & Gregorius Nazianzenus refert Orat. 1. in Iulianum his verbis: *Ferunt, cum ipse (Iulianus) sacris operam daret, extra animalium coronatam Crucem edidisse. Quæ res alios quidem horrore, summâq; sollicitudine & anxietate affectit, eoq; adduxit, ut potentiam nostram persentiscerent: ac impietatis magistro animum videlicet addidit, tamquam circumscripti, atque undiq; conclusi essemus: sic enim circulum & Crucem extempore interpretatus est.* Litteras C O M O B. interpretantur: CONSTANTINOPOLI MONETA OBSIGNATA, ut suprà diximus.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. R. V. Stat Valentinianus hastâ, in cujus summitate Crux est, loco labari, armatus, sinistrâ Victoriâ gestans, dextroq; pede caput ingentis & tortuosi colubri proterens & conculcans. Designat virtute & præsidio Crucis CHRISTI draconem illum, qui in hac serpentis specie humanum genus superaverat, jam penitus esse prostratum, & sub pedibus Christianorum jacere. Hieroglyphicum est superati hostis generis humani. Ad quod alludere videtur auctor Historiæ Passionis Sanctæ Cæciliæ, & sociorum: *Iacet, inquit, nunc sub Sanctorum pedibus Inimicus, &*
dans

dans mugitus per lunaticos & energumenos clamat, & penas incendij quas patitur indicat. Respicit Valentinianus ad versum Psalmistæ Psalm. xc. Super aspidem & basiliscum ambulabis, & concubabis leonem & draconem : quem & Heraclius Numo inscripsit.

Sequitur idem emblemata, parùm admodum differens à præcedenti.

DOMINVS NOSTER MARCIANVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Valerij Marciani, qui militari-bus functionibus, prudentiâ & integritate vitæ clarus, Pulcheriæ Theodosij sororis studio atque operâ admodum senex ad Imperium promotus est. Imminutum annorum aliquot lapsu Orientis Imperium prudentiâ & consilio mirificè reparavit : Cum Parthis & Vandalis fœdus percussit, Artilæ minas compescuit. Nomades & Blemios Æthiopiâ dilapsos per Alexandriæ Procuratorem domuit. Arma numquam nisi provocatus movit, hanc sæpè in ore habens sententiam : *Dum in pace esse possumus, arma non induamus.* Anno Imperij sexto, & mense sexto obiit, conspiratione Asparis veneno, ut suspicio fuit, extinctus.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria gradiens & ser-tum laureum dextrâ, sinistrâ globum Cruce impositâ ornatû præferens, loco victoriolæ, quam præcedentes Principes ei impositam ferebant. Designat Christianus Princeps **P E R CRUCEM VICTORIAS SPERANDAS**, per Crucem Orbem domitum, & subjugatum, exemplo Magni Theodosij qui sup. Tab. LIX. simili emblemate primùm usus.

TABVLA LXII.

LEONIS *Imp.* AVGVSTVLI, SEVERI, &
 IVLII NEPOTIS *Tyrannorum*, &
 ZENONIS ISAVRICI.

DOMINVS NOSTER LEO PERPETVVS AVGVSTVS.
 Effigies Flavij Valerij Leonis, qui natione Græcus, per
 factionem Asparis, qui Marcianum interfecerat, ex tri-
 buno militum Imperator creatus est. Rexit Orientale Impe-
 rium per annos xvii. Leonem nepotem ex filiâ Ariadnâ, &
 Zenone successorem sibi declaravit. Traditur multis virtu-
 tibus claruisse, & præcipuè misericordiæ operibus, illudque
 in ore sæpe habuisse benefici animi scitum: *Quemadmodum sol*
sunctus, quæ illustrat, nonnihil impertit caloris, sic Princeps suâ debet
eos dignari misericordiâ, quos contuetur. Fuit autem sub eo, anno
 secundo, gravissimus terræmotus Antiochiæ, & quatrdua-
 num incendium Constantinopoli, quo tota scè civitas con-
 flagravit.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Victoria stans,
 & prægrandem Crucem erectam tenens, gemmis, ut apparet,
 condecoratam, & in summo, velut titulo CHRISTI, & pau-
 lô infrâ X litterâ transversâ insignem. Pius Imperator gem-
 mis & margaritis auroque Crucem decorandam censuit, cu-
 jus virtuti & præsidio acceptam fert de hostibus Victoriâ.
 Citat Adolphus Occo aureum Ortelij numisma, in quo hæc
 Leonis inscriptio Græca, sed Latinis litteris exarata: LEON
 EN CHŌ BASILEVS ROMEON. Id est: *Leo in CHRISTO*
Rex Romanorum. Regi Regum CHRISTO Domino sceptri ho-
 norem

norem deferre voluit, *per quem Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt*, ut ait Sapiens Proverb. viii. Stella Orientis Imperium præfert, PERPETVI titulus hîc primùm usurpari cœptus stabilem designare videtur, & perseveraturam Imperij pôtentiam.

DOMINVS NOSTER AVGVSTVLVS PERPETVVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Flavij Momyllij Augustuli, qui puer admodum Ravennatium studio ab Oreste patre ad Imperium productus est, sed undecimo mense arreptæ dignitatis, patre ejus ab Odoacre Gothorum rege interfecto, ipse purpuram abjecit, & in exilium pulsus est.

VRBS ROMA. Insidet spoliis Roma Vetus, filo corporis & ornatu ferè quo suprà aliquoties, dextram mamillam exsertam gerens. Gloriatu Imperio Occidentis, in quod per factionem intrusus erat.

DOMINVS NOSTER LIBIVS SEVERVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Flavius Libius Severus, qui & Severianus dictus natione Lucanus, apud Ravennam Imperator & Augustus salutatus, Alanorum regem Biorgum superavit. Post tertium Imperij arrepti annum Romæ obiit, veneno, ut nonnulli tradunt, extinctus. Historici eum Vibium vocant.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Severus Cruce armatus, & serpentis caput dextro pede conterens: eodem emblematis hiéroglyphico & formâ, quâ suprà Tab. præced. usus fuerat Valentinianus III. quo de ibi diximus. R. M. fortè, RAVENNATIVM MONETA, vel ROMANA.

DOMINVS NOSTER IVLIVS NEPOS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Flavius Iulius Nepos Glycerio, (qui Senator Romæ invitus assumere Imperij insignia coactus fuerat) expulso, & Salonis Dalmatiæ Vrbe ad Episcopatum postea pro-
vecto, successit: sed Augustuli factionem timens in Dalmatiã fugit, Salonisq̃ue cæsus est.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Stat Angelus Victorix specie, Crucem ingentem auro gemmisq̃ue ornatam dextrâ tenens. Habet supra tabellam, quasi titulum **CHRISTI** Domini referentem. Omnes isti deinceps sive legitimi, sive intrusi Imperatores Crucis signo gloriantur, ejusq̃ue virtuti victorias suas adscribunt. De his gemmatis Crucibus velut trophæis Prudentius, Romani in personâ **CHRISTI** compellans, contra Symmachum lib. I. sic ait:

Agnoscas Regina libens mea signa necesse est:

In quibus effigies Crucis aut gemmata resulget,

Aut longis solido ex auro præfertur in hastis.

Sed & D. Chrysostomus (citante Card. Baronio Annal. tom. II.) refert: *Solitam fuisse effigiari Crucem ex auro, margaritis, ac gemmis: ut scirent omnes, Crucem fontium olim supplicii infamata, ipso visu horrendam, ore nefandam, & horrore cavendâ, ex quo eam pro salute hominum CHRISTVS Redemptor noster sponte subiit, jam fuisse redditam fulgentem, decoram, atque gloriosam.* Homil. de ador. Cruc. De litteris R. V. suprâ conjecturam nostram. posuimus.

DOMINVS NOSTER ZENO PERPETVVS AVGVSTVS. Effigies Flavij Zenonis, ex Isauriâ Ciliciæ patriâ *Isaurici* cognomen sortiti: Fuit à Leone juniore filio suo, Imperij in se collati insignia patri, novo pietatis exemplo, cedente, coronatus.

ronatus. Vultu pariter atque ingenio turpi, moribusque solutis. Ut Tyrannus imperavit fratris Cononis operâ in cædibus & sanguine grassatus. Theodoricum Ostrogothorum regem contra Odoacrem in Italiam immisit. Basilisci factio-
ni post cedens, in Isauriam, privatam vitam acturus, cum uxore concessit. Sed Basilisci tyrannidem populus non ferens Zenonem revocavit, & regno restituit. Ipse Basiliscum cum filio captum relegavit in Cappadociam, & postea interfecit, ut & Leontium qui Orientem invaserat. Cum annis xvii. regnasset, fraude uxoris occubuit, quæ eum ebrium sepulchro inferri iussit, quod magno lapide obstrui mandavit, ubi nemine ad clamores ejus opem ferente, mori coactus est.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM NOSTRORVM.
Stat Angelus cum trophæo Crucis gemmatæ, ut supra in Nepote.

TABVLA LXIII.

ANASTASII, IVSTINI, &
IVSTINIANI Imppp.

DOMINVS NOSTER ANASTASIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Flavius Anastasius, Dicorus dictus à discoloribus oculorum pupillis, studio Ariadnes Augusta, quæ Leonem maritum oppresserat, Imperator factus. eam uxorem duxit, ac ipso die nuptiarum, donativi loco, tributum chrysargyrum omnibus remisit. Isauros domuit, varios Imperij ulurpatores superavit & supplicio affecit. Primum Orthodoxus Christianus, post Eutychianæ hæresi ad- dictus, quaternitatem pro Trinitate adorandam præcipiens..

Ec iij

Obiit.

Obiit fulmine, ut fama est, extinctus, anno Imperij xxvii. ætatis lxxxviii.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria adcurrentes cum palmâ, & laureâ coronâ. De variis est hostibus, quos supra recensuimus.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria gradiens & respectans, globum terræ Cruce insignitum portans, stellulâ infra positâ: hoc est, Oriente sub præsidio & tegmine Crucis acquiescente.

DOMINVS NOSTER ANASTASIVS PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Anastasij armati, & thorace, scuto, galeâ cristatâ, jaculoque seu hastâ instructi, ad imitationem Theodosij & successorum, qui bellicæ virtutis laudem hoc scemate captaverunt.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. AR. Stat angelus seu Victoria filo angeli Crucem gemmatam sustinens, qualem Tab. præcedenti habuimus in Iulio Nepote, & Zenone. Eiusdem argumenti & sensus est numisma AR. quid signet, an fortè *Ariminum*, ut monetæ hujus officinam, non definiam.

DOMINVS NOSTER IVSTINVS PERPETVVS AVGVSTVS. Flavius Anicius Iustinus è Thraciâ obscuro loco natus, à teneris bubulcus & subulcus, inde miles, post princeps ordinis: tandemque per dolum suffragia, à militibus Theocritiani in favorem nundinata in se vertens, electus est, & à Senatu approbatus, ut vir militaris labantem Rempub. resti-

restitueret. Theocritianum, Amantium, & Andream infidiatores suos sustulit. Orthodoxæ religionis assertor Arrianos Orientis finibus ejecit, Chalcedonense Concilium promovit ac defendit, Catholicæ & Orthodoxæ fidei professores Episcopos ab Anastasio ejectos restituit. Novem annis laudabiliter cùm præfuisset, decessit, adoptato paulò ante & successore sibi declarato Iustiniano sororis suæ filio.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. I. Victoria accurrens, ut suprà in Anastasio. I. littera fortè designat inter tres Augustos hoc numisma Iustini peculiare.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victoria gradiens & respectans, ut suprà etiam in Anastasio.

DOMINVS NOSTER IVSTINIANVS PERPETVVS AVGVSTVS. Effigies est Flavij Anicij Iustiniani, Legum Romanarum collectione & concinnatione notissimi : qui accepto ab avunculo Imperio anno XLIV. ætatis, animus ad illud restituendum stabiliendumque adjecit. Orientem pacavit, Persas ex Mediâ ac Syriâ prædas agêtes per Belisarium repressit, & trans Euphratem removit. Romam à Gothorum manu vindicavit, Africamque, pulsis Vandalis, Imperio asseruit, deque Gelimero eorum Rege capto Constantinopoli triumphavit. Per Narsetem Ducem, Totilam Gothorum regem, Româ captâ & spoliatâ in Italiâ regnantem interfecit, Gothorumque nomen in Italiâ delevit. Quibus ex victoriis inter cæteros titulos etiam *Gothici, Vandalici, & Africani* insignitus fuit. Hisce Victoriis partis, & pace Imperij stabilitâ Legum Romanarû cõfusam seriem in unum corpus redegit, & distinxit, & Iurisprudentiam Romanam informem antè, perfecit:

fecit: Eo fine, ut ipse asserit in Proëm. Instit. *ut utrumq; tempus & bellorum & pacis rectè possit gubernari, & Princeps Romanus non solum in hostilibus praeliis victor existat, sed etiam per legitimos tramites, calumniantium iniquitates expellat: & fiat tam Iuris religiosissimus, quàm victus hostibus triumphator magnificus.* Templum SOPHIÆ SANCTÆ titulo, augustissimum Constantinopoli condidit. Iustitiâ & integritate Princeps insignis habitus, sed de avaritiâ notatus, & quod Eutychianæ hæresi fuerit addictior. Decessit senio confectus, & mente de statu deturbatâ, anno ætatis LXXXIII. Imperij XXXIX.

VICTORIA TRIVM AVGVSTORVM. Stat specie Victoriæ Angelus ingentem crucem gēmatam sustentans, exemplo à prædecessoribus suprâ petito, & sibi cum Occidentis Imperij consortibus communi.

TABVLA LXIV. & ultima.

*Continet Effigies IUSTINI IUNIORIS,
CONSTANTINI, MAVRITII,
FOCÆ & HERACLII.*

DOMINVS NOSTER IUSTINVS. PERPETVVS AVGVSTVS. Iustinus junior Iustiniani ex filio nepos, ab avo ad gubernacula rerum admotus, dexteritate agendi & magnanimitate commendabilis, sub initia militem & cives liberalitate demeruit: Sed postea ad pecuniam colligendam attentior, etiam cum periculo divitū, in quorum facultates inhiabat, Pelagianæq; hæresi addictus Orthodoxos afflixit, Persicum fœdus dissolvit, quorum cū arma in se convertisset, illiq; magnis copiis Romanum solum depopulati essent,

in mæ-

in mærorem & ex eo in amentiam præ dolore animi actus, pedumque post doloribus tortus ex hac vitâ migravit, anno Imperij XIII. declarato successore Tiberio Constantino.

VICTORIA AVGVSTORVM. Victôria gradiens sertum laureum & palmæ ramum ferens, ut suprà sæpius. Litteræ ^{MR.} compendioso ductu, fortè *MARIÆ Virginis Deiparæ* honorem & nomen prædicant.

Sequitur P. Orbi insistens, transversâ lineâ intercidente, inter duas stellas, & coronâ laureâ circumdante. Hieroglyphicum est nominis CHRISTI, in quo, ingenioso ductu, littera græca X, transversum græcum pariter P, velut uno caractere formiat, & Crucem insuper ipsam exprimit: significans Orbem terrarum, ab Oriente ad Occidentem (quod per stellas à dextris & sinistris appositæ intelligimus) à Christo per Crucem subactum: ejusq; Nomen gloriosum de hostibus tam internis quàm externis triumphum duxisse, (qui per lauream triumphalem exprimitur) tum & gloriam hanc Domini sine fine duraturam, quod per coronam circularem, cuius figura initij & finis expers est, designatur.

DOMINVS NOSTER TIBERIVS CONSTANTINVS, PIVS, FELIX, AVGVSTVS. Effigies Tiberij Constantini, qui Thrax origine, sed justitiâ, prudentiâ, liberalitate, aliisque dotibus Imperio dignis illustris, à Iustino vivo in consortium Imperij adscitus, ei successit. In pauperum eleemosynas profusus, quantò plus piè sparsit, tantò plus consecutus est. Nam & Iustini & Narsetis thesauros ingentes reconditos reperit & detexit. Magnâ de Persis victoriâ potitus est, captivosque omnes Constantinopolim abductos vestibus ma-

gnificè exornatos in patriam remisit : quâ benignitate magnâ sibi laudem ac benevolentiam conciliavit. Cum Longobardis Romam diu obsidentibus pacem fecit. Post gravissima bella gesta in morbum incidens, Mauritium generum adoptavit, præsentèque Patriarchâ, & Senatu Imperium ei tradidit, æquitatem ac Iustitiam commendans, nec ita multò post naturæ concessit, anno Imperij VII.

VICTORIA AVGVSTORVM TRIVM. A. Stat Angelus sive Victoria, quo suprà filo, Crucem gemmatam sustentans. Emblema ei cum prædecessoribus & consortibus commune.

VICTORIA AVGVSTORVM TRIVM. O. Stat in gradu stabili Angelus Victor, dextrâ manu baculum gestans, sive Episcopale pedum, in cuius summo est hieroglyphicus character CHRISTI, & Crucis ejus : in sinistrâ fert orbem terrarum Crucis signo subjectum. A quâ ingeniosâ formâ, simul CHRISTI nomen, & victoriam Crucis in baculo exprimente Episcopalis dignitatis insigne sceptrum figuram traxit : quod etiâ munus ad Pastorale munus designandum (quo ex Christi verbo, *Pasce oves meas*, summo in terris Pastori CHRISTI Vicario Pontifici Romano, velut optiones accedunt, & coöperantur) in solemnî inauguratione ipsis traditur. Neque enim à litui Romani incurvâ formâ, quod nonnulli autumât, id derivari potest, quod à Gentilium ritibus sacri Pontifices, ut maximè abhorrent : neque ab opilionis baculo, quo ipse supernè parum inflexo pecora aberrantia coërcet, quamquam allegoria nominis & symboli non aliena sit, sed potius à signo Crucis CHRISTI. Ad quod & Psalmista alludere, aut prophetico spiritu respicere videtur, dum Psalmo XXII. præfatus,

tus, quod Dominus regat eum & nihil ei deerit, quod in loco pascuæ ab eo collocatus sit, mox addit: *Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Cujus & Crucis CHRISTI, ipsius Davidis baculus, in quo contra Goliath prævaluit, typus & symbolum fuerat. Accedit huc, quod Cardinalis Baronius tomo Annal. III. Epitaphium Christiani pueri producat, cuius in marmoreâ tabulâ inscriptioni idem character hieroglyphicus in hastâ erectus expressus est, quam hujuscemodi omnino formæ, imago togata, seu potius sacrâ induta veste, ibidem insculpta dexterâ sustentat. Putem hoc scemate Tiberium gratitudinem insigniis Patriarchæ Ioannis detulisse, à cuius manu Imperiale Diadema capiti ejus impositum fuerat: simulque ostendere voluisse CHRISTI auspiciis, angelorumque ministerio Victorias omnes ex hoste sperandas.

DOMINVS NOSTER MAVRITIVS PERPETVVS AVGVSTVS. Flavius Tiberius Mauritius gente Cappadox, ex Notario, ob rei militaris peritiam factus excubitorum Tiberij Præfectus: post gener ascitus, ab eoque adoptatus, & in Imperio successor designatus. Sub initia Persas per Legatos fudit, sed pacem deinde cum ipsis firmavit: Scythas Mæsiâ expulit: Longobardos in Italiâ compescuit, & Hunnos Pannoniis ejecit. Victoriis clarus in militum suorum odium incidit propter avaritiam: Cum & pecuniæ coacernandæ studio, rapinis & cædibus indulgeret, & stipendiis militem defraudaret. Quapropter Focâ Scythiæ Præfecto, Duce, eoque in Imperatorem electo, conspiratione militum Scythici præsidij, Chalcedone interfectus est, cum omni profapiâ: quando & Constantia uxor, Theodosius, Tiberius, & Constantius

Ff ij filij,

filij, totidemque filia, casu prorsus miserabili & in exemplum raro, sub oculis ejus omnes obtruncati fuere. Quo in luctuoso humanæ sortis & miseriæ spectaculo, fortis ac patientis animi, resipiscentisque insigne testimonium dedit, ad singula suorum funera non aliud profatus, quàm: *Iustus es Domine, & recta judicia tua.* Ipse enim, (ut habet Sigeberti Chronicon ad annum Domini D C. III. *se cum suis à Focâ interficiendum divinitus prædixit: & malorum penitens, ea sibi hic retaliari, per se, & per servos Dei, instanter exposcit.* Vixit annis LXIII. in Imperio ad XX.

In averfâ numismatis parte est, sine inscriptione character CHRISTI in coronâ laureâ, qualis suprà in Iustino, ubi de eâ diximus.

DOMINVS NOSTER FOCAS PERPETVVS AVGVSTVS.
Effigies Flavij Focæ, qui ex Præfecto limitis Scythiæ, ab exercitu, cui præerat, per cædem Mauritij Imperator electus, & Augustus salutat⁹ est. Primò quidem talem se Gentibus ostendit, ut multæ cum illo pacem sancirent: Sed cum de more ad Chosroen Persarum Regem Legatos mitteret suæ electionis indices, ille indignatus ob Mauritij pridem amici tam crudèlem cædem, Focæ bellum intulit: secundoque ejus anno, Syriam, Palæstinam, & Phœniciam ei eripuit: Hierosolymam cepit, Crucemque CHRISTI, jam tum à Constantini Magni temporibus devotè ibi cultam, inter alia luculentâ spolia, in Persiam avexit: spoliatisque passim templis & incensis, multisque Christianorum millibus abductis in captivitatem, cæsis in Vrbe sanctâ, & circa eam, ad nonaginta, millibus, omnia loca cædibus & incendijs depopulatus est.

Quæ

Quæ clades in Iberos, Armenios, Arabes, Dardanos, & Thraciam ac Macedoniam incolentes maximè grassata est. Sed & Germania, Hispania, magnaqué Italiæ pars ab eo defecerunt, Ægyptum etiam Saraceni vastaverunt. Ipse autem avaritiæ & rapinis deditus, bello ignavus, adulterijs infamis: & ex Persicæ servitutis more, ac luxu per aulicorû manus & consilia secreta, cuncta administrans, populum exactionibus & injustis vexationibus exulcerabat. Quare cùm mores ejus omnibus graves invisique essent; conspiratione in eum per Heraclonam, Heraclium, Priscumqué generum suum factâ, primùm Focas in vincula conjectus est: Deinde manibus pedibusque truncatis, genitalibus etiam, in detestationem libidinis ejus, præcisus, capiteque resecto in ignem conjectus est. Omnes insuper fratres ejus & necessarij, in perfidiæ, & crudelitatis in Mauritium perpetratæ talionem & vindictam, cum eo obtruncati sunt, anno Imperii ejus octavo.

VICTORIA AVGVSTORVM. Stant duæ mulieres, Crucibus in capite aut fronte insignitæ, baculosque ad modum Crucis manu gestantes, excelsâ Cruce intermediâ super basim collocatâ, eâ ferè formâ & ejuscemodi augulis, quibus in Insignibus Hierosolymitana Vrbs uti solet. Quare fortasse hîc votivæ Christiani populi, ad loca sancta, & ad Crucem Domini ab Helenâ Hierosolymis adorationi expositam, peregrinationes designantur: quas, antequam Crux à Persis captiva avecta esset, ibi crebras hoc tempore fuisse verisimile est. Adfert & Adolphus Occo alia Focæ Numismata Crucis in hastam erectæ, & globi Cruce insigniti tessellis signata.

DOMINVS NOSTER HERACLIVS PERPETVVS AVGVSTVS. Effigies Flavij Heraclij, qui Heraclonæ Prætoris Africæ filius interfecto Focâ, ab exercitu Imperator acclamatus est. Patre ejus ex Africâ magno exercitu per Ægyptum in Asiam movente, & in itinere defuncto, Persæ Africam invaserunt. Contra quos Heraclius bellum parans, cum pro inducijs ad se comparandum, Legatos misisset, ab hostibus despectui habitus, & contumeliis exceptus, (responderunt enim non antè se pacem Romanis duros, quàm Christianam religionem abnegassent) ad indignationem commotus est. Itaque ingenti exercitu in Chosroën ducto, ejusq; Ducibus devictis in Persidem perrexit, eamque ferro & flammâ depopulatus est: ipsoque Chosroe profligato, & Cruce Domini recuperatâ ingentem victoriam reportavit. Post cum Chosroës filij (qui patrem unâ cum fratre, quem pater successorem creaverat) interfecit, pacem firmavit: limitemque utriusque Imperij flumen Tigridem designavit. Sub eo Saraceni Syriam, Damascum, & Arabiam occupaverunt, & Mahometi, (novi tunc Pseudoprophetæ, qui sub Heraclij Imperio emerit) legem per illa loca propagaverunt. Senex in dæmonū præstigias & aruspicinam propensior, ac Monothelitarum sectæ addictus, cum & incesto se contaminasset, ductâ fratris sui filiâ, pudendo inguinum morbo, & priapismo correptus occubuit, sive hydrope, ut alij tradunt. Vixit in Imperio annis triginta, obiit Constantinopoli, anno CHRISTI 15 C. XL. Post quem deinceps, electione Imperatorum abrogatâ, successio, quasi hæreditariæ Dignitatis in liberos, introduci cœpta est.

VICTORIA AVGVSTORVM. Crux est in basi collocata, ferè, prout Numo præcedenti. Auguror hoc Numismatum post vindicatam ab hostili manu Hierosolymam, & Crucem ipsam Domini à Persis recuperatam, eodemque loco, quo Salvator noster eam in Passione suâ ipse portaverat, Heraclij ipsius manibus, celeberrimo interveniente miraculo, restitutam. Cujus in Victoriæ & facti memoriam Exaltationis S. Crucis etiânum in Ecclesiâ festum celebramus. Et non inconcinnè certè hac ipsâ Crucis formâ & charactere, (additis tâtum per quatuor angulos aliis quatuor cruciculis, fortè quatuor Euangelistarum consonam de CHRISTI Cruce & Passione historiam, eamque per quatuor Orbis partes feliciter propagatam, designantibus) Hierosolyma pro insignibus usa reperitur: cùm brachia hujus figuræ transversa litteram H, stipes autem erectus & medius I formet, quibus principium nominis ejus, & ipsius Domini I H S V exprimitur. Invenit itaque ipsa argutum emblemata, quo & nomen suum compendiosè signet, litteris in campo (ut vocant) rubro aureis, id referentibus: & præter SALVATORIS Nomen, Crucis pariter ipsius formam, cum titulo suo supernè affixo ob oculos ponat: lucentem quidem eam ac rutilantem (quod auro significatur) & in arêâ ruffâ, id est loco ac solo, sanguine Domini resperso, defixam. Cujus adorandæ Crucis pignore, & redemptionis nostræ in eâ consummatæ gloriâ, hæc Vrbs Sanctam se peculiariter, & venerabilem Christianis semper omnibus præbuit. Porro A litteram ad latus positam Alpha Græcum signare existimo: fuisseque in obsoleto (ut fit) Numismate, ab altero latere confimile, sed quod evanuerit, n mega Græcum, per quas (principium ac finem, primum & novissimum in Alphabeto locum obtinentes) Regis Regum (ut

(ut suprà etiam attigimùs) IESV CHRISTI sine fine regnantis æternum Imperium (ipso in Apocalypsi sic explicante) ob oculos proponitur. *Ipsi IESV CHRISTO Domino nostro* (ut & nos, post finem consideratum, atque visam vanitatem tot sceptrorum humanorum, totq; Imperatorum Illustrium brevi transeuntium, brevi evanescentium, huic Commentariolo tandem etiam finem faciamus) *cum Patre & Spiritu Sancto, uni & æterno DEO, Regi seculorum immortalì & invisibili honor sit & gloria in secula seculorum. AMEN.*

HÆC habui, benigne Lector, quæ de HISTORIA AVGVSTA, hisce Numismatum symbolis & Emblematis quadamtenus collectâ, dicere seu edisserere succincto stylo bonum factum putavi. Quo in Argumento pertractando si, non semel, conjecturam modestè potius interposui, quàm ut in omnibus assertionem adhibere præsumperim; meminisse voles, in gryphis aut ænigmatis (qualia hîc plurima) ingenij etiam laudem habere eum, qui acutè aut appositè conjectet, aut divinet, non tantùm qui non aberret, fallatur, aut fallat: & sic plausum mihi potius, quàm sibilum repones. Quod si & nonnumquam à tuo, aut aliorum sensu, quinimo & à vero aberravi (quod potuisse non excuso) cæcutienti in istis alienæ mentis & ingenij involucris (quæ plerumque auctor sibi plaudens captat, ut ingeniosis divinationibus locum faciat, & per obscura appareat acutior) veniam & indulgentiam benignè concedes. Scio, non defuerunt alij (quorum hæc arena, sive elegantis studij otiosa sed litterata professio est) nec defunt, aut deerunt, qui præpete iudicij & doctrinæ pennâ, aquilarum instar, sese attollentes, ardua penetrare apti sint, & sublimia scrutari: omniumque obscuriorum hîc locorum
velut

velut nubes celeri excussoque alarum remigio transmittere possint. Verum ego in Antiquitatis venerandæ monumentis, quod fateor, magis hospes, humi reptare non tam contentus, quàm coactus fui: & circumscriptam ingenij aut doctrinæ pusillam facultatem, ceu testudinæ tectorio testula inclusam, circumferre. Quinimo istarum, quod ingenuè fateor, acutum cernentium, & in sublime volantium velut aquilarum Ego *omnium è alis Haerens*, & ipsorum sæpe pen- nis, (id est sensu & verbis) meam hanc commentationem li- brans, nubila, & diffusa hujus ætheris Historici spatia emen- sus sum: & incognita ante, meaque operta divinationi feli- cius reclusi. In quo, nec inconcinne, argutum *apicula* inge- nium imitari fas mihi fuit: quæ si longè dissitos, & ignotos alieni cæli aut soli saltus delibare intendit, (singamus velle) non concinnius id moliatur, aut felicius perficiat, quàm si magnæ alicujus aquilæ pennas amplexa, iisque pedum suorum glutinoso vinculo adhærescens, celerem, alienarum alarum remigio, & felicem cursum absolvat. Neque enim ego hu- jusce animalculi nomen aut comparisonem inconcinne usur- pem, quando & hæc apicula (tenue dico insectum ingenij & industriæ meæ) ex cultissimis Magnanimi & Excellentissimi nuper Ducis hortis, aureorum & purpureorum florum co- piâ & varietate micantibus, laboriosè collecta hæc velut mel- la, in alterius non minus generosi Principis & successoris al- vearia reconditum, eique omnem laboris hujus sui fructum dedicatum eat. Quod ut benè vertat ipse, tuque itidem, Lector, ut faveas, rogamus. Fruere sic, & vale.

F I N I S.

APPROBATIO CENSORIS.

H*Æc Veterum Imperatorum Numismata Aurea, à Iulio Casare vsque ad Heraclium continuâ serie collecta, & ad archetypos collata, brevi insuper descriptione historicâ illustrata, dignissima sunt, quæ post alias similis argumenti lucubrationes prælo committantur. ut in quibus Antiquitatis studiosi reperient quod admirentur: copiam videlicet Numismatum selectissimorum, è locuplete penu depromptam: Imagines etiam Veterum studiosius expressas, quarum intuitu in eorumdem benefactia ferantur: virtutum deniq; & vitiorum dispares successus brevi compendio conceptos. Quæ omnia cum in hunc librum, seu fasciculum congerisset IACOBVS DE BIE, & suavissima Antiquitatis mella, juxta nominis sui etymon, in iisdem recondiderit, magno Reip. commodo & ornamento luce donabuntur. Actum Antwerp. in Seminario Episcopali, die X. Decembris, M. DC. XIV.*

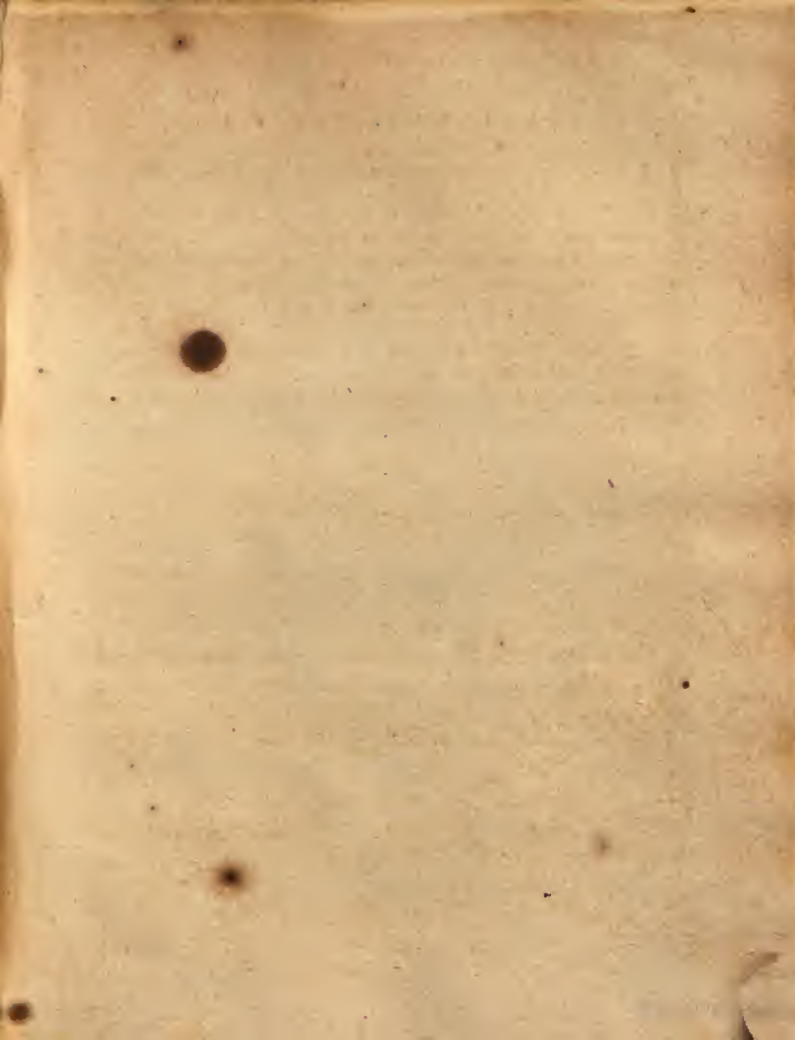
LAURENTIUS BEYERLINCK
S. theolog. Licent., Canon., &
Censor Librorum Antwerpiz.

Cum Privilegio Sereniss. Belgiz Principum ad sexennium. uti latius patet ex litteris datis Bruxellæ XIII. Febr. 1615. 1616. xv.

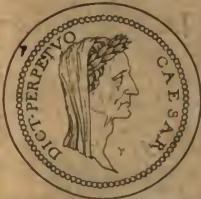
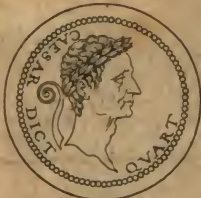
Subsig.

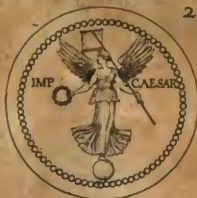
G. VVouxxere.

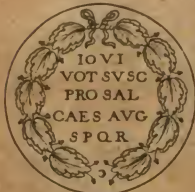

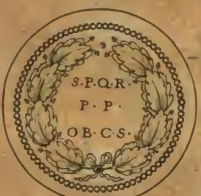

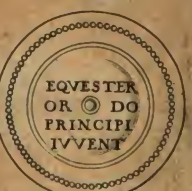

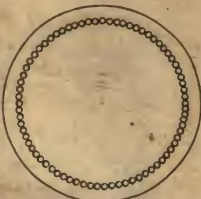

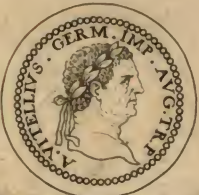

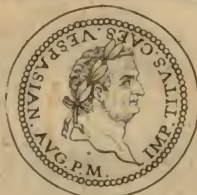
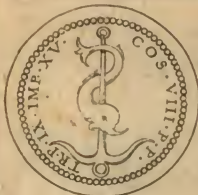

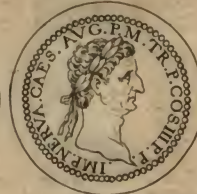

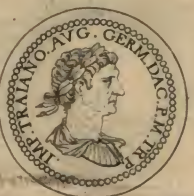

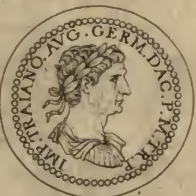
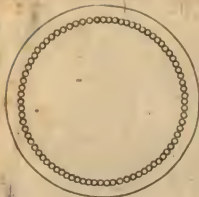

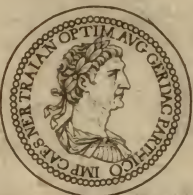
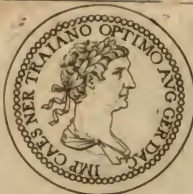

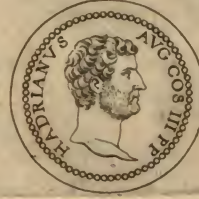
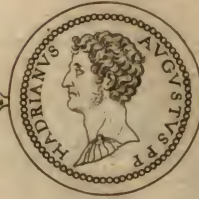

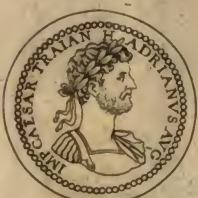

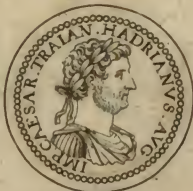

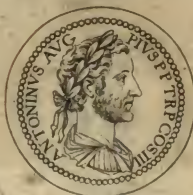

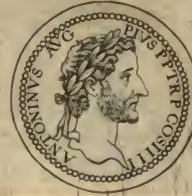
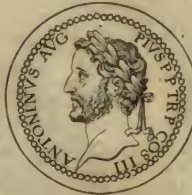
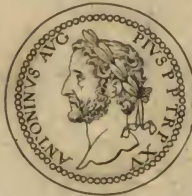
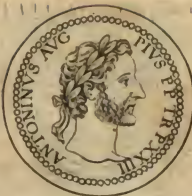
BIBLIOTHECA MUSEI
ROMA
ALEXANDRINAE
1795

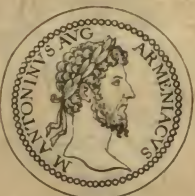
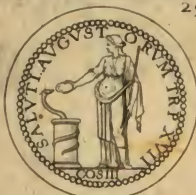

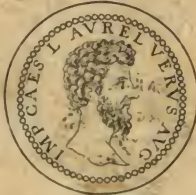

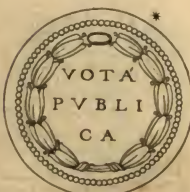
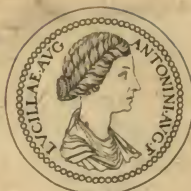

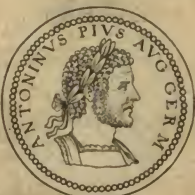

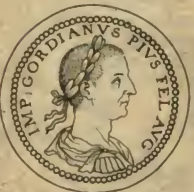
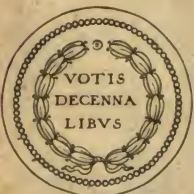

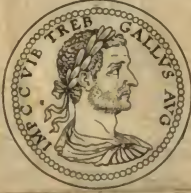

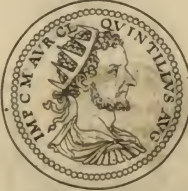

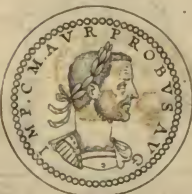
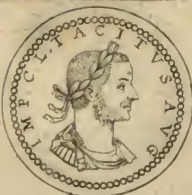

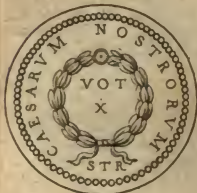

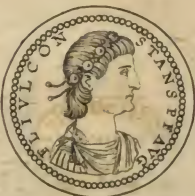

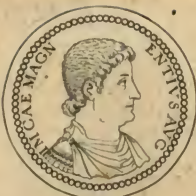
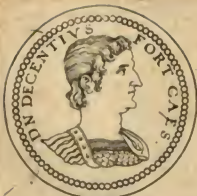

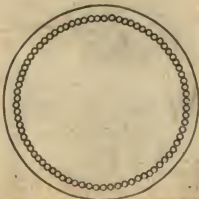

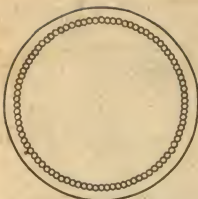

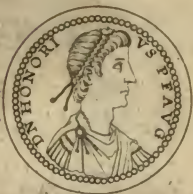

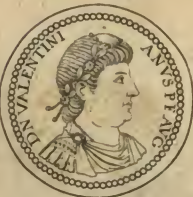

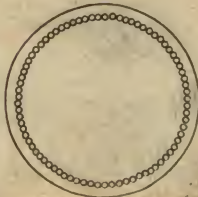
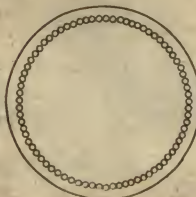

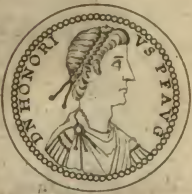

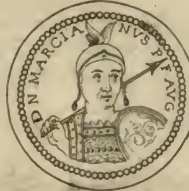
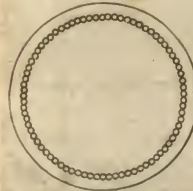
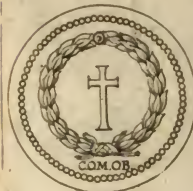

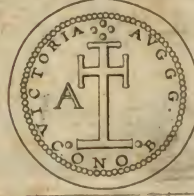

ANTIQVITATIS. GENIO.
AVREORVM. NVMISMATVM.
ELEGANS. ATQVE. ERVDITA. COMMENTATIO.
DICATVR.

ANNO 1871
MAY 1871
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ARTS AND
SCIENCE

